

KIRGIZISTAN-TURKIYE MANAS UNİVERSİTESİ
ORTA ASYA ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

Sayı: 1-20

Orta Asya Haberleri

Şubat-Haziran 2018

TAKDİM

Orta Asya'nın eğitimdeki kutup yıldızı olarak yoluna devam eden Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nde faaliyet gösteren Orta Asya Araştırmaları Merkezi'ni (ORASAM) Ekim 2011'de Orta Asya'nın araştırılmasında önemli bir yere sahip olacak bir merkez olması için kurduk.

ORASAM, kuruluş amaçları doğrultusunda; Orta Asya ve çevresi ile ilgili disiplinler arası araştırmalar yapmakta, seminerler düzenlemekte, rapor ve kitaplar yayımlamakta, projeler yürütmekte, araştırmacılara yardımcı olmakta ve danışmanlık hizmeti vermektedir. Merkez böylelikle, bölge hakkındaki bilgi birikiminin artmasına ve avantajlı konumuyla bölge üstüne çalışmalar yürütenlere katkı sağlamaktadır.

Orta Asya'nın merkezinde bir büyük iddia olarak kurulan Üniversitemizde faaliyet gösteren ORASAM tarafından çıkarılan bu bültenler, Orta Asya'yı takip eden kişi, kurum ve kuruluşlara bölge hakkındaki gelişmeleri ileterek, söz konusu amaç ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Üniversitemizin sahip olduğu potansiyeliyle pek çok ortak faaliyet gerçekleştirdiğini ve bunlara yenilerini eklemeye açık olduğunu da ifade etmek isterim.

Uzun çabaların ürünü olan elinizdeki haftalık haber bültenlerinin hazırlanmasında görev alarak, haberlerin çevirisini yapan Aida NİYAZBEK KIZI ve Maksat ACIKAN UULU'na, metinlerin tahsisini yapan Yrd. Doç. Dr. Gökçe YOĞURTÇU, Dr. Bülent NAMAL ve Cihan BİLGİLİ'ye, sayfa tasarımını gerçekleştiren Elfesiya SENCER'e, haberlerin son okumasını yapan Prof. Dr. Anvarbek MOKEYEV'e ve yayın sürecini baştan sona takip eden ORASAM Başkanı Doç. Dr. Yunus Emre GÜRBÜZ'e içten teşekkürlerimi sunar, başarılarının devamını dilerim. Bu vesileyle ORASAM Haber Bülteni'nin kuruluşunda yer alan, tecrübesiyle kendisinden faydalanacakken, ani vefatıyla aramızdan ayrılan Perizaada ALGOCOYEVA'ya da Allah'tan rahmet dilerim.

Önümüzdeki süreçte, ortak bir tarihi ve kültürü paylaşan Orta Asya ülkelerinin kardeş ülke Türkiye ile yanyana, geleceği birlikte kurmanın ortak faydasına duydukları inancı pekiştirerek ilerleyeceklerine ve böylelikle dünyada tekrar merkezi bir konuma yerleşeceklerine duyduğumuz inancı burada sizinle paylaşırken, Orta Asya'da olup bitenleri yakından takip etme ve bölgeyi daha derinlemesine tanıma fırsatı sunan bu bülteni tüm ilgililerin istifadesine iftiharla sunuyorum.

*Prof. Dr. Sebahattin BALCI,
Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Rektörü*

ORASAM'DAN

Uzun hazırlıkların ardından 2018 yılının Şubat ayında Orta Asya Araştırmaları Merkezi (ORASAM) olarak haftalık bir haber bülteni hazırlamaya giriştik. Amacımız, Orta Asya ülkelerinde yaşanan gelişmeleri Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan ve Türkmenistan'ın kendi haber kaynaklarından derlediğimiz bilgilerle bölge ile ilgilenen kişilere aktarmaktı. Bültenimizde yer alacak haberleri seçerken, beş ülkenin her birinden haber olmasına ve bunda da diplomatik ilişkiler ile ekonomik gelişmeler hakkındaki haberlerin öncelik taşınmasına özen gösterdik.

Bülteni çıkardığımız dönemin üniversitede yoğun işlerle geçen bir sürece denk gelmiş olmasına karşın geride bıraktığımız Şubat başı ile Haziran sonu arasındaki beş aylık sürede haftalık yayın periyodunu aksatmadan yirmi sayı çıkardık. Yayın sürecinde öncelikle haber kaynaklarını tarayarak haberleri seçtik. Ardından üniversitemizin geniş insan kaynakları sayesinde ekibimizde yer verebildiğimiz Rusça, İngilizce ve Orta Asya dilleri ile Türkçe'yi çeviri yapabilecek seviyede bilen arkadaşlarımızla Türkçe haberleri hazırladık. Bültenin ilerleyen sayılarında, habere konu olan olay hakkında farklı yaklaşımları yansıtmak amacıyla, çeşitli haber kaynaklarından derlemelere giriştik. Ayrıca haberlerin içinde değerlendirilecekleri çerçeveyi belirginleştirmek için haber sonlarına bilgiler eklemeye de başladık. Böylelikle farklı olayların zenginliği içinde, ama aynı zamanda spekülasyona kaymadan, belli bir derinlikle Orta Asya'nın panoramasını çıkarmaya çalıştık. Bunu önümüzdeki süreçte geliştirerek sürdürmeyi hedefliyoruz.

2018 yılının yaklaşık olarak ilk yarısındaki gelişmeleri kapsayan bu Orta Asya haberleri derlemesinde bölgede çok sıcak gelişmelere tanık olduk. Bu süre zarfında, özellikle Özbekistan'ın dışa açık bir politika izlemeye yönelmesinin bölgede ilişkilerin hızla yakınlaşmasını sağladığını gözlemledik. Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev uyguladığı ekonomik reformlar ve buna eşlik eden yoğun dış temaslarıyla bölgede kapsamlı bir hareketlilik oluşturdu. Ülkeye dış yatırımlar çekmek isteyen Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, yoğun dış ziyaretlerle bir yandan komşu ülkelerle ilişkilerinde tıkanan pek çok sorunun çözümünün önünü açarken, bir yandan da Türkiye, Rusya, ABD ve Çin Halk Cumhuriyeti devlet başkanlarını ziyaret ederek çok vektörlü politikasıyla yeni iş birliklerinin önünü açtı. Özbekistan'ın Orta Asya ülkeleri ve yakın bağlarının olduğu Türkiye'ye vize uygulamasını kaldırması ülkeler arası yakınlaşmanın doğrudan insani düzeyde de artmasına kapı araladı.

Öte yandan Çin Halk Cumhuriyeti'nin "Tek Kemer, Tek Yol" girişimi de geniş bütçeye sahip yatırımlarıyla Orta Asya'da ulaşım altyapısının geliştirilmesi, üretim ve karşılıklı ticaretin artırılması için yeni olanaklar sunmaya devam etti. Batıya uzanan yeni bir İpek Yolu kurmaktan söz eden Çin, Orta Asya ülkelerinden geçen kara ve demiryollarının iyileştirilmesiyle, gerekli yerlerde yenilerinin inşa edilmesiyle ulaşım altyapısını geliştirmeye başladı. Bu, bir yandan tıpkı geçmişte olduğu gibi, ama o zamankinden çok daha hızlı ve çok daha büyük oranda ürün ve insanın yeni ulaşım ağında dolaşmasını sağlayacak;

bir yandansa etkileşimi hızlandıracak bir atılım. Bir ucunda Çin, ortasında Orta Asya, diğer ucunda ise Türkiye'nin olduğu bu tarihi girişimin ileriki yıllarda yakından takip edilmesi gerekiyor. Dünyanın önemli petrol ve gaz kaynaklarından bir kısmına sahip olan Orta Asya'nın denizlere çıkışının olmaması komşu ülkelerle iş birliği içinde boru hatları inşa ederek, petrogazın diğer ülkelere ulaştırılmasını gerektiriyor. Kendisi de önemli bir petrol üretici olmasına karşın doğal gaz kaynakları dev üretim kapasitesi için yetersiz kalan Çin, enerji ithal etmek durumunda ve bu da Orta Asya'ya uzanan boru hatları inşa etmesini zorunlu hale getiriyor. Ayrıca Avrupa'nın doğal gaz ihtiyacı ve Rusya'ya alternatif boru hatları gereksinimi de Orta Asya'yı önemli bir enerji merkezi haline getiriyor. Azerbaycan'ın Hazar Denizi'nden elde ettiği doğal gazı Türkiye üzerinden Avrupa'ya taşıyan TANAP (Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı) projesi, hem Avrupa'ya hem de Orta Asya'ya alternatif bir hat açtığından dikkatle izlenmesi gereken bir girişim olarak bu dönemde öne çıktı. Henüz Orta Asya ülkelerinin bunun parçası olmadığını, fakat boru hattının kârlılığı ve tarafların ortak çıkarları nedeniyle, bunun ileride gerçekleşmesinin mümkün olduğu göz önünde bulundurulmalı. Bu bağlamda Haziran ayında Türkiye'de TANAP'ın açılış töreninin yapılması bölgenin geleceği açısından dikkate değer bir başka gelişmeydi.

Bunun yanında zengin enerji kaynaklarından mahrum Pakistan ve Hindistan da Orta Asya'nın enerji kaynaklarına ihtiyaç duyuyor. Türkmenistan doğal gazını Afganistan üstünden Pakistan ve Hindistan'a ulaştıracak TAPI projesinde Afganistan'da inşaat çalışmaları başladı. Doğal gazın yanında Kırgızistan ve Tacikistan'ın sahip oldukları su kaynakları sayesinde ürettiği elektrik enerjisi de bu iki ülke açısından büyük öneme sahip. CASA-1000 projesiyle Kırgızistan ile Tacikistan'dan Afganistan, Pakistan ve Hindistan'a elektrik enerjisi naklinin başlatılması için geçtiğimiz altı ayda çalışmalar devam etti. Bu iki proje, Pakistan ve Hindistan arasındaki ağır sorunların çözümü ve hatta Afganistan'ın istikrara kavuşturulması için iş birliğini zorunlu kıldığından enerji naklinin ötesinde bir öneme sahip.

Bunların yanında Avrasya Ekonomik Birliği ile Şanghay İşbirliği Örgütü'nün (ŞİÖ) zirveleri geçtiğimiz aylarda yapıldı ve özellikle ilk kez bu kadar üst düzey ve geniş katılımı gerçekleştiren ŞİÖ Devlet Başkanları Zirvesi'nden geleceğe dönük, önemli sonuçlar çıktı. Ayrıca, Asya Kalkınma Bankası, Avrupa Birliği ve çeşitli birimleriyle Birleşmiş Milletler gibi kurumlar bölgede faaliyetlerine devam ettiler.

Haftalık olarak bültenimizi çıkardığımız bu sürede Orta Asya'da ısınan ve hatta bu bölgeyle sınırlı kalmayan gelişmelerin önümüzdeki süreçte de aynı hızla devam etmesini bekliyoruz. Bölge ülkeleri arasındaki sınır, su, ticaret, vize ve benzeri konuların önündeki engellerin kaldırılarak, iş birlikleri ile sinerji oluşturmaya geçilen bu dönemden önümüzdeki yıllarda somut sonuçların alındığı bir döneme geçilmesini umuyoruz.

*Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi,
Orta Asya Araştırmaları Merkezi Başkanı*

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

03/02/2018 - 09/02/2018 / Sayı: 1

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN'A MİRZİYOYEV'TEN DAVET

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdi.

Özbekistan Cumhurbaşkanlığı Basın Ofisi'nden yapılan açıklamaya göre, görüşmede, Mirziyoyev'in Ekim 2017'de Türkiye'ye gerçekleştirdiği resmi ziyaretin çok yönlü ve karşılıklı menfaatlere dayalı Özbekistan-Türkiye iş birliğini yeni bir aşamaya taşıdığı belirtildi.

Ayrıca, bu ziyaret sırasında imzalanan anlaşmaların hayata geçirilmesi, ticaret, teknoloji, bankacılık, maliye, ulaştırma, turizm ve diğer alanlarda büyük çaplı ortak projelerin hazırlanması ve uygulanması konuları ele alındı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Özbekistan'ın Türkiye vatandaşları için 30 günlük vize muafiyetine ilişkin alınan karar için Mirziyoyev'e teşekkür etti.

Mirziyoyev de bu kararın ticaret, ekonomi, yatırım ve turizm alanlarında canlanma sağlayarak, yeni imkanların

yaratılmasına hizmet edeceğini ifade etti. En önemlisi, kardeş halklar arasındaki dostluk ilişkilerini daha da pekiştirerek, Türkiye vatandaşlarının Özbekistan'ı ziyaret etmeleri için imkan sağlayacağını belirtti.

Görüşmede, uluslararası güncel meseleler de ele alındı. Mirziyoyev, bölgede barış ve istikrarlı kalkınmanın sağlanması amacıyla Mart ayında Taşkent'te gerçekleştirilecek Afganistan'da barışın sağlanmasına yönelik uluslararası konferansa Türkiye'yi davet etti.

Erdoğan da söz konusu girişimin hayata geçirilmesini tamamen destekleyeceklerini ve bu konferansa Türkiye'den üst düzey bir heyetin katılacağını bildirdi.

Görüşme sırasında iki lider, Özbekistan ile Türkiye arasındaki dostluk, kardeşlik ilişkileri ve geleneksel yakın iş birliğini geliştirmeye hazır olduklarını bir kez daha teyit ettiler.

iki ülke arasındaki yakınlaşmanın devam etmesi bekleniyor.

ÖZBEKİSTAN-KIRGIZİSTAN EKONOMİK İLİŞKİLERİNDEKİ ENGELLER KALKIYOR

Cemşit Hocayev: “Özbekistan, Kırgızistan ile ekonomik ilişkilerin önündeki engelleri kaldırmaya hazır.”

Kırgızistan’da temaslarda bulunan Özbekistan Dış Ticaret Bakanı Cemşit Hocayev, ekonomik ilişkilerin önündeki engellerin kaldırılması için yardıma hazır olduğunu bildirdi.

Kırgızistan’dan Kabar haber ajansının bildirdiğine göre Bakan, “Bugün biz, büyük devlet kuruluşları ve bakanlıklar olarak engelleri kaldırmaya hazırız. Bu konuda ben de yardıma hazırım. Eğer, bakanlığımız aracılığıyla çözülmesi gereken bir sorun varsa kesinlikle çözülecektir.” dedi.

Hocayev ayrıca, otomotiv, çeşitli mineral gübreler, elektrikli ürünler, beyaz eşya ve tekstil alanlarında Kırgızistan’ın ihtiyaçlarını karşılayabileceklerini de belirtti.

“Ülkelerimiz arasındaki anlaşma çerçevesinde Kırgızistan’da otomobillerin montajı için çalışmalar devam etmektedir. Bunun yanında, Oş’ta alışveriş-eğlence merkezi ve okul inşaatları konusunda ortak bir çalışma yürütülmektedir.” dedi. Hocayev ayrıca, Çin-Kırgızistan-Özbekistan demiryolunun hızla sonlandırılacağı konusunda da ümitli olduğunu açıkladı.

KIRGIZİSTAN-ÖZBEKİSTAN TİCARET HACMİ ARTIYOR

Ocak-Kasım 2017’de Kırgızistan ve Özbekistan arasındaki ticaret hacmi 281,2 milyon dolara ulaştı.

Özbekistan Dış Ticaret Bakanı Cemşit Hocayev ile bir araya gelen Kırgızistan Ekonomi Bakanı Artem Novikov yaptığı açıklamalarda, iki ülke arasındaki ticaret hacminin geçen yılın Ocak-Kasım ayında 281,2 milyon dolara ulaştığını belirtti.

Ticaret hacminin 2016 yılına göre 1,6 kat arttığını ifade eden Novikov, ihracatın 133,4 milyon dolar, ithalatın ise 147,8 milyon dolar olduğunu belirtti.

Daha önce iki ülkenin cumhurbaşkanları, ticaret hacminin 2018 yılında 250 milyon dolara, 2020 yılında ise 500 milyon dolara ulaşması konusunda anlaşmıştı. Bu anlaşmayı hatırlatan Novikov, “Bugün, salonda Özbekistan iş dünyasıyla iş birliği yapmak isteyen çok sayıda yerli iş temsilcileri var. Avrupa ve Çin de dahil olmak üzere dış pazarlarda rekabet gücünü artırılmalıdır. Bunun için de her iki taraftan da yararlanmak ve ticaret çevreleri arasında işbirliği yapmak gerekiyor.” dedi.

Novikov, “2017’de Bişkek ve Taşkent’deki iş forumlarının sonuçlarına göre 220 milyon dolarlık 115 ihracat ve ithalat sözleşmesi imzalandı. Taraflar arasında, 2018 yılında tüm ortak girişimlerin başlatılması konusunda anlaşmaya varıldı.” ifadesini kullandı.

Kırgızistan Ekonomi Bakanı, 2018 yılında Kırgızistan’da Bölgesel Kalkınma Yılı ilan edildiğini duyurarak, bundan dolayı, sınır ötesi ticaret için potansiyelin artırılması ve koşulların iyileştirilmesi yönünde her türlü çabanın gösterildiğini bildirdi.

NAZARBAYEV VE CEENBEKOV POTANSİYEL İŞ BİRLİKLERİNİ GÖRÜŞTÜ

Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov ile Kazakistan Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev arasında 7 Şubat'ta bir telefon görüşmesi gerçekleştirildi.

Kırgızistan Cumhurbaşkanlığı Basın Merkezi'nden yapılan açıklamaya göre, gerçekleştirilen telefon görüşmesinde iki lider, ikili iş birliğinin geliştirilmesi ve daha önce imzalanmış anlaşmaların yürürlüğe konulmasını görüştü. Ayrıca Avrasya Ekonomik Birliği (AEB) kapsamında iş birliğinin güçlendirilmesi konusu ele alındı. Buna ek olarak, tarafların bölgesel ve uluslararası gündemin güncel konuları üzerinde görüş alışverişinde buldukları bildirildi.

RUSYA KIRGIZİSTAN'IN 240 MİLYON DOLAR DIŞ BORCUNU SİLDİ

Pravda.ru sitesinde yer alan habere göre, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Rusya ile Kırgızistan hükümetleri arasındaki kredi borcunun sorununun çözülmesine ilişkin anlaşmanın onaylanması hakkında bir kararname imzaladı. Rusya'nın bu kararı ile Kırgızistan'ın 240 milyon dolarlık borcu silindi.

Rusya, 2013'te borcun ilk kısmı olan 188,9 milyon doları silmişti. Rusya'ya olan 300 milyon dolarlık borç ödenemediği için taraflar, yılda 30 milyon dolarlık taksitler halinde ödeme yapılması konusunda anlaşmıştı. Mayıs 2017'ye kadar, Kırgızistan'ın borcunun tamamının silinmesi talep edildiğinde ise, Rusya yalnızca 60 milyon dolarlık kredi borcunu silmişti.

2017 Haziran'ında Cumhurbaşkanı Atambayev'in Rusya ziyareti sırasında borcun ertelenmesinde anlaşılmıştı.

Kırgızistan'ın kamu borcu 4,5 milyar doları aşmış durumda.

KAZAKİSTAN, TÜRKİYE'YE DENİZ SEFERLERİNİ ARTTIRACAK

Kazakistan Yatırım ve Kalkınma Bakanı Jenis Kasımbek, 2017'de Aktau Limanı'ndan Türk limanlarına yapılan deniz taşımacılığının 35 bin tona ulaştığını ve bu yıl rakamın 3 kat artacağını söyledi.

Bakan Jenis Kasımbek, meclis oturumunda "Deniz Seyir Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi" başlıklı protokol hakkında yaptığı konuşmada, protokolün terör olarak sınıflandırılan eylemlerin listesini genişlettiğini, saldırıya maruz kalan gemilere yardım etmek, onlara tepki göstermek ve karşılık vermek gibi mekanizmaları tanımladığını ifade etti.

Günümüzde protokole Karadeniz ve Baltık ülkelerinin de aralarında bulunduğu kırktan fazla ülkenin katıldığını hatırlatan Bakan Kasımbek, şöyle dedi:

"Kazakistan'ın ticari gemilerinin açık denizlerdeki limanlara gerçekleştirdikleri seferler artmış bulunmaktadır. 2017'de Aktau Limanı'ndan Türkiye limanlarına yaklaşık 35 bin ton kargo nakledildi. Bu yıl bu miktar üçe katlanacaktır."

Jenis Kasımbek, Avrasya Ekonomik Birliği çerçevesinde Rusya ile yaptıkları Kazak gemileri için transit geçişin kolaylaştırılması hakkındaki anlaşmasının taşımacılık hacminin artmasını sağlayacağını da söyledi. Kasımbek, protokolün onaylanmasının açık denizde seyreden Kazakistan gemilerinin güvenliğini sağlayan hukuki garantilerin güçlendireceğinin altını çizdi.

Meclis, Deniz Seyir Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Protokolünü gerçekleştirdiği ilk oturumda onayladı.

KIRGIZİSTAN VE TACİKİSTAN ARASINDA OTOBÜS SEFERLERİ BAŞLIYOR

Batken bölgesi yetkili hükümet temsilcisi Abiş Halmurzayev'in bildirdiğine göre, Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov'un Tacikistan'a yaptığı resmi ziyaret sırasında Kırgızistan'ın Batken bölgesi

ile Tacikistan'ın Sughd bölgesi arasında otobüs hattının açılması konusunda anlaşmaya varıldı.

Başka bir gelişme ise devletler arası komisyonların faaliyetlerinin tekrar yoğunlaştırılması yönünde oldu. Ülke sınırlarının belirlenmesi için çalışan komisyonun çalışmaları yaklaşık 3 yıl önce askıya alınmıştı. Abiş Halmurzayev: "İki ülke arasındaki 970 kilometrelik sınırın 673 kilometresi Batken bölgesindedir. Bu sebeple, bölge için iki ülke arasındaki dostane ilişkiler çok önemlidir." dedi. Halmurzayev, açılacak otobüs hattının sınır ötesi ticaret yapanlar için de yeni fırsatlar doğuracağını belirtti. Maliyet ile ilgili sorunlar nedeniyle Batken ve Sughd bölgeleri arasındaki ulaşım kesilmişti.

Buna ek olarak, Halmurzayev'in ifadesine göre, resmi ziyaret kapsamında iki ülke arasında ortak girişimlerin başlatılması konusu da ele alındı.

Kırgızistan ile Tacikistan arasındaki 970 kilometrelik devlet sınırının sadece 520 kilometrelik kısmı bugüne kadar tespit edildi.

KTMÜ Adına Sahipleri:
Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asılбек Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar: Perizaada Algocoyeva,
Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

Orta Asya Haberleri

Bültenlerimize internet sayfamızdan ulaşabilirsiniz:

orasam.manas.edu.kg

MALDİV ADALARI

Kolombo

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

10/02/2018 - 16/02/2018 / Sayı: 2

TURİZMDE GELİŞMEKTE OLAN EN İYİ ÜLKE: KIRGIZİSTAN

Britanya'da yayımlanan seyahat dergisi Wanderlust'un okurlarının 2017'deki tecrübelerine dayanarak, verdiği "Wanderlust Okurları 2018 Gezi Ödülleri"ni kazananlar açıklandı.

"en iyi ülkeler", "gelişmekte olan en iyi ülkeler", "en iyi şehirler", "en iyi havayolu şirketleri" gibi kategorilerde yapılan değerlendirmelerde, turizmde en iyi ülke olarak Kanada seçildi.

Wanderlust Dergisi Yayın Kurulu'nun 2 binden fazla okurunun değerlendirmesini göz önünde bulundurarak yaptığı değerlendirmeye göre "en iyi gelişmekte olan ülkeler" kategorisinde en sırada Kirgizistan yer aldı.

Kirgizistan'ın İpek Yolu güzergahında yer aldığına dikkat çeken Wanderlust Dergisi, ülkenin muhteşem doğası ve tarihi dokusuyla 2017 okurlarının tercihi haline geldiğini vurguladı.

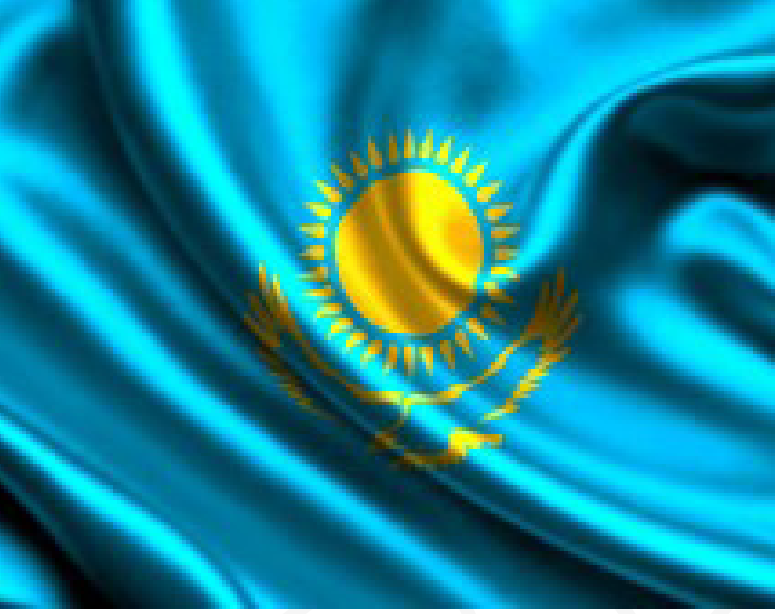
Tanrı Dağları'nın sarp zirvelerinden, dağ göllerinin kenarına kurulan bozüylerden ve ülkenin sunduğu diğer otantik seçeneklerden söz eden Wanderlust Dergisi, Bişkek'in kültürel yönüne de değinerek, 2018 seyahat planlarına Kirgizistan'ın da dahil edilmesini tavsiye etti.

Değerlendirmeye şu adresten ulaşılabilir:

<https://www.wanderlust.co.uk/content/reader-travel-award-results-2018/>

KAZAKİSTAN'DA PASAPORTLARDA DA LATİN ALFABESİNE GEÇİLİYOR

Kazakistan'da pasaport ve kimlikler 2021 yılından itibaren sadece Latin Alfabesi'nde çıkarılacak. Kabar Haber Ajansı'nın haberine göre Kazakistan Kültür ve Spor Bakanı Yardımcısı Yerlan Kojagapanov, Bakanlar Kurulu toplantısında yaptığı konuşmada, Latin Alfabesi'ne geçiş planının hazırlandığını açıkladı. Buna göre ilk aşamanın 2018-2020 dönemini kapsayacağı ve bu süreçte normatif ve hukuki çerçevenin yenilenmesiyle ilgili çalışmaların yapılacağı ifade edildi. Latin Alfabesi temel alınarak yazım kurallarının geliştirileceğine işaret eden Kojagapanov, geçiş sürecinde bilişim uygulamalarının hazırlanacağını da kaydetti. Kojagapanov ikinci aşamanın 2021-2023 dönemini kapsadığını dile getirerek, "Bu aşamada pasaport, kimlik ve diğer belgelerin Latin Alfabesi'nde verilmesi planlanmaktadır. Geçiş için uzmanların katılımıyla kurslar ve seminerler yapılacaktır." dedi. Haberde üçüncü aşamanın 2024-2025 yılları arasında olacağı, bu aşamada devlet organları, eğitim kurumları ve devlet basın-yayın organlarının yeni alfabeğe geçeceği aktarıldı. Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev, 2017 yılı Ekim ayında Kiril Alfabesi'nden Latin Alfabesi'ne geçişle ilgili kararnameyi imzaladı.

BÜYÜK ALMATI ÇEVRE YOLU'NU TÜRK VE GÜNEY KORE ŞİRKETLERİ YAPACAK

Kazakistan Yatırım ve Kalkınma Bakanlığı'nın bildirdiğine göre, Kazakistan'da Büyük Almatı Çevre Yolu (BAKAD) İnşaat Projesi'nin gerçekleştirilmesi için Türk menşeli Makyol İnşaat ve Alsim Alarko ile Kore menşeli firmalar ortaklık kurup 150 milyar tenge (436 milyon dolar) toplam bedelli imtiyaz anlaşması imzaladı.

Kazakistan'daki Güney Kore Büyükelçiliği'nin Yatırımlardan Sorumlu Danışmanı Oljas Rayev ise sosyal medya hesabından ortaklıkta Kore'den SK ve Korea Expressway Corporation firmalarının yer aldığını duyurdu. Yol yapımına bu yıl içinde başlanacağını açıklayan Rayev; 66 kilometrelik yolun Almatı Eyaleti'nin Karasay, İliy ve Talgar ilçelerinden geçeceğini, planlamaya göre yol üstünde 7 kavşak ve 13 üst geçidin olacağını ifade etti. Rayev, BAKAD'ın uzun zamandır beklenen projelerden biri olduğuna dikkat çekerek, "Yolun faaliyete geçmesiyle Almatı'daki çevresel durumun önemli ölçüde iyileştirilmesi ve şehrin kilometrelerce uzanan trafik sıkışıklığından arındırılması hedefleniyor." dedi.

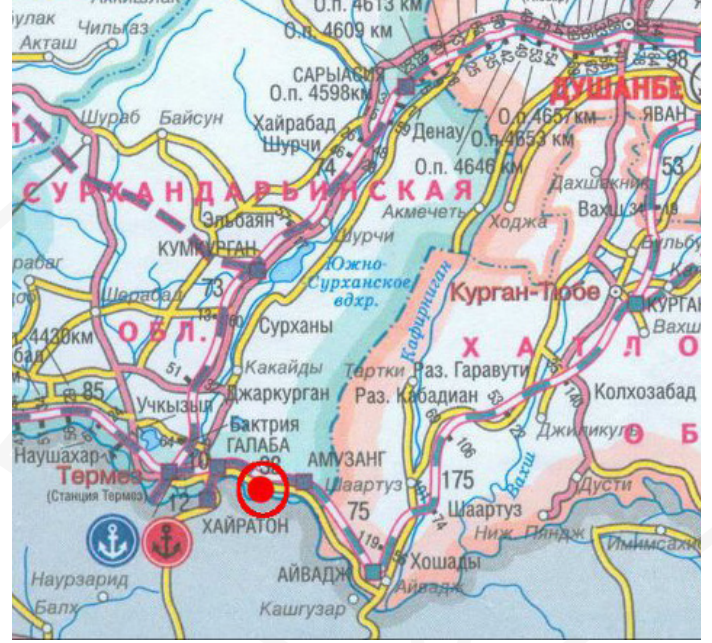

ÖZBEKİSTAN-TACİKİSTAN DEMİRYOLU TEKRAR AÇILIYOR

CA-News'un haberine göre Tacikistan Ulaştırma Bakanı Hudoyor Hudoyorzoda 15 Şubat'ta Duşanbe'de düzenlediği basın toplantısında, iki ülke arasındaki demiryolunun kullanımının ve otobüs seferlerinin yeniden başlayacağını duyurdu.

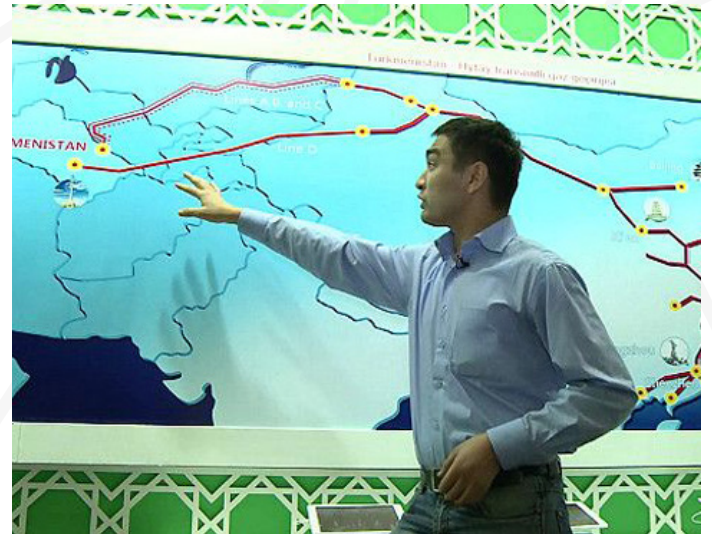
Bu düzenlemelere yönelik kararların Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev'in Mart ayında Tacikistan'a yapacağı ziyarette imzalanması bekleniyor. Özbekistan'dan gelen uzmanlarla birlikte Amuzang-Galaba Demiryolu'nun yapım sürecini gözlemlediğini ifade eden Hudoyor Hudoyorzoda, "Tren yolu neredeyse bitti. Artık anlaşmanın imzalanmasını bekliyoruz." dedi.

Tacikistan ve Özbekistan'ın güney bölgelerini birbirine bağlayan Amuzang-Galaba Demiryolu'nun kullanımı Kasım 2011'de durdurulmuştu. Demiryolu bağlantılarının çok eski olduğunu belirten Özbekistan tarafından tadilat çalışmalarına başlanmış, mevcut yolun sökülmesi ise Termez-Kurgan-Tabe Demiryolu'nu işlevsiz hale getirmişti. Bu durum Tacikistan'ın güney bölgelerine giden demiryolu ulaşımının tamamen durmasına neden olmuştu.

TÜRKMENİSTAN-ÇİN TİCARET HACMI 10 MİLYAR DOLARI AŞTI

Çin Halk Cumhuriyeti'nin başkenti Pekin'de Türkmenistan ile Çin arasındaki iş birliklerinin geleceği değerlendirildi. Dünya Bülteni adlı sitenin haberine göre Türkmenistan'ın Çin Büyükelçisi Çınar Rüstemova 8 Şubat'ta Pekin'de düzenlediği basın toplantısında 2017'de iki ülke arasında üst düzey temaslarda bulunulduğunu belirtti. Rüstemova, "Türkmenistan ile Çin ticaret ve ekonomi alanında hızla iş birliğini geliştirmeye devam ediyor. Bu anlamda Temmuz 2017'de Aşgabat'ta düzenlenen Çin Malları Sergisi'ni önemli bir başarı olarak değerlendirmek mümkün." dedi. İki ülke arasındaki ticaret ilişkileri de hızlı bir gelişme gösteriyor. 2017'de iki ülke arasındaki ticaret hacmi 10 milyar doları aştı. Bu iş birliğinin temel bileşenini enerji sektörü, özellikle gaz endüstrisi oluşturuyor. Çin 2017'de Türkmenistan'dan 30 milyar metreküpten fazla gaz aldı.

TÜRKİYE-ÖZBEKİSTAN İLİŞKİLERİ GÜÇLENİYOR

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev'in 2016'daki görüşmesinin ardından iki ülke hızla yakınlaşmaya başladı ve 2017 yılında ilişkiler stratejik ortaklık düzeyine çıkarıldı.

Türkiye'nin 31 Ağustos 1991'de bağımsızlığını ilan eden Özbekistan'ı tanıyan ilk ülke olmasına rağmen iki ülke ilişkilerinde 27 yıl boyunca inişli çıkışlı dönemler yaşandı. Anadolu Ajansı'nın haberine göre, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın merhum Özbekistan Cumhurbaşkanı İslam Kerimov'un ölümünün ardından cumhurbaşkanı seçilen Şavkat Mirziyoyev ile 2016'da Semerkant'ta yaptığı görüşmeyle ilişkiler yeni bir evreye girdi.

Yıllardır yapılamayan Türkiye-Özbekistan Karma Ekonomik Komisyonu Toplantısı da Mayıs 2017'de Taşkent'te düzenlendi.

Mirziyoyev, 21 yıl aradan sonra Türkiye'yi ziyaret eden ilk Özbekistan Cumhurbaşkanı oldu. 25-27 Ekim

2017'deki ziyaret kapsamında Cumhurbaşkanı Erdoğan ile bir araya gelen Mirziyoyev, Türkiye'den çok sayıda iş adamının katıldığı Özbekistan-Türkiye İş Forumu'na iştirak etti. Mirziyoyev'in tarihi olarak nitelendirilen ziyareti çerçevesinde iki ülke arasında havacılık, ulaştırma, yatırım, diplomasi, eğitim, savunma, sağlık, kültür, ticaret, bankacılık alanlarında 26 anlaşma imzalandı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Mirziyoyev, 2017'de Pekin, Riyad, Astana ve New York'taki uluslararası etkinliklerde bir araya gelerek ikili görüşmelerde bulundu. İki lider ayrıca çeşitli vesilelerle telefon görüşmeleri yaptı.

İvme kazanan ilişkiler çerçevesinde Türkiye ile Özbekistan arasındaki ticaret hacmi, 2017'nin ilk 6 ayında yüzde 28 artışla 709,9 milyon dolara yükseldi. Türkiye yüzde 5,9'luk payla Özbekistan'ın dış ticaret hacminde en çok artış gösteren ülke oldu. Türkiye ile Özbekistan arasındaki ticaret hacmi, 2016'da 1 milyar 242 milyon dolar olarak gerçekleşmişti.

KIRGIZİSTAN'DA SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN AFGANİSTAN'DAN ÇEKİLMESİNİN 29. YILI ANILDI

Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'te bulunan Atatürk Parkı'nda Sovyetler Birliği'nin Afganistan'dan çekilmesinin 29. yıl dönümü anısına toplandı.

Afganistan'daki operasyonlara katılanlar, parktaki Afganistan Savaşı Şehitleri Anıtı'na çelenk koydu ve saygı duruşunda bulundu.

Kabar Haber Ajansı'nın haberine göre toplantıya Kırgızistan Güvenlik Kuvvetleri Genelkurmay Başkan Yardımcısı Kubaniçbek Orozmatov, Bişkek Belediye Başkanı Albek İbrahimov, Belediye Başkan Yardımcısı Aygül Riskulova, Bişkek Şehir Konseyi Üyesi Adisa İmangaziyeva ile Afganistan Savaşı gazileri ve akrabaları katıldı.

Anma toplantısında konuşan Bişkek Belediye Başkanı Albek

İbrahimov, savaşta 252 vatandaşın şehit düştüğünü, birçok vatandaşın yaralandığını hatırlattı.

İbrahimov, "Onurlu bir şekilde enternasyonal vazifelerini yerine getiren askerlerimizle gurur duyuyoruz. Bütün kalbimle size, ailenize ve arkadaşlarınıza sağlık, refah ve başarı diliyorum. Enternasyonalist askerlerin anısı her zaman kalplerimizde yaşayacaktır." dedi.

Aralık 1979'da Afganistan'a sınırlı sayıda gönderilen bir Sovyet Birliği, yaklaşık 10 yıl sonra, 15 Şubat 1989'da geri çekildi. Yaklaşık 620 bin subay, emniyet subayı, çavuş ve asker Afganistan'da görev yaptı. Savaş sırasında SSCB Silahlı Kuvvetleri'nden 14 bin 453 kişi hayatını kaybetti.

GÜNEY KORE'DEN ÖZBEKİSTAN'A DEV YATIRIM

Özbekistan ile Güney Kore arasında 6 milyar dolar tutarında kredi yatırımı anlaşması imzalandı. 13 Şubat'ta imzalanan anlaşmanın Özbekistan'ın bağımsızlığını kazandığı günden bugüne iki ülke arasında yapılan en büyük anlaşma olduğu ifade ediliyor.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev, 13 Şubat'ta Özbekistan'ın başkenti Taşkent'te Güney Kore Başbakan Yardımcısı ve Maliye Bakanı Kim Dong-yeon'u ağırladı. Cumhurbaşkanı Mirziyoyev iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişmesinden duyduğu memnuniyeti dile getirdi. İki taraf da Kasım 2017'de Mirziyoyev'in Güney Kore'ye yaptığı resmi ziyaretin önemini vurguladı. Bu ziyarette imzalanan

anlaşmaların ikili ilişkilerin geleceğinin temeli olduğu dile getirildi.

2017'de iki ülke arasındaki ticaret hacminin 1,3 milyar dolara ulaştığı belirtilerek, bu ivmenin devam etmesi temennisinde bulunuldu. Taşkent'te yapılan toplantıda ülke genelinde 6 milyar dolar değerinde 60 projenin hayata geçirileceği duyuruldu.

Ülkede bağımsızlıktan bugüne yapılan toplam yatırımın 7 milyar dolar olduğu hesaplanıyor.

Kabar Haber Ajansı'nın bildirdiğine göre Cumhurbaşkanı Şavkat Mirzoyev, Güney Kore'nin kalkınma hamlesini kendisine model alıyor.

KAZAKİSTAN VE ÖZBEKİSTAN ARASINDAKİ TİCARET HACMİ 2 MİLYAR DOLARI AŞTI

Kazakistan'ın Özbekistan Büyükelçisi Erik Utembayev, Kazakistan Cumhurbaşkanı'nın halka seslenişi ile ilgili düzenlenen konferansa katıldı.

Büyükelçi Erik Utembayev, yaptığı konuşmada, 2017'nin sonunda Kazakistan ve Özbekistan arasındaki ticaret hacminin 2 milyar doları aştığını açıkladı.

Utembayev, "Bu gerçekten büyük bir rakam. 2017'yi başarıyla tamamladığımızı ve ticaretimizi yüzde 30 artırdığımızı gösteriyor. Aynı zamanda ticaret hacmini yakın gelecekte 5 milyar dolara çıkaracağız. Bu bağlamda, biz çeşitli alanlarda iş birliğinin güçlendirmesini sağlayacağız." dedi.

Makine mühendisliği alanındaki ortak başarılarla da değinen Büyükelçi Utembayev, "Mühendislik sorunlarını çözmeye ve otomotiv endüstrisini geliştirmeye başladığımızda büyük bir atılım yapacağız." diye görüşlerini ifade etti.

KIRGIZİSTAN'DAKİ YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI DEĞERLENDİRİLECEK

Kırgız Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı Basın Servisi, Bağımsız Akreditasyon ve Derecelendirme Ajansı'nın Kırgızistan'daki üniversitelerin derecelendirmesini yapacağını açıkladı.

Akipress'in haberine göre üniversiteler birinci aşamada lisans, uzmanlık, yüksek lisans programlarına göre sıralanacak. Bunun için kurumun adı, kurum ve akreditasyon hakkındaki bilgiler gibi veriler; yetenekli öğrenciler, öğretim elemanları ile araştırmacıların oranı; yabancı ülkelere davet edilen öğretim elemanları, yabancı ortaklarla ortak eğitim programları ve çift diplomalı eğitim, akademik hareketlilik; öğretim elemanlarının bilimsel yayınlarının rekabet gücü, Scopus'un Hirsch İndeksi'ne (h-index) göre yayınlar, patentler ve benzeri temel ölçütler dikkate alınacak. Derecelendirmeye katılmak için, kurumlar resmi bir niyet mektubu gönderecek ve temel parametreler üzerinden veri tabanını dolduracak. Böylece, hangi lisans, yüksek lisans programının en yüksek rekabet gücüne ve kaliteye sahip olduğu hakkında bilgi edinilebilecek.

KTMÜ Adına Sahipleri:
Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asılбек Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar: Perizaada Algocoyeva,
Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

Orta Asya Haberleri

Bültenlerimize internet sayfamızdan ulaşabilirsiniz:

orasam.manas.edu.kg

MALDİV ADALARI

Kolombo

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

17/02/2018 - 23/02/2018 / Sayı: 3

CEENBEKOV, KIRGIZISTAN'DA ÇALIŞMA ŞARTLARININ DÜZELTİLMESİ GEREKTİĞİNİ SÖYLEDİ

Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov 2 günlük çalışma gezisi kapsamında Batken Bölgesi'ne gitti. Halkla buluşmasında basına da demeç veren Cumhurbaşkanı Ceenbekov, "Ülkenin ekonomik kalkınmasında en önemli faktör bölgelerin refah seviyesidir. 2018'in "Bölgesel Kalkınma Yılı" olarak ilan edilmesine ilişkin kararnamenin uygulanması bu gelişimi sağlamak adına bir başlangıç olacaktır. Batken Bölgesi'nde hayat şartları zor, ancak son yıllarda buraya özel ilgi gösterildi ve bu uygulama devam edecek. Hedefimiz, küçük ve orta ölçekli işletmeleri desteklemek, çiftçilerle birlikte yerel girişimcilerin köylerdeki koşullarını iyileştirerek göçü azaltmaktır." dedi.

Ceenbekov, bölgede hammadde işleyen fabrikalar kurulacağı ve çiftçilerin bütün ürünlerinin bu fabrikalarda değerlendirileceğini de belirtti.

Cumhurbaşkanı, "Girişimcileri desteklemek için Rusya-Kırgızistan Kalkınma Fonu, Garanti Fonu ve kamu bankaları gibi finansal araçlar vasıtasıyla uygun koşullarda kredi sağlanacaktır. Mali kaynaklar tüm bölgelerde adil bir şekilde

dağıtılacaktır. Yabancı bir ülkede göçmen olmaktansa kendi ülkende çiftçilik yapmak, hayvan beslemek daha iyidir. Bu yüzden, köylerde rahat yaşam koşulları oluşturmamız." ifadeleriyle hedeflerini açıkladı.

Tazabek sitesinin haberine göre Ceenbekov, dış politika faaliyetleri ile ilgili olarak komşu ülkelere yaptığı ziyaretler hakkında da bilgi verdi: "Bildiğiniz gibi Kazakistan, Özbekistan, Tacikistan ve Rusya'ya resmi ziyaretlerde bulundum. Bu ülkelerin liderleri ile olumlu müzakereler yaptık ve birçok konuda anlaşmaya vardık. Kazakistan ile sınırlar üzerine anlaşma imzalandı. Özbekistan ile olan sınır sorunlarının yüzde 85'i daha önce çözülmüştü. Bu konuda görüşmeler devam edecek. Tacikistan Cumhurbaşkanı ile de yapıcı görüşmeler gerçekleştirildi."

Cumhurbaşkanı Ceenbekov, Batken Bölgesi'nde organik tarım ürünleri üreten bir fabrikanın açılışında yer aldığını söyledi. Fabrikanın yerli tarım ürünlerinin ekolojik saflığının korunmasına yardımcı olacağını ve ülke tarımına yönelik bu gibi atılımların geliştirilmesi gerektiğini kaydetti.

TÜRKMENİSTAN'DAKİ SEÇİMLERDE GÖZLEMCİLER BULUNACAK

Türkmenistan Dışişleri Bakanlığı, parlamento seçimlerinde uluslararası kuruluşlardan gözlemcilerin yer alacağını bildirdi. CA-News'un haberinde Türkmenistan'da 25 Mart'ta yapılacak Meclis, Halk Maslahatı ve Gengeş üyelerinin seçimleri için hazırlık çalışmalarının devam ettiği bilgisi verildi. Türkmenistan Dışişleri Bakanlığı Basın Servisi, adayların belirlenmesi ve kaydedilmesi süreçlerinin devam ettiğini belirtti. Adayların belirlenme sürecinin 24 Ocak'ta başlayıp 27 Şubat'ta sona ereceği daha önceden açıklanmıştı. Seçimler için bugüne kadar Demokrat Parti, Sanayici ve Girişimciler Partisi, Tarım Partisi, kamu kuruluşları ve derneklerden 2 bin 963 kişi gözlemci olarak kaydedildi. Bağımsız Devletler Topluluğu, Yürütme Komitesi temsilcilerinin gözlemci olarak seçimlere katılmak istediğini açıklamıştı. Birleşmiş Milletler, AGİT Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi, Şanghay İşbirliği Örgütü ve İslam İşbirliği Örgütü temsilcilerinin de seçimlerde gözlemci olarak yer alması bekleniyor.

TAŞKENT-ANDİCAN-OŞ- İRKEŞTAM-KAŞGAR HATTINDA KARGO TAŞIMACILIĞI BAŞLIYOR

Özbekistan-Kırgızistan-Çin hattında 2018 yılı sonuna kadar kargo taşımacılığının başlayacağı bildirildi. Gazeta.uz'un haberine göre, bu hatta yaklaşık 100 bin ton kargo taşınması planlanıyor.

Taşkent-Andican-Oş-İrkeştam-Kaşgar hattındaki ilk kargo konvoyu 25 Şubat'ta hareket edecek. Özbekistan ve komşu ülkelerin ürünlerinin Silk Road International'ın araçları ile teslim edileceği ve Kaşgar'a varan konvoyun ithal ürünlerle geri döneceği bildirildi.

30 Ekim -3 Kasım tarihleri arasında Özbekistan, Kırgızistan ve Çin'den ağır vasıta araçlarıyla söz konusu rota boyunca deneme sürüşleri yapılmıştı. Toplam uzunluğu 920 kilometre olan yol, saatte ortalama 60 kilometre hızla 31 saatte katedildi. Özbekistan-Kırgızistan sınırından geçiş yaklaşık 1 saatte, Kırgızistan-Çin sınırından geçiş ise yaklaşık 2 saatte tamamlandı.

Kırgızistan'daki Sarı-Taş ve İrkeştam üzerinden geçen yol, Özbekistan'ın Fergana Vadisi'nden Çin'e uzanan en kısa hat.

MİRZİYOYEV'TEN GİRİŞİMCİLERE BÜYÜK DESTEK

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev, Tacikistan'ın başkenti Duşanbe'ye yapacağı resmi ziyarette Tacikistanlı girişimcileri desteklemek üzere bir anlaşmaya da imza atacaktır. Bu anlaşmayla girişimcilere Özbekistan tarafından 100 milyon dolar tutarında kredi tahsis edilecektir.

Asia-Plus'ın haberine göre, Tacikistanlı girişimcilere düşük oranlı faizlerle kredi verilecektir. Kredi, Tacikistan'a önemli kazanımlar sağlayacaktır.

Ziyaret çerçevesinde Özbekistan, yerel girişimcilerle iş birliğini geliştirmek için hazırladığı planları da sunacaktır.

2017'de Tacikistan ile Özbekistan arasındaki ticaret hacmi 2016'ya göre yüzde 82 artarak, 126 milyon dolara ulaştı. Özbekistan, Tacikistan'a 69 milyon dolar tutarında ihracat yaptı; 57 milyon dolar tutarında ürün ithal etti.

KAZAKİSTAN'DAKİ GÖÇMEN İŞÇİLERİN ÇOĞU ÖZBEKİSTAN'DAN GELİYOR

Kazakistan'da 2017 yılında ülkeye gelen kayıtlı göçmen sayısı 2016 yılına göre yüzde 20,5 oranında artarak 16 bin 81 kişiye ulaştı.

Uluslararası Göç Örgütü'nün "Göçmen Güvenlik Açığı ve Orta Asya'da Entegrasyon İhtiyacı" başlıklı çalışmasına dayanarak, CA-News'in verdiği bilgilere göre, Kazakistan'ın göç trafiğinin büyük kısmı Bağımsız Devletler Topluluğu ülkeleriyle gerçekleşti. BDT ülkelerinden gelenlerin payı yüzde 72,1 oldu.

BDT Göç Araştırmaları Merkezi Uzmanı Elena Sadıkova, 2017'de Kazakistan'daki göçmen işçilerin çoğunun Özbekistan'dan geldiğini belirtti.

Özbekistan ve Kırgızistan'dan gelen işçilerin sayısında 2016'ya göre önemli bir artış olduğu da kaydedildi. 2016'da kayıtlı göçmen sayısı 1 milyondan fazlayken 2017'de 300 binden fazla kişiye daha çalışma izni verildi. Böylece Özbekistan'dan gelen göçmenler istatistiklere göre en büyük grubu oluşturdu.

BİŞKEK'TE "TÜRKİYE'Yİ TANIMAK" ADLI ETKİNLİK DÜZENLENDİ

Türkiye Cumhuriyeti Bişkek Büyükelçiliği tarafından "Türkiye'yi Tanımak" adlı bir etkinlik yapıldı. Etkinlik kapsamında Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Türk Dünyası Orkestrası ve Pop Orkestrası eşliğinde Türkçe ve Kırgızca şarkılar, halk oyunları ve Osmanlı Kıyafetleri defilesi katılımcıların ilgisine sunuldu. Kabar Haber Ajansı etkinlikte aynı zamanda Kırgızistan'ın tanınmış sanatçıları Anarbek İbrayev, Gülzada Riskulova, Yulya Rutskaya, Turdakun Niyazaliyev ve Askat Musabekov'un Türkçe söyledikleri şarkılarla programa renk kattıklarını belirtti.

T.C. Bişkek Büyükelçisi Cengiz Kamil Fırat ile eşi, Manas Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sebahattin Balcı, KKTC Bişkek Temsilcisi Atınç Keskin katılımcılara baklava, şeker ve lokum ikram ettiler.

T.C. Bişkek Büyükelçiliği Eğitim Müşaviri Recep Sula, KKTC Bişkek Temsilcisi Atınç Keskin ve katılımcılar horon oynarak müziğe eşlik etti.

TACİKİSTAN'DAKİ EN BÜYÜK ALTIN MADENİ ŞİRKETİNİN HİSSELERİ 1 DOLARA SATILDI

Çin menşeli Jinfeng Madencilik Şirketi, Zarafşan ortak girişimindeki payının yüzde 5'ini Tacikistan Devleti'ne sembolik bir fiyat olan 1 dolara sattı.

CA-News'un haberine göre Cumhurbaşkanı İmamali Rahman, 5 Şubat'ta Devlet Mülkiyet Komitesi Başkanı Farruh Hamralizoda'ya Tacikistan Hükümeti adına yetki verdi. Jinfeng Madencilik, Zarafşan ortak girişimindeki payının yüzde 5'inin Tacikistan Devleti'ne devredilmesini içeren anlaşmayı imzaladı. Böylece Çin-Tacikistan ortak girişiminde Tacikistan'ın payı 7,3 milyon dolar ile yüzde 30'a ulaştı. Jinfeng'in payı yüzde 70'e düşerken, hisse bedeli ise 17 milyon doları oldu.

Zarafşan, 1994'te eski Tacikistan altın madeninin temelleri üzerine kurulmuştu. Jinfeng Madencilik, Zarafşan'a ait hisseleri 2007'de British Commonwealth & British Mineral Ltd. Şirketi'nden satın almıştı.

KIRGIZİSTAN'IN KONFEKSİYON İHRACATI 138 MİLYON DOLAR OLDU

Kırgızistan'ın konfeksiyon ürünleri ihracatı 2017'de 138 milyon dolara yükseldi. Sektörün büyüme hızıysa yüzde 190 oranında gerçekleşti.

24.kg'nin haberine göre Kırgızistan Cumhuriyeti Devlet Sanayi ve Enerji Komitesi, üretimdeki artışın Kırgızistan'ın Avrasya Ekonomik Birliği'ne girişinden kaynaklandığını açıkladı.

Kırgızistan'ın tekstil ürünlerinin yüzde 80'i Rusya ve Kazakistan'a ihraç ediliyor.

2017'de hazır giyim ve konfeksiyon ürünleri toplam ihracatı 221,5 milyon dolara ulaşırken, sektörün büyüme hızı yüzde 11,4 olarak gerçekleşti.

KIRGIZİSTAN ENERJİ İÇİN 1 MİLYAR DOLARDAN FAZLA HARCAMA YAPTI

Kırgızistan Başbakan Birinci Yardımcısı Askarbek Şadiyev, ülkenin enerji için 1 milyar dolardan fazla para harcadığını belirtti.

Şadiyev, Kırgız Cumhuriyeti Devlet Sanayi ve Enerji Komitesi'nin toplantısındaki açıklamasında, önümüzdeki 5 yıl içinde Kırgızistan'da elektrik tüketiminin artacağını söyledi.

24.kg'nin haberine göre 2020-2023 yılları arasında elektrik ihtiyacının 500 megavata kadar çıkabileceğini ifade eden Şadiyev, "Kesilebilecek her şey kesildi, çalınabilecek her şey çalındı. Şimdi bundan kaçamayız. Bildiğiniz gibi enerji sektörüne 1 milyar dolardan fazla para harcadı." diye konuştu.

KIRGIZİSTAN'DAN ÖZBEKİSTAN'A İHRAÇ EDİLEN ELEKTRİĞİN FİYATI ARTACAK

Kırgızistan Cumhuriyeti Devlet Sanayi ve Enerji Komitesi elektrik enerjisi ihracatı hakkında bir toplantı yaptı. Komitenin toplantıyla ilgili verdiği bilgiye göre Kırgızistan'dan Özbekistan'a Mart sonuna kadar 550 milyon kilovatsaat

elektrik ihraç edilecek. Bugüne kadar Özbekistan'a 2 sent birim fiyatla 1,143 milyon kilovatsaat elektrik ihraç edildi. 24.kg'nin haberine göre Mart ayında Özbekistan'a ihraç edilecek elektriğin birim fiyatıysa 2,4 sent olacak.

KTMÜ Adına Sahipleri:
Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asılбек Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:
Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

24/02/2018 - 03/03/2018 / Sayı: 4

KAZAKİSTAN KIRK PROJEYE YATIRIMCI ARIYOR

Önümüzdeki 5 yıllık dönemde Kazakistan'a 125 milyar dolar tutarında yatırım çekmeyi hedefleyen Kazakh Invest, Türk şirketleriyle görüşüyor. Kazakh Invest Ulusal Yatırım Şirketi Yönetim Kurulu Başkanı Saparbek Tuyakbayev, bu yıl Türkiye'den 1-2 milyar dolarlık yatırım çekmek istediklerini belirtti. Tuyakbayev, Türk holdinglere, büyüklüğü 20 milyar dolardan fazla 40 proje sunduklarını belirterek "Gelecek 10-15 yılda petrol ve doğalgaza alternatif sektörler oluşturabiliriz." dedi.

Dünya Bülteni'ne açıklamalarda bulunan Kazakh Invest Başkanı Saparbek Tuyakbayev, "Amacımız yatırımcı çekmek. Bunu da yurtdışındaki temsilciliklerimiz aracılığıyla yapıyoruz. Şu anda ABD, İngiltere, Almanya, Fransa, Çin ve Türkiye'de temsilciliklerimiz var. Birleşik Arap Emirlikleri'nde de bu yıl temsilcilik açmayı planlıyoruz." dedi.

Ankara ve İstanbul'da şirket yöneticileri ile görüşmeler yaptıklarını kaydeden Tuyakbayev, "MÜSİAD'da bir sunum yaptık. Yıldırım Holding, Sabancı Holding, Koç Holding, Kibar Holding ile görüştük. Yanımızda yaklaşık 20 milyar doların üzerinde yatırım gerektiren kırktan fazla proje getirdik." diye açıklamada bulundu. Yabancı yatırımcılar için ihracata yönelik sektörler belirlediklerini söyleyen Tuyakbayev, önümüzdeki yıllarda petrol ve doğalgaza alternatif olarak ülkenin alüminyum, titanyum, volfram

gibi dünyada çok seyrek bulunan metallerin de sektöre kazandırılacağını vurguladı.

Yatırımcılara sunulan fırsatlara da değinen Tuyakbayev şu bilgileri verdi: "Kurumlar vergisi, arsa vergisi, emlak vergisinde on yıla kadar muafiyet tanıyoruz. Yatırımcıların getirdiği hammadde veya makinelerde de gümrük vergisinden muaf tutuyoruz. Gıdada yatırımın yüzde 30'a varan iadesi var. Özel bir proje olursa standardın dışında devlet özel şartlar sunabiliyor."

Gıda, makine, ilaç, tekstil, inşaat malzemeleri gibi alanlarda ihtiyaçları olduğunu belirten Tuyakbayev, "Koç Holding ile Tat Gıda üretimi, Agro Kimya ile bitkisel ilaçlar, Yıldızlar SSS Holding ile seramik, enerji, Filli Boya ile boya üretimi planlanıyor. Yıldırım Holding ile de soda üretimi için görüşmeler bitmek üzere." diye bilgi verdi.

Kazakistan'ın Körfez ülkeleri ve İran'a küçükbaş hayvan ihraç etmeye başladığını belirten Kazakistan Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Abzal Saparbekuly ise, "Yüksek standartta üretim yapabilecek et tesisleri gerekli. Arazi geniş, açık alanda serbest dolaşabilen hayvanlar beslenebilir, yem çok ucuz. Devletin hayvan miktarına göre desteği var. Tarım makinelerinin yüzde 70'i eski ve Kazakistan'a tarım için gerekli traktörler üretecek şirketler de lazım." dedi.

TAPI: BÜYÜK UMUTLAR, KÜÇÜK SERMAYE VE ONLARCA PROBLEM

TAPI'nin Afganistan'a ulaşacağı Türkmenistan-Afganistan sınırında ise Taliban hakimiyetinin bulunması boru hattının henüz ülkeye girişinde yaşanacak sorunları gözler önüne seriyor. Ülkenin güneydoğusundaki Kandahar şehrine ulaşması amaçlanan boru hattında Herat sonrasında da Afganistan'ın özellikle Gor ve Gülistan gibi iç bölgelerinde Taliban hakimiyeti olduğundan enerji güvenliği projenin önündeki en büyük problem olarak görülüyor.

Ayrıca TAPI içerisinde Afganistan-Pakistan gibi ilişkileri gergin olan ülkelerin koordinasyonu da bir başka soru işareti doğuruyor. Afganistan, Pakistan'ı Taliban'a alan yaratmak ve ülkesindeki kampları desteklemekle suçluyor.

Türkmenistan doğal gazını Afganistan üzerinden Pakistan ve Hindistan'a ulaştırmayı amaçlayan TAPI (Türkmenistan-Afganistan-Pakistan-Hindistan Doğal Gaz Boru Hattı) projesinde Türkmenistan kısmı tamamlanarak boru hattı Afganistan'a ulaştırıldı. 23 Şubat'ta Afganistan'ın Herat şehrinde dört ülkenin katılımıyla gerçekleştirilen tören ile projenin Afganistan ayağı resmen başlatıldı.

QHA haber sitesine göre, TAPI ile birlikte bölgede ticari hareketliliğin artması ve büyük fırsatların oluşması beklense de sahada pek çok engelin bulunması nedeniyle, bu umutlara temkinli yaklaşıyor. Halihazırda Afganistan'da Taliban terörü ülkenin birçok bölgesinde önemli bir sorun olarak ülkeyi sarsmaya devam ediyor. Ayrıca, TAPI'nin likidite sıkıntısı projenin uzun yıllardır yavaş ilerlemesinin bir diğer sebebi. Daha önce Asya Kalkınma Bankası ve Suudi Kalkınma Fonu projeye kaynak aktarımında bulunmuştu. Ancak yetkililer bunların yeterli olmadığını görüşünde.

İPEK YOLU'NDA TARİHİ ADIM: KAŞGAR-GVADAR KARAYOLU

İpek Yolu'nun tarihi rotasında büyük bir değişim yaşanıyor. Pakistan ve Çin artık Afganistan ve Kırgızistan gibi Orta Asya ülkeleri üzerinden değil doğrudan kendi toprakları üzerinden transit karayolu ağı kurabilecek. Kaşgar ve Gvadar arasında kurulan karayolu ile Çin, Pakistan limanlarına aracısız olarak ulaşabilecek.

Çin'in "Bir Kuşak, Bir Yol" adıyla duyurduğu İpek Yolu projesinin büyük hamlelerinden biri olan "Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru" planında sona gelindi. Sincan Uygur Özerk Bölgesi'ndeki Kaşgar şehrinde başlayan karayolu Pakistan'ın liman şehirlerinden Gvadar'a ulaşarak iki ülke arasında önemli bir ticaret rotası oluşturacak. Çin ve Pakistan bölgede son yıllarda özellikle Hindistan'a karşı ortak bir blok oluşturarak askeri ve ticari alanlar başta olmak üzere birçok alanda işbirliğine gitti.

QHA sitesindeki habere göre, bu rota Pakistan'ı Orta Asya ülkeleri ile de birleştirecek. Özbekistan, Kırgızistan ve Çin tarafından inşa edilen Taşkent-Oş-Kaşgar karayolu üç ülkeyi ve Kaşgar üzerinden Pakistan'ı birbirine bağlayarak Orta Asya ülkeleri için de büyük bir avantaj sağlayacak.

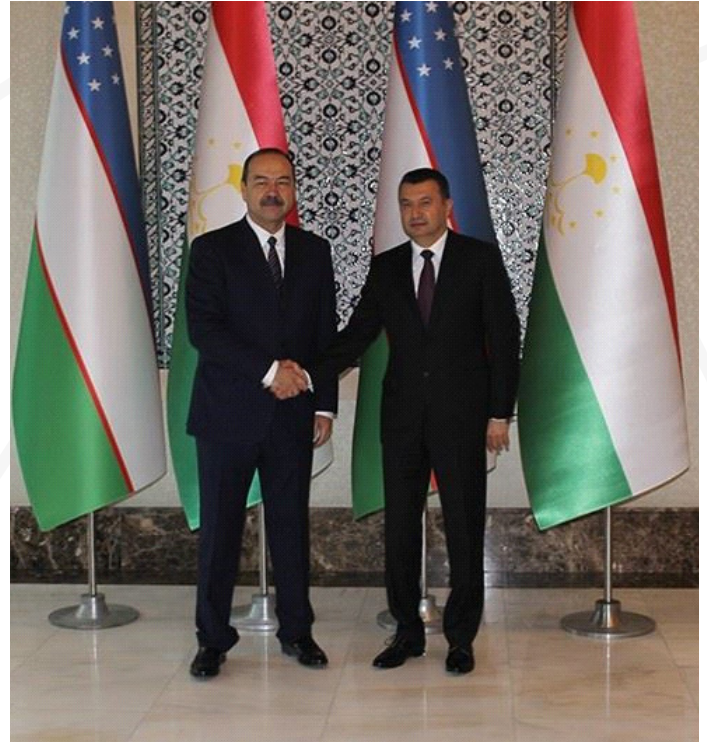
TACİKİSTAN VE ÖZBEKİSTAN BAŞBAKANLARI FERĞANA'DA BULUŞTU

Tacikistan Dışişleri Bakanlığı, 24 Şubat'ta Özbekistan Başbakanı Abdullah Aripov ve Tacikistan Başbakanı Kohira Rasulzoda'nın Özbekistan'ın Fergana kentinde bir araya geldiğini duyurdu. İki başbakan, Özbekistan-Tacikistan Devletlerarası Sınır Ötesi İşbirliği Komisyonu'nun ortak toplantısı için bir araya geldiler.

Toplantıda, her iki ülkenin hükümet yetkilileri ve önde gelen ekonomi kuruluşları yer aldı. Görüşmelerde, işbirliğinin geldiği nokta iki tarafın heyet başkanları tarafından övgü verici olarak nitelendirildi. Özbekistan ve Tacikistan liderlerinin siyasi iradeleri sayesinde üst düzey temaslara yoğunlaştığı ve ülkeler arası toplantıların başarıyla gerçekleştirildiği vurgulandı.

Toplantı çerçevesinde, Özbekistan-Tacikistan devlet sınırlarının belirlenmesi hakkındaki görüşler paylaşıldı ve kısa sürede ilerleme kaydetmenin mümkün olduğu belirtildi.

Asiaplus haber sitesine göre, üst düzey ziyaretlerin önemine vurgu yapan taraflar, karşılıklı sözleşmelerin ve anlaşmaların hazırlanmasını kabul ettiler. Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev'in Mart ayında Tacikistan'a yapacağı resmi ziyarette bu anlaşmaların imzalanması bekleniyor.

ÖZBEKİSTAN TURİST VİZESİNE KOLAYLIK GETİRİYOR

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev Başkanlığında 22 Şubat'ta gerçekleştirilen toplantıda yabancı turist sayısının artırılması için yapılacak uygulamalar hakkında bilgi verildi ve

Mirziyoyev vize işlemlerinin kolaylaştırılması için talimat verdi. Toplantıda, elektronik vize sisteminin dünyadaki örneklerinin incelenmesi, elektronik vizelerin zamanında verilmesi ve böylece yeni sistemin yabancı turistler için mümkün olduğunca basitleştirilmesi yönünde kararlar alındı.

Uzdaily.uz haber sitesine göre, önceki uygulamada turistler ülkeye giriş yaptıktan sonra kaldığı yeri üç gün içerisinde bildirmek zorundaydı ve bu durum turistler için güçlük yaratıyordu.

Cumhurbaşkanı, "Turistler ülkeyi gezmeli, işleri bakanlık kurumlarını değil. Eğer turizme bağlı iş alanları oluşturmak istiyorsak, turistlerden talepte bulunmak yerine onlar için şartları daha uygun hale getirmeliyiz." dedi. Turistlerin güvenliğinin polislerin en önemli görevlerinden biri olduğu da vurgulandı. 2017 yılında Özbekistan'a, yaklaşık 2,7 milyon yabancı turist geldiği açıklandı. Özbekistan'ın turizm potansiyelinin uzun yıllardır etkili olarak kullanılmadığı ifade edilerek, Turizm Kalkınma Komitesi'ne önemli görev düştüğü belirtildi. Turist sayısının artırılması ve turizm hizmetleri alanında gelirlerin en az iki katına çıkarılması hedefi kondu.

BDT ÖZEL SERVİSİ 2018 YILINDA ORTAK ANTI-TERÖR TATBİKATLARI YAPACAK

Bağımsız Devletler Topluluk (BDT) üyesi ülkelerin anti-terör merkezleri başkanlarının 11. toplantısında BDT Terörle Mücadele Merkezi Başkanı Andrey Novikov, BDT Özel Servisi'nin 2018 yılında birlik üyesi altı ülkede terör karşıtı ortak tatbikat yapacağını açıkladı.

Kazakhstan Today tarafından bildirildiğine göre Novikov, "Tatbikatlar bu yılın Ağustos veya Eylül aylarında, altı ülkede yapılacak. İki aşamada gerçekleştirilecek tatbikatların son aşamasının ana bölümü Kırgızistan topraklarında yapılacak. Biz zaten Orta Asya'da oluşabilecek tehditlere karşı büyük bir uluslararası kalkan mahiyetinde askeri polis operasyonları üzerinde çalışıyoruz." dedi.

BDT ülkelerinin Özel Servisleri arasında profesyonel ilişkilerin geliştiğini ifade eden Novikov, "Bu durum bir kez daha, herhangi bir zorluk, tehdit, koordine eylem veya kritik durum oluştuğunda birbirimize yardım ve desteğe hazır olduğumuzu göstermektedir." diye ekledi.

YENİ İPEK YOLU'NUN AVRUPA'YA AÇILAN KAPISI TÜRKİYE

Çin, Kazakistan, Hazar Denizi, Azerbaycan ve Gürcistan güzergahını izleyecek "Yeni İpek Yolu" Avrupa'ya Türkiye üzerinden bağlanacak.

Türkiye, Ankara'da gerçekleştirilen Trans-Hazar Uluslararası Taşımacılık Güzergahı Uluslararası Birliği Genel Kurulu'nda 16 Şubat 2018'de imzalanan protokolle TCDD Taşımacılık AŞ, Birliğin daimi üyesi olarak kabul edildi.

Birliğin temelleri 2013'te Astana'da "Yeni İpek Yolu 2. Uluslararası Ulaştırma ve Lojistik İş Forumu" çerçevesinde, Kazakistan Demiryolları Ulusal Şirketi AŞ, Azerbaycan Demiryolları AŞ, Gürcistan Demiryolları AŞ başkanları arasında yapılan toplantıda imzalanan anlaşma ile atıldı, 2017'de Trans-Hazar Uluslararası Taşımacılık Güzergahı Uluslararası Birliği oluşturuldu.

Anadolu Ajans'ın bildirdiğine göre, Çin, Kazakistan, Hazar Denizi, Azerbaycan ve Gürcistan güzergahını izleyecek "Yeni İpek Yolu," Türkiye'den Avrupa'ya uzanacak ve Türkiye, yolun Trans-Hazar koridoru olarak ifade edilen hattında ana aktörlerden biri olacak. Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu Hattı'nı da kapsayan koridor, Çin'den Avrupa'ya, Rusya'dan Güney Asya ve Afrika'ya ulaşımı kolaylaştıracak.

Birliğin Yönetim Kurulu Başkanı Kanat Alpısbayev, AA muhabirine yaptığı açıklamada, Kars-Bakü-Tiflis Demiryolu Hattı'nın açılmasıyla Trans-Hazar koridorunun tamamlandığını, böylelikle 2 milyon tonluk yük taşıma kapasitesinin 4 milyon tona çıkacağını belirterek, şunları söyledi: "Yükün büyük kısmını Kazakistan'ın tahıl ürünleri oluşturacak; ileride hem kömür hem metal taşımacılığı için kullanılacak koridorda, Türkiye'den giyim, tekstil, inşaat malzemeleri gibi ürünler taşınacak."

Birlik Başkan Vekili Cavid Gurbanov da Türkiye'nin daimi üyeliğinin gerçekleşmesiyle kardeş ülkelerin demiryoluyla birleşmesinin sağlandığını söyledi ve Çin ile Avrupa'nın Türkiye aracılığıyla birleşeceğini ekledi.

TCDD Taşımacılık AŞ Genel Müdürü Veysi Kurt ise, Trans-Hazar taşımacılık koridorunun, Çin'den Avrupa'ya uzanan tarihi İpek Yolu olarak bilinen hattın önemli bir kısmını oluşturduğunu belirtti. Koridor üzerindeki demiryolu ve liman otoriteleriyle Hazar Denizi üzerindeki gemi işletme otoritelerinden oluşan uluslararası birlikte artık Türkiye'nin de söz sahibi olacağına işaret eden Kurt, koridor üzerinden 100 milyon tona yakın yükün akmaya hazır olduğuna dikkat çekti.

HAZAR'IN ALTYAPISI, KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ'NİN TAŞIMACILIK POTANSİYELİNİ AÇIĞA ÇIKARACAK

Kazakistan Cumhuriyeti Başbakan Birinci Yardımcısı Askar Mamin 24 Şubat'ta Mangıstau Bölgesi'ne yaptığı çalışma gezisi sırasında Aktau Limanı ve Hazar Denizi'ndeki lojistik altyapısının geliştirilmesi için hazırlanan planının durumu üzerine bir toplantı düzenledi. Serbest Ekonomi Bölgesi Aktau Limanı Yönetim Kurulu Başkanı Bauırjan Kayratov bölgenin ihracat odaklı olarak, ileri teknoloji endüstrilerinin geliştirilmesi ve yatırımları çekmesi amacıyla 2002 yılında kurulduğunu belirtti. Kayratov açıklamasını şöyle sürdürdü: "Bugüne kadar 27 üye kayıt yaptırdı. Şu an yatırımcılar arasında Çin, Türkiye, Almanya, İtalya, Büyük Britanya ve Azerbaycan var. 18 yatırım projesi uygulandı, 1300 işyeri açıldı. Üretim 260.4 milyar tengeye (812 milyon dolar) ulaştı ve limanın ülke bütçesine yaptığı katkı 23.6 milyar tenge (73 milyon dolar) olarak gerçekleşti. 2018 yılında 224 iş yerinin daha açılması ve 10,5 milyar tenge (32 milyon dolar) tutarında beş projenin uygulanması planlanıyor."

Kazinform haber sitesinin verdiği bilgiye göre, Başbakan Birinci Yardımcısı Hazar Denizi'nin lojistik altyapısının Trans-Hazar koridorunun önemli bir parçası olduğunu vurguladı. Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev de Hazar'ın transit potansiyelini artırılması amacıyla, modern

lojistik altyapısının oluşturulması ve kapasite arttırımı için talimat verdi. Bu çerçevede Kurık Limanı'ndan feribot ile taşınan kargonun üç katına çıkarılması planlanıyor.

ÖZBEKİSTAN'DA "TURİZM POLİSİ" GÖREVE BAŞLADI

Özbekistan'ın Buhara, Semerkand, Horezm ve Kaşkadarya Bölgelerinde "Güvenli Turizm Konsepti" uygulanmasının bir parçası olarak turizm polislerinin faaliyete geçtiği bildirildi.

Uzbekturizm Basın Servisi'nin bildirdiğine göre, Buhara şehrinde turistlerin güvenliğini 45 kişilik özel polis ekibi sağlayacak. Yeni Turizm Polisi Teşkilatının kullanması için özel otomobiller ve otobüsler hazırlandı.

Turizm polislerinin kullanacağı motorlu taşıtlar, turistlerin güvenliğini sağlamak için durum analizi yapan ve gereken önlemlerin acilen alınmasını sağlayan video gözetim sistemleri ile donatıldı. Devriye ekipleri yabancı dil bilen polislerden oluşacak ve elektronik dil çevirici cihazlar da polislerin kullanımına sunulacak.

ÖZBEKİSTAN HÜKÜMETİ TACİKİSTAN SINIRINDAKİ ON KONTROL NOKTASININ AÇILMASINI ONAYLADI

Özbekistan ve Tacikistan sınırında bulunan bir demiryolu, sekiz araç kontrol noktası, bir de sınır kontrol noktasının tekrar işlemeye başlayacağı duyuruldu. Gazeta.uz haber sitesinin bildirdiğine göre, sınır kontrol noktalarının işletilmesine yönelik kararname 21 Şubat'ta alındı. Otoyolların altyapısını iyileştirerek modern standartlara

kavuşturulması ve sosyal tesis altyapısının geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapılacağı da kararnamede ifade edildi. Kararnameyle 2019-2020'de kurulacak sınır kontrol noktalarının altyapısına yönelik çalışmaların da yapılacağı belirtildi.

KTMÜ Adına Sahipleri:

Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asilbek Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:

Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

Orta Asya Haberleri

Bültenlerimize internet sayfamızdan ulaşabilirsiniz:

orasam.manas.edu.kg

MALDİV ADALARI

Kolombo

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

03/03/2018 - 09/03/2018 / Sayı: 5

TÜRKİYE, KIRGIZISTAN EKONOMİSİNE YATIRIM YAPMAYA HAZIR

Kırgızistan Ekonomi Bakanı Artem Novikov, Türkiye Bışek Büyükelçisi Cengiz Kamil Fırat ile Bışek'te bir araya geldi. Anadolu Ajansı'nın haberine göre Novikov, 2017 yılında iki ülke arasındaki ticaret hacminin yüzde 26,7 oranında büyüdüğüne dikkat kti.

Ekonomi Bakanı, Kırgızistan Hükümeti'nin Türkiye'den Şirket temsilcileri ile görüşmeler yapmaya ve projelerin uygulamaya geçirilmesi için her tür katkıya hazır olduğunu

belirtti. Türkiye Büyükelçisi ise pek çok büyük Şirketin Kırgızistan ekonomisine yatırım yapmaya hazır olduğunu ifade etti. Büyükelçi, "Madencilik endüstrisine yatırım yapmak isteyen beş Şirket var. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) da bölgesel projelere yatırım yapmaya hazır." dedi. Toplantıda, Bışek ve Oş havalimanları ile hayvancılık, et işleme endüstrilerinin geliştirilmesi için yatırım fırsatları konuşuldu.

ÖZBEKİSTAN, TÜRKİYE'NİN TURİZM DENEYİMİNDEN FAYDALANMAK İSTİYOR

Özbekistan Devlet Başkanı Şavkat Mirziyoyev, 10 Şubat'ta Türkiye dahil yedi ülkenin vatandaşlarına vizesiz seyahat hakkı verilmesine ilişkin bir kararname imzaladı. Buna göre vizesiz seyahat süresi 30 gün olarak belirlendi. Ayrıca Özbekistan, 39 ülkenin vatandaşları için vize işlemlerini kolaylaştırdı; şirketlere yönelik bir takım avantajlar sağladı ve yatırımcılar için engelleri kaldırdı.

Turizm Geliştirme Devlet Komitesi Başkanı Aziz Abduhakimov, Anadolu Ajansı ile yaptığı röportajda Türk işadamlarını Özbekistan'da turizme yatırım yapmaya davet etti. Abduhakimov, Özbekistan'ın turizm alanında yapılacak yatırımlara gerekli desteği sağlayacağını ifade etti. Abduhakimov, "Türkiye, turizm alanında çok büyük ilerleme kaydetti. Özbekistan, turizmin gelişmesi için Türkiye'nin deneyimlerinden faydalanmak istiyor. Bu deneyimler Özbekistan için yol gösterici olacak." sözleriyle Özbekistan turizminde Türkiye'nin model alınacak bir ülke olarak önemine işaret etti.

ÖZBEKİSTAN-TACİKİSTAN SINIRI UZUN BİR ARADAN SONRA YENİDEN AÇILDI

Özbekistan ve Tacikistan sınır bölgelerinde yaşayanlar için sevindirici bir gelişme yaşandı. İki ülke arasında on yıl boyunca kapalı kalan dokuz sınır kapısı yeniden faaliyete başladı.

Gazeta.Uz sitesinin haberine göre, Özbekistan Devlet Başkanı Şavkat Mirziyoyev'in Tacikistan'a yapacağı ziyaret öncesinde iki ülke arasındaki 9 geçiş noktası yeniden çalışmaya başladı. Özbekistan ile Tacikistan arasındaki "Cartepa", "Kuşkent", "Uçturgan", "Havastabad", "Bekabad", "Pap", "Ravat", "Gülbahar" karayolu ve "Amuzang" demir yolu sınır kapıları, buldukları bölgelerde düzenlenen törenle açıldı. Halkın büyük katılım sağladığı törenlerde, iki ülke vatandaşlarının beş güne kadar vizesiz olarak diğer ülkeyi ziyaret edebileceği de belirtildi. Vizesiz seyahat edebilmek için Mirziyoyev'in ziyaretinin gerçekleşmesi bekleniyor.

KIRGIZİSTAN SAĞLIK HEYETİ ÇEŞİTLİ TEMASLAR İÇİN TÜRKİYE'YE GİTTİ

Kırgızistan Cumhuriyeti Sağlık Bakanı Talantbek Batıraliyev ve beraberindeki heyet 28 Şubat'ta Ankara'ya gitti. Sağlık Bakanlığı Basın Servisi'nin açıklamasına göre, heyet üç günlük ziyaret boyunca pek çok toplantıya katıldı.

Kabar Haber Ajansı'ndan edinilen bilgiye göre, Batıraliyev, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanı (TİKA) ile yapılacak işbirliklerini konuştu. Türk yetkililerle özellikle Kırgızistan'dan uzmanlara Türkiye'de ücretsiz olarak uluslararası düzeyde eğitim verilmesi ve Kırgızistan diplomalarının tanınması hususları görüşüldü. Bunun yanında, sağlık uzmanların uygulamalı eğitim olanakları ve onkoloji hizmetleri desteği sunulması konuları da ele alındı.

TÜRKİYE'DEN GİRİŞİMCİLER TACİKİSTAN'IN SOĞD BÖLGESİ'NDE YATIRIMA GİRİŞİYOR

CA News sitesinin verdiği bilgiye göre, Tacikistan'ın Güneydoğu Bölge Başkanı Rajaboy Ahmadzoda, Tacikistan'da girişimciliğin geliştirilmesi amacıyla, özel sektör ile hükümet arasında işbirliğine gidildiğini ifade ederek, bölgede özel girişimciler için gerekli tüm koşulların oluşturulduğunu açıkladı. Başkan; Enerji, endüstri, inşaat, bilim, eğitim, sağlık, yol yapımı ve tarım gibi pek çok alanda girişimcilerin katılımıyla önemli yatırımların hayata geçirildiğini ekledi. Ahmadzoda, Türkiye'den girişimcilerin sebze ürünleri ve çiçek sektörü yanında çocuk kıyafeti üretimi için bir fabrika ve modern otel kompleksleri inşaatına yakın zamanda başlayacağını belirtti.

CEENBEKOV, TACİKİSTAN İLE SINIRLARIN BELİRLENMESİNDE SÜRECİN HIZLANDIRILMASI TALİMATINI VERDİ

Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov, Devlet Sınır Hizmetleri temsilcisi Ularbek Şarşeyev ve sınırların belirlenmesi konusunda hükümetin özel temsilcisi Kurbanbay İskandarov ile bir araya geldi.

Sputnik Haber Ajansı'na göre, Kırgızistan-Özbekistan sınırında belirlenmemiş yaklaşık 20 bölge var ve bu bölgeler her iki devlet için de büyük öneme sahip. Kırgızistan Cumhurbaşkanlığı Basın Servisi'nin açıklamasına göre Ceenbekov, Tacikistan ve Özbekistan sınırlarındaki tartışmalı bölgelerde sınırın belirlenmesi için yapılan çalışmaların hızlandırılmasını istedi.

TAŞKENT, TÜRKMENİSTAN-ÖZBEKİSTAN DEVLETLERARASI KOMİSYONU'NUN 14. TOPLANTISINA EV SAHİPLİĞİ YAPTI

1-2 Mart 2018 tarihinde Taşkent'te toplanan Türkmenistan-Özbekistan Devletlerarası Komisyonu ticari, ekonomik, bilimsel, teknolojik ve kültürel alanlarda iş birliğini geliştirmeye yönelik 14. toplantısını yaptı. Özbekistan'ın başkentinde yapılan toplantıya Türkmenistan Başbakanı Annamedov yönetimindeki heyet katıldı. Toplantıda iki ülkenin bakanları, ilgili birimlerin başkanları ve temsilcileri yer aldı.

TDH haber sitesine göre, Türkmenistan ve Özbekistan arasındaki Ekonomik İşbirliği Anlaşması bağlamında taraflar 2018-2020 stratejik planını ele aldılar. Yetkililer, ulaşım ve transit alanında iş birliğinin geliştirilmesini de görüştü. Özbekistan-Türkmenistan-İran-Umman transit koridoru üzerine yapılan anlaşmanın önemi vurgulandı. Türkmenabad-Farabi kara ve demiryollarının iki ülkenin transit potansiyelinin büyümesini teşvik edeceği ve taşınan malların hacminin artırılması için elverişli koşullar yaratacağı belirtildi. İki ülke temsilcileri de yapılan müzakereler sonrası kültür, bilim, sanat ve spor alanlarında iş birliğinin geliştirilmesi konusunda anlaşmalarını duyurdular.

TRUMP, MİRZİYOYEV'İN AFGANİSTAN SORUNUNUN ÇÖZÜLMESİ GİRİŞİMİNİ DESTEKLİYOR

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump, 26-27 Mart'ta Taşkent'te gerçekleşecek olan Afganistan Uluslararası Konferansı için Özbekistan Devlet Başkanı Şavkat Mirziyoyev'e bir mesaj gönderdi. uz24.uz haber sitesinin verdiği bilgiye göre, mesaj ABD'nin Afganistan konusundaki yeni stratejisi gereği çatışmanın çözümü ve istikrarın sürdürülmesinde bölge ülkelerinin katkı sağlamasını içeriyor.

Trump, bu kapsamda Özbekistan Cumhurbaşkanı'nın görüşmeler yoluyla barışçı bir çözüm ortamı oluşturacak, ekonomiyi geliştirecek ve ticareti esas alacak bölgesel yaklaşımını desteklediğini vurguladı. Trump mesajında, "Bölgesel işbirliğini geliştirme çabalarınız çok başarılı oldu. 2017 yılı Kasım ayındaki Samarkant Konferansı Orta Asya'da umut verici bir iş birliği atmosferi getirdi ve Aralık ayında Cumhurbaşkanı Ghani ile görüşmeniz refah ortamının oluşturulması için bir temel oluşturdu. Uluslararası Afganistan Konferansı'nı sürdürme girişimini tam olarak desteklerken, bu formatın Afganistan liderliğindeki Kabil süreci ile yakından uyumlu olduğundan emin olmak için birlikte çalışmalıyız. ABD'nin Taşkent Konferansı'nda yer alması için çalışmalarımız devam ediyor." dedi.

KTMÜ Adına Sahipleri:

Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asılбек Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:

Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

Orta Asya Haberleri

Bültenlerimize internet sayfamızdan ulaşabilirsiniz:

orasam.manas.edu.kg

MALDİV ADALARI

Kolombo

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

10/03/2018 - 16/03/2018 / Sayı: 6

ÖZBEKİSTAN-TACİKİSTAN İLİŞKİLERİNDE BÜYÜK GELİŞME

Özbekistan'daki yeni dönemde Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev'in girişimleri ile iki ülke arasındaki ilişkiler yeni bir boyut kazandı.

Özbekistan ve Tacikistan arasında 7 yıl boyunca kapalı olan demiryolu hattı tekrar kullanıma açıldı. 9 Mart'ta yapılan törenle açılan Galaba-Amuzang hattı, 2011'de faaliyete kapatılmıştı. Tacikistan Cumhurbaşkanı İmamali Rahmon ve Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev telekonferans ile sınır hattındaki açılışa katıldı. Sembolik bir düğmeye basan liderler iki ülke arasında yeni bir başlangıca imza attılar.

Gazetauz'un haberine göre Amuzang'da tren geçişleri için yeni bir gümrük kapısı inşa edilecek. Bu şekilde demiryolu ulaşımındaki aksaklıkların önüne geçilmesi bekleniyor.

Özbekistan Dışişleri Bakanlığı Basın Ofisi'nden yapılan açıklamada, sınırların açılmasının, "iki ülke halkları arasındaki kardeşlik ilişkilerinin gelişmesine ve Özbekistan ile Tacikistan arasındaki yakın komşuluk ve karşılıklı menfaatlere dayalı ilişkilerin daha da pekişmesine hizmet edeceği" vurgulandı.

Özbekistan Cumhurbaşkanlığı Basın Ofisi'nin bir diğer açıklamasına göre, 2001 yılında Özbekistan ve Tacikistan arasında başlayan vize rejimi kaldırıldı. Özbekistan ve Tacikistan cumhurbaşkanları, Duşanbe'deki 2 günlük görüşmelerde, her iki ülkenin vatandaşları için vizesiz seyahatin 30 güne çıkarılması, sınır kontrol noktalarının restorasyonu, başkentler arası uçuşların açılması konusunda bir anlaşmaya vardılar. Ca-News sitesinin haberine göre, basın toplantısında konuşan Mirziyoyev gazetecilere verdiği demeçte, Taşkent'in Duşanbe ile her yönde ilişkilerini geliştireceğini ve Tacikistan-Özbekistan ilişkilerinin yakında stratejik ortaklık seviyesine ulaşacağını söyledi.

Podrobno.uz haber ajansı da iki ülke arasında birçok konu üzerinde anlaşmaya varıldığını yazdı. Görüşmelerde, bölgeler ve önde gelen işletmeler arasındaki iş birliğinin genişletilmesi, transit kargo taşımacılığında artış ve diğer konular ele alındı.

Özbekistan ve Tacikistan ilişkileri yıllardır gerilimli ve soğuk bir ekseninde devam ediyordu.

ÖZBEKİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE YASAL GÖÇMEN İŞÇİ

Özbekistan Türkiye'ye yasal olarak göçmen işçi gönderecek.

Özbekistan'ın Dış İşçi Göçmenlik Dairesi'nin internet sitesinden verdiği bilgiye göre 12 Mart'ta Türkiye'den Tayga Grubu ile bu konuda Taşkent'te bir anlaşma imzalandı.

Ca-News sitesinin haberine göre Tayga Grubu otelcilik sektöründe çalışacak nitelikte işçilere ihtiyacı olduğunu bildirdi. Çalışma günlerinin hafta içi günleri olarak belirlendiği ve ortalama maaşın 430 ABD Doları olacağı açıklandı. Şirket ayrıca konaklama, yemek ve uçak masrafının karşılanacağını belirtti.

Türkiye'de çalışmak isteyen Özbekistan vatandaşlarının 14-17 Mart 2018 tarihleri arasında Dış İşçi Göç Kurumu'na başvurmaları gerekiyor.

KAZAKİSTAN-ÖZBEKİSTAN TİCARET HACMİ 5 MİLYAR DOLARA ÇIKARILACAK

Kazakistan ile Özbekistan arasında ikili iş birliği kapsamında Hükümetlerarası Komisyon Toplantısı yapıldı.

Kazakistan Cumhuriyeti Başbakan Yardımcısı Askar Mamin ve Özbekistan Cumhuriyeti Başbakan Yardımcısı Açılбай Ramatov'un katılımıyla düzenlenen toplantı 14 Mart'ta Astana'da gerçekleşti. Toplantıda ticari ve ekonomik iş birliğinin artırılması amacıyla 2018 yılında ticaret hacminin 3 Milyar Dolara, 2020'de ise 5 Milyar Dolara çıkarılması öngörüldü. Ca-News sitesinden alınan bilgiye göre iki ülke yetkilileri karşılıklı ticaret hacminin artırılması için uygun altyapının hazırlandığını belirttiler.

Bu hedefe ulaşmak için gerekli koordinasyonun sağlanacağı ve çalışmaların yapılacağı kaydedildi. Bu bağlamda, girişimcilerin rolünün ve karşılıklı yatırımların artırılmasının ikili iş birliğindeki önemine vurgu yapıldı. 2017 yılında düzenlenen iş forumları sayesinde 1 Milyar Doları aşan ticari anlaşmalar imzalanmıştı. 2018 yılı için de Kazakistan'da Özbekistan Yılı için bir protokol, etkinlik planı ve bir dizi ticari ve ekonomik anlaşma imzalandığı duyuruldu.

2017 yılında ülkeler arasındaki ticaret hacmi 2 Milyar Dolar olarak gerçekleşmişti.

ÇİN-KIRGIZISTAN-ÖZBEKİSTAN DEMİRYOLU PROJESİNE BALIKÇI HATTI'NIN DAHLİ İÇİN ÇAĞRI

Kırgızistan Çin'den, Çin-Kırgızistan-Özbekistan Demiryolu Hattı'na Balıkçı Demiryolu'nun dahil edilmesi talebinde bulundu.

Kırgızistan Ulaştırma Bakanı Camşitbek Kalilov, Meclis'in Ulaştırma, Haberleşme, Mimarlık ve İnşaat Komitesi'ne 13 Mart'ta verdiği demeçte Çin'e bu yönde bir teklifte bulduklarını bildirdi.

Tazebek haber sitesine göre bu yolla ülke içi demiryolu hatlarının geliştirilmesi amaçlanıyor. Çin tarafınca Özbekistan'a ulaşan daha kısa transit bir yolda ısrar ettiği, 20 Nisan'da düzenlenecek üçlü toplantıda son kararın alınacağı belirtiliyor.

AVRASYA EKONOMİK BİRLİĞİ'NDE YENİ PİYASALAR KURULUYOR

Avrasya Ekonomik Birliği'nde yeni piyasaların kurulacağı bildirildi.

Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev, 1. Kanal'daki röportajda, 2019'da Avrasya Ekonomik Birliği'nde ortak elektrik piyasası kurulacağını açıkladı.

Ca-News'un haberine göre Nazarbayev, AET'nin ilk başta Rusya, Kazakistan ve Belarus arasında ekonomik bağlantı sağlayabilmek için kurulduğunu belirtti. AET üyeleri arasında ticaretin arttığı ve ortak pazarların geliştiğini vurgulayan Nazarbayev, ortak sermaye ve ortak işgücü pazarlarında entegrasyonun gelişmeye devam ettiğini ifade etti. Enerji ve petrol entegrasyonunu geliştirmek için 2019 yılında elektrik, 2025'te ise petrol ve doğal gaz piyasalarının oluşturulacağını duyurdu.

TACİKİSTAN-ÖZBEKİSTAN TİCARET HACMİ ARTACAK

Cumhurbaşkanlarının yaptıkları görüşmenin ardından iki ülkenin ticaret hacminin 1 Milyar Dolara çıkarılması hususunda fikir birliğine varıldı.

Asiaplus'un haberine göre Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev ile Tacikistan Cumhurbaşkanı İmamali Rahman'ın Tacikistan'daki resmi görüşmeleri sonrasında iki kardeş ülke arasında çözülmemiş bir sorun kalmadığı belirtildi.

İki lider, ortak basın toplantısında, su ve enerji sorunları ile ilgili olarak Tacikistan'ın hem mevcut hem de yapım aşamasında olan hidroelektrik tesislerinin bölgeye hizmet ettiğini belirttiler. Özbekistan'ın ayrıca Tacikistan'daki Rogun HPP hidroelektrik santralinin geliştirilmesiyle de ilgilendiği açıklandı.

ARAL GÖLÜ'NÜN KURTARILMASI GİRİŞİMLERİ BAŞLADI

Tacikistan Cumhurbaşkanı İmamali Rahman ve Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev 14 Mart'ta su ve enerji sektörü üzerine bir görüşme yaptı.

Nursultan Nazarbayev, görüşmede, Aral Kurtarma Fonu'na özel önem verildiğini söyledi.

Ca-News'un haberine göre Nazarbayev, hayatı Ceyhun ve Seyhun nehirlerine bağlı 70 milyon insan olduğunu söyleyerek, "Karşılıklı işbirliği, müzakere ile bütün meselelerin çözümü halklarımız için büyük önem taşıyor. Orta Asya'nın büyük nehir kaynaklarının tüm halkların yararına kullanılması çok önemli. Biz bu konuda Tacikistan ile aynı fikre sahibiz." açıklamasında bulundu.

Nazarbayev, Türkmenistan Cumhurbaşkanlığı'nın Ağustos ayında bir forum düzenlemek istediğini, Orta Asya ülkelerinin foruma katılacaklarını, karşılıklı olarak faydalı çözümler aradıklarını belirtti.

ŞAVKAT MİRZİYOYEV KAZAKİSTAN'DA ÖZBEKİSTAN YILINI AÇTI

Şavkat Mirziyoyev'in Kazakistan'da Özbekistan Yılı'nı açtığı ve Orta Asya Devlet Başkanları Çalışma Toplantısı'na katıldığı duyuruldu.

Kazakistan'da 15 Mart'ta düzenlenen Özbekistan Yılı'nın açılış törenine Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev ve Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev katıldılar.

Gazetauz'un haberine göre, iki ülke lideri, sanat yönetmenlerinin gala konserini izledi. Kazakistan

Cumhurbaşkanlığı Basın Sekreteri Aidos Ukibay, resmi Facebook sayfasında yaptığı açıklamada, Kültür Bakanlığı, Sanat Akademisi ve Hunarmand Derneği temsilcilerinden oluşan 190 kişilik Özbekistan heyetinin toplantıya katıldığını belirtti. Kültür Bakanlığı'nın Basın Servisi de konsere ek olarak güzel sanatlar ve el sanatları sergisi düzenlendiğini duyurdu.

Liderler daha sonra, Orta Asya Devlet Başkanları Çalışma Toplantısı'na katıldı.

KTMÜ Adına Sahipleri:
Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asılбек Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:
Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

Orta Asya Haberleri

Bültenlerimize internet sayfamızdan ulaşabilirsiniz:

orasam.manas.edu.kg

MALDİV ADALARI

Kolombo

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

17/03/2018 - 23/03/2018 / Sayı: 7

AVRUPA İMAR VE KALKINMA BANKASI'NDAN TACİKİSTAN'A YATIRIM

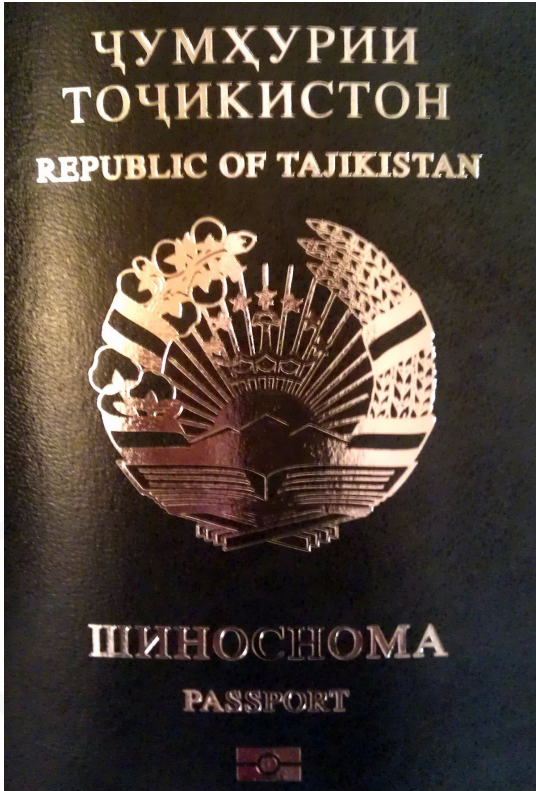

Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD), Mart ayında Duşanbe'deki Küçük İşletmeleri Geliştirme Girişimini Denetleme Kurulu'nun ilk toplantısını gerçekleştirdi. Etkinliğe Tacikistan Cumhuriyeti hükümet temsilcileri, bağış sahibi kurumlar, uluslararası örgütler, yerel finans kurumları, özel işletmeler ve EBRD ortakları katıldı. Tacikistan Cumhuriyeti Devlet Yatırımları ve Devlet Mülki Yönetim Komitesi Başkan Yardımcısı Nigina Anvari, EBRD'nin hükümetle yakın iş birliği içinde çalıştığı ve yürütülen faaliyetin ulusal stratejiyle uyumlu olduğunu belirtti.

Tacikistan EBRD Ofisi, toplantıda Ocak 2017 - Ocak 2018 döneminde Küçük İşletmeler Girişimi çerçevesinde elde edilen sonuçları sundu. 2017'de EBRD'nin Tacikistan'daki

başlıca faaliyetleri arasında iş ortağı bankalar ile "İş Dünyasındaki Kadın" adlı bir programın imzalanması ve ortak iş finansmanı için EBRD'nin risk paylaşım mekanizmasının iyileştirilmesi yer aldı. Ca-News haber sitesinin aktardığına göre, EBRD Tacikistan'da 67 şirkete danışmanlık yapıyor, 6 pazar geliştirme etkinliği yürütüyor ve Tacikistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ortamını İyileştirme Danışma Konseyi'ni destekliyor. Banka, bugüne değin Tacikistan'a 300 Milyon Euro'luk yatırım yaptı ve 700 danışmanlık projesi hayata geçirdi. Kırgızistan'ın gelişimine de katkı sağlayan banka, bugüne kadar Kırgızistan'da küçük ve orta ölçekli işletmelere 477 milyon Euro yatırım yaptı ve 1100'den fazla danışmanlık projesi uyguladı.

TACİKİSTAN PARLAMENTOSU ÖZBEKİSTAN İLE YAPILAN VİZE ANLAŞMASINI ONAYLADI

Özbekistan ile yapılan vizesiz seyahat anlaşması Tacikistan Parlamentosu Alt Meclisi'nde onaylandı. Mecliste konuşma yapan Tacikistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakan Yardımcısı Nizomiddin Zohidi anlaşmanın Özbekistan'da da onaylandığını belirtti. Avesta Haber Ajansı'nın açıklamasına göre, meclis sözcüsü Şukurjon Zuhurov Tacikistan'da onaylanan anlaşmanın Özbekistan yetkililerine bildirilmesi için gerekli yazışmaların yapıldığını duyurdu. Ca-News sitesinin haberine göre, karşılıklı vizesiz seyahat uygulaması için anlaşma 9 Mart'ta Duşanbe'de imzalanmıştı. Tacikistan Cumhurbaşkanı İmamali Rahmanov ve Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev tarafından imzalanan anlaşmaya göre iki ülke vatandaşları 30 gün boyunca vizesiz seyahat edebilecek. Vatandaşların sadece ilk 3 gün içinde ikamet ettikleri adresi bildirmeleri gerekiyor.

RUSYA'DAKİ GÖÇMENLER 8,6 MİLYAR DOLAR HAVALE YAPTI

Rusya Merkez Bankası'nın internet sitesinde verilen istatistiklere göre, 2017 yılında Rusya'da bulunan Kırgızistan, Özbekistan ve Tacikistanlı göçmen işçiler kendi ülkelerine 8,6 Milyar Dolar havale yaptı. Kırgızistan'dan göç eden vatandaşların havale ettiği miktar 2,21 Milyar Dolar olarak gerçekleşti. Ca-News haber sitesine göre, Kırgızistan vatandaşları böylece 2013 yılında yapılan havale miktarını geçerek kendi rekorlarını kırmış oldular. Özbekistan vatandaşlarının havale miktarı 3,9 Milyar Dolar, Tacikistan vatandaşlarının havale miktarı ise 2,54 Milyar Dolar olarak gerçekleşti.

TÜRKİYE VE ÖZBEKİSTAN UÇAK SEFERLERİNİ ARTTIRMAK İÇİN ANLAŞTI

Türkiye ve Özbekistan arasındaki hava ulaşımı anlaşması yeni uçuş noktaları eklenmesi ve sefer sayılarının artırılması için yenilendi. Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nün internet sitesinde yer alan açıklamaya göre, iki ülkenin heyetleri dün İstanbul'da buluştu ve yeni bir mutabakat anlaşması imzaladı. Türkiye'den Genel Müdür Vekili Bahri Kesici ve Özbekistan'dan Devlet Havacılık Denetim Servisi Genel Müdür Yardımcısı Oleg Lim başkanlığındaki toplantıda iş birliği olanakları görüşüldü. TRT'nin internet sitesinde verilen bilgiye göre, toplantıda havayolu firmalarının uçuş noktası kısıtlamaları, Özbekistan'daki operasyonel zorluklar ve diğer teknik konular ele alındı. Toplantı sonunda imzalanan mutabakat zaptına göre, Türk ve İslam tarihinin önemli merkezlerinden biri olan Semerkant için uçuş sayısı haftada üçe çıkarıldı. Ankara, Antalya ve İzmir'den Özbekistan'ın Buhara, Ürgenç ve Karşı şehirlerine de uçuş yapılabilmesinin önü açıldı.

ORTA ASYA LİDERLERİNİN BİR SONRAKİ DANIŞMA TOPLANTISI TAŞKENT'TE YAPILACAK

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev, Astana'daki bölge devlet başkanlarının ilk danışma toplantısına katıldı. Özbekistan Cumhurbaşkanlığı Basın Servisi'nin bildirdiğine göre, Mirziyoyev, Nevruz öncesinde bir toplantı daha yapılması önerisinde bulundu.

Toplantıda devlet başkanları Şavkat Mirziyoyev, Nursultan Nazarbayev, Sooronbay Ceenbekov, İmamali Rahmon ve Türkmenistan'dan Meclis Başkanı Akca Nurberdiyeva yer aldı. GazetaUz haber sitesinin haberine göre, Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev, bölgesel sorunları ortak bir şekilde çözmek için düzenli istişare toplantılarının yapılması fikrinin Mirziyoyev'e ait olduğunu kaydetti ve daha önce de bir araya geldiklerini, fakat bu nitelikte bir toplantının yapılmadığını belirtti.

Şavkat Mirziyoyev yaptığı açıklamada, Orta Asya halklarının yüzyıllar boyunca süren ilişkilerinde yeni bir sayfa açıldığını ifade ederek, Özbekistan'ın komşu ülkelerle ikili ilişkilerini geliştireceğini vurguladı.

BDT GÖZLEMCİLERİ TÜRKMENİSTAN'DAKİ SEÇİMLER HAKKINDA ARA RAPOR HAZIRLADI

Türkmenistan'ın daveti üzerine, Bağımsız Devletler Topluluğu'ndan gelen gözlemciler Türkmenistan Meclisi'nde seçim hazırlıkları ve sürecini izledi. Cumhurbaşkanlığı ve Parlamento seçimleri ve Bağımsız Devletler Topluluğu üyesi ülkelerdeki referandumlar için geçerli BDT Gözlem Heyeti yönetmeliğine göre gözlemciler sadece Türkmenistan Meclis seçimlerini izleyebiliyor.

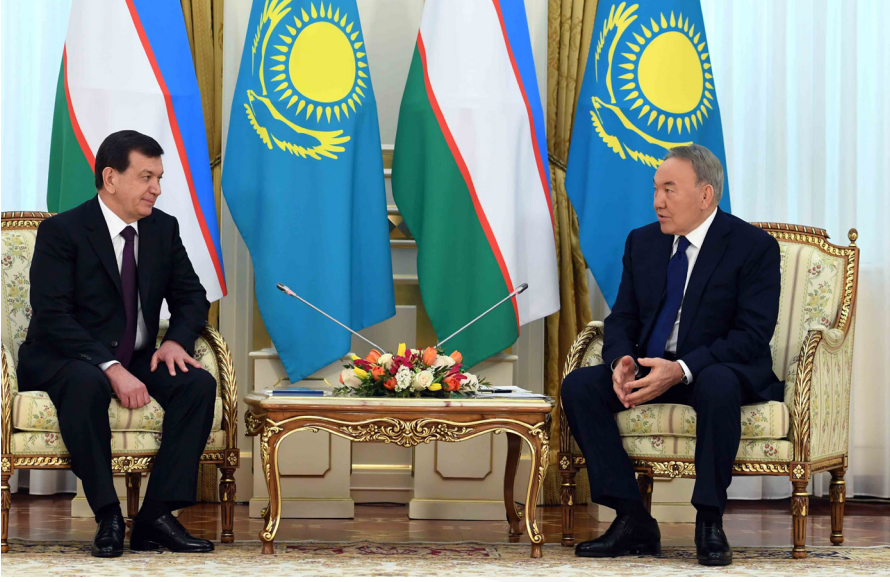
Yurtdışında bulunan 39 temsilcilikteki seçimler de dahil olmak üzere vilayet, il ve şehir konsey seçimleri Merkez Komisyonu tarafından hazırlanıyor ve yürütülüyor. Ca-News haber sitesine göre, 5 Mart 2018'de seçim kampanyasını izlemeye başlayan heyet, Merkez Komisyonu'nun seçim hazırlıklarını düzenli ve tutarlı bir şekilde yürüttüğünü

ifade etti. Heyete göre, adayların kaydı ulusal mevzuat gereklerine uygun olarak, açık ve eşit bir şekilde gerçekleşti. Vatandaşlara milletvekili adayları, seçimler ve seçim kampanyasının seyri hakkında güvenilir ve objektif bilgiye ulaşma fırsatı verildiği de vurgulandı. Heyet, seçim kampanyasının açık bir rekabet ortamında ve sakin bir atmosferde gerçekleştiğinin de altını çizdi.

Türkmenistan Milli Meclisi Temsilcilerinin, vilayet, bölge ve şehir halk konseylerinin üyelerinin seçimleri, 25 Mart 2018 tarihinde yapılacak. Türkmenistan Seçim Yasası'nda yapılan değişiklikler uyarınca, seçimler ilk defa (ulusal, bölgesel ve yerel) tek bir gün içinde yapılacak.

NURSULTAN NAZARBAYEV SEMERKANT'TA ŞAVKAT MİRZİYOYEV İLE GÖRÜŞTÜ

Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev Semerkant'ı ziyaret etti ve mevkidaşı Şavkat Mirziyoyev ile görüştü. Ca-News haber sitesinden alınan bilgiye göre liderler, iki ülke arasındaki iş birliğinin daha da geliştirilmesi için görüş alışverişinde bulundular. Sınır geçişlerinin kolaylaştırılması sayesinde iki ülke arasındaki ilişkilerin daha güçlendiğine dikkat çekildi. Semerkant'taki çalışma gezisi kapsamında kültürel ve tarihi mekanları inceleyen Nazarbayev, Mirziyoyev ile birlikte "Hazreti Hızır" anıt kompleksinde Özbekistan'ın ilk Cumhurbaşkanı İslam Kerimov'un mezarını ziyaret etti.

TAŞKENT-BALIKÇI DEMİRYOLU HATTI AÇILDI

Özbekistan Demiryolu Basın Servisi, Taşkent-Bişkek-Balıkçı hattının 22 Mart'ta açıldığını bildirdi. Ca-News sitesinin belirttiğine göre, ilk tren 20:50'de Taşkent Merkez İstasyonu'ndan hareket etti. Kırgızistan'da Issık Göl kıyısındaki Balıkçı'ya giden 300 yolcu kapasiteli trende lüks

bölmeler ve restoran bulunuyor. Tren hattının işlemeye başlamasıyla, iki ülke arasında ulaşım ucuzlayacağından Taşkent, Bişkek ve turistik Issık Göl arasında turizm ve ticaretin güçlenmesi bekleniyor.

KAZAKİSTAN'IN ÇİN'E TARIM ÜRÜNLERİ İHRACATI ARTTI

Kazakistan Tarım Bakanlığı Bakan Yardımcı Arman Evniev'in yaptığı açıklamaya göre, Kazakistan'ın 2017 yılında Çin'e yaptığı tarım ürünleri ihracatı %34,3 oranında artış gösterdi. Çin pazarının birçok alanda ticarete açık olduğunu belirten Evniev, tarım ürünleri ihracatında daha geniş bir coğrafyaya ulaştıklarını vurguladı.

Ca-News'in bildirdiğine göre, ilk kez 7700 ton soya fasulyesi ihraç edildi ve soya yağı ihracatı 7,7 kat büyüdü. Dondurulmuş balık, bitkisel yağlar ve yağlı tohum ihracatı ortalama 2,7 kat arttı. Genel olarak tarım ürünleri ve işlenmiş ürünlerin ihracatı ise yüzde 12,5 arttı.

KTMÜ Adına Sahipleri:
Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asılbek Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:
Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

24/03/2018 - 30/03/2018 / Sayı: 8

TAŞKENT'TE AFGANİSTAN KONULU GÜVENLİK KONFERANSI DÜZENLENDİ

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev'in öncülüğünde 26-27 Mart'ta Taşkent'te Afganistan üstüne "Güvenlik ve Bölgesel İş Birliği Alanında Barış Süreci" aşıklı konferans düzenlendi.

Özbekistan Dışişleri Bakanlığı Basın Servisi, konferansın Afgan Hükümeti ile Taliban arasında herhangi bir önkoşul olmaksızın doğrudan müzakereler yapılmasını hedeflediğini bildirdi. Uluslararası "Güvenlik ve Bölgesel İş Birliği Alanında Barış Süreci" konferansında Taşkent Beyannamesi kabul edildi. Beynameye göre barış sürecindeki önemli faktörlerden biri olarak, silahlı muhalefetin, ülkenin siyasal hayatında meşru bir güç olarak tanınmasının garanti altına alınması hususu vurgulandı. Aynı zamanda Afganistan'daki iyileşme sürecinin Genel Kurul ve BM Güvenlik Konseyi kararları hükümlerine uygun olarak Afganistan güçleri tarafından yürütülmesi gerektiğinin altı çizildi.

Ca-News haber sitesine göre düzenlenen forumda Orta

Asya ülkelerinin Dışişleri Bakanları, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, BM Genel Sekreteri'nin Afganistan Özel Temsilcisi Tadamichi Yamamoto, Avrupa Komisyonu'nun Başkan Yardımcısı Federica Mogherini ve ABD Dışişleri Bakanlığı Siyasi İşler Genel Sekreter Yardımcısı Thomas Shannon yer aldı. İngiltere, Pakistan, Almanya, İtalya ve Japonya'nın Dışişleri Bakanlığı Özel Danışmanları, Katar Dışişleri Bakanlığı'nın Özel Elçisi, NATO ve CSTO örgütlerinden üst düzey temsilciler, Fransa, Çin, Hindistan, İran, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri temsilcileri de konferansta yer aldı. Konferansın öncesinde ise yeni bir formatta "Orta Asya-Afganistan (5+1)" toplantısının düzenlendiği açıklandı. Taşkent'te yapılan toplantıda Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Afganistan, dışişleri bakanları düzeyinde temsil edildi.

TÜRKİYE DIŞİŞLERİ BAKANI ÖZBEKİSTAN CUMHURBAŞKANI İLE GÖRÜŞTÜ

Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Taşkent'te Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev ile bir görüşme gerçekleştirdi.

26-27 Mart'ta Taşkent'te Afganistan için "Güvenlik ve Bölgesel İş Birliği Alanında Barış Süreci" konulu üst düzey bir konferans gerçekleştirildi. Ca-News haber sitesine göre Türkiye adına konferansa katılan Çavuşoğlu, Mirziyoyev ile de bir görüşme gerçekleştirdi. Taraflar, bölgesel konular hakkında fikir alışverişinde bulundu.

Türkiye ve Özbekistan arasındaki diplomatik ilişkiler Şavkat Mirziyoyev'in cumhurbaşkanlığına gelmesinin ardından yakınlaşmaya devam ediyor.

SERGEY LAVROV, ORTA ASYA ÜLKELERİNİN ETKİLEŞİMİNİ TAKDİR ETTİ

Afganistan konulu konferansa katılan Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, Orta Asya Beşlisi (Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Tacikistan) hakkında bir değerlendirmede bulundu.

Taşkent'te düzenlenen "Güvenlik ve Bölgesel İş Birliği Alanında Barış Süreci" konferansına katılan Lavrov, Orta Asya ülkeleri arasındaki ilişkilerin son yıllarda olumlu bir ivme kazandığını belirtti. 24.kg haber sitesine göre Lavrov, "Sadece Bölge içi sorunların çözülmesi hususu değil, aynı zamanda Afganistan'da ulusal uzlaşma sürecini başlatan koşulların oluşması da sağlandı." diyerek Afganistan konusunda Orta Asya ülkelerinde ulaşılan koordinasyon düzeyini Rusya olarak takdir ettiklerini ifade etti.

Orta Asya'nın, Rusya Federasyonu'nun dış politika öncelikleri arasında önemli bir yer tuttuğunu belirten Lavrov, Rusya'nın çeşitli ortaklıklarla Bölge ile etkileşimini sürdürdüğünü kaydetti. Rus yatırımlarının 20 Milyar Dolar seviyesine ulaştığını vurgulayan Dışişleri Bakanı, Rusya'nın Bölgeye çeşitli kurumlar vasıtasıyla 6 Milyar Dolarlık yardımda bulunduğunu da sözlerine ekledi.

KAZAKİSTAN 2018'DE 150 PROJEYE YATIRIM YAPMAYI PLANLIYOR

Kazakistan'ın Endüstriyel ve Yenilikçi Gelişim Devlet Programı kapsamında 1 trilyon tenge (3,1 milyar dolar) değerinde 150 yeni projenin uygulanacağı belirtildi.

27 Mart'ta Kazakistan Cumhuriyeti Hükümet toplantısında Yatırım ve Kalkınma Bakanı Cenis Kasımbek ekonomiye ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Kasımbek, "Programın başarılı bir şekilde uygulanması sonucu imalat sanayiinde 2015 ile 2017 yılları arasında yüzde 5,7 oranında bir artış gerçekleşti. Büyüme temel olarak metalürji üretimi, gıda endüstrisi, petrol rafinesi, kimya endüstrisi ve eczacılıkta meydana gelen artıştan kaynaklandı." dedi.

Ca-News haber sitesinden alınan bilgiye göre 2017 yılında imalat sanayi ihracatı 2015 yılına göre yüzde 10,5 artarak 15,5 milyar dolar olarak gerçekleşti. 2015 yılının aynı döneminde 9 aylık iş gücü verimliliği yüzde 1,9 artışla kişi başı 22,3 bin dolar oldu. İmalat sanayiinde 2017 yılında yapılan yatırımların hacmi 2015 yılına göre yüzde 8,8 artarak 3 milyar dolara ulaştı.

Son 3 yılda yapılan yatırım miktarı da 9,32 milyar dolar oldu. Uygulanan 378 projede 30 bin kişi istihdam edildi.

ÖZBEKİSTAN'IN AFGANİSTAN'A İHRACATI ARTIYOR

Özbekistan Dışişleri Bakanı Camşid Hocayev, Afganistan'a yapılan ihracat miktarının 3 Milyar Dolara çıkabileceğini açıkladı.

Ca-News haber sitesine göre Hocayev, Afganistan'ın 6,5 Milyar Dolarlık ürün ithal ettiğini belirterek, "Uzun vadede Özbekistan bu hacmin yarısını Afganistan pazarına sağlayabilir." diye konuştu. Özbekistan Devlet İstatistik Komitesi'ne göre 2017 yılında Özbekistan ile Afganistan arasındaki ticaret hacmi yüzde 18,7 artarak 617 Milyon Dolara ulaştı. Özbekistan Afganistan'a 614,9 Milyon Dolarlık ihracat gerçekleştirdi.

Özbekistan ve Afganistan, ticaret hacminin 1,5 Milyar Dolara çıkarılmasını kabul etmişti.

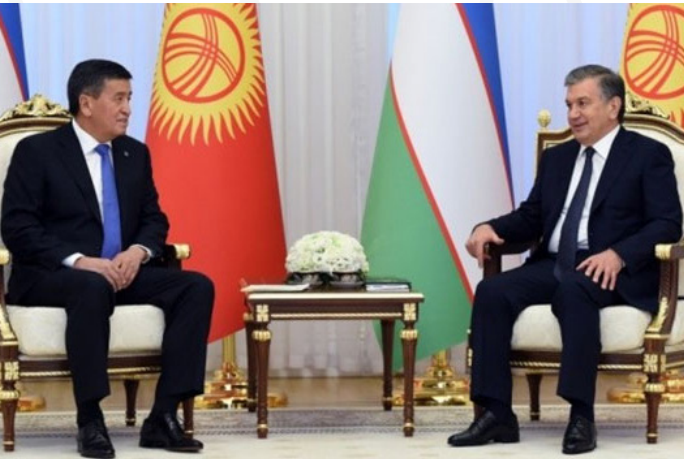
TÜRKİYE, BIŞKEK İLE İŞ BİRLİĞİNE HAZIR

Türkiye'nin, kalkınma programları çerçevesinde Bişkek ile her türlü iş birliğine hazır olduğu duyuruldu. Bişkek Belediye Başkanı Albek İbraimov, Türkiye Cumhuriyeti Bişkek Büyükelçisi Cengiz Kamil Fırat ve Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) Başkan Yardımcısı Mehmet Süreyya Er ile bir görüşme gerçekleştirdi. Belediye Başkanlığı Basın Servisi'nin verdiği bilgiye göre Belediye Başkanı, belediye başkanlığı ile TİKA arasında ortak

projelerin uygulanmasında iş birliği çerçevesinde yapılan çalışmaların başarılı sonuçlarına dikkat çekti. AKIPRESS haber sitesinden edinilen bilgiye göre Türkiye tarafı, TİKA'nın faaliyetleri ve Kırgızistan'da uygulanan projeler hakkında bilgi verdi ve ayrıca Bişkek Kent Kalkınma Programı çerçevesinde uygulanan Bişkek Kent Yönetimi proje önerilerini değerlendirmeye hazır olduğunu ifade etti.

ÖZBEKİSTAN VE KIRGIZİSTAN ORTAK SINIR HAKKINDAKİ GÖRÜŞMELERE DEVAM ETTİ

Özbekistan ve Kırgızistan arasındaki sorunlu sınır noktalarının belirlenmesi amacıyla çalışmalar devam ediyor. Çalışma gruplarının son toplantısı 12-15 Mart tarihlerinde Batken'de yapıldı. Akipress haber sitesinin bildirdiğine göre, düzenlenen toplantıda sınır çizgisinin geçiş noktaları hakkında hazırlanan önerilerin ardından hükümet yetkilileri bir protokol imzaladı. Özbekistan Dışişleri Bakanlığı Basın Servisi, devlet sınırlarının yüzde 15'inin henüz belirginlik kazanmadığını ve çalışmaların sürdüğünü belirtti. Orta Asya cumhuriyetlerinin sınırları bağımsızlıklarının ardından 26 yıldan fazla sürenin geçmesine karşın halen kesinlik kazanmış değil. Özbekistan, son dönemde komşularıyla yakın ilişki kurma politikası çerçevesinde, ihtilafli sınır bölgeleriyle ilgili sorunların giderilmesi için yoğun çalışmalara girişti.

AB VE ORTA ASYA ÜKELERİ İŞ BİRLİĞİNİ GELİŞTİRMEYİ AMAÇLIYOR

Avrupa Birliği ve Orta Asya ÷lkeleri Dışışleri Bakanları arasındaki görüşmede iş birliğinin önemi vurgulandı. Avrupa Birliği ve Orta Asya ÷lkeleri arasında Taşkent'te bir görüşme gerçekleştirildi. 26 Mart'ta yapılan görüşmeye Orta Asya ÷lkeleri Dışışleri Bakanları ve Avrupa Birliği Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini katıldı. Kazinform haber sitesine göre toplantıda, katılımcı ÷lkelerin Avrupa Birliği ile olan ikili ilişkileri ele alındı. Toplantıda AB ve Orta Asya ÷lkeleri

arasında iş birliğinin daha da geliştirilmesine dikkat çekildi. AB 15 Mart'ta Astana'da düzenlenen Orta Asya Devlet Başkanlarının ilk istişare toplantısı hakkında bilgilendirildi. AB temsilcisi de bölgenin istikrarlı, güvenli ve sürdürülebilir kalkınmasının destekleneceğini ifade etti. Bölge içi etkileşimin olumlu yönde seyretmesinin AB ile bölge arasındaki iş birliği için yeni fırsatlar oluşturacağı önemle vurgulandı.

İMAMALİ RAHMON ORTA ASYA'YI DEĞERLENDİRDİ

Tacikistan Cumhurbaşkanı İmamali Rahmon BM Televizyonu'nun Rus Servisi'ne Orta Asya'nın durumunu değerlendirdi.

Tacikistan Cumhurbaşkanlığı Basın Servisi'nin yaptığı açıklamaya göre Rahmon, Orta Asya ülkelerinin bölgesel güvenliğin güçlendirilmesi ile ilgili sorunların çözümünde

önemli rol oynadıklarını söyledi. Cumhurbaşkanı, "Orta Asya halkları, yüzyıllar süren kardeşlik ve iyi komşuluk ilişkileriyle birbirlerine bağlıdır. Ortak bir tarih, din, kültür ve geleneklere sahibiz. Enerji ve doğal gaz potansiyeli, eşsiz taşımacılık ve ulaşım seçenekleri ile Orta Asya önemli bir jeopolitik konuma sahip. Orta Asya ülkelerindeki olumlu girişimler tüm bölge ülkelerinin gelişimini etkilemektedir." diye konuştu. AsiaPlus haber sitesinden alınan bilgiye göre Rahmon, Tacikistan ve Orta Asya'nın güvenliğini tehdit eden ciddi sorunlar bulunduğunu da belirtti. Cumhurbaşkanı, bu tehditlere karşı mücadelede olumlu sonuçların elde edilmesinin büyük ölçüde bölgesel düzeyde ortak ve koordineli eylemlere bağlı olduğunu kaydetti.

Son zamanlarda bölgesel iş birliği için Orta Asya ülkeleri arasında ortaya konulan çabayı olumlu bulduğunu da ifade eden Cumhurbaşkanı, bölgesel yakınlaşmanın eşitlik, güven, ortaklık ve iyi komşuluk temelinde sağlanabileceğini vurguladı. Su konusunda önemli küresel inisiyatifler ile düzenlenen organizasyonları örnek gösteren Cumhurbaşkanı, yapıcı bir su diyalogu oluşmasını amaçladıklarını belirtti. Cumhurbaşkanı İmamali Rahmon, "Çünkü su sorunu, ancak ve ancak, iş birliği ile çözülebilir." diyerek başka yol olmadığını altını çizdi.

KTMÜ Adına Sahipleri:
Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asılбек Kulmırazayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:
Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

31/03/2018 - 06/04/2018 / Sayı: 9

HİNDİSTAN, ÖZBEKİSTAN'DA SAVUNMA SANAYİİ TESİSİ KURUYOR

Hindistan, Özbekistan topraklarında bir savunma sanayii tesisi kurmak için girişimlerde bulundu.

Hindistan Dışişleri Bakanı Mubashir Javed Akbar 26-27 Mart tarihinde Afganistan meselesinin çözümü hakkındaki ir konferans için Taşkent'e ziyarette bulundu. Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev ve Özbekistan Savunma Bakanı ile bir araya gelen Dışişleri Bakanı savunma alanındaki iş birliği olanaklarını görüştü.

The Economic Times Gazetesi'nin Hindistan baskısında yer alan habere göre, Özbekistan'ın savunma sanayiine yatırım yapmak isteyen Hindistan, Hükümet nezdinde girişimlerde bulundu. Teklifin hâlâ değerlendirildiği belirtildi.

Bu arada Hindistan'ın Özbekistan'a savunma sanayii ürünleri ihraç etmeyi planladığı ifade edildi. Ca-News haber sitesine göre girişimler olumlu sonuçlandığı takdirde bu yatırım Hindistan'ın yurt dışındaki ilk savunma yatırımı olacak. Söz konusu yatırım Çin karşısında Delhi'nin Avrasya'da stratejik bir önem kazanmasını sağlayacak. Bu kapsamda, Delhi ve Taşkent arasında geçen günlerde yapılan görüşmelerde değişim, askeri ve tıp alanlarında iş birliği anlaşmaları genişletildi. Her iki taraf da askeri yetkililerin değişim programlarının uygulanmasını ve geniş kapsamlı eğitimlerin ivme kazanmasını talep etti.

TACİKİSTAN-ÖZBEKİSTAN SINIRINDA YOĞUNLUK

Tacikistan-Özbekistan arasındaki vizelerin kaldırılmasından sonra sınır kapılarında yoğunluk yaşanmaya başlandı.

Ca-News haber sitesine göre Taşkent ile Duşanbe arasındaki vizelerin kaldırılması turizmi olumlu yönde etkiledi. Tacikistan Ulusal Güvenlik Komitesi 2 Nisan'da sınır geçişleri hakkında açıklamalarda bulundu. Günde 10 binden fazla geçişin yapıldığı sınır kapılarında yoğunluğun artmaya devam ettiği bildirildi. Bu sebeple sınır kontrol noktalarındaki görevli sayısının artırılacağı belirtildi.

KATAR TACİKİSTAN'IN KÜRESEL GİRİŞİMLERİNİ DESTEKLİYOR

Tacikistan ve Katar arasındaki görüşmelerde iki ülkenin iş birliği yapabileceği birçok alan olduğuna vurgu yapıldı.

Tacikistan Cumhuriyeti Katar Büyükelçisi Hisrav Sohizoda Katar Dışişleri Bakanlığı Uluslararası İş Birliği Dairesi Başkanı Büyükelçi Tarık el-Ensari ile 2 Nisan'da bir araya geldi. Tacikistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Basın Servisi'nin verdiği bilgiye göre ikili ve çok taraflı ortaklıklar kurulması ve geliştirilmesi konularında görüşmeler yapıldı. Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması, küresel tehditler ile mücadele edilmesi, sosyal ve ekonomik projelerin ortaklaşa uygulanması konuları görüşüldü. Avesta haber sitesine göre Katar tarafı, Tacikistan'ın sürdürülebilir kalkınma sorunlarının çözülmesine, küresel su gündeminin teşvik edilmesine ve terörle mücadelede ortak önlemler uygulanması çabalarına destek olacağını dile getirdi.

Bu bağlamda Tarık el-Ensari'nin Katar'ın üst düzey temsilcisi olarak 3-4 Mayıs 2018'de Uluslararası Terör ve Şiddetle Mücadele Konferansı'nda aktif rol alması kararlaştırıldı.

BAŞBAKAN İSAKOV ÖZBEKİSTAN SINIRINDA KARŞILANDI

Kırgızistan Başbakanı Sapar İsakov başkanlığındaki heyete Özbekistan sınırında büyük bir karşılama yapıldı.

İsakov 29 Mart'ta Kırgızistan-Özbekistan Sınır Bölgeleri Başkanları Konseyi'nin ilk toplantısına katılmak üzere Özbekistan'a gitti. Bölgeler arası temasların ve sınır bölgelerindeki iş birliğinin geliştirilmesi için yapılan ilk konsey toplantısında ticaret, ekonomi, kültürel ve insani iş birliğinin artırılması konuları ele alındı. Turmush haber sitesine göre Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev'in Bişkek ziyaretinde imzalanan anlaşmalar kapsamında sınır konularında tam yetkili birimler oluşturulması çabaları sürüyor.

ORTA ASYA SEÇİMLERİNDE KIRGIZİSTAN İLK SIRADA

Tüm dünyadaki seçim süreçlerini değerlendiren "Seçmen Değerleri" projesinin raporunda Kırgızistan, Orta Asya ülkeleri arasında ilk sırada yer aldı.

Sydney Üniversitesi ve Harvard Üniversitesi'nde yapılan "Seçmen Değerleri" projesi (EIP) açıklandı. 1 Temmuz 2012'den 31 Aralık 2017'ye kadar 164 ülkede yapılan 285 ulusal parlamento ve cumhurbaşkanlığı seçimlerini içeren rapor 4 Nisan'da yayımlandı. Rapor ayrıca, ülkelerin uluslararası seçim bütünlüğü standartlarına uyup uymadıkları konusunda seçim uzmanlarının görüşlerini de paylaşıyor.

Ca-News haber sitesinde yer alan bilgiye göre Kırgızistan 53 puan alarak, Orta Asya ülkeleri arasında ilk sıraya yerleşti. Orta Asya ülkelerinden Kazakistan 45, Özbekistan 38, Tacikistan 36, Türkmenistan ise 34 puan aldı.

KIRGIZİSTAN VE ÖZBEKİSTAN ARASINDA İŞ BİRLİĞİ ARTIYOR

Kirgizistan ve Özbekistan'ın Dışişleri Bakanları arasında çeşitli anlaşmalar imzalandı.

28 Mart'ta Kirgizistan'ın Dışişleri Bakanı Eran Abdıladaev Özbekistan Dışişleri Bakanı Abdulaziz Kamilov ile bir araya geldi. Taşkent'te yapılan görüşmede birçok anlaşmaya imza atıldı. Kabar haber sitesine göre görüşmede siyaset, enerji

ve su konularında iş birliği görüşüldü. Toplantıda ayrıca Kirgizistan Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov'un Aralık 2017'de Özbekistan'a yaptığı ziyaret kapsamındaki anlaşmaların uygulanması ele alındı. İki ülke Dışişleri Bakanları 2018-2019 yılları için iş birliği programı imzaladı.

TACİKİSTAN, ÖZBEKİSTAN'A ELEKTRİK İHRAÇ ETMEYE BAŞLADI

Tacikistan 2 Nisan'da Özbekistan'a elektrik tedarik etmeye başladı.

Tacikistan Enerji ve Su Kaynakları Bakanı Usmonali Usmonzoda'nın konu ile ilgili yaptığı açıklamaya göre, Tacikistan elektriğinin komşu ülkeye toplam ihracat hacmi yılda en az 1,5 Milyar Kilovatsaat olacak. Yaz aylarında, Özbekistan kilovat başına Tacikistan'a 2 sent, kışın ise 2,5 sent ödeyecek.

Ca-News haber sitesine göre Orta Asya'daki enerji sistemi 2009 yılında önemli değişikliklere uğradı. Orta Asya Birleşik Enerji Sistemi'nden 2009'da ayrılan Tacikistan, ülkenin kuzeyine kendi elektrik sistemini kurdu. Önceden bu bölgenin elektriği Kirgizistan ve Özbekistan'dan sağlanıyordu. Aynı şekilde, Özbekistan'ın güneyine elektrik sağlayan Tacikistan, Ortak Enerji Sistemi'nden ayrılınca Güney Özbekistan da kendi elektrik sistemini kullanmaya başladı.

MOSKOVA VE DUŞANBE ARASINDAKİ HAVAYOLLARI KISITLAMALARI KALDIRILDI

Rusya ve Tacikistan arasında yapılan uçuşlardaki tüm kısıtlamalar 4 Nisan'da kaldırıldı.

Tacikistan Cumhuriyeti'nin Rusya'daki Büyükelçisi İmomuddin Sattorov konu ile ilgili yaptığı açıklamada daha önce iptal edilen tüm uçuşların aynı rotalarda tekrar başlatılacağını bildirdi. Büyükelçi ayrıca müzakere sürecinin devam ettiğini söyledi.

Ca-News sitesinin haberinde Rusya'nın diğer şehirlerinden

de yeni seferlerin başlatılma olasılığı olduğu ve bu seferlerin en fazla haftada bir kez yapılacağı belirtildi. Haberde tüm uçuşların detaylarının yakında yayınlanacağı bilgisi de yer aldı.

Interfax Haber Ajansı ise Rusya Federasyonu Ulaşım Bakanlığı temsilcisine atıfta bulunarak yaz programına 4 yeni sefer (Perm-Duşanbe, Jukovskiy-Kulyab, Çelyabinsk-Hocend ve Krasnodar-Hocend) ekleneceğini bildirdi.

KTMÜ Adına Sahipleri:

Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asılбек Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:

Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmатов
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

07/04/2018 - 13/04/2018 / Sayı: 10

KIRGIZİSTAN CUMHURBAŞKANI SOORONBAY CEENBEKOV TÜRKİYE'DE

Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov 9-10 Nisan tarihlerinde Türkiye'ye resmi ziyaret gerçekleştirdi. 2017 yılı Ekim ayında Cumhurbaşkanı seçilen Ceenbekov ilk yurtdışı ziyaretini Türkiye'ye yaptı. Türkiye ziyareti kapsamında Ceenbekov, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Başbakan Binali Yıldırım ve Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanı İsmail Kahraman ile bir araya geldi. Resmi ziyaret kapsamında Ankara'ya gelen Ceenbekov Anıtkabir'i ziyaret etti ve Mustafa Kemal Atatürk'ün mozolesine törenle çelenk koydu. Kırgızistan Heyeti'nin eşliğinde saygı duruşunda bulunan Ceenbekov, Anıtkabir

Özel Defteri'ne not düşerek, müzede incelemelerde bulundu. Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, atlı birlikler eşliğinde gelen Ceenbekov'u Cumhurbaşkanlığı Külliyesi girişinde karşıladı. Resmi tören için liderlerin yerlerini almalarından sonra iki ülke marşları çalındı; 21 pare top atışı yapıldı. Konuk Devlet Başkanı Ceenbekov, Muhafız Alayı Tören Kitası'nı Türkçe "Merhaba Asker" diyerek selamladı. Törende, tarihte kurulan 16 Türk devletini temsil eden bayraklar ve askerler de yer aldı. İki ülke heyetlerinin takdimi sonrasında Erdoğan ve Ceenbekov merdivenlerde Türkiye ve Kırgızistan bayrakları önünde poz verdi.

ERDOĞAN-CEENBEKOV GÖRÜŞMESİ

Ceenbekov'u Türkiye'de misafir etmekten duyduğu bahtiyarlığı dile getiren Cumhurbaşkanı Erdoğan, Ceenbekov'u cumhurbaşkanlığı seçimindeki başarısından dolayı tebrik etti. Kırgızistan Cumhurbaşkanı'nın ilk yurt dışı ziyaretini Türkiye'ye yaptığına dikkati çeken Erdoğan, bu anlamlı ziyaret için teşekkür etti.

Anadolu Ajansı'nın haberine göre Cumhurbaşkanı Erdoğan, "FETÖ'cüler ve sirayet ettikleri kişiler, Türkiye ile Kırgızistan arasına fitne tohumları ekmek için her türlü alçaklığı, kalleşliği sergilediler. Cumhurbaşkanı Ceenbekov'un bugünkü ziyaretini FETÖ'nün bu çabalarına verilmiş en güzel cevap olarak görüyorum." diye konuştu.

Kırgızistan'ın resmi haber sitesi Kabar'ın bildirdiğine göre, Ceenbekov'un görev süresi boyunca iki ülke arasındaki ilişkilerin daha da gelişeceğine inandığını belirten Erdoğan, "Kırgızistan, bizim için özel, ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. Bu anlayışla 1991 yılında Kırgızistan'ın bağımsızlığını ilk tanıyan ülke olduk. 2011 senesinde Yüksek Düzeyli Stratejik İş Birliği Konseyi oluşturarak, ilişkilerimizi stratejik ortaklık seviyesine yükselttik. Kırgızistan'da iş adamlarımızın çok önemli yatırımları var. Eğitim alanında bugüne kadar 3 bin 500 Kırgız öğrenciye Türkiye burslarıyla ülkemizde eğitim öğretim imkanı hazırladık. TİKA vasıtasıyla çok farklı alanlarda kalkınma projelerini hayata geçirdik." diye konuştu. Ceenbekov ile ekonomi, ticaret, kültür ve eğitim başta olmak üzere ikili gündemde yer alan diğer meseleleri de görüştiklerini aktaran Erdoğan, siyasi ve askeri iş birliği konularını da ele aldıklarını bildirdi. Türk Konseyi Zirvesi'ne de değinen Erdoğan, "İnşallah Eylül ayında Türk Konseyi Zirvesi'ni Bişkek'te yapmayı arzu ediyoruz. Ceenbekov'un,

ev sahibi olarak gerek bizi gerek Kazakistan'ı, Özbekistan'ı, Azerbaycan'ı ve Türkmenistan'ı davet etmesi suretiyle, Türk Konseyi'nde güçlü bir mesajı dünyaya verelim istiyoruz." dedi.

Doğumunun 90., vefatının ise 10. yılı idrak edilen Kırgız Yazar Cengiz Aytmatov'un "Birleşenler, birbirine omuz verenler, her engeli aşarlar." sözüne atıfta bulunan Erdoğan, "Bizim de Türk dünyası olarak önümüzdeki engellere bu şekilde bakmamız, kenetlenmemiz, gönüllerimizi birleştirmemiz gerekiyor." değerlendirmesini paylaştı.

Ceenbekov'un ziyaretinin iki ülke arasında yeni sayfalar açılmasına vesile olacağına inancını dile getiren Erdoğan, yapılan anlaşmaların iki ülke arasında yeni bir dönemin başlangıcına vesile olmasını diledi.

İki ülkenin hükümetleri arasındaki anlaşmaların her iki taraf için de tarihi olduğunu ve üst düzey toplantıların yapıcı bir temel oluşturduğunu vurgulayan Ceenbekov, "Diyalog, yapıcı bir temelde gerçekleşti ve taraflar birkaç karmaşık konu üzerinde görüş alışverişinde bulundu. Uzun vadeli iş birliği için güncel konuları görüştük. Kırgızistan ve Türkiye ortak bir tarihi ve dili paylaşıyorlar ve asıl amacımız her alanda ikili iş birliğini tam olarak desteklemektir." diye konuştu.

Görüşmeler sonucu tarafların kültürel ve insani, ticari ve ekonomik, askeri ve teknik iş birliğinde ortak çalışmalara devam etmeye karar verdiklerini dile getiren Kırgızistan Cumhurbaşkanı, "Öncelikli alanları tespit etmiş bulunuyoruz ve ikili ilişkileri derinleştirmek için gerekli önlemleri almaya hazırız. Bu doğrultuda Kırgızistan'ın yasama ve yürütme organları düzeyinde çalışmalar yürütülecek." dedi.

KIRGIZİSTAN MEDYASI TÜRKİYE İLE YAPILAN ANLAŞMALARINI DEĞERLENDİRDİ

Kırgızistan Cumhurbaşkanı Ceenbekov'un Türkiye ziyareti sırasında iki ülke cumhurbaşkanları arasında 6 anlaşma imzalandı. İmzalanan anlaşmalar şu başlıkları taşıyor: "Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı ile Kırgızistan Cumhuriyeti Yatırım Teşvik Ajansı Arasında Mutabakat Muhtırası", "Tarım Alanında İş Birliği Anlaşması", "Beden Eğitimi ve Spor Alanında İş Birliği Anlaşması", "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması", "Sosyal Güvenlik Alanında İş Birliği Anlaşması", "Basın ve Enformasyon Alanlarında İş Birliği Protokolü".

Kabar internet sitesinde yer alan habere göre, anlaşmalar konusunda kendisine yöneltilen soruya verdiği yanıtta Ceenbekov, "Tarihi anlaşmalar imzaladık." ifadesinde bulundu.

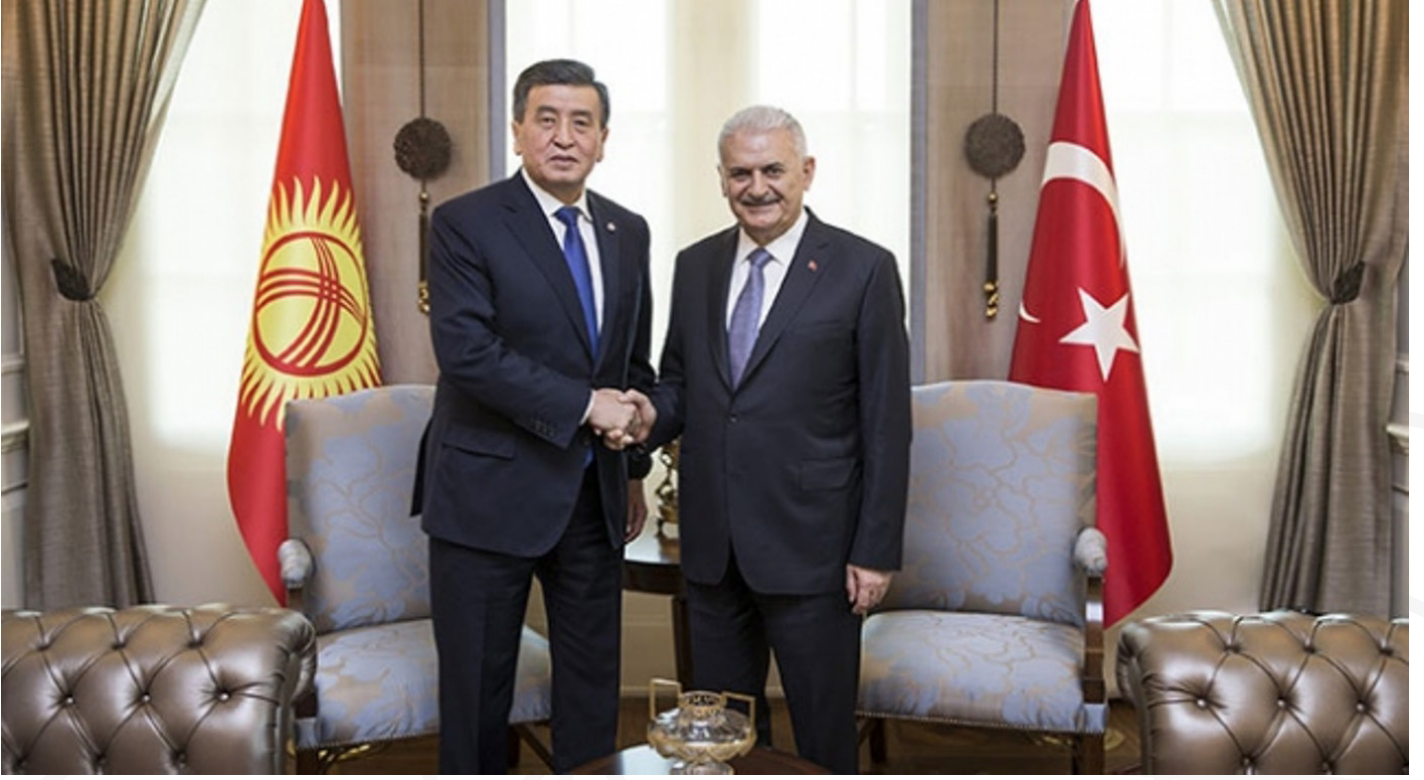
Rusya merkezli Sputnik haber sitesi ise, Ceenbekov'un Sözcüsü Tolgonay Stamaliyev'in şu açıklamalarına yer verdi: "Ülke liderleri, ekonomi ve ticaret, ulaşım, madencilik ve tarım alanlarındaki iş birliğinin geleceğini ve yatırımları ele aldı. İki ülke arasındaki ticaret hacmini 1 milyar dolara çıkarma niyeti ifade edildi. Ceenbekov, ticari ve ekonomik iş birliğinin geliştirilmesi için iki ülke ticaret odaları arasındaki iş birliğini etkin hale getirmeyi ve Türkiye-Kırgızistan İş Konseyi'ni kurmayı teklif etti."

Ceenbekov Kırgızistan Diasporası temsilcileri ile yaptığı görüşmede, Türkiye ile iş birliğinin dış politikadaki öncelikli alanlardan biri olduğunu vurguladı. AKİpress haber sitesine göre, Erdoğan ile yaptığı görüşmeyi değerlendiren Ceenbekov, yapıcı bir toplantıda önemli

iş birliklerini başlatmayı görüştiklerini ve bunu açık bir diyalog çerçevesinde gerçekleştirdiklerini ifade etti. Ticaret hacminin artırılması, askeri-teknik alanda iş birliğinin geliştirilmesi ve TİKA projelerinin yaygınlaştırılması konularında anlaşmalar yapıldığını belirten Ceenbekov, "Biz sadece ülkeler arasındaki iş birliğini eski seviyeye getirmek için değil, yeni, daha yüksek bir seviyeye getirmek için çalışacağız." dedi. İman Vakfı'na yardımın kesilmesi hususuna da değinen Ceenbekov, söz verilen 10 milyon dolarlık yardımın kalan yarısının da fona aktarılmasının konuşulduğunu sözlerine ekledi. 24.kg internet sitesinde yer alan habere göre, Türkiye ziyaretini başarılı olarak değerlendiren Ceenbekov, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın III. Dünya Göçebe Oyunları'na geleceğini de duyurdu.

Bir diğer önemli gelişme ise emeklilere yönelik yapılan anlaşma oldu. Kırgızistan medyasında geniş yer bulan habere göre, Türkiye ve Kırgızistan vatandaşları emekli olduklarında aynı haklara sahip olabilecekler. Kırgız Cumhuriyeti Sosyal Fonu Başkanı Tenizbek Abcarov yaptığı açıklamada, emekli aylıkları konusunda anlaşmaya varıldığını söyledi. Buna göre, bir Kırgızistan vatandaşının Kırgızistan'da 10 yıl, Türkiye'de 15 yıl çalışması halinde emekli aylığının 15 yılı Türkiye Cumhuriyeti tarafından ödenecek. Abcarov: "Daha önce, vatandaşlarımız Türkiye'de sigorta primlerini ödüyordu, ancak emeklilik hakkı yoktu. Şimdi her şey değişti. Türkiye kendi topraklarında çalışan vatandaşlarımızın sigorta ücretlerini bize transfer edecek ve biz de buradaki vatandaşlarımıza ödeyeceğiz." dedi.

CUMHURBAŞKANI CEENBEKOV'UN DİĞER RESMİ GÖRÜŞMELERİ

Resmi ziyaret kapsamında Ankara'da bulunan Cumhurbaşkanı Ceenbekov, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Binali Yıldırım ile de bir görüşme gerçekleştirdi. Çankaya Köşkü'nde basına kapalı gerçekleştirilen ikili görüşmeye yer veren 24.kg haber sitesinin aktardığına göre, Binali Yıldırım, "Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile verimli toplantılar yaptınız. Ziyaretinizin tüm iş birliği alanlarında yeni fırsatlar açacağını umuyoruz." dedi. Ceenbekov da, Türkiye Cumhurbaşkanı ile iş birliğinin tüm alanlarda geliştirilmesi için yapılan görüşmelerin sonuçlarından duyduğu memnuniyeti dile getirdiğini kaydetti.

Türkiye'nin resmi haber ajansı Anadolu Ajansı'na göre Yıldırım, Türkiye ve Kırgızistan'ın iki kardeş ülke olduğu ve bu ilişkilerin çok daha ileriye götürülebileceğini belirterek Türkiye'nin, Kırgızistan'ın FETÖ varlığına karşı somut adımlarını bir an önce görmek istediğinin altını çizdi. Akşam Gazetesi'nde yer alan bir habere göre, Kırgızistan'ın Ankara Büyükelçisi İbrahim Cunosov, FETÖ konusunda Türkiye ile mevcut ikili anlaşmalar çerçevesinde iş birliği yaptıklarını ve bu iş birliğini sürdürmeye hazır olduklarını belirtti.

Ceenbekov ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanı İsmail Kahraman ile bir araya geldi. Kırgızistan'dan Knews haber sitesinin bildirdiğine göre,

TBMM Başkanı Kahraman, dost ve kardeş Kırgızistan'ın Cumhurbaşkanı Ceenbekov'u Türkiye'de görmekten mutluluk duyduğunu söyledi. Eğitim konusuna değinen TBMM Başkanı, Türkiye'nin Kırgız öğrencilere burs sağlamaya devam edeceğine vurgu yaptı. Kırgızların önde gelen yazarlarından biri olan Cengiz Aytmatov'un büstünün Ankara'da açılmasından memnuniyet duyduğunu dile getiren İsmail Kahraman, "Cengiz Aytmatov'un eserleri Türkiye'de sevak okunur, eserleri Türk Dünyasının ortak mirasıdır. 90. doğum günü onuruna TÜRKSOY tarafından ilan edilen Aytmatov yılı çerçevesinde Türkiye'de bir dizi etkinliğin düzenlenmesinden mutluluk duyuyoruz." ifadesini kullandı. Türkiye'nin iki ülke ve halk arasındaki bağları güçlendirmeyi amaçlayan tüm girişimleri ve faaliyetleri desteklediğini belirten Kahraman, Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov'a ve Kırgızistan halkına başarılar diledi. Kırgızistan Cumhurbaşkanı Ceenbekov ise kendisine ve heyetine gösterilen sıcak ve yüksek misafirperverlikten dolayı en içten teşekkürlerini sunduğunu dile getirdi. Yapılan görüşmeler çerçevesinde, Kırgızistan ve Türkiye Ekonomi Bakanları da Kırgızistan-Türkiye İş Forumu'nun Bişkek'te düzenleneceğini duyurdu. Ayrıca Kırgızistan Parlamento Başkanı'nın da Türkiye'yi yakın zamanda ziyaret edeceği açıklandı.

AZERBAIJAN'DA CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMLERİ YAPILDI

Azerbaycan'da yapılan cumhurbaşkanlığı seçimlerini resmi olmayan ilk sonuçlara göre yüzde 86,09 oyla mevcut Cumhurbaşkanı İlham Aliyev kazandı.

Azerbaycan Merkezi Seçim Komitesi (AMSK) Başkanı Mezahir Penahov, düzenlediği basın toplantısında, resmi olmayan sonuçlara göre, Aliyev'in oyların yüzde 86,09'unu alarak seçimi kazandığını duyurdu. Seçime katılım oranı ise yüzde 74,51 olarak açıklandı. Anadolu Ajansı'na göre, cumhurbaşkanlığı seçimini kazanan Aliyev, ulusa sesleniş konuşması yaparak halkına teşekkür etti. Aliyev, "Azerbaycan halkı bu seçimlerde istikrara, güvenliğe, kalkınmaya ve gelişmeye oy verdi." dedi. Azerbaycan

halkının desteğini her zaman hissettiğini vurgulayan Aliyev, kendisine güç veren bu desteğin ülkenin kalkınması için başlıca etken olduğunu belirtti. Azerbaycan'ın uluslararası nüfuzunun arttığını, dünyada büyük saygı ve desteğe sahip olduğunu dile getiren Aliyev, büyük enerji ve ulaştırma projeleri hayata geçirdiklerini ve bu projelerle Avrasya'nın enerji ve ulaştırma politikalarının yeniden şekillendiğini belirtti. Azerbaycan'ın daha güçlü olması gerektiğine, güçlü olmak için de güçlü ekonominin şart olduğuna dikkat çeken Aliyev, Karabağ sorununun çözümüne de değindi. Sorunun, Azerbaycan'ın toprak bütünlüğü çerçevesinde çözülmesi gerektiğini özellikle vurguladı.

ÖZBEKİSTAN VE TÜRKMENİSTAN ARASINDA SINIR GÖRÜŞMELERİ

Özbekistan ile Türkmenistan arasındaki sınırların belirlenmesi konusunda toplantı düzenlendi. Özbekistan Dışişleri Bakanlığı'nın Basın Servisi tarafından yapılan açıklamaya göre, 26 Mart-1 Nisan 2018 tarihleri arasında Türkmenabad'ta Özbekistan-Türkmenistan Devletler arası Komisyon toplantısı yapıldı. Ca-News internet sitesinde yer alan habere göre, iki ülke sınırının bazı kesimlerinde yapılan incelemelerin sonuçları görüşüldü ve 2018 yılı için ortak eylem planı hazırlandı. Sıcak ve samimi bir ortamda gerçekleşen toplantı sonrası protokol imzalandı.

ÖZBEKİSTAN ŞİRKETLERİ AŞKABAT'TA

Özbekistan şirketleri, Türkmenistan'ın Aşgabat şehrinde yapılan Made in Özbekistan Sergisi'ne katıldı.

Özbekistan'dan girişimciler 29-31 Mart 2018 tarihleri arasında Aşgabat'ta düzenlenen sergiye katıldı. Özbekistan'dan gelen girişimcilerin faaliyet gösterdiği alanlar arasında tekstil, gıda ve deri ürünleri gibi pek çok alan bulunuyor.

Ca-News haber sitesine göre, Harezmi İhracat Destekleme Fonu Yetkilisi Atabek Atamuratov, serginin amacını

şöyle açıkladı: "Amacımız yerli küçük işletmeler ve özel girişimciler tarafından üretilen ürünlerin Türkmenistan'a ihracatının desteklenmesidir. Gurlan CNC Tech LLC, Unison Group LLC, JV BEK LLC, Gulmedtehnika JV LLC gibi büyük şirketlerin ürünleri de sergide yer alıyor. Bu da ziyaretçilerin büyük ilgisini çekiyor."

Sergiyeye Özbekistan'dan katılan şirketler yaptıkları görüşmelerde 6,7 milyon dolar değerinde sözleşme imzaladı.

TÜRKİYE, BİŞKEK'TEKİ ATATÜRK PARKI'NI YENİDEN DÜZENLEYECEK

En İyi Belediye Uygulamaları Uluslararası Forumu'nda, Türk Dünyası Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Fahri Solak açıklamalarda bulundu. Sputnik sitesinde yer alan 11 Nisan tarihli habere göre, Atatürk Parkı yeniden düzenlenmesi için Türkiye tarafından yaklaşık 500 bin dolarlık bir bütçe ayrıldı. Kesin miktarın ihale sonrası belirleneceği bildirildi. Yeniden

yapılanma alanınının 10 hektarlık bölümü kapsayacağı, bu alan içinde çocuk parkı, spor alanı, yüzme havuzu ve piknik masalarının yer alacağı ve ışıklandırma yapılacağı ifade edildi.

Bişkek Büyükşehir Yönetimi'nin kararından sonra projenin uygulanmasına başlanacağı duyuruldu.

KTMÜ Adına Sahipleri:
Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asılбек Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:
Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmатов
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

Orta Asya Haberleri

Bültenlerimize internet sayfamızdan ulaşabilirsiniz:

orasam.manas.edu.kg

MALDİV ADALARI

Kolombo

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

16/04/2018 - 23/04/2018 / Sayı: 11

KIRGIZISTAN VE ÖZBEKİSTAN PARLAMENTOLARI ARASINDA İŞ BİRLİĞİ

Kirgizistan ve Özbekistan milletvekilleri St. Petersburg'da iş birliği görüşmelerinde bulundu.

Bağımsız Devletler Topluluğu Şeffaflık Konseyi toplantısı çerçevesinde Kirgizistan ve Özbekistan milletvekilleri 13 Nisan'da toplantı yaptı. Kirgizistan Meclisi Basın Servisi'nden yapılan açıklamaya göre, toplantıda iki ülke ilişkilerinin durumu, çok yönlü ilişkileri derinleştirme ve parlamentolar arası iş birliğini geliştirme konuları ele alındı. AKIpress haber sitesine göre, Kirgizistan Meclis Başkan Yardımcısı Asel Koduranova iki ülke arasında diplomatik ilişkilerin kurulmasının 25. yılı olduğuna değinerek cumhurbaşkanlarının çabası ile yeni bir sayfanın açıldığını belirtti. Parlamentolar arası ilişkilerin gelişimine

vurgu yapan Koduranova, halklar arasındaki dostluğun güçlendirilmesinin önemini vurguladı. Koduranova, sorunlu bazı sınır bölgelerinin belirlenerek anlaşmalar yapılması gerektiğine de dikkat çekti ve müzakerelerin sürdürülmesi için ilk komisyonun toplantısının Fergana'da yapılmasını önerdi.

Özbekistan Meclisi Yasama Odası Başkan Vekili Alihonov ise parlamentolar arası ilişkilerin geliştirilmesi ve tecrübe paylaşımının yapılmasını önerdi. Bunun yanında Özbekistan'ın, 2018 Eylül ayında Kirgizistan'da yapılacak olan 3. Dünya Göçebe Oyunları'na ve AGİT Parlamenterler Meclisi toplantısına katılacağını duyurdu.

TÜRKİYE VE ÖZBEKİSTAN TİCARİ ORTAKLIĞI BÜYÜYOR

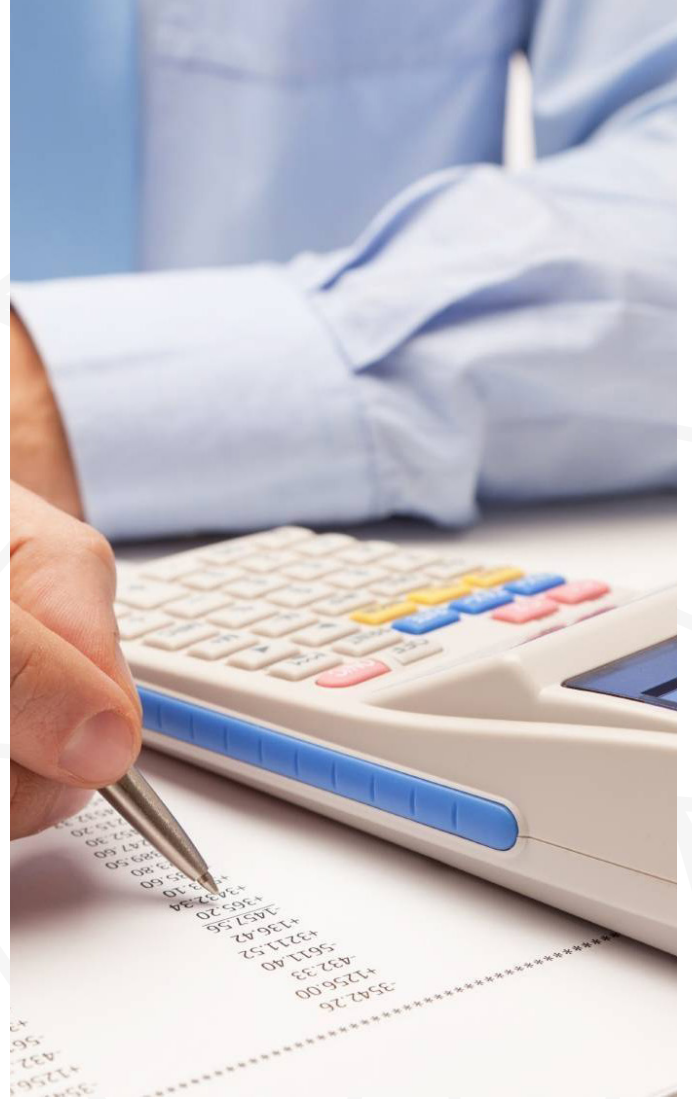

Özbekistan'ın dış ticaret verilerine göre bu yılın ilk çeyreğin en büyük 4. ortak Türkiye oldu.

Özbekistan ile Türkiye arasında ilişkilerin hızla gelişmesi ticaret alanında da sonuç vermeye başladı. Özbekistan Devlet İstatistik Kurumu verilerine göre, ülkenin dış ticaret hacmi bu yılın ilk çeyreğinde 7,9 milyar dolar olarak kayıtlara geçti. Söz konusu dönemde Özbekistan'ın ihracatı 4,1 milyar dolar, ithalatı ise 3,8 milyar dolar oldu. Bunun içerisinde yüzde 18,6'lık pay ile Rusya başta bulunuyor. Onu yüzde 17,4 ile Çin, yüzde 7,3 ile Kazakistan izliyor. Türkiye ise yüzde 5'lik pay ile dördüncü sırada bulunuyor.

Özbekistan ve Türkiye arasındaki ilişkiler Cumhurbaşkanı Mirziyoyev'in göreve başlamasından sonra hızla gelişmeye başladı. Önümüzdeki dönemde Türk dünyasının iki büyük ekonomisi arasındaki ticaret hacminin artmaya devam etmesi bekleniyor.

TACİKİSTAN'DA VERGİ MUAFİYETİ

Tacikistan'da turizm sektöründeki birçok firma KDV ve gümrük ücretlerinden muafiyet kazandı.

Tacikistan Cumhurbaşkanı İmamali Rahmon, Turizm ve Halk El Sanatları Yılı çerçevesinde turizmin gelişmesine destek verileceğini belirtti. 12 Nisan'da Tacikistan Meclisi'nde kabul edilen kararnameye göre çeşitli araç-gereç ve inşaat malzemeleri ithal eden turizm tesisleri vergiden muafiyet kazandı. Ca-News haber sitesinde yer alan listedeki oteller, özel oteller (küçük oteller, a hosteller), sağlık pansiyonları, rekreasyon alanları, turistik tesisler, moteller, kültür ve eğlence parkları, dini, kültürel ve tarihi değer taşıyan yerler KDV ve gümrük vergilerinden muaf olacak.

KIRGIZİSTAN'IN YENİ BAŞBAKANI MUHAMMETKALİY ABULGAZİYEV

Muhammetkaliy Abulgaziyev 20 Nisan tarihinde Meclis'te (Cogorku Keneş) yapılan oylamayla Başbakan olarak seçildi. Yeni Başbakan ve Meclis'te oylanarak kabul edilen programı, hükümet yapısı ve Bakanlar Kurulu Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov tarafından onaylanarak aynı tarihte yürürlüğe kondu.

Muhalefetteki Respublika/Ata Curt ve Ata-Meken partilerinin önerisiyle 19 Nisan 2017 tarihinde hükümet için güvenoylamasına gidilmesinin ardından 112 milletvekilinden 101'inin oyuyla Başbakan Sapar İsakov'un hükümeti düşmüştü. Oylamada sadece beş milletvekili Başbakan İsakov lehine güvenoyu vermişti. Başbakan İsakov'un sekiz aylık iktidarı dönemindeki icraatlarından özellikle bir Çek firmasına ihale edilen hidro elektrik santral ve Ocak ayında Bişkek şehrinin büyük kısmının ısınmasını sağlayan santraldeki kaza eleştiriler almaktaydı. Bunun yanında iktidardaki SDPK milletvekili Aida Kasımalıyeva'nın da belirttiği üzere "Hükümet ve cumhurbaşkanı birlikte çalışmıyordu." Bu nedenle muhalefetin yanı sıra iktidarın da desteğiyle Meclis'teki oylamaların ardından hükümet değişikliği gerçekleşti.

Yeni Başbakan olarak atanan Abulgaziyev, 20 Ocak 1968 tarihinde Narın Bölgesi, Koçkor İlçesi'ne bağlı Don-Alış köyünde doğdu ve 1997'de Uluslararası Kırgızistan Üniversitesi'nden mezun olmasının ardından devletin çeşitli kademelerinde görev yaptı. Son olarak, 2016-2017 yıllarında Kırgızistan Başbakanı Birinci Yardımcısı, Ağustos 2017 – Eylül 2017 tarihleri arasında Kırgızistan Cumhurbaşkanı Danışmanı, 12 Eylül 2017'den itibaren

ise Kırgızistan Cumhurbaşkanlığı Birinci Yardımcısı olarak çalışan Abulgaziyev, 16 Mart 2018 tarihinde Cumhurbaşkanlığı İdaresi Başkanlığı'nı üstlenmişti. 22 Ağustos 2017 tarihinde, dönemin Başbakanı Sooronbay Ceenbekov cumhurbaşkanlığına aday olmak için başbakanlıktan istifa ettiğinde de Başbakan Abulgaziyev geçici olarak başbakanlık görevine getirilmişti.

KAZAKİSTAN'IN AVRASYA EKONOMİK BİRLİĞİ İLE TİCARET HACMİ ARTTI

Kazakistan ve Avrasya Ekonomik Birliği ülkeleri arasındaki ticaret hacmi 2,6 milyar dolar olarak gerçekleşti. Kazakistan Cumhuriyeti Ulusal Ekonomi Bakanlığı İstatistik Komitesi 2018 yılının Ocak-Şubat dönemine ait verileri paylaştı. Kazakistan'ın Avrasya Ekonomik Birliği ülkeleriyle yaptığı toplam ticaret 2 milyar 605,8 milyon dolar oldu. Bu rakam 2017'nin ilk iki ayına göre yüzde 6,1 artış gösterdi. Toplam ticaret oranı içindeki ihracat 839 milyon dolar, ithalat ise 1 milyar 766,8 milyon olarak gerçekleşti.

ÖZBEKİSTAN VE AFGANİSTAN ARASINDA ORTAK PROJELER

Özbekistan ve Afganistan arasında ortak projelerin uygulanmasına yönelik görüşmeler yapıldı. Özbekistan Maliye Bakanlığı Basın Servisi'nin açıklamasına göre, Özbekistan Maliye Bakanı Jamshid Kuchkarov ve Afgan Maliye Bakanı Eqlil Hakim 17 Nisan'da bir görüşme gerçekleştirdi. Görüşme kapsamında Afganistan'da gerçekleştirilecek altyapı projelerinin taslakları görüşüldü. Bunların arasında Mezar-ı Şerif şehri ile Herat şehrini birleştirecek demiryolu hattı ve Özbekistan'daki Surkhan ile Afganistan'daki Pol-i Khomri arasında kurulacak enerji nakil hattı inşaatı gibi gelecek vaat eden projeler bulunuyor.

Afganistan demiryollarının yaygın olmadığı bir ülke. Ülke, 21. yüzyıla kadar 25 kilometrelik demiryolu hattına sahipti. Kuzeydeki Mezar-ı Şerif ile batıdaki Herat'ı birleştirecek hat, ülkenin iki bölgesini birleştirmenin yanı sıra Özbekistan ile İran'ın da demiryolu hattı ile birbirine bağlanmasını sağlayacak. Özbekistan'ın desteklediği bir diğer proje olan Surkhan - Pol-i Khomri enerji nakil hattı ise Afganistan'ın gereksinim duyduğu elektrik enerjisinin karşılanması için önem taşıyor. Üç yıl içinde tamamlanması beklenen bu proje için Asya Kalkınma Bankası 70 milyon dolar vereceğini açıkladı.

TACİKİSTAN'DAN İŞ İÇİN YURT DIŞINA GİDENLERİN SAYISI AZALDI

Tacikistanlı göçmen işçi sayısı 2017 yılına göre azalma gösterdi. Tacikistan Cumhuriyeti Çalışma, Göç ve İstihdam Bakanlığı'nın Göçmenlik Hizmeti istatistiklerine göre, bu yılın ilk çeyreğinde göçmen işçi olarak yurt dışına giden Tacikistan vatandaşlarının sayısı, 2017 yılının aynı dönemine göre yüzde 3 azaldı. 2018 döneminde 94 bin 366 erkek ve 14 bin 687 kadın olmak üzere toplam 109 bin 53 Tacikistan vatandaşının yurt dışında çalışmak üzere ülkeden ayrıldığına dikkat çekildi. 105 bin 193 göçmen işçinin Rusya Federasyonu'na ve 2 bin 506 işçinin de Kazakistan'a gittiği açıklandı. Göçmen işçilerden geri dönenlerin oranı ise 2017 yılının aynı dönemine göre yüzde 1 (658 kişi) olarak gerçekleşti.

RUSYA'DAN YAPILAN HAVALE İŞLEMLERİNDE ÖZBEKİSTAN İLK SIRADA

2017 yılında Rusya'dan Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerine yapılan havale ödemelerinde Özbekistan birinci sırada yer aldı.

Rusya Merkez Bankası'nın yaptığı açıklamaya göre, Rusya'dan BDT ülkelerine 12,9 milyar dolar aktarıldı. Ca-News haber sitesine göre, bu miktarın yaklaşık 4

milyar doları Özbekistan'a havale edildi. Tacikistan da 2,5 milyar dolardan fazla havale miktarı ile 2. sırada yer aldı. Kırgızistan'a yapılan havale miktarı ise 2,2 milyar dolar olarak gerçekleşti ve listede 3.sırada yer aldı.

Özbekistan, Tacikistan ve Kırgızistan'dan çok sayıda kişi Rusya'da çalışarak ülkelerindeki yakınlarına para yolluyor.

KTMÜ Adına Sahipleri:

Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asılбек Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:

Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

Orta Asya Haberleri

Bültenlerimize internet sayfamızdan ulaşabilirsiniz:

orasam.manas.edu.kg

MALDİV ADALARI

Kolombo

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

24/04/2018 - 30/04/2018 / Sayı: 12

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN'DAN ÖZBEKİSTAN'A RESMİ ZİYARET

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 29 Nisan-1 Mayıs'ta Cumhurbaşkanı olarak Özbekistan'a ilk resmi ziyaretini gerçekleştirdi.

Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan, Özbekistan Parlamentosu'nda yaptığı konuşmada, Asya'nın kalbinde, doğuyla batının, kuzeyle güneyin buluştuğu Özbekistan'da kendilerini evlerinde, hatta evlerine dönmüş gibi hissettiklerini ifade etti.

Tayyip Erdoğan, Türk İslam medeniyetinin doğduğu ve geliştiği bu toprakların Biruni, Mirza Uluğbek, İbni Sina, Ali

Kuşçu gibi dünyayı aydınlatan, insanlığın ufkunu genişleten bilim adamlarını yetiştirdiğini söyledi.

İmam Buhari, İmam Matüridi, İmam Tirmizi gibi manevi önderlerin de bu toprakların armağanı olduğunu belirten Erdoğan, "Onlar ebediyete göçmüş olsalar da geride bıraktıkları miras, sadece Özbekistan'ı değil, Anadolu'yu da aydınlatmaya devam ediyor." dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Özbekistan'ın 31 Ağustos 1991 tarihinde bağımsızlığını yeniden kazanması Özbek kardeşlerimiz kadar, Türk milleti için de büyük bir gurur

kaynağı olmuştur. Türk hükümetleri, Özbekistan'ın güçlenip gelişmesine destek olabilmek için imkanlarını seferber etmiştir. 1996 yılında imzalanan Ebedi Dostluk ve İşbirliği Anlaşması günümüzde de değerini ve anlamını koruyor... Bugün hem Türkiye hem Özbekistan 1990'lı yıllara nazaran çok daha güçlüdür... Cumhurbaşkanı değerli kardeşimle, 25-27 Ekim 2017 tarihlerinde Türkiye'ye yaptığı ziyareti sırasında, ilişkilerimizi stratejik ortaklık düzeyine çıkarmıştık. Bugün imzaladığımız ortak açıklama ile de Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyini ihdas ettik. 25 anlaşmayı imzaladık." dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Özbekistan Meclisi'nin ve devlet idarelerinin 2017-2022 eylemler stratejisinin Özbekistan'ı yatırımcıların gözünde daha cazip bir ülke ve güvenilir bir ortak haline getirdiğini, 2017'de ticaret hacminin yüzde 25 oranında artarak 1,5 milyar dolara ulaştığını, bunu 5 milyar dolara ulaştırmayı hedeflediklerini ifade etti.

"Pasifikten başlayıp Anadolu'ya uzanan o kadim İpek Yolu'nun tam merkezinde yer alan Özbekistan asırlardır farklı kültürleri huzur ve emniyet içinde yaşatmış bir ülkedir. Bu tarihi birikim, uluslararası barışın tesisinde bölgesel kalkınmada ve İslam medeniyetinin dünyaya daha iyi anlatılmasında Özbekistan'ı önemli bir aktör haline getiriyor." diyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, Kurtuluş Savaşı'nı da hatırlatarak, "İstiklal Harbimize canlarıyla, mallarıyla ve dualarıyla destek olan Özbek kardeşlerimizi rahmet ve minnetle yad ediyorum." diye konuştu.

Özbekistan'ın, Orta Asya nüfusunun yarısına yakınına barındıran güçlü tarım sektörü ve sanayi potansiyeline, zengin doğal kaynaklara sahip, yatırım alanları bulunan kardeş bir ülke olduğunu belirten Erdoğan, bütün Orta Asya ülkelerine ve Afganistan'a komşu tek ülke Özbekistan'ın coğrafi konumunun da önemli bir avantaj teşkil ettiğini söyledi.

Erdoğan, "Stratejik ortaklığımızın pratikte de uygulamaya konulması için gerekli mekanizmayı, Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyini artık kuruyoruz." şeklinde konuştu. Türkiye'nin, dünyanın 17'inci, Avrupa'nın da altıncı

büyük ekonomisi olduğuna işaret eden Erdoğan, dünyanın en büyük 250 müteahhitlik şirketi listesinde 2016'da 46 Türk firması bulunduğu, Türkiye'nin bu bakımdan dünyada ikinci sırada yer aldığı bilgisini de verdi.

Erdoğan, "Ülkelerimizin birbirine ekonomik ve ticari yaklaşımı sırf kar ve maddi kazanç amaçlı değil, olmamalıdır. Ekonomik, ticari ilişkilerimizi aramızdaki kardeşlik bağlarını güçlendiren birer sıçrama tahtası olarak görmeliyiz. Tıpkı iki kardeş gibi biri yükseldikçe diğeri de yükselen, iyi ve kötü gününde dayanışma içinde olan, birbirine asıl bu yönden bağlı ülkeler olduğumuzun bilinciyle hareket etmeliyiz." dedi.

Özellikle turizm, inşaat, tarım, tekstil, dericilik ve imalat sektörlerindeki yeni imkanların değerlendirilmesinin önemli olduğunu belirten Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, her bakımdan ortak iş etkinliklerine süreklilik kazandırılması gerektiğini kaydetti.

Özbekistan Türk Konseyi'ne Katılmak İstiyor

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev de Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile görüşmesinin ardından gazetecilere yaptığı açıklamada, Özbekistan'ın uzun aradan sonra Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi'nde yeniden yer alması konusunda olumlu sonuca vardıklarını belirtti. Mirziyoyev, "Ankara'daki görüşmemizde Erdoğan, Türk Konseyi ofisinde Özbekistan'ın bayrağının eksik olduğunu söylemişti. Biz, artık bu konuda anlaştık. Artık Türkiye'deki Türk Konseyi ofisinde Özbekistan'ın bayrağı da dalgalanacaktır. Bu, küçük bir mesele değil. Uzun yıllar sonra Özbekistan, Bişkek'te yapılacak gelecek zirvede yeniden yer alacaktır." şeklinde konuştu.

Şavkat Mirziyoyev, Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nin kurulması konusunda mutabık kaldıklarını, konseyin ilişkilerin üst düzeye çıkarılması ve taraflar arasındaki meselelerin çözüme kavuşturulması için çaba göstereceğini belirtti.

Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, görüşmenin ardından iki ülke arasındaki iş birliğinin geliştirilmesini öngören 24 anlaşma imzalandığı bilgisini paylaşarak, bunun iki kardeş ülke tarihinde ilk olduğunu dile getirdi.

Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, yapılan görüşme ve iş forumu kapsamında 3 milyar dolarlık elliden fazla yatırım ve ortak projenin hayata geçirilmesi konusunda anlaştıklarını kaydetti.

Özbekistan'ın Türk vatandaşlarına vize muafiyeti sağladığını anımsatan Mirziyoyev, İstanbul-Semerkant hava seferlerinin başlatıldığını, toplantıda inanç turizminin geliştirilmesi konusunda anlaştıklarını, Türkiye'nin turizm alanında büyük potansiyele sahip olduğunu ve bu potansiyelden istifade etmek istediklerini dile getirdi.

Türkiye'yi siyasi, ekonomik ve askeri alanda büyük potansiyele sahip ülke olarak gördüklerini vurgulayan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev, "Özbekistan, Türkiye'yi güvenilir ve önemli bir ortağı olarak görüyor. Ata yurdunuz Özbekistan'ın kapıları sizler için her zaman açıktır." ifadelerini kullandı.

TÜRKMENİSTAN CUMHURBAŞKANI ÖZBEKİSTAN'DA

Türkmenistan Cumhurbaşkanı Gurbanguli Berdimuhammedov 23 Nisan'da Özbekistan'ı ziyaret etti. Resmi görüşmeler kapsamında Taşkent'e giden Türkmenistan heyeti ile Özbekistan heyeti arasında görüşmeler yapıldı. Genişletilmiş formatta yapılan resmi görüşmelerde 32 anlaşma imzalandı. İki ülke lideri daha sonra ortak basın açıklaması yaptı. Özbekistan'ın nuz.uz haber sitesine göre, yapılan görüşmelerde, Özbekistan ve Türkmenistan arasında bölgelerarası iş birliğinin geliştirilmesi, alışveriş merkezlerinin açılması, iş forumlarının organizasyonu, ulaşım, sınır geçişleri, tarım, bilim ve teknoloji, sendikalar,

spor ve diğer konularında 17 anlaşma imzalandı. Ayrıca ziyaret çerçevesinde iki ülkenin yükseköğretim kurumları ile bilgi ve iletişim teknolojileri alanında iş birliği konusunda 15 anlaşma imzalandı.

Türkmenistan Devlet Haber Ajansı'na göre heyetler arası görüşmeler sonucunda 250 Milyon Dolar değerinde ortak projelerin gerçekleştirilmesi için de imzalar atıldı. Ziyaret kapsamında her iki taraftan da çok sayıda temsilcinin katıldığı kapsamlı bir iş forumu da gerçekleştirildi. Türkmenistan heyetinde finans ve ekonomi, ticaret ve dış ekonomik ilişkiler, tarım ve su yönetimi, sanayi, otomobil ve demiryolu taşımacılığı, inşaat ve mimarlık, enerji, iletişim, tekstil, spor ve gençlik politikaları ile ilgili bakanlık ve birimlerin temsilcileri yer aldı. Özbekistan heyetinde ise ekonomi bakanlığı, dış ticaret, su ekonomisi, bilgi teknolojileri ve iletişiminin geliştirilmesi, tarım, devlet yatırımları, mimarlık ve inşaat komiteleri, turizm, gümrük komitesi temsilcileri foruma katıldı.

Gazeta.uz internet sitesinde yer alan habere göre Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Adham İkrarov, Özbekistan'ın Türkmenistan'ı bölgede stratejik bir ortak olarak gördüğünü, ticari ve ekonomik ilişkilerin daha da genişletilmesini, ulaşım, iletişim ve kültürel-insani alanlarda iş birliğinin geliştirilmesini desteklediğini belirtti.

Özbekistan'da Mirzoyev'in iktidara gelmesinden sonra Özbekistan komşu ülkelerle ilişkilerini hızla geliştirmeye devam ediyor. Bu çerçevede Özbekistan Türkmenistan ile de ilişkilerini geliştirmeye başlamıştı. 2018 yılının ilk üç ayında iki ülke arasındaki ticaret hacmi geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 55 arttı.

ÖZBEKİSTAN TACİKİSTAN'DA TIP MERKEZİ İNŞA EDİYOR

Tacikistan Hükümeti, Özbekistan'ın bir tıp merkezi kuracağını duyurdu.

Özbekistan'ın 200 kişi kapasiteli tıp merkezi kurma önerisi 21 Nisan'da Tacikistan Hükümeti tarafından onaylandı. Ca-News haber sitesine göre tıp merkezi Hatlon Bölgesi'nde inşa edilecek. Yapılan anlaşmaya göre Tacikistan Hükümeti, tıp merkezinin inşaatı için arazi tahsis etmeyi ve Özbekistanlı işçilerin güvenliğini sağlamayı kabul etti. Özbekistan tarafıysa iş gücünün sağlanması ve yatırımın finans edilmesi hususunda gerekli girişimleri yapacağını taahhüt etti.

Tacikistan'da 640 öğrencilik bir okul inşa edilmesine yönelik bir başka anlaşmaya Mart ayında İmamali Rahman tarafından imzalanmıştı. Tacikistan tarafından inşa edilecek olan okulun, tamamlandığında Özbekistan'a teslim edileceği açıklandı.

BERDİMUHAMMEDOV VE MİRZİYOEYEV'İN AÇIKLAMALARI

Türkmenistan Cumhurbaşkanı Gurbanguly Berdimuhammedov, bölgesel sorunları tartışmak üzere Orta Asya ülkelerinin cumhurbaşkanlarının danışma kurulu vazifesi görecek bir konsey oluşturulması önerisinde bulundu.

Ca-News'un haberine göre konseyin oluşturulması sürecinde 5 ülkeden uzmanların yer alacağı ilk toplantı sonrası dışişleri bakanlarının katılımıyla toplantılar düzenlenecek, son aşamada ise dışişleri bakanlarının oluşturacağı gündemler üzerine cumhurbaşkanları toplantı yapacak. Cumhurbaşkanı Berdimuhammedov, gündemle ilgili toplantıların bölge ülkelerinin başkentlerinde yapılmasını ve bu oluşumun Orta Asya Devlet Başkanları Konseyi olarak adlandırılmasını önerdi.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev, yaptığı açıklamada, "2017 yılı, Özbekistan-Türkmenistan ilişkileri için tarihi öneme sahip bir dönem oldu. İmzalanan tüm anlaşmalarımız tam olarak uygulanıyor. Bugünkü toplantımız da çok verimli geçti. Ülkelerimiz arasında iş birliğini ayrıntılı olarak ele aldık ve ilişkilerimizde çözülmemiş sorun kalmadı. Yaptığımız her şey çocuklarımızın geleceği ve halkımızın iyiliği içindir." dedi.

Özbekistan Cumhurbaşkanlığı Basın Servisi'nden yapılan

açıklamalara göre, Berdimuhammedov'un Özbekistan'a yaptığı ziyaret sırasında, Türkmenistan-Afganistan-Pakistan-Hindistan doğalgaz boru hattının (TAPİ) inşasına katılması için Özbekistan'a teklifte bulunuldu.

Özbekistan'ın maddi destekte bulunacağı proje için Mirziyoyev, TAPİ'nin Afganistan'ı istikrarlı hale getirecek büyük projelerden biri olduğu değerlendirmesini yaptı. Uzbekneftegaz Ulusal Holding Yönetim Kurulu Başkanı Alişer Sultanov, Özbekistan ve Türkmenistan cumhurbaşkanlarının görüşmelerinden sonra, Taşkent'in doğalgaz boru hattının inşasına katılımı için seçenekleri değerlendirecek bir çalışma grubu oluşturulması amacıyla talimat verildiğini söyledi.

Trans-Afganistan boru hattı olarak da bilinen Türkmenistan-Afganistan-Pakistan-Hindistan doğalgaz boru hattı, Galkınış-TAPİ Boru Hattı Şirketi tarafından inşa ediliyor. Asya Kalkınma Bankası tarafından finanse edilen boru hattı, Afganistan üzerinden Türkmenistan'daki Galkınış Gaz Sahası'ndaki doğal gazı, Pakistan'a ve Hindistan'a taşıyacak. 13 Aralık 2015 tarihinde Türkmenistan'da inşaatına başlanan boru hattının 2019 yılına kadar tamamlanarak faaliyete geçmesi bekleniyor.

ÖZBEKİSTAN TÜRKİYE'NİN MALİYE SİSTEMİNİ ÖRNEK ALACAK

Özbekistan'da maliye ve vergi kurumlarında çalışan bin 200 uzman, Türkiye'nin bu alandaki tecrübelerinden faydalanmak için Ankara'ya gitti.

Son dönemde ekonomik ve yapısal reformlara hız veren Özbekistan'ın bu alandaki çalışmalarına destek olunması ve Türkiye'nin maliye, bütçe, vergi, emeklilik ve personel yönetimi alanlarındaki deneyimlerinin Özbekistan ile paylaşılması için önemli bir adım atıldı. Özbekistan Maliye Bakanlığı'nın eğitim talebi üzerine Türkiye Gelirler İdaresi Başkanlığı ve TİKA görevlilerinden oluşan bir heyet görüşmelerde bulundu. Yapılan mutabakat çerçevesinde Özbekistan Maliye Bakanlığı ve Vergi Komitesinde çalışan bin 200 uzman ve görevlinin TİKA'nın desteğiyle Türkiye'de

eğitime katılması kararlaştırıldı.

Konu ile ilgili Anadolu Ajansı'na açıklamalarda bulunan TİKA Taşkent Program Koordinatörü Ali İhsan Çağlar, Özbekistan'dan giden 20 kişilik ilk grubun program kapsamında Maliye Bakanlığı eğitim tesislerinde Türk maliye ve vergi sistemi hakkında eğitime başladığını ifade etti. Buna ek olarak Türkiye'den uzmanların da Özbekistan'da seminerler vereceğini kaydetti. İki ülke cumhurbaşkanının ortak iradesiyle ilişkilerin geliştirilmesi için altyapıların hazırlandığını belirten Çağlar, bu tür projelerle Özbekistan'ın kalkınmasına destek olmak istediklerini sözlerine ekledi.

TÜRKİYE, KAZAKİSTAN'DAN 500 BİN TURİST BEKLİYOR

Türkiye, Kazakistan'dan bu yıl 500 binden fazla turiste ev sahipliği yapmayı planlıyor.

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Temsilcisi Cengiz Aydın, Almatı'da "Kültür ve Turizm" konulu uluslararası fuara katıldı. Temsilci, 20 Nisan'da düzenlenen fuarda Kazakistan'ın turizm sektörünün temsilcileriyle toplantılar yaptı. Fuar kapsamında Anadolu Ajansı'na açıklamalarda bulunan Aydın, Türkiye'nin standının 215 metrekareselik bir alanda kurulduğunu belirterek, fuarda yaklaşık 15 büyük otel grubunun temsil edildiğine değindi. Türkiye'nin Kazakistan ile turizm alanındaki iş birliğini öncelikli alanlardan biri olarak gördüğünü vurgulayan temsilci, toplantıların verimli geçtiğini ifade etti. Cengiz Aydın, Kazakistan'ın turizm açısından önemini altını çizerek, 2017'de Kazakistan'dan 425 bin turist ağırlayan Türkiye'nin bu yıl 500 bin turist beklediğini belirtti.

TÜRKİYE VE KIRGIZİSTAN HEYETLERİ ARASINDA GÖRÜŞMELER YAPILDI

Türkiye'nin Büyükelçisi, Kırgızistan Devlet Komitesi Başkanı ile bir araya geldi.

Türkiye Cumhuriyeti Bişkek Büyükelçisi Cengiz Kamil Fırat ve Devlet Komitesi Başkanı Ulanbek Riskulov, Kırgızistan-Türkiye ilişkilerindeki güncel konuları görüştü. Devlet Komitesi Başkanı, Büyükelçiye; yatırım için öncelikli sektörler, madencilik endüstrisinin yatırım fırsatları, enerji, tekstil ve giyim endüstrisi hakkında bilgi verdi. Anadolu Ajansı'na göre Riskulov, Türkiye'nin, Birleşmiş Milletler Endüstriyel Gelişme Örgütü'nün önemli bir ortağı olduğunu vurguladı. Türkiye'nin tekstil, deri endüstrisi ve organize

sanayi bölgelerinin kurulmasındaki tecrübelerinden faydalanmak istediklerini belirten Riskulov, Kırgızistan'ın madencilik, enerji ve diğer sektörlerine Türkiye'den yatırımcı beklediklerini ve enerji sektöründe gerekli ekipman ve yedek parça alt yapısına sahip olduklarını kaydetti. Komite Başkanı, uzun yıllar boşa kalan işletmeleri yeniden üretim yapabilir hale getirebilmek için Büyükelçiye birlikte çalışmayı önerdi. Büyükelçi Fırat da yatırım fırsatlarının gerçekleştirilmesi için iki ülkeden girişimcilerin katılımıyla geniş kapsamlı iş forumlarının düzenlenmesini önerdi.

KIRGIZİSTAN EKONOMİSİNİN 2018 YILINDA YÜZDE 3,5 BÜYÜMESİ BEKLENİYOR

Asya Kalkınma Bankası, 2018 yılında Kırgızistan ekonomisinin büyüme oranını yüzde 3,5 olarak öngördü.

AKB'nin Daimi Misyona Direktörü Candice McDagan 26 Nisan'da kurumun yıllık raporunu yayımladı. AKB'nin yıllık raporuna göre, Kırgızistan ekonomisindeki orta düzeyli büyümenin Kumtor altın yatağında üretim düşmesi beklentisiyle ilişkili olduğu kaydedildi. Ancak Orta Asya Bölgesi'ndeki yerel ekonomilerin iyileşmesi ve sürdürülebilir ekonomik gelişmeler nedeniyle, Kırgızistan'ın 2019 büyüme rakamlarının yüzde 4'ü bulabileceği belirtildi. Tarımsal ürünlerin, hafif sanayinin işlenmesinin ve inşaat göstergelerinin iyileştirilmesinin GSYİH'nin büyüme oranlarını destekleyeceği ifade edilen raporda, yüksek gelirli grupta hane gelirlerinin artacağı ve bunun özel tüketimi de arttıracığı öngörüldü. Uzun vadede Kırgızistan'ın dış ticaret hacmindeki artıştan ve Avrasya Gümrük Birliği'nin emek, sermaye ve hizmetlerin serbest dolaşımı gibi fırsatlarından faydalanması gerektiğine vurgu yapıldı.

RUSYA'DAN TACİKİSTAN'A DAVET

Rusya, Tacikistan'ı Avrasya Ekonomik Birliği'nde gözlemci üye olmaya davet etti.

Rusya-Tacikistan hükümetler arası komisyon toplantısı 20 Nisan'da Moskova'da düzenlendi. Rusya Başbakan Yardımcısı Igor Şuvalov toplantının ardından açıklamalarda bulundu. Rusya Tacikistan'ı Avrasya Ekonomik Birliği'nde gözlemci üye olmaya davet etti. Gözlemci üye statüsünün birliğe üyelik anlamına gelmediğini belirten Şuvalov, bu davetin siyasi bir girişim değil, ekonomik ilişkilerin karşılıklı olarak iyileştirilmesi için bir adım olduğunu vurguladı.

Ayrıca Başbakan Yardımcısı Şuvalov, kalite standartları, teknik düzenlemeler, bitki sağlığı ve veteriner kontrolü gibi hususların AEB içindeki malların serbest dolaşımında etkili olduğunu ifade ederek, Rusya'da üretilmeyip Tacikistan'da üretilen ürünlerle Rus Tohum Fonu'nun ilgilendiğini kaydetti.

Birliğin kurulması, ilk kez Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in 1994 yılında Moskova Devlet Üniversitesi'nde yaptığı "Avrasya Birliği" kurma önerisiyle gündeme gelmişti. 29 Mayıs 2014'te Belarus, Kazakistan ve Rusya cumhurbaşkanlarının imzaladıkları anlaşmayla temelleri atılan Avrasya Ekonomik Birliği, resmen 1 Ocak 2015'te kuruldu. Üye ülkeler arasında gümrük birliğinin oluşturulmasıyla siyasi ve ekonomik ilişkilerin yakınlaştırılmasını hedefleyen Birliğe 2 Ocak 2015'te Ermenistan ve 6 Ağustos 2015'te Kırgızistan üye olarak kabul edildi. Birlik, gelecekte tek para birimine geçmeyi ve entegrasyonu derinleştirmeyi hedefliyor. Para birliğinin yanı sıra siyasi ve askeri alanlarda iş birliğinin sıklaştırılması önerileri olsa da üye ülkeler bu konuya temkinli yaklaşıyor.

TACİKİSTAN VE ÖZBEKİSTANLI YATIRIMCILAR İŞ FORUMUNDA BULUŞTU

Tacikistan'ın Soğd Bölgesi'nden yatırımcılar Semerkant'ta Özbekistanlı yatırımcılarla buluştu.

Tacikistanlı yatırımcılar 21 Nisan'da Özbekistan'ın Semerkant ilinde düzenlenen iş forumuna katıldı. Tacikistan basınında yer alan haberlerde iki ülke yatırımcıları arasında 104 Milyon Dolarlık anlaşma imzalandığı belirtildi. Soğd ve Semerkant Belediye Başkanları açılıшта birer konuşma yaparak forumun amacına değindi. Belediye Başkanları, forumun ana amacının iki bölgede yer alan üretici ve girişimciler arasındaki bağlantıların sağlanması olduğunu vurguladılar. Forum kapsamında ayrıca

Semerkant ve Soğd Bölgeleri'nde üretilen sanayi ürünleri sergisi düzenlendi.

Tacikistan'ın kuzeybatısında yer alan Özbekistan ile Kırgızistan arasındaki Soğd Bölgesi, tarım ve ekonomi açısından önem taşıyan Fergana Vadisi'ni bu iki ülke ile paylaşıyor. Soğd Bölgesi, ayrıca Özbekistan'ın tarihi ticaret merkezleri Semerkant ve Buhara şehirlerinin de yakınında bulunuyor. Bu iki şehirle birlikte antik çağlardan beri önemli bir ticaret merkezi olan bu bölge, Özbekistan'ın komşularıyla ilişkilerini geliştirmeye başlamasının ardından tekrar Tacikistan'ın ticaret merkezi olarak gelişmeye aday.

KTMÜ Adına Sahipleri:
Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asılбек Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:
Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

01/05/2018 - 07/05/2018 / Sayı: 13

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN'IN ÖZBEKİSTAN ZİYARETİNİN YANKILARI

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 29 Nisan – 1 Mayıs 2018 tarihinde iki yüzden fazla devlet ve özel işletme temsilcisinin yer aldığı geniş bir heyetle, "kaybedilen olanakları" tekrar canlandırma hedefiyle gerçekleştirdiği Özbekistan ziyaretinin iki ülke arasındaki yakınlaşmayı ve yatırımları artırması bekleniyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ziyaretine Özbekistan medyası geniş yer ayırdı. Ziyaretin ilk gününden itibaren Özbekistan'ın önde gelen gazeteleri ziyareti manşetten verdi ve haber sitelerinde de konu hakkında bilgi ve yorumlar paylaştı.

Halk Sözü gazetesi, tarihi olarak nitelediği ziyaret hakkında bilgi verirken, Türkiye'nin Özbekistan'ın bağımsızlığını ilk tanıyan ülke olduğunu anımsatarak, iki halkın yüzyıllara dayanan ortak değerlere sahip olduğunu vurguladı.

Özbekistan Haber Ajansı "ÖzA" ise, "Özbekistan-Türkiye: Karşılıklı Güven ve Dostluğa Dayalı İş Birliği Hızla Gelişiyor", "İki Kardeş Ülke İş Birliğini Üst Düzeye Çıkaran Belgeler İmzalandı", "Karşılıklı Ticaret Hacmi Arttı" başlıklarıyla Erdoğan'ın ülkedeki temaslarına geniş yer verdiği haberler yayımladı. Çeşitli haber kaynaklarında genel olarak iki ülke arasındaki köklü dostluk ilişkilerine, ortak tarih ve kültür varlığına sahip olduğu hatırlatılırken, ekonomik anlaşmaların boyutunun büyüklüğü de vurgulandı. Ayrıca Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın konuşması sırasında Özbek şairi Erkin Vahidov'un "Özbeğim" şiirini okumasına da değinilerek, iki ülke arasındaki temasların sıcaklığı ve ilişkilerin içtenliği okurlarla paylaşıldı.

Mirziyoyev'in açıkladığı, Türk Dünyasında ilişkilerin derinleşmesine güçlü katkı sağlayacak, Özbekistan'ın Türk

Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi'ne (Türk Konseyi, Türk Keneşi) katılma kararı, Türk Konseyi Genel Sekreteri Büyükelçi Ramil Hasanov, tarafından memnuniyetle karşılandı ve aynı gün içinde bir kutlama mesajı yayımlandı. Mesajda Genel Sekreter Hasanov: "Cumhurbaşkanı Sayın Şavkat Mirziyoyev'in önderliğinde önemli dış politika atılımlarına imza atan Özbekistan'ın Türk Konseyi'ne katılması şüphesiz ki Konsey'in çalışmalarına büyük bir güç ve zenginlik katacaktır" dedi. Genel Sekreter Hasanov "Türk Konseyi'nin İstanbul'da kaim ofisinde dalgalanan üye ülke bayrakları arasında Özbekistan bayrağını görmeyi sabırsızlıkla" belediklerini ve "bu yıl Bişkek'te düzenlenecek olan Devlet Başkanları Zirve Toplantısında kendilerini ağırlamaktan onur" duyacaklarını ekledi.

Türk dili konuşan ülkeler arasında siyaset, ekonomi, eğitim, turizm ve spor gibi pek çok alanda iş birliğinin derinleştirilmesi amacıyla 2009 yılında kurulan Türk Konseyi'ne Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye üye. Tarihi, kültürel birikimi, 32 milyonluk nüfusu, zengin kaynakları ve Orta Asya'daki Türk cumhuriyetleriyle komşu olmasının sunduğu potansiyelle Özbekistan'ın Birliğe katılmasının Birlik çalışmalarına büyük güç vermesi bekleniyor.

Cumhurbaşkanı Mirziyoyev'in "Sadece birleşmek zorundayız" sözlerinin Özbekistan-Türkiye İş Forumu'nda dakikalarca alkışlanması iki ülke arasındaki ilişkilerin hızla

geliştirilmesine duyulan özlemi gösteriyor. Bu iş birliği arzusunun Türk Konseyi çalışmalarına da güçlü katkı sağlaması bekleniyor.

İki cumhurbaşkanı arasında yapılan görüşme ve gerçekleştirilen iş forumunda 3 milyar dolarlık 50'den fazla yatırım ve ortak projenin hayata geçirilmesi de medyada geniş yer buldu. Bu anlaşmalar inşaat, tekstil, gıda, depolama, işleme, paketlenme, askeri ve benzeri konuları kapsıyor. Özbekistan'da yapılan değerlendirmelerde Özbekistan'ın Türk vatandaşlarına vize muafiyeti sağlaması ve iki ülkenin havayolu şirketlerinin İstanbul-Semerkant hava seferlerini başlatmasının iş birliklerinin hayata geçirilmesini hızlandıracağı belirtiliyor.

Özbekistan ve Türkiye arasında imzalanan diğer önemli anlaşmalar arasında Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nin kurulması; misafir işçiler ve ailelerinin haklarının korunması; Türkiye'nin Özbekistan'da kuracağı İmam El-Buhari ve İmam Maturidi araştırma enstitüleri; suç, terör, radikal dini faaliyetler ve yasadışı göç ile mücadelede birlikte hareket etme; ortak askeri tatbikat yapma ve Türkiye'nin Özbekistan'ın üç bölgesindeki altın rezervlerinin araştırılması amacıyla yürütülecek jeolojik keşif çalışmalarına ayıracağı 5 milyon dolarlık yatırım yer alıyor.

Ayrıca Türk İş Merkezi'nin inşa edilmesi, Ziraat Bankası ofisi ve iş merkezinin inşası hakkında da mutabakat

anlaşmaları imzalandı. Özbekistan İnovasyon ve Turizm Geliştirme Müdürü Alisher Tilyaev'in Gazete.uz'a verdiği bilgiye göre, Çalık Holding toplam 400 milyon dolarlık bir yatırımla Taşkent'te Türk İş Merkezi, oteller, Ziraat Bankası ofis binası, alışveriş ve eğlence merkezi inşa edecek. Taşkent'in merkezinde yer alan inşaat arazisinin büyüklüğü yaklaşık 2,5 hektar olacak.

İki cumhurbaşkanı yaptıkları açıklamalarda Türkiye'den gidecek yatırımcıların kaygı ve beklentilerine de yanıt verdiler. Türkiye Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Türkiye-Özbekistan İş Konseyi Başkanı İzzet Ekmekçi, resmi ziyaret öncesinde AA muhabirine yaptığı değerlendirmede "Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın Özbekistan'a yapacağı bu önemli ziyaretin özellikle bölgede yatırım yapmayı hedefleyen iş insanlarımıza güven ortamı oluşturulması ve verilecek destekler konusunda ciddi bir katkı sağlayacağını düşünüyoruz." ifadesini kullanmış ve şu açıklamada bulunmuştu: "Özbekistan için öncelik teşkil eden birçok alt yapı projesi için yeni ihaleler gerçekleştirilecek. Türk yatırımcılarımız için su, kanalizasyon, baraj inşaatı, enerji ve tekstil yatırımları ile sebze, meyve stoklama, soğuk hava depoları ve entegre et tesisi projelerini yeni fırsatlar olarak sıralayabiliriz. Türk iş dünyası olarak Özbekistan'da uzun yıllardır süren sessizliğin ardından ülkede alınan yatırım kararlarının ciddiyetine inanıyoruz." Ekmekçi, Çin ve Güney Kore gibi ülkelerin düşük faizli kredi sağlamalarından dolayı Özbekistan pazarında söz sahibi olduğuna dikkat çekerek, "Özbekistan'da yatırım yapacak iş insanlarının karşılaşacakları en büyük sorunun finans problemi" olduğuna ve Türk Eximbank'ın iş insanlarımıza daha çok kredi vermesi halinde özellikle Türk müteahhitlerin iş alma potansiyelinin artacağına işaret etmişti.

İki ülke arasında gerçekleştirilen ikili görüşmeler sırasında kredi sorununun çözümü için Türk Eximbank ile Özbekistan Milli Bankası arasında 250 milyon dolar tutarında rotatif bazlı kredi anlaşması imzalandı. Bu anlaşmayla birlikte Özbekistan için tahsis edilen toplam 350 milyon dolar tutarındaki ülke limitinin tamamı ihracat ve projeler için kullanılabilir hale geldi. Türk Eximbank Genel Müdürü Adnan Yıldırım, Özbekistan'a açılan bu kredinin ve imzalanan kredi anlaşmalarının, kaybedilen yılların telafisi olarak iki ülke arasındaki ticaret ve yatırımların süratle, potansiyelle uygun artırılmasına yönelik önemli bir kilometre taşı olacağını bildirdi.

Türk iş insanlarının güven ortamı hakkındaki kaygıları da görüşmelerde gündeme geldi ve durumu dikkate alan Mirziyoyev, Özbekistan-Türkiye İş Forumu'nda yaptığı konuşmada "Kardeşim Erdoğan ile Türk iş insanları arasındaki ilişkilerde yanlış anlaşılmalara ve güvensizliği ortadan kaldırmak için bir buçuk yıl çalıştık ve çalışmaya devam edeceğiz" dedi. Şavkat Mirziyoyev, "Aramızda güvensizlik ve ilişkilerin soğuk olduğu bir dönem vardı, ama biz birleşiyoruz, bu buz eridi ve bu soğukluk asla geri dönmeyecek... Bunu bütün kalbimle söylüyorum. Özbekistan'da bir buçuk yıl boyunca, insanların yarınına inanması için birçok reform yapıldı. İnsanlara güven

vermek için yeni bir ekiple 24 saat çalışıyoruz. Yatırımcıların inanması için. Eğer en yakınımızdaki Türk iş insanları inanmazsa, o zaman diğerleri hiç inanmaz." sözleriyle yatırımcılara yeniden güven vermenin önemini farkında olduklarını vurguladı.

Mirziyoyev'in de belirttiği gibi, ekonomide önemli yapısal değişiklikler gerçekleştiren Özbekistan; dış ticaret, ruhsatlandırma ve izin prosedürlerini basitleştiriyor. Yönetim, son aylarda vergi alanını kökten düzeltmeye, idari baskıyı azaltmaya ve kazanılan parayı dönüştürme önündeki engelleri kaldırmaya girişti.

Özbekistan'da Türk yatırımcılara fırsatlar vadeden değişikliklerden biri de yeni kurulan serbest ekonomi bölgeleri. Dış yatırımı artırmayı hedefleyen Özbekistan'da 2017 yılında Cumhurbaşkanı Mirziyoyev Harezm, Buhara, Semerkant ve Fergana vilayetlerinde vergi ve gümrük ödemelerinden muaf tutulacak 4 serbest ekonomi bölgesi kurulmasına ilişkin kararname imzalamıştı. Semerkant'ta açılan Urgut Serbest Ekonomi Bölgesi Müdürü Camşid Haydarov, Serbest bölgede yatırımcıların, yatırım miktarına göre 3 seneden 10 seneye kadar tüm vergilerden ve üretim amacıyla getirdikleri ürünlerde gümrük ödemelerinden muaf tutulacaklarını belirterek, "Yatırımcılar hiçbir ödeme yapmadan ürünlerini üretilip buradan başka ülkelere ihraç edebilecekler. Türk yatırımcılar buradan Avrasya ve Asya pazarına ulaşabilirler. Urgut Serbest Ekonomi Bölgesi bizzat Türk yatırımcıları ülkeye çekmek için açılmıştır." diye konuştu ve İstanbul'dan Semerkant'a uçuş gerçekleştirildiğini anımsatarak, bölgeye ulaşımın da kolaylaştığını ekledi.

Uluslararası finans kuruluşlarının öngörülerine göre Özbekistan, gelecek 10 yılda en hızlı büyüyecek ülkeler arasında yer alıyor. Ekonomik sistemine devletçi yaklaşımın egemen olduğu Özbekistan'da özelleştirme sürecinin başlaması ve serbest ekonomi bölgelerinin kurulmasıyla dış yatırımların artırılması hedefleniyor. Yabancı sermayeli 5 binin üzerinde firmanın faaliyet gösterdiği Özbekistan'da, Rusya, Türkiye ve Güney Kore'ye ait şirketler ilk sıralarda yer alıyor. Bu firmaların 433'ü Türk menşeli ve özellikle müteahhitlik firmalarının Özbekistan'da önemli projelere imza attığı biliniyor.

RUSYA VE TACİKİSTAN PARLAMENTOLAR ARASI İŞ BİRLİĞİ GÖRÜŞMELERİ

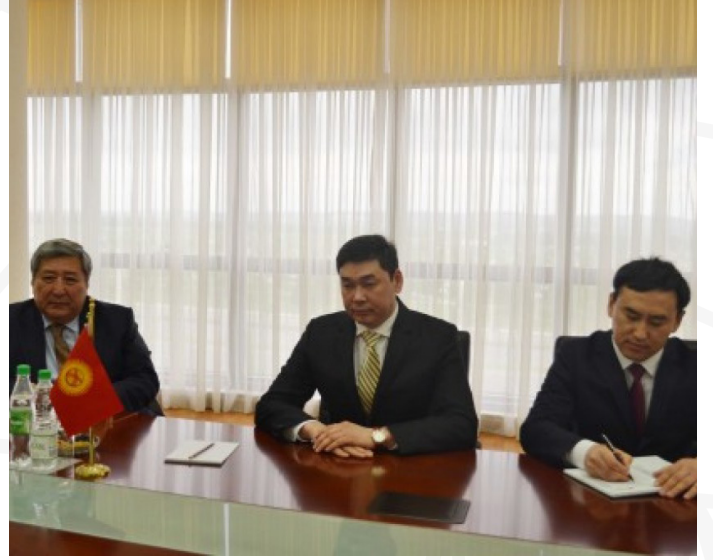

Birleşik Rusya Partisi Genel Sekreter Yardımcısı ve Duma Uluslararası İlişkiler Komitesi'nin üyesi Sergey Jeleznyak, Rusya ve Tacikistan ilişkilerini değerlendirdi.

Birleşik Rusya Partisi ve Tacikistan Halk Demokratik Partisi arasında 29 Nisan'da Duşanbe'de görüşmeler yapıldı. Görüşmelerde, yatırım ortamının iyileştirilmesi, bölgesel iş birliğinin güçlendirilmesi, terörizm ve uluslararası uyuşturucu suçlarıyla mücadelede ortak eylem planı uygulanması görüşüldü.

Rusya Haber Ajansı'na değerlendirmede bulunan Jeleznyak, Rusya ve Tacikistan'ın parlamentolararası iş birliğinin ülkeler arasındaki ilişkilerin gelişmesine katkıda bulunacağını ve BDT, KGAÖ ve ŞİÖ içindeki iş birliğini olumlu etkileyeceğini belirtti. Görüşmelerde, iki ülke partilerinin arasındaki anlaşma çerçevesine göre, ekonomik ve çok yönlü insani bağların korunması ve geliştirilmesine ilişkin sorunların ele alındığını kaydetti. Jeleznyak, uzun geçmişe dayanan ortak tarihin iki ülke arasındaki ilişkilerde yeni bir aşama için güvenilir bir temel olduğunu da vurguladı.

TÜRKMENİSTAN VE KIRGIZİSTAN DIŞ İŞLERİ YETKİLİLERİ BİR ARAYA GELDİLER

Türkmenistan Dışişleri Bakanı Raşit Meredov, Kırgızistan Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Aibek Omokeev ile Aşkabat'ta bir araya geldi.

İki ülke yetkilileri 30 Nisan'da "BM Orta Asya'daki Küresel Terörle Mücadele Stratejisinin Kapsamlı Bir Uygulamasına Doğru" başlıklı üst düzey toplantıda bir araya geldi. Türkmenistan Cumhurbaşkanlığı Basın Servisi tarafından yapılan açıklamaya göre, toplantıda ikili ilişkilerin istikrarına dikkat çeken taraflar, ikili ve bölgesel iş birliği, Aral Denizi'nin durumu ve uluslararası örgütler konularını ele aldı. Toplantıya katılan temsilciler, bölgedeki BM Küresel Terörle Mücadele Stratejisinin uzman düzeyinde uygulanmasına ilişkin önerilerini aktararak, bu konuda bakanlıklar arası istişarelerde bulunmak için düzenli toplantılar yaptıklarını ifade ettiler. Türkmenistan ve Kırgızistan temsilcileri, ticari ve ekonomik iş birliğinin önemini vurgulayarak ticaretin daha da artması için ortak girişimlere ilişkin görüş alışverişinde bulundu. Toplantıda taraflar, iki devletin uzun vadeli çıkarları doğrultusunda ilişkilerin daha yüksek bir seviyeye getirilmesi gerektiğine dikkat çekti.

TÜRKMENİSTAN CUMHURBAŞKANI BM GENEL SEKRETER YARDIMCISI İLE GÖRÜŞTÜ

Türkmenistan Cumhurbaşkanı Gurbanguly Berdimuhamedov, BM Genel Sekreter Yardımcısı ve Terörle Mücadele Dairesi Başkanı Vladimir Voronkov ile bir araya geldi.

Vladimir Voronkov Türkmen Atı Ulusal Tatili kapsamında uluslararası etkinliklere katılmak üzere 29 Nisan'da Aşgabat'a geldi. Türkmenistan Cumhurbaşkanlığı Basın Servisi'nin bildirdiğine göre Voronkov, Ahal-Teke atlarının popülerlik kazanmasında Berdimuhamedov'a başarılar diledi. Türkmenistan'ın, önemli sorunların çözümündeki

uluslararası çabasını takdir eden Voronkov, Birleşmiş Milletler'in barış için kurulmuş evrensel bir mekanizma olduğunu belirtti. Berdimuhamedov da, şükran duygularını dile getirerek BM ile Türkmenistan arasındaki iş birliğinin önemine değindi. Görüşme sonunda, Türkmenistan Cumhurbaşkanı ve BM Genel Sekreter Yardımcısı ulusal programların başarılı bir şekilde uygulanması ve küresel hedeflere ulaşabilmede yeni ortak projeler aracılığıyla iş birliğinin devam etmesi konularında mutabık kaldılar.

ASYA KALKINMA BANKASI'NDAN TACİKİSTAN'A 90 MİLYON DOLAR HİBE

Asya Kalkınma Bankası, Duşanbe-Bohtar (eski Kurgan-Töbe) otoyolunun yeniden yapılması için Tacikistan'a 90 milyon dolar hibe edilmesini onayladı.

Tacikistan Maliye Bakanı Fayziddin Kahhorzoda ve Asya Kalkınma Bankası'nın Tacikistan'daki Daimi Temsilcisi Pradip Srivastava arasında 30 Nisan'da bir görüşme gerçekleştirildi. Tacikistan'ın News.tj haber sitesine göre, Duşanbe'de yapılan görüşmede Duşanbe-Bohtar otoyolunun yeniden yapılması için 90 milyon dolarlık bir hibe anlaşması imzalandı. Asya Kalkınma Bankası'nın Duşanbe Daimi Temsilciliği raporunda, günde 10 bin aracın bu otoyolu kullandığı belirtilerek ülkenin en işlek yollarından biri olduğu ve kuzey ile güney arasındaki stratejik bağlantıyı sağlayan önemli bir geçiş noktası üzerinde bulunduğu vurgulandı. Ayrıca, Orta Asya Bölgesel Ekonomik İş Birliği

(CAREC programı) kapsamındaki 2, 5 ve 6 numaralı koridorların bir parçası olan otoyol yeniden yapılırken iki ve dört şeritli olarak düzenlenmesi ve modern yol güvenliği tesislerinin yapılması görüşüldü. Tüneller, kavşaklar ve tehlike oluşturabilecek bölümlerin iyileştirilmesini içeren hibenin, ulusal karayolu ağı güvenliğinin geliştirilmesi hususunda Ulaştırma Bakanlığı'nın programını da destekleyeceği açıklandı. Projenin 2023 yılına kadar tamamlanması öngörüldü.

Başkent Duşanbe'nin güneyindeki Bohtar şehriden çıkan yollar Afganistan'a uzandığından Duşanbe ile Bohtar'ı birleştiren yol stratejik bir öneme sahip.

Bugüne kadar, AKB'nin Tacikistan'a kredi, hibe ve teknik yardımlar kapsamında yaklaşık 1.6 milyar dolarlık yardımı onayladığı bildirildi.

UNESCO GENEL MERKEZİ'NDE TÜRK DİLİ KONUŞAN ÜLKELER TOPLANTISI

UNESCO Genel Merkezi'nde "Manevi Yenilenme ve Kültürel Miras: Geçmişten Geleceğe Türk Dili" başlıklı uluslararası bir forum düzenlendi.

UNESCO Genel Merkezi'nde, 30 Nisan'da düzenlenen foruma Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye'nin UNESCO nezdindeki Daimi Temsilcileri ile birlikte 16 ülkeden bilim, kültür, siyaset adamları ve diplomatların yanı sıra Sarı Uygur, Şor, Tuva, Altay, Karay, Kaşkay, Nogay gibi Türk halklarının temsilcileri de katıldı.

Forumun açılış konuşmalarını UNESCO Genel Direktörlüğü temsilcisi Genc Seiti, Uluslararası Türk Akademisi Başkanı Darhan Kızıralı, Türk Kültürü Mirası Vakfı Başkanı Günay Efendiyeva ile Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye UNESCO Daimi Temsilcileri yaptı.

Kırgızistan Dışişleri Bakanlığı Basın Servisi'nden yapılan

açıklamaya göre forumda, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev ve Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov tarafından iletilen mesajlar okundu. AKIpress internet sitesinde yer alan habere göre, Ceenbekov'un mesajı Kırgızistan Daimi Temsilcisi tarafından okundu. Mesajda, Türk kültür mirasında Cengiz Aytmatov'un yaratıcılığının önemine ve 2018 yılının Ekim ayında düzenlenecek "Cengiz Aytmatov ve Modernleşmenin Zorlukları" konulu III. Uluslararası Isık-Göl Forumu'na değinildi. Ayrıca forumda Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nden Prof. Dr. Osmonakun İbrahimov'un "Aytmatov: İmparatorluğun Son Yazarı" kitabının sunumu yapıldı.

KTMÜ Adına Sahipleri:

Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asılbek Kulmırazayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:

Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

Orta Asya Haberleri

Bültenlerimize internet sayfamızdan ulaşabilirsiniz:

orasam.manas.edu.kg

MALDİV ADALARI

Kolombo

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

08/05/2018 - 14/05/2018 / Sayı: 14

KIRGIZ-TÜRK DOSTLUK HASTANESİ HİZMETE HAZIR

Türk İş Birliği ve Kalkınma Ajansı (TİKA) tarafından Bişkek'te inşa edilen Kırgız-Türk Dostluk Hastanesi'nin hizmete hazır olduğu duyuruldu.

Kırgızistan Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Basın Servisi'nin açıklamasına göre Bakan Kosmosbek Çolponbayev, Bişkek'teki Kırgız-Türk Dostluk Hastanesini ziyaret etti. TİKA Bişkek Program Koordinatörü Ali Muslu ve TİKA temsilcileri ile biraraya gelen Çolponbayev, hastanenin hizmete hazır olduğunu belirtti. 8 Mayıs tarihinde Kabar haber ajansı ve 24.kg internet sitesinde yer alan habere göre Türk tarafının sunduğu taslak anlaşma hakkında Cogorku Keneş'in (Kırgızistan Meclisi) devlet organları ve komitelerinin görüş ve önerileri Türk tarafına iletildi. Türkiye tarafının taslak anlaşmayla ilgili vereceği cevabın ardından anlaşma metninin imzalanacağı açıklandı.

Ocak ayında Türkiye'nin Bişkek Büyükelçisi Cengiz Kamil Fırat, Türkiye Sağlık Bakanlığı heyeti ve TİKA yetkilileriyle birlikte hastaneyi ziyaret etmiş, Kırgız yetkililerle görüşmüştü. Türk heyetinin katılımıyla düzenlenen toplantıda Kırgızistan eski Sağlık Bakanı Talantbek Batıraliyev, Türkiye'nin Kırgız halkına hediyesi olan Kırgız-Türk Dostluğu Hastanesi'nin 15 aylık inşaat süresinin ardından artık tamamlandığını açıklamıştı. Türkiye'nin Kırgızistan halkına bir armağanı olarak inşa edilen hastanenin iki ülke arasındaki anlaşmanın imzalanmasıyla en kısa zamanda hizmete açılması planlanıyor.

Bişkek'in batısında Julius Fuçık'ın adını taşıyan parkın yanında yer alan Kırgız-Türk Dostluk Hastanesi dört katlı bir binada, yaklaşık 12.000 metrekare kapalı alana sahip. 51 yatak kapasitesi ile hizmet verecek olan hastanede genel cerrahi, kardioloji, kardiyovasküler cerrahi, göğüs hastalıkları, anestezi, reanimasyon, girişimsel radyoloji ve gastroenteroloji branşlarında ileri teşhis ve tedavi olanakları sunulacak. Hastanede ayrıca son teknolojik cihazlarla donatılmış modern tıbbi laboratuvarlar, 2 ameliyathane, 3 yoğun bakım ünitesi, anjiyo, ultrason, röntgen bölümleri ve konferans salonu da hizmet verecek.

Hastanenin tıbbi cihazlar ve sunacağı sağlık hizmetleriyle ilgili hazırlıkları Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin Kırgız Sağlık Bakanlığı yetkilileri ile birlikte üç yıllık çalışma sonucunda tamamlandı. Hastanede çalışacak sağlık personeli de 151 aday arasından Ankara Numune Hastanesi yetkililerinin Bişkek'te yaptığı mülakatlarla seçildiler ve için Ankara Numune Hastanesi'nde eğitim alındılar. Kırgızistan'ın sağlık alanında en çok duyduğu klinik hizmetlerin verileceği hastanede ayrıca Türkiye'den sağlık çalışanları ve hekimler de görev yaparak, bilgi ve tecrübelerini Kırgızistan'da sağlık hizmetleri ve sağlık sisteminin geliştirilmesi için paylaşacaklar. Hastanenin sadece Kırgızistan için değil tüm Orta Asya'ya örnek olması bekleniyor.

ÖZBEKİSTAN VE TACİKİSTAN ARASINDAKİ TİCARET İKİ KATINA ÇIKTI

Özbekistan ve Tacikistan arasındaki ticaret hacmi bu yılın ilk çeyreğinde, geçen yılın aynı dönemine kıyasla iki katına ulaştı.

Tacikistan Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı'nın yayımladığı istatistik verilerine göre bu yılın ilk çeyreğinde, Özbekistan ve Tacikistan arasındaki ticaret hacmi 41,5 milyon dolara ulaştı. Özbekistan ve Tacikistan'da düzenlenen iş forumlarının ardından Duşanbe'de 9 Mart 2018'de Özbekistan'a gönderilen ihracat kalemlerinin artırılması için anlaşma imzalandı. Özbekistan doğalgazının da Tacikistan'a ithal edilmesini içeren anlaşmaya ek olarak, Tacikistan'ın Özbekistan'a 1,5 milyar kw/saat elektrik ihraç etmeyi planladığı duyuruldu.

İki ülkenin arasındaki ticaret hacminin 1 milyar dolara çıkarılması hedefleniyor.

TÜRKİYE'DE ÇALIŞAN KIRGIZİSTAN VATANDAŞLARINA VERİLECEK EMEKLİ MAAŞI GÖRÜŞÜLÜYOR

Kırgızistan ve Türkiye Hükümetleri Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasına Dair Kanun Tasarısı kamuoyunda görüşülmeye devam ediyor.

24.kg internet sitesinin 4 Mayıs tarihli haberine göre, Sooronbay Ceenbekov'un Türkiye'ye yaptığı ziyaret sırasında, 9 Nisan'da imzalanan Sosyal Güvenlik Anlaşması yürürlüğe girdiğinde, Türkiye'deki Kırgızistan vatandaşlarının yüzde 27,25'lik bir sigorta primi ödemesi yaparak, Kırgızistan'da çalışan vatandaşlar gibi emeklilik maaşı alma hakkı kazanacağı belirtildi. Türkiye'deki verilere göre yaklaşık 5400 kişinin bu haktan yararlanabileceği açıklandı. Ayrıca, Türkiye'de sigortalı olarak çalışan Kırgızistan vatandaşlarının da 14 binin üzerinde olduğu ifade edildi.

Haberde, Kırgızistan Cumhuriyeti'nin yıllık emekli aylıklarının yaklaşık 10 milyon som olduğu belirtilerek bu miktarın yıllık bazda artacağına yer verildi. Türkiye Cumhuriyeti'nde sigorta primlerinin yüzde 37,5 olarak belirlendiği ve Türkiye'de çalışan Kırgızistan vatandaşlarının da bu primleri ödeyerek Türkiye vatandaşları ile eşit emeklilik hakkı kazanacakları kaydedildi. Kırgızistan'da ortalama emekli maaşının 78,7 dolar, Türkiye'de ise ortalama 350 dolar olduğuna değinilen haberde, anlaşmanın ayrıca, gayri resmi istihdamı ve yasadışı göçü azaltmaya destek olacağı ifade edildi.

ASYA KALKINMA BANKASI PROJELERİ 31,5 MİLYAR DOLARA ULAŞTI

Asya Kalkınma Bankası'nın Orta Asya Bölgesel Ekonomik İş Birliği (CAREC) projelerinin ekonomik değeri 31,5 milyar dolara ulaştı.

AKB'nin 51. Yıllık toplantısı 2-5 Mayıs tarihlerinde Filipinler'in başkenti Manila'da gerçekleşti. Etkinliğe 68 ülkeden yaklaşık 3 bin delege katıldı ve yaklaşık üç yüz uluslararası gazeteci bu etkinliği takip etti. AKB yıllık toplantısının katılımcıları uluslararası ve bölgesel girişimler arasındaki iş birliğini güçlendirme ve bu sürecin desteklenmesine dair görüş alışverişinde bulundular. Katılımcılar bölgedeki ekonomik iş birliğinin derinleştirilmesi için özel bölgesel yatırım projelerine yönelik çalışmalara devam edeceklerini açıkladılar.

News.tj internet sitesinin haberine göre toplantıda, CAREC üyesi ülkelerin büyümesinin devam edeceği belirtilerek Aralık 2017 itibarıyla 31,5 milyar dolar değerinde 185 projenin hayata geçirildiği ifade edildi. AKB Başkanı Takehiko Nakao, gelişmekte olan ülkelerin "Bir Kuşak, Bir Yol" kapsamındaki projeleri yakından izlemelerini ve sürdürülemez borç

kullanımını önlemeleri gerektiğini kaydetti. AKB Başkan Yardımcısı Zhang Ventsyay da CAREC ve "Bir Kuşak, Bir Yol" projelerinin refahın paylaşılması ve iş birliğinin geliştirilmesine katkı sağlayacağını belirterek bu konudaki ortak fikirleri destekleyeceklerini açıkladı.

CAREC Programında Afganistan, Azerbaycan, Çin, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Moğolistan, Özbekistan, Pakistan, Tacikistan ve Türkmenistan'ın yer aldığı belirtildi. "Bir Kuşak, Bir Yol" projesi kapsamında ise 68 ülkenin Çin ile anlaşma imzaladığı vurgulandı.

Konuyu Tacikistan açısından değerlendiren News.tj internet sitesi, yerel uzmanların görüşlerini aktararak, Tacikistan'ın da "Bir Kuşak, Bir Yol" projesine dahil olması gerektiğinin altını çizdi ve iki önemli unsura dikkat çekti: İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve Deniz İpek Yolu. Yapılan değerlendirmede uygun şartlar sağlandığında, doğudan batıya ihraç edilecek malların ticari bir koridor üzerinde güvenli bir şekilde taşınmasından Tacikistan'ın da büyük kazanç elde edeceği vurgulandı.

KAZAKİSTAN VE ÖZBEKİSTAN TİCARET HACMİNİ 3 MİLYAR DOLARA ÇIKARMAYI PLANLIYOR

Kazakistan ve Özbekistan arasındaki görüşmelerde ticaret hacminin 3 milyar dolara çıkarılması hedefi konuldu.

Kazakistan Cumhuriyeti Başbakanı Birinci Yardımcı Askar Mamin, Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev'i ziyaret etti. Ziyaret kapsamında, iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik iş birliği konuları ele alındı. 6 Mayıs'ta kabar.kg internet sitesinde yer alan habere göre Askar Mamin, 2018 yılının ilk çeyreğindeki ticaret hacminin geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 50 artış gösterdiğini belirtti. Özbekistan'ın Orta Asya'daki en büyük ticari ortakları olduğunu vurgulayan Mamin, yıl sonunda ticaret hacminin 3 milyar dolara ulaşmasını beklediklerini ifade etti. Ticaretin artırılmandan sorumlu bir çalışma grubunun kurulmasında yarar olduğunu belirten Mamin, Özbekistan'ın özel sektöründeki özel tüketim politikasının hafifletilmesi ve

Kazakistan'ın ihracat mallarından alınan tüketim vergisinin daha da azaltılması yönünde çağrıda bulundu.

Görüşmede, Astana'da "Bölgelerarası Kazakistan-Özbekistan Forumu", Taşkent'te "Orta Asya Bölgesel Ekonomik Forumu" ve Çimkent'te "İş Konseyi" toplantısı ve ortak iş forumu düzenlenmesine karar verildi. Kazakistan tarafının girişimiyle Kazakistan ve Özbekistan sınırında "Orta Asya" adını taşıyacak bir "uluslararası sınır ötesi iş birliği merkezi"nin kurulması da ele alındı. Bunun yanında, Kazakistan-Özbekistan sınırından geçerek İpek Yolu üstündeki turistik bölgeleri ziyaret etmek isteyen turistler için vize işlemlerinde kolaylık sağlayacak bir çalışma grubu kurulmasına da karar verildi.

Toplantı sonunda Devletler Arası Ortak Komisyon Protokolü imzalandı.

KAZAKİSTAN VE ÖZBEKİSTAN CUMHURBAŞKANLARI İŞ BİRLİĞİNİN GELİŞTİRİLMESİNİ GÖRÜŞTÜ

Kazakistan ve Özbekistan Cumhurbaşkanları arasında 4 Mayıs'ta telefon görüşmesi gerçekleşti. Özbekistan Cumhurbaşkanlığı Basın Servisi'ne göre, Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev ve Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev, iki ülke arasında iş birliğinin geliştirilmesini görüştü. İki liderin bugüne kadarki çabaların sonuçlarının alınmaya başlandığı ve bölgeler arasındaki ilişkilerin daha iyi hale geldiğini vurguladıkları ifade edildi. Gazeta.uz internet sitesinin haberine göre, iki ülke lideri Orta Asya ülkeleri arasındaki komşuluk ilişkilerinin gelişmesinden övgüyle söz ettiler. Bölgesel konulara da değinen cumhurbaşkanları, iş birliğinin daha da geliştirilmesi yönünde kararlılıklarını ifade ettiler.

İki ülke tarihinde ilk kez 2018 yılında Kazakistan'da Özbekistan Yılı ilan edildi. 2017 yılında iki ülkenin ticaret hacmi yüzde 31 artış gösterdi ve bu yılın ilk çeyreğine ait göstergeler de olumlu düzeyde seyrediyor..

BİŞKEK-TAŞKENT ARASINDA OTOBÜS SEFERLERİ BAŞLADI

5 Mayıs'ta Bışkek-Taşkent arasında uluslararası otobüs seferleri başladı.

Kırgızistan-Özbekistan Uluslararası Taşımacılık Komisyonu'nun 22 Ocak'ta Taşkent'te düzenlediği toplantıda yeni otobüs seferlerinin başlatılması için varılan anlaşma hayata geçirildi. Gazeta.uz haber sitesi de düzenli seferlerin başladığını duyurdu. 601 kilometrelik güzergahın 12 saat 40 dakikada tamamlandığı belirtilen açıklamada, Özbekistan-Kazakistan-Kırgızistan sınırlarındaki denetimlerin 30 dakika sürdüğü ifade edildi. Dem.kg haber sitesinin haberine göre, Bışkek'in yeni Batı Otobüs Terminali'nden kalkan otobüslerin kişi başı ücreti 1000 som (14,5\$) olarak belirlendi.

KIRGIZİSTAN VE TACİKİSTAN ARASINDA RESMİ GÖRÜŞME

Kırgızistan ve Tacikistan arasında 4 Mayıs'ta resmi bir görüşme gerçekleştirildi.

Tacikistan Cumhurbaşkanı İmamali Rahmon, Duşanbe'de düzenlenen "Uluslararası Terörle Mücadele ve Şiddet" konferansına katılan ülkelerin heyet başkanlarıyla bir dizi toplantı gerçekleştirdi. Tacikistan Cumhurbaşkanlığı Basın Servisi'nden yapılan açıklamaya göre İmamali Rahmon ile Kırgızistan Dışişleri Bakanı Eralan Abdıldayev'in görüşmesinde, Tacikistan-Kırgızistan arasındaki iş birlikleri ele alındı. Kabar.kg internet sitesinde yer alan habere göre, görüşmenin başlıca konuları arasında ikili ilişkiler, güncel siyasi ve ekonomik meseleler, su, enerji ve ulaşım alanlarındaki iş birlikleri yer aldı. Bölgesel CASA-1000 projesinin uygulanmasına ve hükümetler arası komisyonun

faaliyetlerinin yeniden canlandırılmasına yönelik ortak görüşler ifade edildi.

AKIpress internet sitesinde yer alan habere göre taraflar, sınırların belirlenmesi sürecinin hızlandırılması, terörizm ve aşırılık tehditlerine karşı ortak faaliyetlerde bulunma, bölgesel ve uluslararası kuruluşlar çerçevesinde iş birliğinde bulunma konularına dair görüş alışverişinde bulundular. Ceenbekov'un iyi dileklerini Cumhurbaşkanı Rahmon'a ileten Kırgızistan Dışişleri Bakanı Abdıldayev, Ceenbekov'un 2018 yılı Şubat ayında Tacikistan'a yaptığı ziyarette imzalanan anlaşmaların uygulanabilmesi için çaba sarfedildiğini kaydetti ve Kırgızistan'ın dış politika önceliklerinden biri olarak Tacikistan ile ilişkilerin geliştirilmesi hususuna önem verildiğini vurguladı.

ÖZBEKİSTAN'DA GÜNEŞ ENERJİSİ SEKTÖRÜNE BÜYÜK YATIRIM

Kanada merkezli SkyPower Global'in Özbekistan'ın güneş enerjisi alanındaki projelerine yatırım yapacağı açıklandı. 1Prime.ru sitesinde yer alan habere göre, Şavkat Mirziyoyev'in aldığı "yenilenebilir enerji kaynakları alanında yatırım projelerinin uygulanması için ek tedbirler" kararıyla Özbekistan'ın bu alanda büyük yatırımlar çekmesi için uygun ortam oluşturuldu. Bu bağlamda, Özbekistan Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı'nın 1 Mayıs'ta yaptığı açıklamaya göre SkyPower Global, fotovoltaik güneş enerjisi üretim tesislerinin inşası, finansmanı, tasarımı, santral kurulumu ve işletilmesi için 1,3 milyar dolar yatırım yapma kararı aldı. Yapılan görüşmeler sonucunda yenilenebilir enerji için seçilen altı bölgeden SkyPower Global şirketine arazi tahsis edilmesi kararlaştırıldı. Şu an Özbekistan'ın yakıt ve enerji kaynaklarının yüzde 97'sini petrol ve doğalgaz, yüzde 2,3'ünü kömür ve yüzde 0,7'sini ise hidroelektrik santraller oluşturuyor. Yılda 300

güneşli güne sahip olan Özbekistan'ın yenilenebilir enerji potansiyelinin ise 51 milyar ton petrole eşdeğer olduğu ifade ediliyor.

Güneş enerjisi sayesinde Özbekistan da bölgede bir enerji devi olarak öne çıkma potansiyeline kavuşabilir. Özbekistan petrol rezerviyle dünyada 46., gaz rezerviyle 20. sırada yer alıyor. Komşuları Kazakistan petrol rezervleriyle dünyada 12., Türkmenistan gaz rezervleriyle altıncı sırada bulunuyor. 32 milyonluk nüfusu ve gelişen sanayisiyle Özbekistan'ın kendi enerjisini üretmeye büyük gereksinimi var. Orta Asya'da en çok elektrik enerjisi tüketen ülke olan Özbekistan kullandığı elektrik enerjisinin yüzde yetmişten fazlasını doğal gazdan elde ediyor. Orta Asya'da güneş enerjisini kullanmaya yönelen ilk ülke olan Özbekistan'da Uzbekenergo adlı bir devlet şirketi de faaliyet gösteriyor. Yenilenebilir olmasının yanı sıra güneş enerjisi temiz bir enerji olmasıyla da avantajlı.

KAZAKİSTAN VE TACİKİSTAN HEYETLERİ GÖÇ KONUSUNU GÖRÜŞTÜ

Duşanbe’de “Kazakistan ve Tacikistan Arasında Göç Alanında İş Birliğinin Geliştirilmesinde Yeni Aşamalar” başlıklı bir toplantı düzenlendi.

Tacikistan Cumhurbaşkanlığı Çalışma, Göç ve İstihdam Bakanlığı Basın Servisi’nin açıklamasına göre, 4 Mayıs’ta düzenlenen toplantıya Tacikistan’daki Kazakistan Büyükelçiliği temsilcileri, iki ülkenin diasporaları, Bilimler Akademisi, Tacikistan Cumhurbaşkanı Stratejik Araştırmalar Merkezi ve uluslararası uzmanlar katıldı. Toplantıda göç konusunda gerçekleştirilecek iş birliği görüşüldü.

Ca-News haber sitesine göre, Tacikistan Cumhurbaşkanı İmamali Rahmon’un 14-15 Mart 2018 tarihinde Kazakistan’a yaptığı resmi ziyaret sırasında iki ülke vatandaşlarının karşılıklı ziyaretlerini kolaylaştırmak için imzalanan anlaşma uyarınca, vatandaşların 30 günlük ziyaret için kayıt yapmasına gerek kalmadığı belirtildi. 5 gün içinde yapılması gereken kayıt süresi 90 güne çıkartıldı. Çalışma Bakanlığı, 12 bin 336 Tacikistan vatandaşının geçici olarak Kazakistan’da çalıştığını belirtti.

KTMÜ Adına Sahipleri:

Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asılбек Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:

Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

15/05/2018 - 21/05/2018 / Sayı: 15

ABD VE ÖZBEKİSTAN LİDERLERİ BİR ARAYA GELDİ

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump ile Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev 16 Mayıs'ta Beyaz Saray'da bir araya geldi.

ABD Başkanı Trump'ın davetiyle gerçekleşen Mirziyoyev'in ziyareti, Özbekistan'ın 2002'den sonra ABD'ye yaptığı ilk resmi ziyaret olarak kayıtlara geçti. Görüşmede, 2002 yılındaki Stratejik Ortaklık Bildirgesini güncellemek için ikili ilişkilerin güçlendirilmesi iradesi ortaya konuldu. Orta Asya'da güvenliğin durumu, terörle mücadele, ticari anlaşmalar ve Özbekistan'da insan hakları konularını ele alan liderler, birlikte öğle yemeği yedi. Mirziyoyev, Amerika seyahati sırasında Dışişleri ve Savunma Bakanları ile Dünya Bankası yetkilileriyle de görüştü.

Görüşme öncesinde ABD'nin beklentisi özellikle Afganistan sorunu konusunda Özbekistan ile iş birliği üstüne yoğunlaşıyordu. Afganistan'dan birlikleri çekmekte olan ABD, bölgede kalıcı bir barış ortamının oluşturulması için Taliban ile barış görüşmeleri başlatmak istiyor.

Özbekistan ve ABD ilişkilerinin geçmişine bakıldığında ilişkiler genel olarak, ABD'nin Orta Asya'daki dış politikası, Afganistan sorunu, ekonomi ve insan hakları üstünde yoğunlaştı.

ABD-Özbekistan arasındaki ilişkiler, 11 Eylül 2001 olayının ardından en üst düzeyine ulaştı. Washington'un Afganistan operasyonunu başlatmak için Özbekistan'da askeri üsse duyduğu ihtiyaç, güvenlik alanında iş birliği fırsatı doğurdu. Taşkent, ABD ve NATO güçleri için askeri üs ve

Afganistan'a transit koridorları sağlayarak, Orta Asya'da ABD'nin önemli bir ortağı konumuna geldi. Ancak Mayıs 2005'te Andican'da yaşanan trajik olayların ardından iş birliği sona erdi. Washington'un Özbekistan Güvenlik Hizmetleri'nin Andican'daki protestoculara karşı orantısız güç kullandığı yönündeki eleştirileri, Hanabad ABD üssünün kapatılmasına neden oldu. ABD'nin insan hakları ihlalleri suçlamalarıyla Özbekistan'a yönelttiği eleştiriler nedeniyle, ikili iş birliğinin diğer alanları da sekteye uğradı. Son yıllarda, eski Cumhurbaşkanı İslam Karimov'un döneminde iki ülke arasında yakınlaşma girişimleri başlamıştı. En etkili düşünce kuruluşlarından biri olan ABD'deki Carnegie Uluslararası Barış Vakfı ABD'nin insan hakları yerine ekonomik konulara yoğunlaşarak Özbekistan ile yakınlaşması gerektiğini savunuyordu. 2016 Eylül'ünde Cumhurbaşkanı Karimov'un ölümünden sonra Mirziyoyev'in yeni cumhurbaşkanı olarak göreve gelmesi ve bazı gözlemcilerin Özbek Baharı dedikleri reform dönemine geçilmesi ikili ilişkilerin resmen başlatılması için imkan doğurdu. Özbekistan'da tutuklu yirmiden fazla gazetecinin serbest bırakılması, Batıda çok eleştirilen çocuk işçilerin tarlada çalıştırılması engellenmesi gibi adımlar ABD'nin Özbekistan ile tekrar yakınlık kurmasını kolaylaştırdı. Özbekistan reformlarının ekonomik alanda devamı için dış yatırımlara gereksinim duyuyor. Bu nedenle ABD'nin etkisinin olduğu IMF ve Dünya Bankası gibi finans kuruluşlarının desteğini almak istiyor.

ABD VE ÖZBEKİSTAN MEDYASI TRUMP-MİRZİYOYEV GÖRÜŞMESİNİ DEĞERLENDİRDİ

ABD medyasının önde gelen gazeteleri Trump-Mirziyoyev görüşmesine geniş yer ayırdı. Yazılarda ekonomik alanda Mirziyoyev'in liberal reformları desteklediği, döviz bozdurma kısıtlamalarını kaldırdığı; siyasi alanda ise hükümeti yeniden düzenleyen Mirziyoyev'in insan hakları ihlallerinin baş sorumlusu istihbarat örgütünde temizliğe giriştiği ve 2005 Andican olayı sorumluları dahil pek çok eski yetkiliyi görevden aldığı ifade edildi. Böylece gerek siyasi gerekse ekonomik reformlarla ülkenin liberalleşme yoluna girdiği kamuoyuna duyuruldu.

New York Times Gazetesi 16 Mayıs tarihinde yayımladığı "Trump İnsan Haklarından Bahsetmeden Özbekistan Başkanı ile Görüşüyor" başlıklı değerlendirmesinde Özbekistan'ın içinden geçtiği değişim sürecine yer verdi. Habere göre, Trump'ın danışmanları, Özbekistan'ın insan haklarını iyileştirmesi için hala uzun bir yol kat etmesi gerektiğini kabul etmelerine rağmen, Mirziyoyev'in bazı siyasi tutukluları serbest bıraktığı, çocuk işçiliği ortadan kaldırdığı ve basın üzerindeki baskıyı azalttığı için övgüde bulundular. Haberde, Beyaz Saray yetkililerinin toplantıdan önce Trump'ın insan haklarını sorununu gündeme

getirmesini beklmelerine karşın, Trump'ın konuyu gündeme getirmediği, ABD'nin önceki Başkanlarından farklı olarak ticari ilişkiler ve potansiyel stratejik ortaklarla ilişkilere zarar verdiği için Trump döneminde ikili görüşmelerde buna nadiren değinildiği belirtildi.

New York Time Gazetesi 1 Nisan 2018 tarihinde de "dünya genelinde otoriterlik güçlenirken Özbekistan'ın farklı bir yola girmesi"ni öven uzun bir değerlendirme yayımlamıştı. Değerlendirmede hapisteki 27 gazetecinin serbest bırakıldığı, yurtdışı çıkış yasağı olan 18 bin kişinin kara listeden çıkarıldığı, yıllık pamuk hasatındaki zorunlu çalışmanın düzeltilmeye başladığı, adı kötüye çıkmış istihbarat aygıtında örgütün yirmi yıllık başkanı ve yardımcısı dahil tasfiyeye girişildiği Özbekistan'ın muhaliflerin de "buzların çözüldüğü"nü onaylayan ifadeleriyle aktarılıyor. Washington Post Gazetesi'nde de Trump ile Mirziyoyev'in görüşmesinin ayrıntılarını içeren değerlendirmelere yer verildi. Gazeteci Reid Standish "Trump dünyanın en baskıcı ülkelerinden birini açma şansına sahip" başlıklı yazısında Mirziyoyev'in ziyaretinin önemli bir dönüm noktası olduğuna değindi.

Trump, ziyareti “büyük bir onur” olarak nitelendirerek, otoriter rejimlerden uzaklaşan bir ülkeyle yeni bir ortaklık kurma çalışmalarına başlamak için hazır olduğunu belirtti. Karşılıklı yatırımların yapıldığını kaydeden Trump, ABD’den ekipman ve askeri teçhizat satın alınması gibi konularda askeri iş birliği içinde çalışmakta olduklarını vurguladı. Mirziyoyev ise Beyaz Saray’a ziyaretini “tarihi” olarak nitelendirip, Trump’ın bu ziyaret çağrısının iki ülkeyi daha da yakınlaştırdığını ve ilişkilerin yeni bir düzeye yükselmesini sağladığını belirtti. Ayrıca, Trump’ın ekonomi alanında, vergiler ve istihdam konularında “çok başarılı sonuçlar” elde ettiğine değinerek övgüde bulundu.

15 Mayıs’ta, Özbekistan ve ABD şirketleri arasında 4,8 milyar dolar değerinde 20 anlaşmanın imzalandığına da yer verildi.

Amerikaninsesi.com haber sitesine göre, Mirziyoyev’in ziyareti öncesinde düzenlenen bir forum sırasında konuşan Özbekistan’ın Washington Büyükelçisi Javlon Vahabov, Özbekistan’da insan hakları, yönetim ve hukukun üstünlüğü konularında çok önemli reformlar yapıldığını kaydetti. Vahabov “Nihai hedefimiz tam demokrasi ve güçlü ekonomi. Özbekistan’da değişim ruhu her yere yansıyor. Ülke dünyaya açılıyor” diye konuştu.

Uzreport.news internet sitesinde yer alan habere göre Mirziyoyev açıklamalarında, atılan adımların devamının geleceğini ve Özbekistan halkının çıkarlarının her şeyin üstünde olduğunu vurguladı. Yapılan reformların kamu yönetimini iyileştirmek, hukukun üstünlüğünü sağlamak, yargı sistemini reforme etmek ve ekonomiyi liberalleştirmek üstünde yoğunlaştığı ve bunda beş yıllık Eylem Stratejisi’nin omurga işlevi gördüğü kaydedildi; bunun yapıcı bir dış politikayla desteklenmesi gerektiği belirtildi. Trump’ın Güney Asya Stratejisine destek verdiğini ifade eden Mirziyoyev, Afganistan’da istikrarı sağlamak üzere ikili iş birliğini güçlendirmek ve bölgesel güvenlik sorunlarını ele almak için girişimlerde bulunulacağını ekledi. Mirziyoyev’in ABD’ye resmi ziyareti hakkında açıklama yapan Cumhurbaşkanlığı Basın Sekreteri Komil Allamjonov, ABD Başkanı Donald Trump’ın Mirziyoyev’i kabul etmesiyle yeni

bir stratejik ortaklık dönemi başladığını ifade etti. Trump’ın, Özbekistan’ın bağımsızlığına, toprak bütünlüğüne ve egemenliğine sarsılmaz desteğini bir kez daha ifade ettiğini ve Mirziyoyev liderliğinde önemli siyasi, ekonomik ve sosyal reformların uygulandığı Özbekistan’ın gelişimini takdir ettiğini kaydetti. Görüşmede Trump, güçlü ve bağımsız bir Orta Asya ülkesinin önemine değinerek, Mirziyoyev’in diyalog için Orta Asya ülkelerinin liderlerini bir araya getirme yönünde gösterdiği çabayı takdir ettiği ifade edildi. Özbekistan’ın bölgedeki kilit rolünden bahseden Trump, ABD’nin bölgesel iş birliği ve kalkınma için beş Orta Asya ülkesiyle ABD’yi kapsayan “C5+1” formatını desteklediğini açıkladı. 27 Mart 2018’de Taşkent’te düzenlenen “Güvenlik ve Bölgesel İş Birliği Alanında Barış Süreci” konferansı sebebiyle Mirziyoyev’i kutlayan Trump, “Konferans, uluslararası toplumun Taliban’ın Afgan hükümetiyle barış görüşmelerine derhal başlaması çağrısında bulunduğunu gösteriyor” diye konuştu. Özbekistan’ın bölgesel ekonomik gelişmelerdeki rolünün çok önemli olduğunun altını çizen Trump, Afganistan ile ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi çabalarını da olumlu olarak değerlendirerek, Özbekistan’a, Afganistan’daki demiryolu ve altyapı projelerinin uygulanmasında danışmanlık desteği vermeye hazır olduklarını kaydetti. ABD ve Özbekistan’ın Afganistan ile olan sınırlarının güvenliğinin sağlanması ve uyuşturucu kaçakçılığının engellenmesi konularında yakın iş birliği içinde oldukları vurgulandı. İki lider de radikalizm ve uluslararası terörü kınayarak, ortak tehditlere karşı mücadelede iş birliğini artırma arzularını dile getirdiler. İkili iş birliği ve bölgesel güvenliği güçlendirecek anlaşmaların uygulanmasına olan bağlılıklarını ifade ederek, ilk Beş Yıllık Askeri İş Birliği Planı’nın hayata geçirilmesiyle savunma sektöründeki bağların güçlendirilmesinin önemini vurguladılar.

Özbekistan’ın insan hakları alanında kaydettiği ilerleme sayesinde güvenlik, ekonomi ve siyasi iş birliğinin gelişmesi için uygun koşulların oluştuğunu kaydeden Trump, kamu yönetiminin gelişmesi ve iç istikrarın sağlanması konularında Mirziyoyev’in girişimlerine destek verdiğini söyledi. İki ülkenin eğitim alanındaki iş birliğine katkıda bulunması amacıyla, ABD’nin Özbekistan’da İngilizce eğitim programları uygulanmasında yardımcı olacağı belirtildi. Din özgürlüğünün desteklenmesi de dahil olmak üzere insan haklarının korunması için yapıcı iş birliğinde bulunulması gerektiğini ifade eden Mirziyoyev, din özgürlüğünü sağlamak için kapsamlı bir yol haritasının izlenmesinde kararlı olduklarını vurguladı.

Ekonomik iş birliğinin derinleştirilmesi, Özbekistan’da iş fırsatları için elverişli koşulların oluşturulması, uluslararası şeffaflık ve ABD’li yatırımcılara izin verilmesi konularının görüşülmesinin yanında, tarım, enerji, kimya, finans, turizm, tekstil, sanayi, sağlık ve dijital teknolojilerde alanlarında yakın iş birliği yapılması için ortak irade ortaya konuldu. Özbekistan’ın Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeliği konusundaki talebine ABD’nin destek olacağı ve DTÖ anlaşmalarına uygun olarak ticareti serbestleştirmeye yönelik reformlara teknik yardım sağlayacağı açıklandı.

AVRASYA EKONOMİK BİRLİĞİ ZİRVESİ SOÇİ'DE YAPILDI

Avrasya Ekonomik Birliği zirvesi 14 Mayıs'ta Rusya'nın Soçi şehrinde gerçekleştirildi.

Belarus, Ermenistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Rusya'nın katılımıyla düzenlenen zirvede Rusya Federasyonu Cumhurbaşkanı Vladimir Putin, yaptığı

açıklamada AEB nezdinde yaşanan son gelişmelere ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Anadolu Ajansı'nın aktardığına göre, AEB için önceliğin, birlik içerisindeki engellerin kaldırılması ve dijital teknolojilerin geliştirilmesi olduğunu vurgulayan Putin, "Ulusal düzeydeki ekonomik düzenlemelerimizi daha uyumlu hale getirerek birlik içerisindeki pazarımızın etkisini arttırmamız gerekiyor. Mal, sermaye ve iş gücünün özgürce dolaşımının önünü açmak için geriye kalan engellerin kaldırılması önceliğimiz." diye konuştu. Rusya'nın internet ticareti, ürün takibi, nakliye koridorlarının oluşturulması ve sanayide iş birliğini kapsayan, teknoloji alanında yeni projeler hazırladığını anlatan Putin, "AEB nezdinde özellikle nükleer enerji, ekoloji, ilaç ve uzay alanlarında iş birliğinin geliştirilmesi için önemli bir potansiyel bulunuyor. Küresel ekonomiye ve teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmemiz için yeni projeleri birlikte hayata geçirmemiz gerekiyor." dedi. Putin, zirve kapsamında Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev ve Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov ile de ikili görüşmeler yaptı.

NAZARBAYEV-PUTİN GÖRÜŞMESİ

14 Mayıs'ta gerçekleşen AEB zirvesi kapsamında Nazarbayev ve Putin bir araya geldi.

Nazarbayev ile gerçekleştirdiği görüşmede, Rusya ile Kazakistan arasında güçlenen iş birliğine işaret eden Rus lider, "Geçen yıla kıyasla ikili ticaretimiz yüzde 30,5 artmış durumda. Rusya, Kazakistan'ın lider ticaret ortağı olmaya devam ediyor" değerlendirmesini yaptı. Görüşmelere dair

açıklamalarda bulunan Nazarbayev ise, Rusya ile mevcut siyasi durumu "normal" olarak değerlendirdi. Dnyabulteni.net sitesinde yer alan habere göre Nazarbayev, Avrasya Ekonomik İş Birliği ülkelerine Karadeniz ve Hazar Denizi arasında bir nakliye kanalı daha inşa edilmesi teklifinde bulundu. Ayrıca Nazarbayev, Rusya ve Kazakistan üzerinden Avrupa'yı Asya'ya bağlayacak yüksek hızlı otoyolun yapılabilmesi için incelemeler yapılmasını önerdi. Kazakistan ve Rusya arasındaki toplantıya dair açıklama yapan Rusya Federasyonu Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yuri Uşakov, uluslararası arenada iş birliğine önem verilmesi ve Avrasya Ekonomik Birliği içindeki entegrasyonun sağlanması için ikili iş birliğinin güçlendirilmesi konularının görüşüldüğünü belirtti. Kazakistan'ın Rusya için önemli bir ortak olduğunu ifade eden Uşakov, iki ülke arasındaki ticaret hacminin 17,2 milyar dolara ulaştığını kaydetti. Nazarbayev'in önerdiği "Avrasya Kanalı" ilk kez 1932 yılında gündeme geldi. Ancak 700 kilometre uzunluğa sahip olacak bu kanal yerine 1952'de 101 kilometrelik Volga-Don Kanalı açıldı. Hazar Denizindeki limanlar halen Volga-Don Kanalı aracılığıyla Karadeniz'e bağlantılıyorlar. Nazarbayev, 2007 yılında da daha geniş kapasitede ve daha çok sayıda geminin geçişini sağlayacak Avrasya Kanalı'nın açılmasını önermişti. Nazarbayev böylelikle Kazakistan'ı bir deniz gücü yapmayı hedefliyor.

CEENBEKOV-PUTİN GÖRÜŞMESİ

Soçi'de 14 Mayıs'ta düzenlenen AEB zirvesi kapsamında Ceenbekov ve Putin bir araya geldiler.

Kırgızistan ve Rusya liderlerinin, AEB çerçevesinde iş birliği de dahil olmak üzere sosyo-ekonomik ve kültürel iş birliği konularında görüş alışverişinde buldukları açıklandı. Sputnik.kg haber sitesine göre, Ceenbekov'un cumhurbaşkanlığını tebrik eden Putin, çıkarlarının karşılıklı

olduğunu vurgulayarak bugüne kadar Kırgızistan ve Rusya'nın ortak hareket ettiğini belirtti. Ceenbekov ise, AEB üye ülkeleri arasında güncel konuların görüşülmesi ve tartışılmasından duyduğu memnuniyeti dile getirerek yeniden Rusya Federasyonu Cumhurbaşkanı seçilen Putin'i tebrik etti. Rusya'nın Putin liderliğinde daha da gelişeceğine olan inancını belirten Ceenbekov, Rusya'nın en büyük müttefikleri olduğunu vurguladı. Stratejik ortaklıklarını daha da güçlendirmek ve iki ülke arasındaki iş birliğini geliştirmek için çalışacağını ifade eden Ceenbekov, sıcak karşılamadan dolayı Rusya'ya teşekkür etti.

Ca-news haber sitesine göre, zirveye dair açıklamalarda bulunan Rusya Federasyonu Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yuri Uşakov, AEB üyesi ülkeler arasındaki insani yardımları genişletmekte, eğitim alanındaki bağları pekiştirmekte olduklarını ifade etti. Rusya'nın ayrıca Kırgızistan ekonomisinin AEB koşullarına uyum sağlama sürecine katkıda bulunduğunu belirten Uşakov, Kırgızistan bütçesinin istikrara kavuşması amacıyla 2012 yılından bu yana 281 milyon dolar tahsis edildiğini kaydetti. 2017 yılında 1 milyon tondan fazla petrol ürünü tedarik edildiğini ekleyen Uşakov, bu rakamın 1.3 milyon tona ulaşmasını beklediklerini açıkladı.

TÜRKMENİSTAN DIŞİŞLERİ BAKANI İRAN CUMHURBAŞKANI'NI ZİYARET ETTİ

Türkmenistan Dışişleri Bakanı Raşid Meredow, İran Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani'yi ziyaret etti.

Ca-news internet sitesinde yer alan 14 Mayıs tarihli habere göre ziyaret kapsamında, iki ülke arasındaki iş birliğinin geliştirilmesi görüşüldü. Basına açıklamalarda

bulunan Ruhani, Türkmenistan'a teknik ve mühendislik hizmetleri vermeye hazır olduklarını söyledi. İran'ın yol inşaatı sözleşmelerini yerine getirmeye hazır olduğunu belirten Ruhani, taşımacılık ve ticaret alanları yanında, doğal gaz anlaşmaları ve elektrik transfer hatları ile ilgili anlaşmalar imzalamak istediklerini ifade etti. İran Dışişleri Bakanı Muhammed Cevad Zarif, toplantıda İran-Türkmen ilişkilerinin daha da gelişmesi önünde engel bulunmadığını kaydetti. Türkmenistan Dışişleri Bakanı Meredow da, İran ile uzun vadeli çeşitli konularda anlaşmaya hazır olduklarını kaydetti ve "İki ülkenin enerji dahil her alanda iş birliği yapması için yeterli fırsatları" olduğunu ekledi.

İran ve Türkmenistan 1.000 kilometre uzunluğunda ortak sınıra sahip ve Türkmenistan'ın bağımsızlığından beri iki ülke yakın ilişki içinde. Türkmenistan, uzun yıllardır İran'ın Rusya'dan sonra en önemli ticaret ortağı ve İran Türkmenistan'daki pek çok altyapı, ulaştırma ve enerji yatırımına destek veriyor.

ASYA KALKINMA BANKASI'NDAN KAZAKİSTAN'A 3 MİLYAR DOLARLIK YATIRIM

11. Astana Ekonomi Forumu'nda Asya Kalkınma Bankası'nın Kazakistan'a 3 milyar dolar yatırım yapmayı planladığı açıklandı.

Ekonomi Forumu çerçevesinde Kazakistan Başbakanı Bakıtjan Sagintayev, Asya Kalkınma Bankası Başkan Yardımcısı Venchai Zhang ile görüştü. Görüşmede, AKB'nin Ülke Ortaklığı Stratejisi'ne göre 2017-2021 yılları arasında hızlandırılmış teknolojik modernizasyonun beş ana alanında, iş ortamının iyileştirilmesi, özel sektörün gelişmesi, makroekonomik istikrarın sağlanması ve beşeri sermaye kalitesinin iyileştirilmesi konularında iş birliği konuları ele alındı. Kapital.kz internet sitesinin verdiği bilgiye göre, AKB'nin 2018-2020 stratejik planında, kentsel altyapı modernizasyonu, sürdürülebilir yol bakımı, sulama

sektörünün restorasyonu, kamu borcunun iyileştirilmesi, mali yönetim programı, konut finansmanı gibi projeler bulunuyor. Bu kapsamda AKB, 2021 yılına kadar, tarım, su temini, enerji, kırsal ve kentsel gelişim, ulaşım, sağlık, eğitim ve küçük çaplı işletmelerin finansmanı alanlarına yaklaşık 1 trilyon tenge (3 milyar dolar) yatırım yapmayı düşünüyor.

Uluslararası bir finans kuruluşu olan Asya Kalkınma Bankası 1966 yılında kuruldu ve bugün 48'i Asya-Pasifik Bölgesi'nde olmak üzere toplam 67 üyesi bulunmaktadır. Kazakistan'da daimi temsilciliği bulunan AKB ile Kazakistan'ın iş birliği, 2017-2021 Ülke Ortaklığı Stratejisi ve Bilgi Paylaşım Programı çerçevesinde yürütülmektedir.

CANNES'DA EN İYİ KADIN OYUNCU ÖDÜLÜNÜ KAZAK OYUNCU ALDI

19 Mayıs'ta Fransa'da gerçekleştirilen ve en prestijli film festivallerinden biri sayılan Cannes Film Festivali'nde Kazakistan'tan Samal Eslyamova, Rusya'da çalışan genç bir Kırgız kadını canlandırdığı rolüyle en iyi kadın oyuncu ödülünü kazandı.

Çimkent Kazakistan doğumlu Rus yönetmen Sergey Dvortsevov tarafından çekilen "Ayka" filminde illegal olarak Moskova'da çalışan bir Kırgız kadının dramı anlatılıyor. Filmde kadının doğumdan sonra çocuğunu bırakmak zorunda kalması ve bunun ardından yaşadığı dram, içinde bulunduğu zor hayat ve çalışma koşullarıyla birlikte sunuluyor. Toplumsal drama türündeki film Rusya'daki misafir işçilerin durumunu yansıtmayı amaçlıyor. Fransız Le Point dergisinde "Cannes: Samal Eslyamova, Kazakistan'dan sürpriz" başlığıyla yayımlanan, oyuncunun "sarsıcı performansı"nın övüldüğü film hakkındaki bir

haberde yönetmen Dvortsevov'in filmi çekmesine 2010 yılında karşılaştığı, zor koşullar altında çocuklarını bırakmak zorunda kalan Kırgız kadınlarla ilgili istatistik verilerin neden olduğu belirtiliyor. Rus Meduza internet sitesi "Samal Eslyamova görülmemiş bir iş çıkarıyor... bu derece bir gerçeklik duygusu, acı ve enerji Rusya sinemasında uzun zamandır, belki de hiç görülmemişti" sözleriyle filmi alkışlıyor.

Samal Eslyamova, 2011 yılında Moskova'daki ünlü oyunculuk okulu GITIS'ten mezun oldu. Henüz öğrenciyken yönetmen Dvortsevov'un bir önceki filmi olan Tulpan'da (2008) profesyonel sinema oyunculuğuna adım attı. Tulpan filmi yönetmene, üçü yine Cannes film Festivali'nde olmak üzere, çeşitli festivallerde 18 ödül kazandırdı. Son altı yıldır ikili, Cannes Film Festivali'nde ödül alan "Ayka" adlı filmi çekiyordu.

PETROL FİYATLARINDAKİ YÜKSELME KAZAKİSTAN'IN ALTIN VE DÖVİZ REZERVLERİ ARTTIRDI

Kazakistan Merkez Bankası'nın altın ve döviz rezervleri yükselen petrol fiyatları nedeniyle arttı. Petrolün varil başına fiyatının 70 dolar seviyesini aşmasına bağlı olarak Kazakistan'ın uluslararası rezervleri arttı. Kazakistan'da yayımlanan Komsomolskaya Pravda Gazetesi'nin 13 Mayıs tarihli haberine göre, Nisan ayında Kazakistan'ın altın ve döviz rezervleri iki aylık bir düşüşe

rağmen yüzde 0,8 (743 milyon dolar) artarak yaklaşık 90,7 milyar dolara ulaştı. Haberde, son dört yıldaki para akışının artmasının altın ve döviz rezervlerine olumlu olarak yansıdığı belirtildi. Bir yıl önce 2017 Mayıs ayı başlarında varil başına petrol fiyatı 48-54 dolar iken rezervler 58,9 milyar dolara kadar düşmüştü.

KTMÜ Adına Sahipleri:
Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asılбек Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:
Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

çerçevesinde gerçekleşebileceği kanaatinde olduğunu ifade etti ve Kırgızistan'ın İİT üyesi ülke liderlerinin barış ve uluslararası güvenliği güçlendirmek için gösterdiği çabaları desteklediğini belirtti.

Kazakistan Dış İşleri Bakanlığı yaptığı açıklamada, Filistin'de meydana gelen durumdan dolayı Kazakistan tarafının endişeleri dile getirilerek, sivillere karşı silah kullanımı ve gittikçe tırmanan gerilimin önüne geçmek için tedbirler alınması yönünde uluslararası topluma çağrıda bulunuldu. Ca-news haber sitesinin verdiği bilgiye göre toplantıda, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ve Genel Kurulu'nun kararlarına bağlılığını bildiren Dışişleri Bakanı Kayrat Abdrahmanov, yapıcı bir siyasi diyalog çerçevesinde Ortadoğu'daki durumun erken, tam ve kapsamlı bir çözümünden yana olduğunu, İsrail, Filistin ve ilgili tüm tarafları iki devletin barış içinde bir arada yaşamasını mümkün kılacak bir siyasi çözümün sağlanması için adım atmaya çağırırdı.

Tacikistan Dış İşleri Bakanı Sirociddin Aslov da Kudüs'ün statüsünün korunması gerektiğini belirterek, uluslararası toplumun dayanışması ile bu problemin adil ve kapsamlı bir şekilde çözülmesinin zorunlu olduğunu vurguladı. Tacikistan Dış İşleri Bakanlığı yaptığı açıklamada, ABD'nin Büyükelçiliğini Kudüs'e taşıma kararının Ortadoğu ve çevre ülkelerdeki siyasi durumun kötüleşmesine neden olduğu ve bu adımın dünya toplumunun Filistin ile İsrail arasında barışın tesis edilmesi yönünde uzun yıllardır gösterilen çabalara ciddi bir darbe vurduğu bildirildi. Açıklamada ayrıca BM Genel Kurulu kararlarına göre Kudüs'ün üç dine ait bir şehir olduğunu hatırlatılarak, söz konusu tutumun uluslararası yasalara aykırı olduğunun altını çizildi.

RUSYA FEDERASYONU BAŞKANI PUTİN ÖZBEKİSTAN'A RESMİ ZİYARETTE BULUNACAK

Özbekistan ve Rusya devlet başkanları arasında 21 Mayıs'ta yapılan telefon görüşmesinin ardından Rusya Federasyonu Başkanı Vladimir Putin'in, Özbekistan'ı ziyaret edeceği açıklandı. Özbekistan Cumhurbaşkanlığı Basın Servisi tarafından yapılan açıklamada, Putin'in ziyareti için hazırlık bağlamında gündeme gelen konuların telefon görüşmesinde ele alındığı belirtildi. Özbekistan Cumhurbaşkanlığı Basın Servisi tarafından yapılan açıklamaya göre, görüşmede Ekonomik İş Birliği Hükümetler arası Ortak Komisyonu kapsamındaki anlaşmalar da dahil olmak üzere, ticaret, ekonomi ve yatırım alanlarında daha önce imzalanan anlaşmaların hayata geçirilmesinin önemi ve turizm alanında iş birliğinin daha da geliştirilmesinin gerekliliği vurgulandı. Enerji, metalürji, makine mühendisliği, elektrik mühendisliği ve diğer yüksek teknoloji sektörlerinde Rus şirketleri ve bankalarının katılımıyla yeni projelerin hazırlanmasının gereğine dikkat çekildi. Bunun yanında, bölgesel düzeyde iki ülke arasındaki diyalogun devam ettirilmesi, bölgesel güvenlik ve istikrarın korunması konuları görüşüldü. Ayrıca 2018 yılı sonbaharında Taşkent'te ilk Uluslararası Özbekistan-Rusya Forumu'nun düzenlenmesi için anlaşmaya varıldı.

Kremlin tarafından yapılan açıklamada ise, Özbekistan'ın talebiyle gerçekleşen telefon görüşmesinde 2017 yılında Mirziyoyev'in Rusya ziyareti sırasında imzalanan anlaşmaların ve Mirziyoyev'in 15-17 Mayıs 2018 tarihinde gerçekleştirdiği ABD ziyaretinin görüşüldüğü kaydedildi.

DÜNYA BANKASI ÖZBEKİSTAN'A 940 MİLYON DOLAR KREDİ VERECEK

Dünya Bankası, Özbekistan'a 940 milyon dolarlık kredi verilmesine ilişkin anlaşma imzaladı.

Dünya Bankası Özbekistan Temsilciliği'nden yapılan yazılı açıklamaya göre, Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev'in 15-17 Mayıs 2018 tarihinde ABD'ye

gerçekleştirdiği resmi ziyaret kapsamında Dünya Bankası Başkanı Jim Yong Kim ile yaptığı görüşmenin ardından Özbekistan'a 940 milyon dolar kredi ayrılmasına ilişkin anlaşmanın imzalandığı belirtildi. Dünnyabulteni.net internet sitesinin verdiği bilgiye göre, söz konusu kredi, ülkedeki sanayi işletmelerinde enerji verimliliğinin artırılması, meyve ve sebze üretiminin geliştirilmesi, acil sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi ve mali danışmanlık alanlarındaki 4 yeni projenin finansmanı için kullanılacak. Bunun yanında, Dünya Bankası ve Özbekistan arasında iş birliğinin öncelikli alanlarını belirleyen bir anlaşma ve Dünya Bankası bünyesindeki Uluslararası Finans Kurumu (IFC) ile Özbekistan arasında Danışmanlık Hizmetleri anlaşması imzalandı.

Bu kredinin ardından Dünya Bankası'nın Özbekistan'daki projelere sağladığı toplam kredi hacmi 2,8 milyar dolara ulaştı.

AVRUPA BİRLİĞİ-ÖZBEKİSTAN İLİŞKİLERİNDE YENİ AŞAMA

Avrupa Birliği Konseyi'nden bir heyet 21 Mayıs'ta Özbekistan'ı ziyaret etti.

Avrupa Birliği Konseyi bünyesindeki Doğu Avrupa ve Orta Asya Çalışma Grubu Başkanı Jutta Edthofer başkanlığında Özbekistan'a giden heyet Özbekistan Oliy Meclisi'nin alt kanadı Yasama Meclisi'nin Başkanı ile bir araya geldi. Özbekistan'ın Uza.uz sitesinin verdiği bilgiye göre toplantıda, devlet ile vatandaş arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi dahil Özbekistan'ın belirlediği beş öncelikli alanı geliştirmek için hazırlanan Eylem Stratejisi çerçevesinde yürütülen geniş çaplı reformlar görüşüldü. Palamentolar arası ilişkileri güçlendirmek ve ikili iş birliğinin geliştirilmesi için güvenilir bir temel oluşturmak amacıyla görüş alışverişinde bulunuldu. Özbekistan ve AB arasındaki ortaklık ve iş birliği anlaşması kapsamında, dar kapsamlı komisyonları da içeren bir parlamento iş birliği komitesi ve altı ortak komisyon oluşturuldu. Yapıcı bir toplantının

ardından heyet üyelerine Yasama Meclisi'nin faaliyetleri hakkında bilgi verildi.

Heyet üyeleri, Kalkınma Stratejisi Merkezi'nde Özbekistan Oliy Meclisi Ombudsmanı ile de bir görüşme gerçekleştirdiler. Görüşmede, Cumhurbaşkanı tarafından yürütülen reformların temeli, insan hakları ve halkın refahı için gerekli koşulların sağlanmasının gerekliliği vurgulandı. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'ni kabulünün 70. yıldönümü şerefine hazırlanan faaliyet programı, Ombudsmanlık kurumuna bağlı ulusal bir mekanizmanın kuruluş süreci, kamu denetiminin oluşturulma süreci, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi, AGİT ve diğer uluslararası kurumlar ile iş birlikleri hakkında heyet üyelerine bilgi verildi. Taraflar, karşılıklı iş birliğinin güçlendirilmesi, insan hakları ve özgürlüklerinin korunmasına yönelik görüş alışverişinde bulundular.

Avrupa Birliği'nin 28 üye ülkesinin temsilcisinden oluşan Çalışma Grubu AB'nin Doğu Avrupa ve Orta Asya ülkeleriyle ikili ve bölgeler arası ilişkilerini inceliyor. Özbekistan'da, AB üye ülkelerinden yapılan yatırımlar ile faaliyet gösteren binden fazla girişim bulunuyor. Avrupa Birliği Komisyonu'nun teknik desteği ile turizm, ulaştırma altyapısının geliştirilmesi, sınır güvenliği, uyuşturucu kaçakçılığı, güvenlik ve diğer alanlarda şu an 35 proje yürütülüyor.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ ÖZBEKİSTAN'I ZİYARET ETTİ

Uluslararası Af Örgütü'nün (Amnesty International) 2004 yılından beri ilk defa Özbekistan'ı ziyaret etti.

Uluslararası Af Örgütü'nün basın bülteninde belirtildiğine göre, 22-25 Mayıs tarihlerinde Özbekistan ziyaret edildi. Doğu Avrupa ve Orta Asya Uluslararası Af Örgütü Direktörü ve Direktör Yardımcısı'nın da dahil olduğu heyetin ziyareti Özbekistan Dışişleri Bakanlığı ve Adalet

Bakanlığı tarafından doğrulandı. Kabar.kg internet sitesinin verdiği bilgiye göre, Direktör Marie Strasers, Özbekistan makamlarının geçtiğimiz bir buçuk yıl boyunca, özellikle işkencenin kayıtsız-şartsız yasaklanması yönündeki olumlu adımlarının büyük bir ilerleme olarak değerlendirildiğini kaydetti. Uluslararası Af Örgütü, öncelikle ceza davalarının sona ermesi ve siyasi nedenlerle zulüm görenlerin rehabilitasyonunun yanı sıra geçmişte işlenen insan haklarına karşı suçların tarafsız ve etkin bir şekilde soruşturulması için de bir öneri listesi sundu. İnsan hakları üzerine çalışmalar yürüten Af Örgütü uluslararası bir sivil toplum kuruluşudur. Af Örgütü yetkilileri, en son 2004 yılında Taşkent'te "Anneler Ölüm Cezasına Karşı" adlı konferans düzenlediği zaman Özbekistan'ı ziyaret etmişlerdi.

ŞAVKAT MİRZİYOEYEV GM ÖZBEKİSTAN OTOMOTİV FABRİKASININ FAYDASININ OLMADIĞINI AÇIKLADI

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev, Andican ili Asaka ilçesindeki otomotiv fabrikasının faydasının olmadığını açıkladı.

19 Mayıs'ta Mirziyoyev, Özbekistan'ın bölge milletvekilleri ve yerel yöneticileri ile Andican'da bir araya geldi. Ca-News haber sitesinin verdiği bilgiye göre, Andican Bölgesi'nde girişimciliğin geliştirilmesi için tahsis edilen kredi kaynakları hakkında konuşan Mirziyoyev, Andican'ın Fergana gibi büyük petrol rafinerisi veya kimya tesisleri olmadığını belirterek, Andican'da bulunan otomotiv fabrikasının 27 yıldır vergiden muaf olduğu halde kâr edemediğini açıkladı. Rekabet koşullarının oluşturulması ve Andican'da yaşam koşullarının iyileştirilmesi gerektiğine vurgu yapan Mirziyoyev, Namangan'daki projeleri örnek göstererek balıkçılık ve kümes hayvancılığı alanlarında çalışmalar yapılması gerektiğinin altını çizdi. Şavkat Mirziyoyev ayrıca Andican'ı da ziyaret etti ve tekstil, ipekböcekçiliği, ilaç, tarım ve sanayi işletmelerinde incelemelerde bulundu.

KAZAKİSTAN 2025 YILINA KADAR PETROL ÜRETİMİNİ ARTTIRMAYI PLANLIYOR

Kazakistan 2025 yılına kadar yılda 104 milyon tondan fazla petrol üretmeyi planladığını açıkladı. Kazakistan Enerji Bakanı Kanat Bozumbayev Kazakistan'da petrol ve gaz sektörünün geliştirilmesi üstüne Meclis'te bir konuşma yaptı. Kant.kg haber sitesinin verdiği bilgiye göre, orta vadede ülkenin ekonomik büyümesine önemli katkıda

bulunacak büyük projelere yapılan yatırımların hacmi 1,5 milyar dolara ulaştı. Buna paralel olarak sektörün ihtiyacı olan petrol üretiminin yıllık olarak artırılması ve 2025 yılına kadar üretimin 104 milyon tonu aşması hedefleniyor. Bozumbayev; Tengiz, Karaçaganak ve Kaşagan sahalarındaki petrol ve gaz projelerinin petrol üretim sektöründeki büyümeye katkı sağladığını belirtti. 2017 yılında Kaşagan'daki artışla birlikte, Kazakistan'daki yıllık petrol üretim hacmi 78 milyon tondan 86.2 milyon tona yükseldi. Bozumbayev, 2018 yılının ilk 4 ayındaki petrol üretiminin, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 6 artış göstererek 30 milyon tona ulaştığını da sözlerine ekledi. Petrol üretiminin bu yıl 87 milyon tona ulaşması bekleniyor. Kazakistan, 2016 sonu verilerine göre dünya petrol üretiminde yılda 68.905.045 tonla (günde 1.595.199 varil) 16. sırada yer alıyor. Dünya üretiminde ilk üç sırayı yılda 455.774.722 tonla Rusya, 451.853.153 tonla Suudi Arabistan ve 383.393.278 tonla ABD paylaşıyorlar. Kazakistan'ın üstünde yılda 71.184.718 tonla 15. sırada Norveç, yılda 76.438.991 tonla 14. sırada Angola, yılda 86.385.565 tonla 13. sırada Nijerya yer alıyor. Kazakistan'ın özellikle Hazar Denizi'ndeki petrol üretiminde görülen artışla listede daha üst sıralara yükselmesi mümkün.

KAZAKİSTAN'IN GÜNEŞ ENERJİSİ SANTRALİNE FİNANSAL DESTEK

Kazakistan'da inşa edilecek güneş enerjisi santralinin Temiz Teknoloji Fonu, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası ve Asya Kalkınma Bankası tarafından finanse edileceği açıklandı. Temiz Teknoloji Fonu, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (AİKB) ve Asya Kalkınma Bankası (AKB) iş birliği ile Kazakistan'da 50 megavat kapasiteli "Baykonur

Solar" güneş enerjisi santrali inşa edilecek. Kazakistan Cumhuriyeti Enerji Bakanı Kanat Bozumbayev ve AİKB Birinci Başkan Yardımcısı Jürgen Rigterink tarafından Astana'da iş birliği ve proje desteği konusunda bir anlaşma imzalandı. Anlaşmada santralin inşası ve Kızılorda Eyaleti'nde bir istasyon kurulması karara bağlandı. Kabar.kg internet sitesinin verdiği bilgiye göre, projeye AİKB 30 milyon dolar, AKB 11,5 milyon dolar ve Temiz Teknoloji Fonu 10,4 milyon dolar kredi sağlayacak. Santralin Kazakistan'ın Kızılorda Bölgesi'nde Eyaleti'nde Çimkent-Kızılorda karayolundan 1,8 km uzaklıktaki Sulutobe ve Berkazan köyleri arasında inşa edileceği ifade edildi. Kazakistan'ın yenilenebilir enerji kaynağını oluşturan ilk ortak projenin, yıllık karbondioksit emisyonlarını 75 bin ton azaltması bekleniyor. Santralin Kızılorda dahil olmak üzere komşu eyaletlere hizmet vermesi, bölgede ek iş fırsatları oluşturması ve dış yatırım çekmesi bekleniyor. AİKB bugüne kadar Kazakistan'a 8,7 milyar dolardan fazla yatırım yaptı.

KAZAKİSTAN'IN İHRACATI ARTIYOR

2022 yılına kadar ihracat miktarını 1,5 kat arttırmak için geçen yıl Ulusal İhracat Stratejisi'nin onaylandığını ve İhracat Politikası Kurulu oluşturulduğunu ifade eden Kazakistan Cumhuriyeti Yatırım ve Kalkınma Bakanı Jenis Kasımbek, Kazakistan'ın 123 ülkeye ihracat yaptığını belirtti. Inform.kz internet sitesinin verdiği bilgiye göre, en fazla süt ürünleri ihracatı yapıldığı belirtildi. En büyük ticaret ortaklarının Çin, Orta Asya, Avrasya Gümrük Birliği ülkeleri, Rusya ve Avrupa Birliği ülkeleri olduğunu ekleyen Kasımbek'e göre, imalat sanayi ihracatının toplam ihracat içindeki payı yüzde 27,8'den yüzde 32,1'e, yani 12 milyar dolardan 15,6 milyar dolara yükseldi. Kazakistan ürünlerinin

Orta Asya ülkelerine ihracatında da yüzde 30'luk bir artış kaydedildiği vurgulandı. Geçen yıl 8 yeni ürünün ilk defa Çin, Tacikistan, Ukrayna, Belarus, Rusya, Özbekistan ve diğer ülkelere ihraç edildiğini açıklayan Kasımbek, 2010'dan 2017'ye kadar işlenmiş ürünlerin ihracatını teşvik etmek için ihracatçılara 112 milyar tenge (339.558.576 ABD doları) değerinde mali sigorta desteği, 14,7 milyar tenge (44.567.063 ABD doları) ihracat finansmanı, 5 milyar tenge (15.158.865 ABD doları) ihracat öncesi finansman sağlandığını ve her yıl 300'den fazla ihracatçıya finans ve hizmet desteği verildiğini ifade etti.

KAZAKİSTAN ASELSAN'INDAN 5 YIL İÇİNDE 100 MİLYON DOLARLIK SATIŞ HEDEFİ

Kazakhstan Aselsan Engineering (KAE) Genel Müdürü Tarık Ziya Kaboğlu, KAE'nin 5 yıl içinde yılda 100 milyon dolarlık satış yapan bir şirket seviyesine ulaşacağını söyledi.

Kaboğlu, Anadolu Ajansı muhabirine yaptığı açıklamada, 23 Mayıs'ta Kazakistan'ın başkenti Astana'da düzenlenen 5. Uluslararası Silah Sistemleri ve Askeri Teçhizat Fuarı KADEX 2018'de atış platformu, gözetleme cihazları, çeşitli stabilize silah sistemleri ve diğer askeri malzemeleri sergilediklerini belirtti. Kazakistan'ın prestijli fuarı KADEX'in, gelişmekte olan ülkelerin yetenek ve potansiyellerini gösterme imkanı sunduğuna işaret eden Kaboğlu, bu yıl beşincisi düzenlenen fuarın ülkeye yabancı sermayenin gelmesini sağladığını kaydetti. Kaboğlu, fuar çerçevesinde Belarus firmalarıyla iş birliği anlaşmaları yapacaklarını dile getirerek, Kazakistan'ın ihtiyaç duyduğu ancak Türkiye'de bulunmayan teknolojilere sahip ülkelerle iş birliğine açık olduklarını, bu yüzden Belarus ve Rus firmalarıyla gündüz ve gece periskopları konusunda iş birliği yapacaklarını aktardı. Özbekistan'a geçen yıl ilk ihracatı yaptıklarını ifade eden Kaboğlu, "Bu yıl gece görüş optik sistemleriyle

ilgili 10 milyon dolarlık teklif verdik. İnşallah o projeyi alırsak ciddi bir ihracat atılımı da yapmış olacağız." dedi. Kaboğlu, Türkiye'ye de teklif verdiklerini dile getirerek, "Türkiye'ye yılda 10 milyon dolar, Kazakistan pazarı için yılda ortalama 40 milyon dolar satış hedefliyoruz. Rusya, Özbekistan ve Türkmenistan'a 5 yıl içinde 50 milyon dolar satış öngörüyoruz. Yani KAE 5 yıl içinde yılda 100 milyon dolarlık satış yapan bir şirket seviyesine ulaşacak." diye konuştu.

Kaboğlu ayrıca, Kazakistan'daki helikopter bakım onarım fabrikasıyla birlikte jandarma helikopter bakımı için verdikleri teklife ilişkin, "Türkiye'de helikopter bakımıyla ilgili ihale sonuçlanmadı. Orada Ukrayna ve Rus firmalarıyla rekabet ediyoruz." ifadesini kullandı.

KAE, Türkiye'de Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı'na ait bir kuruluş olarak faaliyet gösteren ASELSAN'ın (Askeri Elektronik Sanayi) bir girişimi olarak 2011 yılında Kazakistan'da kuruldu. KAE'nin hisselerinin yüzde 50'si Kazakhstan Engineering Şirketi'ne, yüzde 49'u ASELSAN'a, yüzde 1'i Türkiye Savunma Sanayii Müsteşarlığı'na ait.

TÜRKİYE KIRGIZİSTAN TURİZMİNİN GELİŞTİRİLMESİNE DESTEK OLACAK

Kırgızistan Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Basın Servisi tarafından yapılan açıklamada, Kırgızistan Kültür, Enformasyon ve Turizm Bakanı Sultan Cumagulov'un, Türkiye Kültür ve Turizm Bakanı Numan Kurtulmuş ile Ankara'da bir araya geldiği belirtildi. 24.kg haber sitesinin verdiği bilgiye göre bakanlar, iki taraflı kültürel ilişkilerin

geliştirilmesi ve güçlendirilmesi ile turizmde tecrübe paylaşımı, kitle iletişim araçları ve basın alanında iş birliği konularında görüş alışverişinde bulundular. Görüşme sonunda, turizm alanında iş birliği için bir eylem planı hazırlanması konusunda anlaşmaya varıldı. Anlaşma kapsamında, Türkiye'de Kırgızistan'dan turizm çalışanları ve stajyer öğrencilerin yetiştirilmesi ile Türkiye'den uzmanların belirli tesislerde uygulamalı eğitim vermeleri için Kırgızistan'a gelmeleri yer aldı.

Ayrıca, kültürel işbirliği çerçevesinde Türkiye'nin Kırgızistan Milli Kütüphanesi'ndeki Aytmatov Dostluk Salonu'nun süslemelerini yapacağı açıklandı.

Kırgızistan, turizmin geliştirilmesine çok önem veriyor. Isık Göl ve son yıllarda gittikçe popülerleşen yaylalarıyla Kırgızistan turizm potansiyeline sahip bir ülke. Türkiye ise 2017'de kırk milyona ulaşan ziyaretçi sayısı ile turizmde dünyada altıncı sırada yer alıyor. Türkiye, yıllardır bacasız sanayi olarak değerlendirilen ve desteklenen turizmin alt yapısına yapılan yatırımlar, hizmet kalitesi ve ürün çeşitliliğiyle dünyada zirveye oynayan bir ülke konumuna gelecek bilgi ve deneyim kazandı.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLERDEN ORTA ASYA VE TÜRKİYE'YE FON DESTEĞİ

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) ile Küresel Çevre Fonu (GEF) Orta Asya ve Türkiye'de doğal kaynaklarının yönetimi konusunda 76 milyon dolarlık proje başlatacaklarını açıkladı.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) ile Küresel

Çevre Fonu (GEF) hazırladıkları projenin uluslararası tanıtımı amacıyla 28 ve 29 Mayıs'ta Almatı'da seminer düzenleyeceklerini belirtti. Seminer çerçevesinde "Orta Asya ve Türkiye'de kuraklığa meyilli ve tuzlu tarımsal üretim alanlarında doğal kaynakların entegrasyonu" başlıklı projeyi yürütecek uluslararası proje ofisinin resmi açılışının yapılacağı ve basın toplantısı düzenleneceği duyuruldu. Ca-news internet sitesinin verdiği bilgiye göre, projenin 2021 sonuna kadar Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan, Türkiye ve Türkmenistan'da yürütüleceği ve toplam maliyetinin 76 milyon dolar olacağı ifade edildi. Almatı'daki seminerin programında, FAO/GEF projesinin tüm katılımcı ülkelerde nasıl uygulamaya konulacağı hakkında bir sunum yapılmasının yer aldığı belirtildi. Etkinlikte altı katılımcı ülkenin temsilcilerinin, kamusal sektörlerden paydaşların, ulusal ve uluslararası uzmanların yer alacağı açıklandı. Kazakistan Cumhuriyeti Tarım Bakan Yardımcısı, FAO Orta Bölge Ofisi (Ankara, Türkiye) ve Kazakistan'daki FAO ofislerinin başkanlarının da toplantıya katılması bekleniyor.

TACİKİSTAN'IN DIŞ BORCU 3 MİLYAR DOLARA YAKLAŐTI

2018 yılı Nisan ayı sonu itibariyle Tacikistan'ın dış borcu 2 milyar 859,7 milyon dolar olarak gerçekleőt. Avesta internet sitesinin verdiği bilgiye göre, Tacikistan'ın dış borcunun en büyük bölümünü 2,7 milyar dolarlık devlet kredisi oluşturuyor. Kamu hizmetlerinin yürütülmesi için alınan kredinin yanında, devlet garantili borçlar 32 milyon dolar ve devlet teŐebbüslerinin borçları ise 32 milyon dolar oldu. Ayrıca, dış borcun 100 milyon dolarlık kısmının Ulusal Tacikistan Bankası'nın borcu olduğu belirtildi. Tacikistan Maliye Bakanlığı'nın yayımladığı bilgiye göre Tacikistan'ın

dış borcunun 1,2 milyar dolarlık kısmı Çin'in Eximbank'ından alındı. Uluslararası piyasalarda devlet tahvillerinin satıŐıyla oluşan borç ise 500 milyon dolar olarak gerçekleőt. Tacikistan'ın dış borcunun olduğu diğer kurumların Dünya Bankası (318 milyon dolar), Asya Kalkınma Bankası (278 milyon dolar) ve İŐlam Kalkınma Bankası (112 milyon dolar) olduğu açıklandı. Tacikistan Cumhurbaşkanlığı İŐtatistik Kurumu'nun yayımladığı açıklamaya göre, dış borç Nisan ayında 20 milyon dolar azaldı.

KTMÜ Adına Sahipleri:
Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asılбек Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:
Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

Orta Asya Haberleri

Bültenlerimize internet sayfamızdan ulaşabilirsiniz:

orasam.manas.edu.kg

MALDİV ADALARI

Kolombo

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

29/05/2018 - 04/06/2018 / Sayı: 17

TÜRKMENİSTAN'DAKİ KONGREDE ULUSLARARASI PETROGAZ ŞİRKETLERİ BULUŞTU

Türkmenistan'ın Hazar Denizi kıyısındaki turistik Avaza şehrindeki Berkarar Otelinde 23-24 Mayıs tarihlerinde Türkmenistan'ın Türkmengaz Kurumu ile Hollanda'nın KHB Holland Şirketi tarafından IX. Uluslararası Gaz Kongresi organize edildi. Kongrede enerji kaynakları ile her zaman dikkat çeken Hazar Havzası'nın önemli doğalgaz ülkesi Türkmenistan'ın her sene 160-170 milyar metreküp doğalgaz ihracat potansiyeline sahip olduğu kaydedildi. Hazar Denizi'nin Türkmenistan kıyısındaki Avaza turizm bölgesinde gerçekleştirilen uluslararası etkinliğe, başta Avrupa Birliği, ABD, BAE, Japonya, Çin, Kore, Türkiye, Hindistan, Pakistan ve Afganistan olmak üzere otuzun üzerinde ülkeden heyet ve yaklaşık 400 kişi katıldı. Atavatan Türkmenistan haber sitesinin verdiği bilgiye göre, Uluslararası Gaz Kongresi, Türkmenistan Devlet Başkanı'nın mesajının okunmasıyla başladı. Kongrede daha sonra Türkmenistan'ın enerji sektörü yetkilileri ve yabancı şirket temsilcilerinin sunumları gerçekleştirildi. Enerji sektörünün kalbinin attığı Avaza'da 2018-2024 Kalkınma Programı kapsamında Türkmenistan'da petrogaz sektörüne 159,9 milyar manatlık (45 milyar dolar) yatırım

yapılmasının öngörüldüğü kaydedildi. Bu yatırımlar sadece petrol ve doğalgazın üretilmesi için değil, aynı zamanda yeraltı zenginlerini yeniden işleyerek, ihracat kaynaklı üretim tesislerinin inşasına da aktarılacak.

Forumda yapılan sunumlarda, Türkmenistan'da yeni doğalgaz yataklarının açılmasına ve 27 trilyon metreküp rezervi olan Galkınış doğalgaz sahasının sanayiye kazandırılması için etap çalışmalarına devam edildiği kaydedildi.

Yapılan açıklamalarda, Türkmenistan'ın çeşitli bölgelerindeki doğalgaz yataklarının tespit edilen rezervinin 2018 yılında 100-120 milyar metreküp, daha sonraki yıllarda her sene 160-170 milyar metreküp doğalgaz ihracat etme potansiyeline sahip olacağını ortaya koyduğu açıklandı. Türkmenistan, enerji kaynaklarını farklı hatlardan dünya pazarına ulaştırma stratejisi kapsamında çalışmalarını sürdürüyor. Bu kapsamda, Türkmenistan-Afganistan-Pakistan-Hindistan (TAPI) doğalgaz boru hattı projesini hayata geçirmek için hazırlıklar sürüyor. TAPI projesinde geçtiğimiz Şubat ayında Afganistan topraklarında inşaat çalışmalarına başlanırken, Pakistan tarafında da

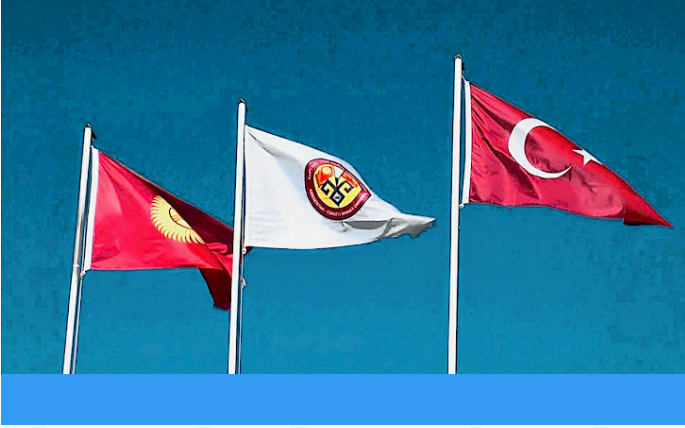
yakın zamanda hattın ilk borularının birleştirileceği ve Hindistan'da hazırlık işlemlerinin sürdürüldüğü ifade edildi. Kongrede, Türkmenistan'da gaz çıkarmak için yatırım yapılacak projelerin fizibilite çalışmalarının yürütüldüğü ve bunun önümüzdeki aylarda açıklanacağı kaydedildi. Bunların arasında bir doğal gaz işleme tesisinin yeniden yapılandırılması ve Lebap vilayetindeki Bagaja yatağında sıvılaştırılmış gaz üretimi yer almakta olup, bunun temelinde 80.000 ton bütadien-stiren kauçuk ve 45.000 ton polistiren kapasitesi olan bir gaz kimyasal kompleksi inşa edilmesi planlanmaktadır.

Daşoğuz vilayetindeki Yılanlı gaz kompresör istasyonunun yakınında bulunan Merkez Karakum alanlarında yılda 55.000 ton ürün kapasitesi ile etan işlemine yönelik bir tesis kurma ve polivinil asetat üretimi olanağı incelenmektedir. Forumda şirket temsilcileri karşılıklı çıkarılara dayalı iş birliğini öngören sunumlar gerçekleştirdiler ve görüşmeler yaptılar. Dünyanın farklı köşelerinden yetmişten fazla

uluslararası şirketin temsilcilerini toplayan bu kongrede yer alanlar arasında şu firmalar bulunuyordu: Çin devletine bağlı Çin Ulusal Petrol Kuruluşu (CNPC) ile yine bir Çin devlet kuruluşu olan ve Fortune 500 2017 listesinde dünyada en çok gelire sahip üçüncü şirket konumundaki SINOPEC Engineering (Group) Co. Ltd., Almanya'dan Edison Technologies GmbH, Londra merkezli GE Oil & Gas ile uluslararası hukuk firması Allen & Overy LLP, Danimarka'dan Haldor Topsøe Şirketi, Türkmenistan'dan Gazyk Petrol ve Gaz Şirketi, ABD merkezli çok uluslu petrol ve gaz şirketi Honeywell UOP ile Exxon-Mobil, Dubai merkezli petrol ve gaz şirketi Dragon Oil, Güney Kore'den LG International ile Hyundai Engineering.

Kongrede Türkmenistan'ın doğalgaz ve petrol sektöründeki gelişmeler, Türkmen enerji kaynaklarının dünya pazarına ulaştırılması, petro-kimya sektörünün geliştirilmesi gibi konular ele alındı.

KIRGIZISTAN'IN DİJİTAL TRANSFORMASYONUNA TÜRKİYE'DEN DESTEK

Türkiye'nin Bişkek Büyükelçisi Cengiz Kamil Fırat: "Türk işadamları ve girişimcilerinin Kirgizistan'ın dijital transformasyonuna katkıda bulunmalarını destekliyoruz" dedi. Kirgizistan Ekonomi Bakan Yardımcısı Almaz Sazbakov "Kirgizistan'da dijital ekonomiye geçiş süreci"nin başladığını açıkladı.

Kirgizistan'ın resmi haber ajansı Kabar'ın verdiği bilgiye göre, Kirgizistan-Türkiye Manas Üniversitesi (KTMÜ), Manisa Celal Bayar Üniversitesi (CBÜ) ve Balıkesir Üniversitesi (BAÜN) iş birliğiyle gerçekleştirilen IX. Uluslararası Girişimcilik Kongresi'nde konuşan Türkiye'nin Bişkek Büyükelçisi Fırat, Türk işadamları ve girişimcileri Kirgizistan'a yatırım yapmaya davet etti.

Dijitalleşme ve yeni ekonomik modele geçiş konularının Kirgizistan'ın gündeminde olduğuna dikkat çeken Fırat, "Dijital transformasyon ve girişimcilik konusu Kirgizistan'da çağ atlatacak bir unsurdur. Ülkede ekonominin alt yapısı kurulmuştur. Ülkede yetişmiş kalifiyeli iş gücünü bulabilirsiniz. Biz bu bağlamda, Türk girişimcilerin Kirgizistan'a gelmelerini destekliyoruz." diye konuştu.

Kirgizistan Ekonomi Bakan Yardımcısı Almaz Sazbakov da ülkesinde dijital ekonomiye geçiş sürecinin başladığını vurgulayarak, bu şekilde vatandaşların yaşam seviyesini yükseltmeyi ve girişimcilik şartlarını kolaylaştırmayı hedeflediklerini belirtti.

Dijital dönüşüm sürecinde Kirgizistan'da hayata geçirilen projelere değinen Sazbakov, "Bugüne kadar 19 devlet hizmetini elektronik ortama taşıdık. 2017 yılında ülkedeki havalimanı gümrüklerinde 'e-gates' geçiş sistemini kurduk. Elektronik vize uygulamasına geçişi gerçekleştirdik. Ana okul ve kreşlerde 'elektronik sıra' uygulamasını başlattık. İki hastaneyi elektronik tıbbi kayıt sistemi ile tanıştırdık. AKINSOFT fabrikasının sahibini Kirgizistan'a konuşmacı olarak getirdik" dedi.

KTMÜ önderliğinde 2006 yılında başlatılan uluslararası girişimcilik kongreleri ile Türk cumhuriyetlerinde girişimciliği teşvik etmek, genç potansiyel girişimci adayları özendirmek ve problemlere ortak çözümler üretmek hedefleniyor.

YAKLAŞIK 800 BİN KIRGIZİSTANLI YURT DIŞINDA YAŞIYOR

Kırgızistan Göç Hizmetleri Temsilcisi Ulan Şamşiyev 27 Mayıs'ta yaptığı basın toplantısında yaklaşık 800 bin Kırgızistan vatandaşının yurt dışında yaşadığını bildirdi. 24.kg sitesinin paylaştığı bilgilere göre, Ulan Şamşiyev yaptığı açıklamada şunları söyledi: "Rusya'da yaklaşık 640 bin kişi var. En çok vatandaşımızın olduğu ikinci ülke Kazakistan. Her yıl orada 35 bin vatandaşımız [Kazakistan'da] kalıyor. Türkiye'de 30 binden fazla [Kırgızistan vatandaşı] yaşıyor. Türkiye ile vize serbestisi olduğundan pek çok kişi göç kayıtlarında yer almıyor. Aynı durum Rusya ve Kazakistan için de geçerli. Bazı göçmenler ay içinde misafir ülkede [sınırdan] çıkış-giriş

yapıyor olabilir."

Ulan Şamşiyev, söz konusu ülkeler dışında Güney Kore ve Birleşik Arap Emirlikleri'nde de yaklaşık 5 bin Kırgızistan vatandaşının bulunduğunu, ancak bunların daha çok eğitim ve iş için oraya gittiklerini bildirdi.

Kesin olmayan rakamlara göre 800 bin ile bir milyon arasında Kırgızistan vatandaşı yurtdışında çalışıyor. Buldukları ülkenin vatandaşlığını almış olanlar, kayıtdışı olarak çalışanlar ve gidip-gelenlerin sayısı belirsiz olduğundan sayıyı tam olarak saptamak mümkün değil. Misafir işçilerin yolladıkları para Kırgızistan ekonomisinin önemli gelir kaynakları arasında yer alıyor.

YILBAŞINDAN BERİ MİSAFİR İŞÇİLER KIRGIZİSTAN'A 550 MİLYON DOLAR AKTARDI

Merkez Bankası Başkanı Tolkunbek Abdıgulov, Ocak-Nisan 2018 döneminde, Kırgızistan'a net havale girişinin 550 milyon dolara ulaştığını açıkladı.

Açıklamaya göre, 2017 yılının aynı dönemine kıyasla, gösterge yüzde 11 oranında büyüdü. Para havalelerinin yüzde 90'dan fazlası önceki yıllarda olduğu gibi Rusya'da çalışan Kırgızistan vatandaşları tarafından gerçekleştirildi. Sadece bir ay içinde, ülkeye yapılan transferlerin hacmi 54 milyon dolara çıktı. 2017 yılında misafir işçiler Kırgızistan'a 2 milyar 482 milyon dolar para aktardı. Asya Kalkınma Bankası, 2018 yılı sonuna kadar Kırgızistan'a havale girişlerinin yüzde 20 oranında artmasını öngörüyor.

Resmi verilere göre 2017 yılında 1 milyar 768 milyon dolar ihracat, 4 milyar 326 milyon dolar ithalat gerçekleştirmiş olan Kırgızistan'ın dış ticaret açığını kapatmasında misafir işçilerin yolladığı paranın önemli bir yeri var. Buna kayıt dışı bavul ticareti de eklendiğinde dış ticaret fazlasının oluştuğu tahmin edilebilir. Ayrıca 2017 yılında 5 milyar 860 milyon dolar doğrudan yabancı yatırımın da yapıldığını belirtmek gerek. Bunlar Kırgızistan'da ekonomik istikrarlı bir durumun oluşmasına ve Kırgız toplumunun değerini korumasına katkıda bulunuyor.

NURSULTAN NAZARBAYEV HER ALANDA YOLSUZLUKLA MÜCADELEYİ GÜÇLENDİRMEK İÇİN TALİMAT VERDİ

Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev Kamu Hizmeti İşleri ve Yolsuzlukla Mücadele Kurumu Başkanı Alik Şpekbayev ile 29 Mayıs'ta bir toplantı düzenledi.

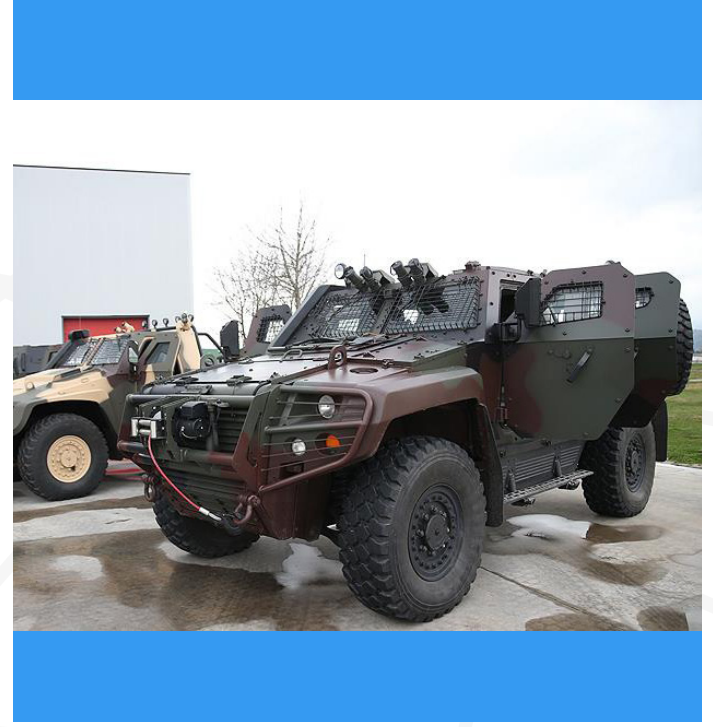
Kazakistan Cumhurbaşkanlığı Basın Servisi'nin bildirdiğine göre, toplantıda Devlet Başkanına kamu hizmeti alanında kurum tarafından yürütülen çalışma ve yolsuzluğa karşı alınan tedbirler hakkında bir rapor sunuldu.

Ayrıca, Nursultan Nazarbayev kamu hizmetinde puan sistemine dayalı ödemeye geçilmesine ilişkin pilot projenin durumu hakkında bilgilendirildi. Kazakistan Cumhurbaşkanı özellikle yolsuzlukla mücadelenin etkinliğini artırmanın önemine vurgu yaptı ve uygun önlemlerin alınmasının gereğine dikkat çekti.

Devlet Başkanının ifadesiyle, "Her alanda yolsuzlukla mücadele çalışmalarını güçlendirmek gerekmektedir. İlk sırada uygun bir denetimin sağlanması ve kamu hizmetlerinin dijital formata aktarılmaya devam ettirilmesi gereklidir. İkinci sırada, devlet memurlarının maaşları sorununu çözmek gereklidir. Üçüncü sırada, yönetimin sorumluluğunu artırmak önemlidir."

Toplantıda Alik Şpekbayev, yolsuzlukla mücadele politikasını uygulamak için alınan tedbirler ve uluslararası uzmanlar topluluğu tarafından yapılan değerlendirmenin sonuçları hakkında da bilgi verdi. Toplantı sonrasında Nursultan Nazarbayev bir dizi özel talimat verdi.

TÜRKİYE, KAZAKİSTAN'DA ZIRHLI ARAÇ ÜRETECEK

Türkiye'den Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi Şirketi ile Kazakhstan Engineering şirketi arasında Kazakistan'da zırhlı araç üretimi yapılmasını öngören iş birliği anlaşması imzalandı.

Kazinform'un haberine göre, 5. Uluslararası Silah Sistemleri ve Askeri Teçhizat Fuarı KADEX 2018 çerçevesinde Kazakhstan Engineering şirketi ile Otokar arasında imzalanan anlaşma, Kazakistan ordusundaki Otokar araçlarının bakımı, modernizasyonu, araç tedariki ve ortak şirket aracılığıyla Kazakistan'da zırhlı araç üretiminin yapılmasını öngörüyor.

Otokar Şirketi Genel Müdürü Serdar Görgüç, imza törenin ardından yaptığı açıklamada, Kazakhstan Engineering Şirketi ile iş birliği içinde zırhlı araç üretimiyle ilgili iş planı ve fizibilite çalışmasının belirlendiği anlaşmanın Kazakistan'da çalışma niyetlerini gösterdiğini dile getirdi.

Kazakistan ordusunda Otokar araçlarının başarıyla hizmet verdiğine dikkat çeken Görgüç, "İmzaladığımız belge, Kazakistan silahlı kuvvetleri için zırhlı araçların sadece ithalatı değil, ortak üretimi için atılan ilk adım oldu." dedi.

Türkiye'nin en büyük özel sektör girişimi olan Koç Holding'in şirketlerinden biri olan Otokar, 1963 yılından beri Türkiye'de araç üretiyor. Otobüs ve minibüs üretimine yoğunlaşan Otokar son yıllarda zırhlı araç ve kamyon üretimine de başladı. Beş kıtaya askeri araçlarını satan firma Türkiye'nin geliştirdiği Altay tankının da ana yüklenicisi.

ÖZBEKİSTAN RUSYA İLE NÜKLEER ENERJİ SANTRALİ İNŞA EDECEK

Özbekistan ve Rosatom Şirketi, Özbekistan'da bir nükleer enerji santrali kurma kararı verdiler. İnşaat için seçilen yer, Kazakistan sınırındaki Navoi bölgesinde yer almaktadır. Nuz.uz haber ajansının bildirdiğine göre taraflar yakın zamanda bu büyük ölçekli projeyi uygulamaya başlayacaklar.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev, Rusya devlet şirketi Rosatom'un Genel Müdürü Aleksey Lihaçev ile Taşkent'te bir toplantı yaptı. Toplantıda taraflar, barışçıl amaçlar için atom enerjisi kullanma alanında Özbekistan-Rusya iş birliğini, özellikle de Nükleer Enerji Santrali inşaatının ayrıntılarını ele aldılar.

Rosatom Genel Müdürü Aleksey Lihaçev Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev ile görüşmesi sonrasında gerçekleşen basın toplantısında medya mensuplarına verdiği demeçte şunları söyledi:

"Bugünkü görüşmemizin merkezinde, Rosatom ile Özbekistan'ın nükleer enerji santrali inşaatı için yürütecekleri ortak proje yer almaktaydı. Ancak Şavkat Miromonoviç ile yaptığımız görüşmenin çok daha geniş kapsamlı olduğunu söyleyebilirim. Görüşme sırasında yerelleştirme, nükleer olmayan teknolojilerin kullanımı ve endüstrinin geliştirilmesi için personel eğitimi hakkında da konuştuk. Sadece inşaat on bin kalifiye işçi, istasyonun işletilmesi ise yaklaşık 1.500 kişi gerektirecektir. Dolayısıyla Cumhurbaşkanı Rusya'da uzmanların hazırlanması görevini de üstlendi. Bugün Ulusal Nükleer Araştırmalar Üniversitesi'nin (MEPhI) bir şubesinin Özbekistan'da açılmasını ciddi şekilde ele aldık. Buna

ek olarak, Rosatom Akademisi'nde ve devlet kurumunun tesislerinde eğitim görme olasılığından bahsettik."

Rusya tarafı nükleer santrallerin inşaatında Özbekistan'ın stratejik ortağı olarak hareket etmeye hazır olduğunu ve listelenen tüm noktaların çözümüne yardımcı olacağını bir kez daha onayladı.

Lihaçev, Özbekistan'da modern bir nükleer altyapı oluşturulacağını, özellikle Rusya şirketi ile birlikte tüm çalışmalarını pür dikkat takip edeceklerini ve Atomnadzor denilen bir regülatör çıkarılacağını belirtti.

Özbekistan ve Rusya, Aralık 2017'de Rusya Federasyonu ve Özbekistan Cumhuriyeti devletleri arasında imzalanan İş birliği Anlaşmasından sonra nükleer enerjiyi barışçıl amaçlarla kullanma alanında iş birliğine başladı. Şu an Özbekistan'da bilimsel ve teknolojik gelişme alanında nükleer enerji santralleri inşa etmek için proje üzerinde çalışan iki çalışma grubu faaliyet halinde.

Rosatom, Rusya'nın devlet şirketi ve stratejik öneme sahip nükleer enerji alanında Rusya'da tekel konumunda. Aynı şirket Türkiye'deki Akkuyu'da Nükleer Santral inşaatı projesini de yürütüyor.

Nükleer enerji santralleri sayısına göre dünyada ilk sırada 99 santralle ABD yer alıyor. 58 santralle Fransa ikinci, 42 santralle Japonya üçüncü sırada bulunuyor. Onları 38 santralle Çin, 35 santralle Rusya ve 24 santralle Güney Kore izliyor. Çin'in inşaatı devam eden 18 santralle yakın bir gelecekte üçüncü sıraya yükselmesi bekleniyor.

KIRGIZİSTAN VE ÖZBEKİSTAN'IN MERKEZ BANKALARI PARA POLİTİKALARINI GÖRÜŞTÜ

30 Mayıs'ta Özbekistan Cumhuriyeti Merkez Bankası Başkan Yardımcısı İlhom Norkulov başkanlığındaki heyet bankacılık hakkındaki deneyimlerini paylaşmak üzere Kırgızistan'a gitti.

Kırgız Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın bildirdiğine göre, bu ziyaret Kırgız Cumhuriyeti Merkez Bankası Başkanı Tolkunbek Abdıgulov ile Özbekistan Cumhuriyeti Merkez Bankası Başkanı Mamarizo Nurmurodov'un 10 Mayıs'taki ikili ilişkileri görüştükleri toplantı sırasında varılan anlaşmalar temelinde gerçekleşti.

2 Haziran 2018 tarihine kadar sürecektir ziyaret sırasında, para politikası, mali istatistikler, nakit para sirkülasyonu, mali hizmet alanlarının haklarının korunması konuları görüşülecek. Taraflar, vatandaşların mali okuryazarlığını artırma ve kredi bürosunun faaliyetlerini düzenleme konularında görüş alışverişinde bulunacaklar.

Ekonomideki devlet kontrolünü azaltmaya girişen ve ülkeye sermaye çekmek için sistemini reforme eden Özbekistan, henüz bağımsızlığın ilk yıllarında serbest piyasa ekonomisine geçen Kırgızistan'ın bu konudaki deneyiminden yararlanmak istiyor.

ÖZBEKİSTAN ŞEHİRLERİN MODERNİZASYONU İÇİN 1,6 MİLYAR DOLAR AYIRDI

Özbekistan Ekonomi Bakanı Botir Hodjaev tarafından Taşkent'teki uluslararası konferansta, beş yıl içinde şehirlerin modernizasyonu ve yenilenmesi için yaklaşık 1,6 milyar dolar harcanacağı açıklandı. Bakan, bu önlemlerin önümüzdeki beş yılda mahallelerin imarı için tasarlanan yeni bir program kapsamında gerçekleştirileceğini kaydetti. Bu, özellikle sanayi üretiminin yüzde 54'ünü gerçekleştiren 30 büyük şehrin dış görünüşünü yenilemeyi ve modernize etmeyi içeriyor. Hodjaev, ilk hesaplamalara göre, bu proje kapsamında beş yıl boyunca yaklaşık 12-13 trilyon sum (yaklaşık 1,6 milyar dolar) ödeneceğini belirtti. Bu çerçevede yapılacaklarla şehir nüfusunun yaşam standardının keskin bir şekilde yükselmesi bekleniyor. Hodjaev, başkent Taşkent'in 11 ilçesinde de benzer çalışmalar yapılacağını söyledi.

NANJİNG'DE AVRASYA GRUBU TOPLANTISI YAPILDI

The Eurasian Group on Combating
Money Laundering and Financing of
Terrorism (EAG)
www.eurasiangroup.org

EAG

22 - 25 May 2018

The 28th EAG Plenary week, Nanjing - People's Republic of China

Avrasya Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Grubu'nun (EAG, The Eurasian Group on Combating Money Laundering and Financing of Terrorism) 28. Genel Oturumu ve çalışma grupları toplantıları 22-26 Mayıs tarihleri arasında Çin'in Nanjing şehrinde gerçekleştirildi.

Tacikistan Cumhuriyeti Merkez Bankası Basın Servisi'nin bildirdiğine göre, Tacikistan heyeti Hukuk İşleri Başkan Yardımcısı Mahmadali Vatanzoda, Birinci Genel Savcı Yardımcısı H. Nazarzoda, Tacikistan Cumhuriyeti Merkez Bankası Başkan Yardımcısı S. İkrumi, Devlet Mali Teftiş ve Yolsuzlukla Mücadele Ajansı Müdür Yardımcısı İ. İdriszoda ve Tacikistan Merkez Bankası Mali Takip Dairesi Başkanı F. Faizullozoda'dan oluştu.

BM Güvenlik Konseyi'ne gözlemci statüsünün verildiği Avrasya Grubu oturumunda, terörizm ve terörizmin finansmanı ile mücadele konusuna ağırlık verildi. Teröristlere bilet satın alarak terör örgütlerine yardım eden kişilerin saptanması kararlaştırıldı.

Genel Kurul'daki karşılıklı değerlendirmelerin ardından ikinci turda Kırgız Cumhuriyeti'nin "Karşılıklı Değerlendirilme Raporu" onaylandı. Kırgız Cumhuriyeti, güncellenmiş "Kara

Paranın Aklanmasının Önlenmesine İlişkin Mali Çalışma Grubu Tavsiyeleri" doğrultusunda değerlendirmeyi geçen Avrasya Grubu'nun ilk üye devleti oldu.

Avrasya Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Grubu 2004 yılında Moskova'da kurulan bir bölgesel organizasyon. Belarus, Çin, Hindistan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Rusya, Tacikistan ve Türkmenistan'ın üye olduğu bu organizasyonda 15 devlet ve 18 uluslararası organizasyon gözlemci statüsüne sahip. Avrasya Grubu, OECD bünyesinde G-7 ülkeleri tarafından 1989'da kurulan ve bugün 37 üyeye sahip olan "Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine İlişkin Mali Çalışma Grubu"nun (FATF, Financial Action Task Force on Money Laundering) çalışma tarzını örnek alıyor. Bu gruba bugün 37 ülke üye ve bu üyeler arasında aynı zamanda bölgesel Avrasya Grubu üyesi olan Çin, Hindistan, Rusya ve Türkiye de yer alıyor. FTFSF tarzı (FTFSF-style) olarak adlandırılan, üyelerin birbirlerini karşılıklı denetlemeleri üstüne kurulu bu sistemi uygulayan "Asya-Pasifik Kara Para Aklama Grubu", "Karayıplar Mali Çalışma Grubu", "Doğu ve Güney Afrika Kara Para Aklama Karşıtı Grup" gibi başka bölgesel gruplar da var.

TACİKİSTAN VE KAZAKİSTAN TİCARET HACMİNİ 2 MİLYAR DOLARA ÇIKARACAK

Kazakistan Başbakan Yardımcısı Askar Mamin, Duşanbe'ye yaptığı çalışma gezisinde Tacikistan ile ortak ticaret hacmini 2 milyar dolara çıkarmayı hedeflediklerini belirtti. Duşanbe'ye yaptığı çalışma gezisinin bir parçası olarak Askar Mamin, Tacikistan Cumhurbaşkanı Emomali Rahmon ile 26 Mayıs'ta bir araya geldi.

Kazakhstan Today haber sitesinden alınan bilgiye göre, toplantıda ikili işbirliğinin daha da geliştirilmesi görüşüldü. Başbakan Yardımcısı Mamin, Emomali Rahmon'un 2018 Mart ayında Astana'ya yaptığı resmi ziyaret sırasında Nursultan Nazarbayev ile görüşmesinde iki devlet başkanının onayladıkları anlaşmaların ikili ilişkileri yeni bir aşamaya taşıdığını hatırlattı. Mamin, "Kazakistan ve

Tacikistan devlet başkanları öncelikle ticaret hacmini 2 milyar dolara çıkarma görevini üstlendiler." dedi ve Kazak tarafının bu hedefe erişmek için gerekli tedbirleri almaya hazır olduğunu kaydetti.

Tacikistan Cumhurbaşkanı Emomali Rahmon, 15 Mart'ta Astana'da düzenlenen Orta Asya Devlet Başkanları Danışma (Çalışma) Toplantısı'nın sonuçlarını çok takdirle karşıladığını ve bu toplantının bölgesel iş birliğinin geliştirilmesindeki önemini vurguladı. Tacikistan, Kazakistan'ın Orta Asya bölgesindeki toplam ticaretinin yüzde 20'sinden fazlasını gerçekleştirdiği, Orta Asya bölgesindeki ikinci büyük ticaret ortağı.

Çalışma gezisi kapsamında Başbakan Yardımcısı Mamin, Tacikistan Cumhuriyeti Başbakanı Kohir Rasulzoda ve Tacikistan Başbakan Yardımcısı Davlatali Said ile de görüşmelerde bulundu. Görüşmeler sırasında, Orta Asya Devlet Başkanları Danışma Toplantısı'nda imzalanan anlaşmaların uygulanması ile ilgili konular ve ikili iş birliği konuları konuşuldu.

Ekonominin çeşitli sektörlerinde iki ülke arasındaki iş birliğinin geliştirilmesinin önemine dikkat çeken Mamin mühendislik, metalurji, demiryolu, gıda, inşaat ve eczacılık alanlarında 57 üründe Tacikistan'a ticareti arttırmak istediklerini ekledi. Mamin, çalışma grubunun ticaret hacmini arttırmak için faaliyetlerini yoğunlaştırmasını önerdi ve bu amaçla oluşturulan yol haritası hükümetlerarası komisyon toplantısında onayladı.

Kazakistan Başbakan Yardımcısı Asar Mamin'in Tacikistan'a çalışma ziyareti kapsamında 300 adet Hyundai County marka otobüs, 500 kamyon, 4 vagon ve 5200 ton rayın teslimatı için de belgeler imzalandı.

KTMÜ Adına Sahipleri:

Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asılбек Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:

Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

05/06/2018 - 11/06/2018 / Sayı: 18

KIRGIZISTAN CUMHURBAŞKANI CEENBEKOV ÇİN'İ ZİYARET ETTİ

Kırgız Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov'un Çin ziyareti oldukça kapsamlı ve yoğun geçti.

Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov, 6-10 Haziran 2018 tarihlerinde Çin'e yaptığı resmi ziyaretin ilk kısmındaki 3 günlük Pekin ziyareti sırasında Çin Devlet Başkanı Şi Cinping (Xi Jinping), Başbakanı Li Keçiang (Li Keqiang) ve Çin Ulusal Halk Kongresi Daimi Komitesi Başkanı Li Janşu (Li Zhanshu) ile görüştü. Cumhurbaşkanı Ceenbekov, Çin Devlet Başkanı Şi Cinping'in daveti üstüne Pekin'de gerçekleştirdiği görüşmelerin ardından 9-10 Haziran'daki Şangay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) toplantısına katılmak için Çin'in doğu kıyısındaki Çingdao (Qingdao) şehrine geçti. Çin'deki üst düzey devlet yöneticileri ve resmî kurumlarla yapılan toplantılarda çeşitli ekonomik, siyasi ve sosyal alanlarda anlaşmalara varıldı. Başta Stratejik Ortaklık Anlaşması olmak üzere iki ülkenin devlet başkanları arasında gerçekleştirilen görüşmelerde Kırgız Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti'nin ortak geleceğini ilgilendiren 10 önemli anlaşma imzalandı. Bu anlaşmalar;

□ Çin-Kırgızistan doğal gaz boru hattının inşası ve işletilmesi

ile ilgili devletler arası anlaşmada değişiklik protokolü;

□ Kırgızistan Yatırımların Korunması ve Desteklenmesi Ajansı ile Çin Ticaret Bakanlığı arasında dış ticaret ve ekonomik iş birliği anlaşması;

□ Kırgızistan Personel Hizmetleri ile Çin Ticaret Bakanlığı arasında insan kaynakları alanında karşılıklı anlayış ve iş birliği anlaşması;

□ Kırgızistan Tarım, Gıda Sanayi ve Arazi Islahı Bakanlığı ile Çin Kalite Denetimi ve Karantina Genel Müdürlüğü arasında Çin'e ihraç edilen ürünlerin gerekli sağlık şartlarını taşıması hakkında protokol;

□ Kırgızistan Acil Durumlar Bakanlığı'na mobil hastane tedarikiyle ilgili projenin uygulanmasında devletler arası mübadele protokolü;

□ Sağlık alanında iş birliği anlaşması;

□ Kırgızistan Kültür, Enformasyon ve Turizm Bakanlığı ile Çin Yayıncılık ve Televizyon Ana Devlet Yönetimi arasında iş birliği anlaşması;

□ Kırgızistan Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Güvenliği Devlet Denetim Birimi ile Çin Ana Gümrük İdaresi arasında aşı uygulamasının yapıldığı ayak ve ağız hastalıklarından

arındırılmış bir bölge oluşturulması için gerekli şartların hazırlanmasına dair anlaşma;

□ Kırgızistan Çalışma ve Sosyal Kalkınma Bakanlığı ile Çin İnsan Kaynakları ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı arasında insan kaynakları ve sosyal güvenlik alanında iş birliği anlaşması oldu.

□ Ayrıca iki ülke arasında tüm gerekli prosedürlerin tamamlanmasının ardından büyükelçilik binalarının inşası için bir anlaşma imzalanmasına ve karşılıklı arazi sağlanmasına karar verildi.

Kırgızistan'dan 24.kg sitesinin haberine göre 6 Haziran'da iki devlet başkanının yaptığı görüşmenin ardından Şi Cinping, "Kırgız-Çin ilişkilerinin geleceği konusunda iyimseriz. Çin ile ilişkileri derinleştirmeye hazır olduğunuz hakkındaki açıklamalarınızı takdir ediyorum. Verimli iş birliğinin geliştirilmesi yönünde elverişli koşulların oluşturulması için çalışıyoruz." dedi ve Çin ile Kırgızistan'ın yüzyıllardır süregelen dostluk ruhu içinde halkları için elverişli koşulları yaratmaya hazır olduklarını ekledi.

Yapılan anlaşmalar önümüzdeki yıllarda ilişkilerin çok daha üst düzeye tırmanacağını gösteriyor. Örneğin anlaşmalar arasında yer alan Kırgızistan Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Güvenliği Devlet Denetim Birimi ile Çin Ana Gümrük İdaresi arasında yapılan anlaşma Kırgızistan'ın tarım ve hayvancılık ürünlerinin Kırgızistan'da kurulacak laboratuvarlarda gerekli sertifikaları alarak Çin'e ihraç edilmesinin sağlanmasını içeriyor. Kırgızistan Devlet Haber Ajansı Kabar'a göre Sooronbay Ceenbekov'un katıldığı toplantılarda gündeminin ön sırasında Çin'in pazarını Kırgızistan'dan gidecek ürünlere açma sorunu vardı. Kırgızistan Dışişleri Bakanı Erlan Abdilayev de "Çin, pazarını açmaya hazır. Ancak bu Kırgızistan'ın Çin'in standartlarını karşılayan yüksek kaliteli endüstriyel ve tarımsal ürünler temin etmesini gerektiriyor." sözleriyle konuya açıklık getirdi. Bakanın da doğruladığı üzere Kırgızistan'ın kuzeyinde ürünlerin belgelendirilmesi için bir laboratuvar kurulacak.

Bakan Abdildayev iki ülke arasındaki ilişkilerin şu an en üst düzeyde olduğunu vurgulayarak, "Bu ortaklık karşılıklı güven, destek ve anlayış ile karakterize edilmektedir. Bunlar iki ülke arasındaki tüm sorunları çözmemize izin veren temel ilkelerdir. Taraflar, en üst düzey dinamizm

içinde, ülkelerin liderleri, hükümetler, bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar arasında irtibat kurulması konusunda anlaşıldılar." dedi.

Ayrıca Sooronbay Ceenbekov, Şi Cinping ile yaptığı görüşmede, Kırgızistan'da elektrikli araç üretimi için ortak bir fabrika açma önerisinde bulundu. Çin elektrikli araçlarının Orta Asya ve Avrasya Ekonomik Birliği (AEB) ülkelerine ihracatı için Kırgızistan'ın köprübaşı olabileceğini vurgulayan Ceenbekov, Çin'in "Tek Kuşak, Tek Yol" girişiminin umut verici olduğuna dikkat çekti.

Kırgızistan devlet yetkilileri ve uzmanları Çin'in Özbekistan'a ve daha batıya ulaşmasında Kırgızistan'ın ayrıcalıklı bir konumuna sahip olduğuna dikkat çekiyorlar.

Kabar'ın Kırgızistan'da görüşünü aldığı Sergey Ponomarev gerçekleştirilen anlaşma ve görüşmeler hakkında şu açıklamalarda bulundu: "Elektrikli araçların montajı için tesis kurulması çok cesaret verici. Bu, çevreyi kirletmeyen ekolojik bir ürün olduğu için gelecek vadetmektedir ve bunun için [Kırgızistan'da] gerekli temele sahibiz. Kırgızistan ve Çin komşu oldukları için maliyet az olacaktır. Ayrıca [Kırgızistan'da] işçi ücretlerinin düşüklüğü fiyat üzerinde olumlu etkiye sahip olacaktır. Buna ucuz elektrik ve liberal vergi mevzuatı da eklenebilir. Bütün bunlar Kırgızistan'da toplanan araçların iyi ve cazip fiyatlara sahip olacağını gösteriyor. Avrasya Ekonomi Birliği'ne üye olduğumuz da düşünülürse, üretimin hesabı bu pazarın tamamı için yapılacaktır." Ponomarev ayrıca Çin'in anlaşmalar çerçevesinde hibe edeceği ekonomik kaynakla hayata geçirilecek projeler olduğunu hatırlattı. Ekonomist, "Görüşmede Kırgızistan Ekonomi Bakanı Oleg Pankratov'un da bulunması tesadüf değildir. Üst düzey konular her zaman hükümet üyelerinin katılımıyla ele alınır. Çin ile ilişkilerin geliştirilmesi gelecek için stratejik bir adımdır. Bir yandan Avrasya Ekonomik Birliği'ndeyiz diğer yandan ise Çin ekonomisi dünyada ikinci sıraya yükseldi ve yakında bir numara olacak. Çin'in "Tek Kuşak, Tek Yol" gibi dev girişimlerini de unutmamalıyım. Mali kapasite açısından bu projeler inanılmaz büyüktür. Çin, Kırgızistan dahil bazı ülkelere yapısal değişiklikler için para yatırıyor. Hiç kimse tarihte bu büyüklükte projeler yapmamıştır." Ponomarev, ayrıca Avrasya Ekonomik Birliği ve Şanghay İşbirliği Örgütü arasındaki iş birliğinin geliştirilmesinin her iki birliğin de üyesi olan Kırgızistan'a sağlayacağı yararın

altını çizerek, Kırgızistan için bunun çok değerli bir transit ve üretim oyuncusu olması anlamına geldiğini vurguladı. Çin, "Tek Kuşak, Tek Yol" girişimi çerçevesinde Kırgızistan dahil çok sayıda ülkeye, pek çok projeye yatırım yapıyor. Çin'in ekonomik büyümesi ve dünyanın en büyük ekonomisi olması bu projeye bir üst düzeye sıçrayacak. Çin'in yapacağı yatırımlar ve artan ticaret hacmi bu girişim kapsamındaki ülkelerin de faydasına olduğundan olumlu karşılanıyor. Özellikle pek çok Asya ülkesinin bu sayede altyapı yatırımları için gerekli kaynağı alması mümkün hale geliyor. "Tek Kuşak, Tek Yol" girişimi ilerledikçe canlanacak

olan ticaret, Orta Asya ülkelerinin tekrar İpek Yolu'nun altın çağındaki görkemine erişmesini de sağlayabilir.

Ancak bu girişim kapsamındaki projelerin ne zaman, nasıl hayata geçirileceği ve kârlılıkları hakkında Batılı uzmanların kuşkuları var. Kırgızistan ve Çin arasında imzalanan anlaşmalardan biri olan Çin-Kırgızistan doğalgaz boru hattının inşası ve işletilmesi ile ilgili devletler arası anlaşmadaki değişiklik protokolü de bunu yansıtıyor. 2013 yılında başlatılması gereken ve 35 yıllık süreye sahip anlaşma hattın inşaatı henüz başlamadığından, yapılan değişiklikle 41 yıla uzatıldı. 2019'da inşa çalışmalarının başlatılacağı boru hattı Türkmenistan'dan başlayıp Özbekistan, Tacikistan ve Kırgızistan üstünden Çin'e ulaşacak.

Çin, Kırgızistan'ın en büyük ticaret ortağı. 6 milyar dolar ticaret hacmi olan Kırgızistan'ın 2017 yılında Çin ile gerçekleştirdiği ticaret 1,5 milyar dolara ulaştı. Ayrıca Çin'in "Tek Kuşak, Tek Yol" girişimi çerçevesinde batıya açılmasında Kırgızistan stratejik bir öneme sahip. İki ülkenin yetkilileri arasında çok yapıcı ve sıcak geçen görüşmelerin ardından Kırgızistan ve Çin arasında önümüzdeki yıllarda ilişkilerin daha da yoğunlaşmasına, bununla birlikte hem ticaret hacminin daha da artmasına hem de Kırgızistan'da daha fazla Çin kaynaklı girişimin hayata geçirilmesine tanıklık edebiliriz.

TÜRKİYE'DEN "KIRGIZİSTAN'DA BÖLGESEL KALKINMA YILI" ETKİNLİKLERİNE DESTEK

Türkiye Cumhuriyeti Bışkek Büyükelçisi Cengiz Kamil Fırat, Kırgızistan'da Bölgesel Kalkınma Yılı etkinlikleri çerçevesinde, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı'nın (TİKA) Kırgızistan'da çok güzel işler yaptığını belirterek, "Narın bölgesinde sağlık ocaklarını kurdu. Bugün de Issık Göl Bölgesi'nde tadilat edilen kreşleri açıyoruz." dedi.

TİKA Bışkek Program Koordinatörlüğü tarafından tamamlanan projelerin TİKA Başkan Yardımcısı Mehmet Süreyya Er ve Bışkek Program Koordinatörü Ali Muslu'nun da katılımıyla gerçekleşen açılış törenlerine katılmak için Karakol şehrini ziyaret eden Büyükelçi Fırat, Belediye Başkanı Daniyar Arpaçiyev ile bir araya geldi.

TİKA'nın kalkınma ve insani yardımları hayata geçirerek, iki ülke arasındaki siyasi ilişkilerin gelişmesine katkıda bulunduğunu anlatan Fırat, Issık Göl Bölgesi'ndeki turizm potansiyelinin gelişmesi için bölgeye Türk yatırımcıları çekmek istediklerini belirtti.

Karakol Belediye Başkanı Arpaçiyev de Fırat'ı büyükelçilik görevine atanmasından dolayı tebrik ederek, yeni Büyükelçinin iki ülke arasındaki sosyal, ekonomik ilişkileri daha ileri düzeye taşıyacağına inandığını vurguladı.

Arpaçiyev, Karakol şehrinde bugüne kadar hayata geçirilen projelere değindi; Büyükelçilik ve TİKA ile yürütülen ortak projeleri için destek beklediklerini kaydetti.

AZERBAJYAN TÜRKMEN GAZININ AVRUPA'YA TAŞINMASINDA AŞGABAT İLE İŞ BİRLİĞİ YAPMAYA HAZIR

Azerbaycan Enerji Bakanı Parviz Şahbazov, Azerbaycan'ın Türkmen gazını Güney Gaz Koridoru (GGK) ile taşıması konusunda Türkmenistan ile iş birliği yapmaya hazır olduklarını açıkladı.

Bakan Şahbazov yaptığı açıklamada "Türkmenistan, GGK'ye ilgisini gösteriyor. Azerbaycan, bu doğrultuda Aşgabat ile iş birliği yapmaya hazır olduğunu şimdiden açıkladı. Bunu hayata geçirmek için hem teknik kapasiteye hem de politik iradeye sahibiz. Türkmenistan bu yönde somut adımlar atmaya karar verirse bunu gerçekleştirmek mümkün. İş birliği için hazırız." dedi.

Bakan ayrıca GGK'nin ülkeler arasında doğalgaz tedariki alanında iş birliğini daha da geliştirecek "büyük ölçekli bir doğalgaz altyapısı" sunduğunu belirtti ve böyle bir iş birliğinin örneklerinden birinin Güney Gaz Koridoru'nu Bulgaristan ile birleştirecek bir gaz boru hattının inşası olacağını ekledi.

Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı İlham Aliyev 29 Mayıs 2018'de Avrupa'ya Azerbaycan gazının ulaştırılması için altyapının hazırlanmasını sağlayan GGK'yi başlattı. Projenin maliyetinin 40 milyar dolardan fazla olması bekleniyor. Azerbaycan, projeye şimdiye kadar 9 milyar dolar yatırdı.

Güney Gaz Koridoru projesi bünyesinde iki büyük gaz boru hattı projesini barındırıyor. Azerbaycan'dan başlayıp Gürcistan ve Türkiye'den geçecek TANAP (Trans-Anadolu Gaz Boru Hattı) projesi ile Hazar Denizi'ndeki doğalgaz önce Yunanistan ve Bulgaristan'a ulaştırılacak. Ardından inşa edilecek TAP (Trans-Adriyatik Boru Hattı) ile doğalgaz Yunanistan ve Arnavutluk toprakları ve Adriyatik Denizi altından İtalya'ya ulaştırılacak. Böylece Güney Avrupa ülkeleri için alternatif bir doğalgaz hattı açılacak.

Bu dev projenin ana bileşenleri arasında şunlar var: Şah Denizi sahası projesinin ikinci aşamasına geçilmesi, Güney Kafkasya Boru Hattı'nın Gürcistan sınırından Türkiye'ye bağlanarak genişletilmesi, Türkiye'nin doğudan batı sınırına uzanan Trans-Anadolu Gaz Boru Hattı ve Trans-Adriyatik Gaz Boru Hattı'nın inşaatı, Yunanistan, Arnavutluk ve Adriyatik Denizi'nin altında geçecek hattın İtalya'nın güneyine bağlanması. Azerbaycan gazının Avrupa'ya gerçekleştirilecek teslimatının 2020 yılında 10 milyar metreküp olarak bekleniyor. Ayrıca Türkiye'nin batı bölgelerine 6 milyar metreküp Azerbaycan doğalgazı verilecek. Türkiye'ye gaz sevkiyatı 2018'in ikinci yarısında başlayacak.

NAZARBAYEV, TANAP DOĞALGAZ BORU HATTI DOLAYISIYLA ERDOĞAN'I TEBRİK ETTİ

Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile yaptığı telefon görüşmesinde 12 Haziran'da Eskişehir'de düzenlenecek olan Trans-Anadolu Gaz Boru Hattı (TANAP) açılış töreni dolayısıyla Erdoğan'ı tebrik etti. Telefon görüşmesinde liderler ikili iş birliği ve bölgesel konuları görüştüler. Nazarbayev, bu projenin Türkiye'nin transit potansiyelini artırması ve ekonomik kalkınması üzerinde önemli etkiye sahip olacağına dair inancını dile getirdi.

Bu arada Nursultan Nazarbayev ve Recep Erdoğan, iki ülke arasındaki yapıcı diyalogun daha da derinleştirilmesi konularını ele aldılar. Telefon konuşması Türk tarafının inisiyatifinde gerçekleştirildi.

ERDOĞAN, BERDİMUKHAMEDOV'U TANAP DOĞALGAZ BORU HATTI AÇILIŞINA DAVET ETTİ

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, telefonda görüştüğü Türkmenistan Cumhurbaşkanı Gurbangulı Berdimuhamedov'u Haziran ayında Trans-Anadolu Doğalgaz Boru Hattı'nı (TANAP, Trans-Anatolian Pipeline) açmaya davet etti.

Türkmenistan Devlet Televizyonunun verdiği bilgiye göre telefon görüşmesi sırasında iki devlet başkanının enerji alanında ikili iş birliğinin önemli bir potansiyele sahip olduğunu belirttiğine dikkat çekildi. Dünya sahnesinde Türkmenistan'ın gaz diplomasisine verdiği desteği ifade eden Erdoğan, Türkmen muadilini TANAP'ın açılışına davet etti; Berdimuhamedov davet için teşekkür etti. Türkmenistan tarafı konunun uygun düzlemde, diplomatik kanallar aracılığıyla ele alınacağını belirtti.

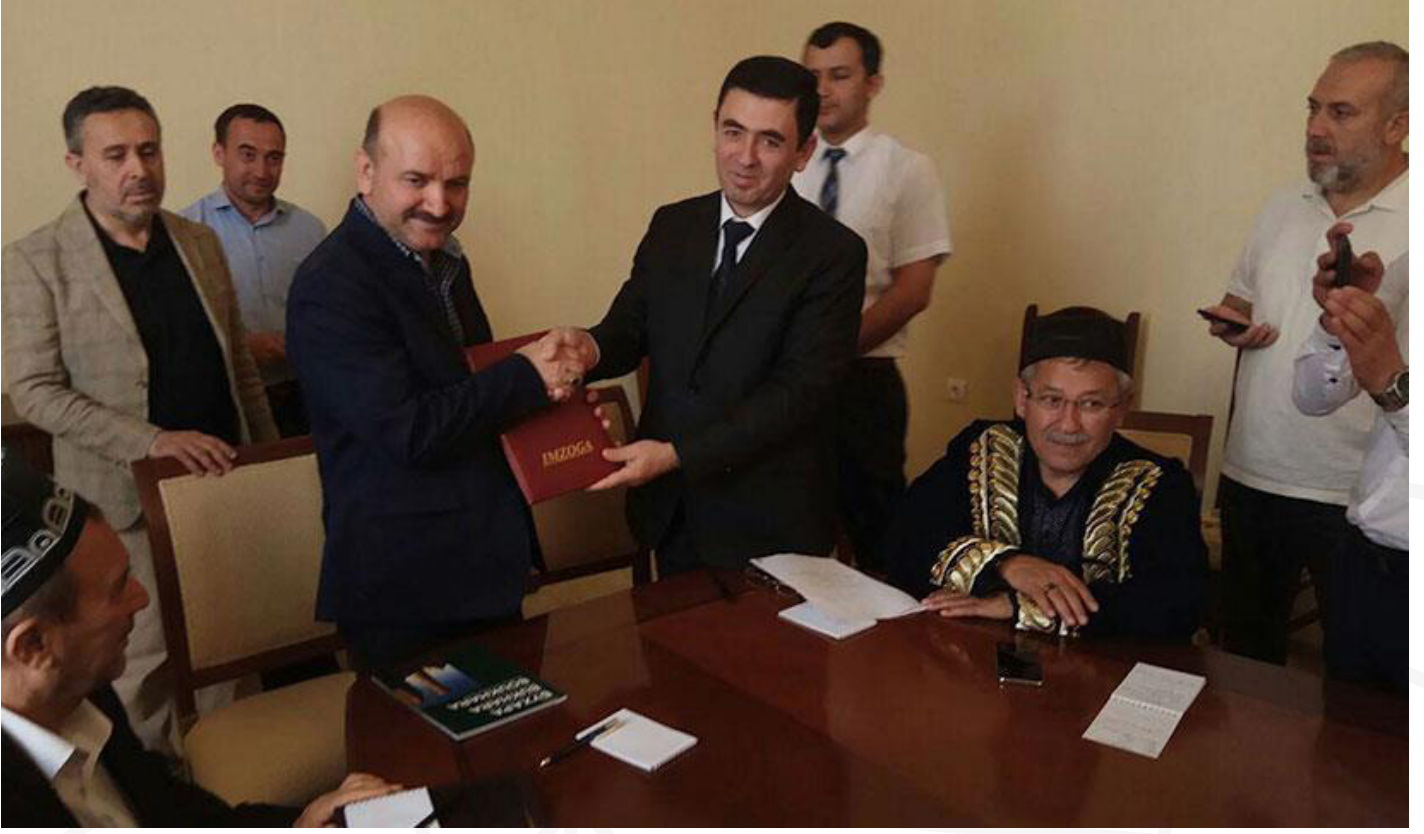
TANAP'ın açılışı 12 Haziran'da Eskişehir'de gerçekleştirilecek. Açılışa Gürcistan Cumhurbaşkanı Georgi Margvelashvili ve Bulgaristan Başbakanı Boyko Borisov da davet edildi.

TANAP'ın temel atma töreni Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ve Gürcistan Cumhurbaşkanı Giorgi Margvelashvili'nin katılımıyla 17 Mart 2015 tarihinde Kars'ta yapıldı. Proje, Azerbaycan'ın en zengin doğalgaz kaynağı olan Şah Deniz sahasından Gürcistan ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya gaz nakli yapılmasını öngörüyor. Bu proje, Azerbaycan doğalgazının ilk kez boru hattıyla doğrudan Avrupa

ülkelerine ulaşmasını sağlayacak. Trans Adriyatik Doğalgaz Boru Hattı (TAP) ve Güney Avrupa ülkelerinde altyapı çalışmalarının tamamlanmasından sonra Azerbaycan gazının 2020 yılında Avrupa'ya ulaştırılması bekleniyor. Uzmanlar, Azerbaycan gazının boru hattını doldurmak için yeterli olmayabileceğini ve Güney Gaz Koridoruna büyük olasılıkla diğer kaynakların bağlanacağını düşünüyorlar.

Türkmenistan'ın doğalgaz kaynaklarının da bu hatta bağlanması tüm katılımcı ülkelerin faydasına olacak. Türkmenistan, Rusya üstünden dünya piyasasına ulaşan doğalgazını TAPI (Türkmenistan-Afganistan-Pakistan-Hindistan), Türkmenistan-Çin boru hattı projeleriyle çeşitlendirme ve bağımlılığı azaltma yönünde bir politika izliyor. Türkmenistan'ın Güney Gaz Koridoruna bağlanması için, Hazar Denizi yatağında Türkmenistan ve Azerbaycan'ı birbirine bağlayan Trans-Hazar Gazı Boru Hattı'nın inşa edilmesi gerekiyor. Trans-Hazar Gazı Boru Hattı, ilk kez 1996 yılında ABD'nin önerisiyle gündeme geldi. 1999 yılında İstanbul'daki OECD toplantısında Azerbaycan, Gürcistan, Türkiye ve Türkmenistan ortak bir doğalgaz boru hattı projesi olan Güney Kafkasya Doğalgaz Boru Hattı'nın inşasını kabul etti. Rusya ve İran'ın karşı çıktığı bu proje 2000 yılında donduruldu. 2001 yılında Bakü-Tiflis-Ceyhan Petrol Boru Hattı Projesi (BTC) başlatıldı ve 2006'da faaliyete geçti.

TÜRKİYE İLE ÖZBEKİSTAN ARASINDA EĞİTİMDE İŞ BİRLİĞİ

Özbekistan Müslümanları Din İşleri İdaresi'nin daveti üzerine Özbekistan'ı ziyaret eden Türkiye'deki üniversitelerin rektörleri, rektör yardımcıları ve ilahiyat profesörlerinden oluşan heyet, Özbekistan'ın başkenti Taşkent'teki Özbekistan Milli Üniversitesi ve Buhara şehrindeki Mir Arap Yüksek Medresesi ile iş birliği protokolü imzaladı.

Türk bilim heyeti üyelerinden İbn Haldun Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Recep Şentürk, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Bulut ve İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mürteza Bedir, Özbekistan Milli Üniversitesi'ne ziyaret gerçekleştirdiler.

Milli Üniversite Rektörü Prof. Dr. Avazcan Marahimov ile yapılan görüşmede iki ülke yükseköğretim kurumları arasında yükseköğretim alanında kapsamlı iş birliğine konuları ele alındı.

Özbekistan Milli Üniversitesi ile İstanbul Üniversitesi ve İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi arasında öğrenci, öğretim elemanı ve personel değişimi, ortak eğitim çalışmaları ile araştırma yürütülmesi ve dil eğitimi yapılmasını amaçlayan protokol imzalandı. Ayrıca Özbekistan Milli Üniversitesi bünyesinde Özbek-Türk ortak fakültesinin açılması konusunda mutabakat sağlandı.

İbn Haldun Üniversitesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi tarafından

açılacak olan Özbek-Türk ortak fakültesinde tarih, sosyoloji, psikoloji, iletişim, ekonomi, film yönetmenliği ve iletişim bölümleri yer alacak. Dersler Özbekistan Milli Üniversitesi ile Türk üniversitelerinin öğretim üyeleri tarafından verilecek ve bu fakülte mezunları Özbekistan Milli Üniversitesi ve Türkiye'deki ilgili üniversitenin 4 yıllık lisans diplomasını alacak.

Bu arada Özbekistan'ın Buhara şehrindeki Mir Arap Yüksek Medresesi ile Türkiye'nin dört üniversitesi arasında iş birliği protokolü imzalandı.

Anadolu Ajansı'nın haberine göre Buhara'daki Mir Arap Yüksek Medresesi ile Türkiye'nin İbn Haldun Üniversitesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi arasında eğitim alanında iş birliği protokolü imzalandı.

Söz konusu protokollerle taraflar arasında öğrenci değişimi, ortak bilimsel araştırma projeleri, öğretim görevlilerinin staj eğitimi, bilgi ve bilimsel materyal değişimi, ortak konferans ve benzeri etkinlikler düzenleme konularında iş birliği öngörülmüştür.

20 Nisan'da Türkiye'de İbn Haldun Üniversitesi ile Orta Asya'nın en köklü üniversitelerinden olan Özbekistan Milli Üniversitesi arasında eğitim alanında iş birliği protokolü imzalanmıştı.

KIRGIZİSTAN'DA ÖZBEK OTOMOBİL FABRİKASI AÇILACAK

Özbekistan'ın UzAvtoSanoat Şirketi Başkanı Umidjon Salimov gazetecilere Kırgızistan'da otomobil fabrikası açacaklarını bildirdi.

Kırgızistan ile otomobil satışlarını artırmaya yönelik bir anlaşma imzaladıklarını dile getiren Salimov, "Kısa süre önce yeni Özbekistan-Kırgızistan-Çin nakliye koridoru açıldı. Bu bizim için öncelikli pazarlardan biri. Bu, bizim için cazip bir rota. Bu güzergahta seyahat süresini azaltıyor ve tabii Kırgızistan'da araçların montajı daha ucuza mal olacak." dedi.

Şirketin çalışma grubunun dört kez Kırgızistan'ı ziyaret ettiği ve montaj için önerilen yerleri incelediğini belirten Salimov, "Şu an projenin ekonomik yönünü inceliyoruz. Modern otomobil endüstrisinin önceliklerinden biri kârlılık olduğundan, bu bizim için de önemli. Yaptığımız her şey getireceği gelire göre hesaplanmalıdır. Bu nedenle Kırgızistan Ekonomi Bakanlığı ile birlikte hesaplamalar yapıyoruz." ifadelerini sözlerine ekledi.

GM Uzbekistan, Kırgızistan'da Ravon Nexia (Ravon R3) marka arabaların montajını yapmayı planlıyor. Üretim yeri için Kırgızistan'ın güneyinde yer alan ve Özbekistan'ın Asaka ilçesindeki fabrikaya yakın olan Oş şehri seçildi.

GM Uzbekistan'ın başlıca ihracat pazarları, otomobillerin Ravon markası altında ihraç edildiği Rusya ve Kazakistan. Şirket Asaka, Harezmi ve Taşkent'teki 3 üretim yerinde

Chevrolet ve Ravon markası ile Spark (R2), Nexia (R3), Cobalt (R4), Lacetti (Gentra), Captiva, Malibu, Damas ve Labo olarak 8 model üretiyor.

Ravon markasını üreten GM Uzbekistan, Özbekistan'da araba üretiminde tekel durumunda olan UzAvtoSanoat'ın alt kuruluşu. UzAvtoSanoat'ın kuruluşu, eski Cumhurbaşkanı İslam Karimov'un 1992 yılında Güney Kore'de Daewoo fabrikalarına yaptığı ziyarete dayanıyor. 1993 yılında Özbek-Kore ortaklığında UzDaewooAuto kuruldu ve Özbekistan'ın Asaka ilçesinde fabrika üretime başladı. 1996'da UzAvtoSanoat ile Türkiye'den Koç Holding arasında imzalanan anlaşmayla SamKochAvto kuruldu ve 1999'da ortak otobüs üretimine başlandı. 2006'da Koç Holding ortaklıktan çıktı. Şirketin MAN otobüslerinin üretimi Alman ortaklığında devam ediyor. Ayrıca Japonya'nın İszuzu araçları da bu şirket altında üretiliyor.

Kısa bir süre önce Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, Asaka'daki fabrikayı ziyareti sırasında GM Uzbekistan'ın faydasının olmadığını açıklamıştı. Özbekistan, UzAvtoSanoat'ın tekel konumunu kırma ve otomotiv üretimi için ülkeyi farklı ülkelerin dış yatırımına açma yönünde hareket edebilir. Özbekistan 32 milyonluk nüfusu, otomotiv üretimindeki deneyimi ve şimdi Çin'e uzanan yeni yolların inşasıyla yeni otomotiv fabrikaları kurulması için avantajlı konumda.

ÇİN'DEN ORTA ASYA ÜLKELERİNE YÜK TRENİ SEFERLERİ BAŞLADI

Çin'in orta kesiminden Orta Asya'nın 5 cumhuriyetine doğrudan malların ulaşımı için bir demiryolu hattı çalışmaya başladı. İlk yük treni 29 Mayıs'ta Çin'in Henan Eyaleti'nin merkezi olan Xinxiang şehrindeki istasyondan yola çıktı. Haftada bir sefer yapacak olan tren Xinxiang'dan yola çıkıp Taiyuan, Yinchuan, Zhongwei, Wuwei ve Urumçi şehirlerinden geçiyor. Daha sonra, Çin ve Kazakistan arasındaki Alashankou gümrük kapısına ulaşan tren, sınırın Kazakistan tarafındaki Dostık gümrük kapısından geçiyor ve Kırgızistan, Tacikistan, Özbekistan ve Türkmenistan'a ilerliyor. Bu demiryolu güzergahı, Çin'in iddialı "Tek Kuşak, Tek Yol" projesi çerçevesinde kullanıma açılıyor.

Yapılacak seferlerle Orta Asya ülkelerine mekanik ekipman, kauçuk ürünler, yanmaz malzemeler ve diğer mallar taşınacak ve tren Orta Asya ülkelerinden alınacak hammaddelerle geri dönecek. Elli vagonluk trenle yıllık yük trafiğinin 150-200 bin tona ulaşacağı hesaplanıyor. Sefer sayısının ilerleyen zamanlarda artırılması bekleniyor.

2019 YILINDA AKB ÖZBEKİSTAN'DAKİ PROJELERE 1 MİLYAR DOLARDAN FAZLA PARA AYIRACAK

2019'da Asya Kalkınma Bankası (AKB), Özbekistan'daki altyapı projeleri için 1 milyar dolardan fazla para tahsis edeceğini açıkladı. AKB Orta ve Batı Asya Bölümü Genel Müdürü Werner Liepach'ın verdiği bilgiye göre Özbekistan, Pakistan'dan sonra AKB'den en çok kredi, hibe ve teknik yardım alan ikinci ülke. 2019 yılı sonuna kadar Kazakistan'da demiryollarının su ve enerji kullanımının verimliliğinin artırılması ve başlatılacak diğer yeni projelere 1 milyar dolardan fazla kaynak ayrılması bekleniyor.

Liepach, Orta Asya'nın merkezinde yer alan Özbekistan'ın katılımı olmadan bölgesel ölçekte enerji, ulaşım ve lojistik projelerin gerçekleştirilmesinin imkansız olduğunu belirtti. Özbekistan'dan kun.uz haber sitesine göre ayrıca Özbekistan tarafından başlatılan projelerin Orta Asya'nın tamamı için büyük önem taşıyor. Bu projeler, bölgesel iş birliğini güçlendirmeyi ve ekonomik istikrarı amaçlayan AKB faaliyetlerinin öncelikleriyle de uyumlu. Bunlara örnek olarak Özbekistan Hükümeti tarafından teşvik edilen Afganistan'daki Mazar-ı Şerif ve Herat arasındaki demiryolu inşaatı gösteriliyor. Projenin gerçekleştirilmesiyle

Afganistan üzerinden taşınan malların hacmi önemli ölçüde artacak, Afganistan'daki sosyo-ekonomik kalkınmaya önemli bir katkı sağlanacak ve aynı zamanda bölgesel ekonomik iş birliği daha da genişleyecek.

kun.uz haber sitesinde yer alan bir başka habere göre AKB 2019 yılında Taşkent'te maliye bakanları toplantısı düzenlemeyi planlıyor ve toplantının AKB tarihinde ilk kez üye devletlerin devlet başkanlarının zirvesiyle birleştirilmesi ihtimali değerlendiriliyor.

Özbekistan Washinton Büyükelçiliği, ABD-Özbekistan Ticaret Odası ve üye şirketleri, Kuzey Amerika AKB ofisi ile birlikte 29 Mayıs'ta bir yuvarlak masa toplantısı düzenledi. Toplantı sırasında AKB ile ikili iş birliğinin genişletilmesi ve ABD şirketlerinin Özbekistan'da altyapı projeleri uygulaması görüşüldü. Ayrıca Orta Asya'da ekonomik büyümeyi hızlandırma amaçlı bölgesel öneme sahip yatırım projelerinin uygulanmasına ilişkin görüş alışverişinde bulunuldu.

Liepach, AKB'nin Özbekistan ekonomisinin gelişmesi için umutlu olduğunu kaydetti ve yatırımcıların Özbekistan pazarına girmesi ve projelerin kârlılığı için elverişli koşullar oluşturduğunu ekledi. Liepach, istikrarlı ekonomik büyümenin sağlanmasındaki kilit faktörün Özbekistan Cumhurbaşkanı tarafından başlatılan reformların başarılı bir şekilde uygulanması olduğunu belirtti.

Özbekistan'ın bankaya katıldığı 1995 yılından bugüne AKB toplam 17 milyar dolarlık 60 proje finanse etti. Bu çerçevede AKB'den toplam 6,9 milyar dolar kredi çekildi.

DÜNYA BANKASI ORTA ASYA'DAKİ BÜYÜMENİN 2018'DE ARTACAĞINI AÇIKLADI

Dünya Bankası (WB) hazırladığı “Küresel Ekonomik Beklentiler” raporunda Orta Asya ekonomisinin büyüme hızınının 2018’de yüzde 3,2 olacağını açıkladı. Dünya Bankası’na göre, 2017 yılında büyüme yüzde 3,1 seviyesinde gerçekleşti. Açıklamaya göre “hammadde ihraç eden ülkelerin ekonomisinin yeniden canlanması, hammadde ithal eden ülkelerdeki durgunluk ile kısmen dengelenecek”. Bankanın uzmanlarına göre 2017 yılında GSYİH yüzde 4 büyüme gerçekleştirdi. 2020 yılına kadar büyümenin yüzde 3 olacağı tahmin ediliyor. Raporunda Avrupa ve Orta Asya’daki ekonomik büyüme dinamikleri, geçen yılın sonundaki yüksek göstergelere rağmen azaltılarak daha ılımlı hale getirildi. Raporun yazarlarına göre “2017 sonundaki güçlü ticari faaliyetlere karşın Avrupa ve Orta Asya bölgesindeki ekonomik toparlanma ihracatın

yavaşlaması ve ülkelerin maliye politikasındaki sıkışıklık nedeniyle daha ılımlı hale geliyor.” İthalatçı ülkelerden Euro bölgesi ülkelerinde artan talebin zayıflaması ve Orta Avrupa ülkelerinde AB fonlarının azalması Orta Asya’nın ihracatının artmasını olumsuz etkiliyor.

Raporunda “Hammadde ihracatçısı Rusya, Azerbaycan ve Kazakistan gibi ülkelerde enflasyon genel olarak ılımlı hale geldi. Bu da ulusal para oranlarındaki zayıflamanın sonuçlarının yumuşamasına işaret ediyor.” diye belirtiliyor. Uzmanlar, Kazakistan’da ekonomik büyüme oranlarının bu yıl Orta Asya ortalamasının üstünde, yüzde 3,7 olarak gerçekleşmesini bekliyor. Ancak Kaşagan petrol sahasındaki artışın yavaşlamasıyla genel ekonomik büyümenin önümüzdeki yıl yüzde 3,3’e düşmesi bekleniyor.

KTMÜ Adına Sahipleri:
Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asılбек Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:
Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

Orta Asya Haberleri

Bültenlerimize internet sayfamızdan ulaşabilirsiniz:

orasam.manas.edu.kg

MALDİV ADALARI

Kolombo

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

12/06/2018 - 18/06/2018 / Sayı: 19

ÇİN'DE ŞANGHAY İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ ZİRVESİ YAPILDI

上海合作组织成员国元首理事会会议 ЗАСЕДАНИЕ СОВЕТА ГЛАВ ГОСУДАРСТВ-ЧЛЕНОВ ШАНХАЙСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ СОТРУДНИЧЕСТВА

2018年6月9-10日 中国·青岛 9-10 ИЮНЯ 2018 Г. ЦИНДАО КИТАЙ

Çin'in doğu kıyısındaki Çingdao (Qingdao) şehrinde 9-10 Haziran'da, Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) Devlet Başkanları Zirvesi gerçekleştirildi. Yapılan toplantılarda, katılımcı ülke liderleri 17 anlaşma imzaladı. Zirveye Hindistan ve Pakistan da ilk kez tam üye statüsüyle katıldı. Çin Halk Cumhuriyeti Devlet Başkanı Şi Cinping'in ev sahipliğindeki zirveye ŞİÖ Genel Sekreteri Raşid Alimov, Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev, Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov, Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev, Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Vladimir Putin, Tacikistan Cumhurbaşkanı Emomali Rahmon ve ilk kez üye olan ülkelerini temsilen Hindistan Başbakanı Narendra Modi ile Pakistan Cumhurbaşkanı

Memnun Hüseyin katıldılar. Üye ülke temsilcileri dışında zirvede gözlemci ülke devlet başkanları olarak Afganistan İslam Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Aşraf Ghani, Belarus Cumhurbaşkanı Aleksander Lukaşenko, İran İslam Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani, Moğolistan Cumhurbaşkanı Haltmaagiin Battulga yer aldılar. Bu, ŞİÖ'nün tarihindeki en yüksek katılımı zirve oldu. ŞİÖ Genel Sekreteri Raşid Alimov, zirve sırasında yaptığı konuşmada Hindistan ve Pakistan'ın Şanghay İşbirliği Örgütü'ne tam üye olarak kabul edilmesinin iş birliğinin geliştirilmesi ve örgütün yüksek potansiyelinin ortaya çıkarılması için önemli bir adım olduğunu söyledi. Toplantıya başkanlık eden Çin Devlet Başkanı Şi

Cinping, yaptığı konuşmada ekonomik genişleme ve güvenlik konularında iş birliğinin gerekliliğini öne çıkardı ve ŞİÖ'nün gücünü çoğulluğundan aldığını vurguladı. ŞİÖ'nün cepheleşme karşıtı, herhangi bir üçüncü tarafı hedef almayan ve ittifak gibi hareket etmeyen bir platform olmasının önemini altını çizdi. Topluluğun Batı'nın kucakladığı "medeniyetler savaşı", "sıfır toplamı oyun" (zero-sum game) veya "Soğuk Savaş zihniyeti"ne karşı bir duruş sergilediğini belirterek, "küreselleşmeye karşıtlığı, tek taraflılık ve ticari korumacılık yeni biçimler alıyor olsa da, karşılıklı yararlar için iş birliği arayışı yükselmektedir." açıklamasında bulundu.

Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Vladimir Putin, toplantıda yaptığı konuşmada terörle mücadeleyi öne çıkardı. Putin, ŞİÖ'nün çalışmalarının öncelikli alanlarından birinin örgüt üyesi devletlerin sınırları yakınındaki çatışmaların siyasi ve diplomatik çözümü için yardım vermesi olduğunu belirterek, Afganistan'daki durumun özel dikkat gerektirdiğini belirtti ve "Bu ülkenin topraklarından gelen terör tehdidine karşı savaşmak, uyuşturucu üretimi ve nakliyatını durdurmak, Afganistan'a ulusal uzlaşma, ekonomik canlanma ve istikrara kavuşma süreçlerinde yardım etmek önemlidir." dedi. Putin, Suriye'deki sorun konusunda Suriye hükümetinin barışçıl çözüm için Soçi Diyalogunu desteklediğini fakat muhalefette benzer bir durumun görülmediğini ifade etti. Putin ayrıca, Suriye'de terörle mücadelede gösterdikleri çok kıymetli iş birliğinden ötürü Türkiye ve İran ile katkıları dolayısıyla ŞİÖ üyesi Kazakistan'a teşekkür etti.

Toplantı öncesinde el sıkışırken görülen, ilişkileri sorunlu iki ülkenin devlet başkanlarından Pakistan Cumhurbaşkanı Memnun Hüseyin zirvede yaptığı konuşmada terörizm ve yoksullukla mücadelede ŞİÖ'nün önemini vurguladı. Putin'in dikkat çektiği konulardan Afganistan'daki soruna değinen Hüseyin, hükümet ile Taliban arasındaki ateşkese

övdü ve Pakistan'ın sorunlu komşusunda kalıcı barış sağlamada ŞİÖ'nün önemine dikkat çekti. Ayrıca, teröre finansman sağlayan uyuşturucu ticaretiyle mücadele yönünde ŞİÖ kapsamında imzalanan anlaşmalardan memnuniyetini dile getirdi.

Pakistan gibi ŞİÖ'ye yeni üye olan Hindistan'ın Başbakanı Narendra Modi, ŞİÖ'nün ülkesi için önemini vurgularken, Afganistan'a barış getirilmesi gerektiğini söyledi. Modi ayrıca ŞİÖ genelinde paylaşılan dijital ortaklığın önemini vurguladı.

Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev ise, kendinden önceki konuşmacılardan farklı olarak, ŞİÖ'nün sadece daha fazla güvenlik için kurulmuş bir iş birliği örgütü olmadığı, aynı zamanda daha sıkı kenetlenmiş ticari bağların teşvik edilmesi için kurulmuş olduğunu hatırlattı ve ŞİÖ ülkelerini Yüksek Hızlı Avrasya Demiryolu inşa etmeye davet etti. Kaliteli ekonomik büyüme için Nazarbayev, güçlü katma değer sağlayacak ve ŞİÖ üyesi ülkelerin bilim, finans ve insan potansiyelinin kullanılmasına imkan verecek büyük altyapı projelerinin hayata geçirilmesini önerdi. Nazarbayev, Pekin-Astana-Moskova-Berlin hattında kurulacak Yüksek Hızlı Avrasya Demiryolu'nun da böyle bir proje olabileceğini ve bu projenin ŞİÖ ile Avrasya Ekonomik Birliği'ni birleştireceğini söyledi.

Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov da zirvede yaptığı konuşmada Afganistan barışına değinerek, uzun süredir devam eden ihtilafın çözümünde birlikte çalışmanın hem güney hem de Orta Asya'da genel barış ve istikrar için hayati öneme sahip olduğunu ifade etti. Ceenbekov ayrıca, Çin de dahil Tüm ŞİÖ üyeleriyle birlikte Orta Asya'da ticaretin entegrasyonu ve düzenlenmesine yardımcı olacak büyük çaplı taşımacılık ve lojistik projeleri üzerinde çalışmayı sabırsızlıkla beklediğini belirtti. Hindistan ve Pakistan'ın katılımıyla ŞİÖ'nün Avrasya topraklarının yüzde 60'ını ve 3 milyardan fazla insanı biraraya getirerek, dünyanın en büyük bölgesel örgütü haline geldiğini hatırlatan Ceenbekov, bu örgütün sadece coğrafi sınırlarının genişlemediğini, sahip olduğu toplam potansiyelle aynı zamanda bölgede ŞİÖ'nün sorumluluğunun da arttığını vurguladı. ŞİÖ kapsamında diyalogun sürekli hale getirilmesi ve gündeme gelen uluslararası sorunlarda koordinasyon içinde pozisyon alınması gerektiğini ifade etti.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev de ifade edilen görüşlere katılarak, özellikle Afganistan sorununun çözümünde ŞİÖ'nün rolüne dikkat çekti. Mirziyoyev, terörizm ve aşırılığa karşı sağlam bir bağımsızlığın geliştirilmesi için ticari ve ekonomik geri kalmışlığın aşılması ve iş birliğinin güçlendirilmesi gerektiğini belirtti. Mirziyoyev ayrıca, Çin'den başlayıp Kırgızistan'dan geçerek Özbekistan'a uzanacak demiryolu inşaatını desteklediğini açıkladı. Cumhurbaşkanı, Asya'nın ulaştırma hatlarıyla bütünleştirilmesinin önemini vurgularken, en büyük dünya pazarlarına ulaşacak kısa hatlara gereksinim olduğunu, Mazar-ı Şerif - Herat demiryolu hattının inşasını desteklediğini ifade etti.

Toplantıda önemli bir güvenlik konusu olarak liderler

tarafından gündeme getirilen Afganistan ile komşu Orta Asya ülkesi Tacikistan'ın Cumhurbaşkanı Emomali Rahmon da konuşmasında Afganistan üstünde durdu ve bu konuda iş birliğinin önemine dikkat çekti. Rahmon, son zamanlarda Afganistan'da Taliban ve diğer grupların terör faaliyetlerinin arttığını ve bu nedenle Afganistan'ı destekleme ihtiyacının da giderek büyüdüğünü belirtti. Bu meseleyle bağlantılı olan, yasa dışı uyuşturucu ticaretine karşı mücadelenin de önemine işaret eden Rahmon, ŞİÖ'nün uyuşturucu karşıtı programını takdir ettiğini belirterek, uyuşturucuyla mücadelede iş birliği için ŞİÖ içinde bir teşkilat oluşturulmasını önerdi. Cumhurbaşkanı ayrıca, ŞİÖ genelinde kendi kendine yeterlilik ve sürdürülebilir kalkınmayı geliştirmek için çevre dostu teknolojilerin kullanılması gerektiğinden bahsetti.

Toplantının kapanışında Toplantı Başkanı ve Çin Devlet Başkanı Şi, gelecekteki girişimleri daha da uyumlu hale getirmeyi amaçlayan ŞİÖ Üyesi Devletler arasında Uzun Vadeli İyi Komşuluk, Dostluk ve İşbirliği Anlaşması'nın imzalandığını duyurdu. Şi, küresel ölçekte "çok kutupluluğa ve ekonomik küreselleşmeye yönelik eğilimin derinleştiğini" vurgulayarak, ülkelerin bugün her zamankinden daha fazla birbirine bağımlı hale geldiğini söyledi.

Çin Devlet Başkanı, tüm ŞİÖ taraflarının korumacılığı reddedeceğini ve daha derin, yakın, adil, özgür ve her zaman kurallara dayalı bir ticaret rejimine doğru ilerlenerek, kalkınma ve refah yoluyla barışı destekleyeceklerini ifade etti. Tüm tarafların uluslararası ticaret mekanizmalarını geliştirmek için "Tek Kuşak, Tek Yol" girişiminden yararlanabileceklerini açıkladı.

Şi Cinping eğitim, bilim, teknoloji, sağlık, çevre koruma, turizm, medya, spor ve kültür alışverişi alanlarında iş birliği ile ekonomik iş birliğini bütünleştirmenin önemini vurgulayarak, daha uyumlu ilişkiler kurulabilmesi için ŞİÖ üyelerinin benzersiz kültürel çeşitliliğine her zaman saygı

gösterileceğini söyledi.

Zirve sırasında ayrıca, iki yıllık görev süresi sona erecek olan ŞİÖ Genel Sekreteri Tacikistanlı Raşid Alimov'un yerine 1 Ocak 2019, 31 Aralık 2021 arasında ŞİÖ Genel Sekreterliği görevini yürütmek üzere Özbekistan'dan Vladimir Norov atandı.

Şanghay İşbirliği Örgütü'nün kuruluşu 1996 yılında Çin Halk Cumhuriyeti, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Rusya Federasyonu arasında karşılıklı güvenin artırılması, sınır bölgelerinin silahsızlandırılması ve bölgesel iş birliğinin teşvik edilmesi amacıyla oluşturulan "Şanhay Beşlisi"ne dayanıyor. 2001 yılında Özbekistan'ın katılımıyla birlik üyesi ülkelerin sayısı altıya çıkınca birlik, Şanghay İşbirliği Örgütü adını aldı. Örgütün Daimi Sekreteryası Pekin'de yer alıyor.

ŞİÖ'ye 2001 yılından beri yeni tam üye alınmıyordu, ancak 2017 Devlet Başkanları Zirvesi'nde alınan kararla Hindistan ve Pakistan'ın tam üyelikleri de kabul edilerek, Örgüt'ün üye sayısı sekize çıkarıldı.

ŞİÖ'de gözlemci ve ayrıca diyalog ortağı statüsünde ülkeler de var. Afganistan, Beyaz Rusya ve İran ŞİÖ'de gözlemci üye; Azerbaycan, Ermenistan, Kamboçya, Nepal, Sri Lanka ve Türkiye ise diyalog ortağı statüsünde.

Zaman zaman İran ve Türkiye'nin tam üye olmaları gündeme geliyor. Bunun yanında Azerbaycan, Ermenistan, Bangladeş, Mısır, Nepal, Suriye ve Sri Lanka gözlemci olmak için talepte bulundular. Irak, İsrail, Maldivler ve Ukrayna ise, diyalog ortağı olma talebinde bulundular.

Başlangıçta bir güvenlik ve iş birliği teşkilatı olarak kurulan ŞİÖ, zamanla ekonomik ve kültürel konularda iş birliğine de gündemine aldı. Ancak halen ŞİÖ'nün gündeminde ağırlıklı olarak terör, uyuşturucu ve ayrılıkçılıkla mücadele gibi güvenlikle ilgili konular öncelik taşıyor. Çin'in ekonomik büyümesi ve "Tek Kuşak, Tek Yol" girişimiyle başta komşuları olmak üzere pek çok ülkede başlattığı projeler ŞİÖ çerçevesinde ekonomik iş birliklerinin önemini artırıyor. Ekonomik iş birliği talepleri artarsa, Rusya ile birlikte Belarus, Ermenistan, Kazakistan ve Kırgızistan'ın üye olduğu Avrasya Ekonomik Birliği ile ŞİÖ arasında nasıl bir yapısal yakınlaşmanın yaşanacağı belirsizliğini koruyor.

Zirvenin Kanada'daki G-7 Zirvesi ile yakın tarihlere (8-9 Haziran) denk gelmesi ve G-7 Zirvesi'nde ABD Başkanı ile diğer ülkelerin liderleri arasında yaşanan sorunlar ŞİÖ Zirvesi'nde Çin Devlet Başkanı Şi tarafından ima edilerek, Batı'dan farklı bir yol izlemenin gereği olarak dile getirildi. G-7 Zirvesi'nde yaşanan tartışma ve ABD Başkanı Trump'ın dış ticarete korumacı politikalara yönelmesi vesilesiyle Şi, Batı'dan farklı olduklarını, küresel serbest ekonomiyi inşa edebilmek için Dünya Ticaret Örgütü'nün kurallarına sahip çıkmayı ve çoklu ticareti desteklemek gerektiğini savundu. Çin'de gerçekleşen son zirvede Çin tarafından vurgulanan ve Kazakistan, Kırgızistan ile Özbekistan'dan destek gören "Tek Kuşak, Tek Yol" girişimi ve üye ülkeler arasında serbest ticaret vurgusunun ileriki yıllarda ŞİÖ'de ne gibi değişiklikleri zorlayacağı dikkatle takip edilecek bir konu olarak görünüyor.

ŞİÖ DÖNEM BAŞKANLIĞI ÇİN'DEN KIRGIZİSTAN'A GEÇTİ

Çin'in Çingdao (Qingdao) şehrinde 9-10 Haziran tarihinde gerçekleştirilen Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) Devlet Başkanları Zirvesi'nde Kırgızistan, ŞİÖ Dönem Başkanlığı'nı Çin'den devraldı.

Zirvede yaptığı açıklamada Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov, Dönem Başkanlığı sırasında "Şanghay ruhu" ile karşılıklı güven ve anlayışı, halklar arasında yapıcı ve verimli iş birliğini, dostluk ilişkileri ve iyi komşuluğu güçlendirmeye devam edeceğini söyledi. Ceenbekov, ŞİÖ 2025 Kalkınma Stratejisi kapsamındaki yükümlülüklerin yerine getirilmesine dikkat edeceğini ifade ederken, Kırgızistan'ın Çin'in 2017-2018 yıllarındaki başkanlığının sonuçlarını çok iyi değerlendirdiğini söyledi ve Çin'in üst düzey bir dizi etkinlik düzenleyerek, birçok konuda ilerleme sağladığını ve yeni mekanizmaları hayata geçirdiğini ekledi. ŞİÖ'nün kural ve prosedürleri uyarınca,

Kırgızistan 2018-2019 döneminde başkanlık görevini yürütürken, kuruluşun daha da gelişmesine katkıda bulunacak ve bir sonraki 2019'daki ŞİÖ Devlet Başkanları Zirvesi'ne ev sahipliği yapmak için hazırlıkları yürütecek.

Çin Devlet Başkanı Şi Cinping, zirve hazırlıkları için Çin'in Kırgızistan'a yardımcı olacağını bildirdi.

Hindistan Başbakanı Narendra Modi de, Kırgızistan'ın Dönem Başkanlığını tebrik ederken, bu konuda kendilerine yardımcı olacaklarını sözlerine ekledi. Modi bunun yanında, yapılacak 25. Zirve için bir yol haritası geliştirmeyi önerdi ve "25. Zirvede ŞİÖ'nün yıldönümünü kutlayacağız. Sanırım hedefleri ve ölçütleri belirlemeliyiz. Belki yol haritası geliştirecek bir komite oluşturabiliriz." dedi.

ŞİÖ Devlet Başkanları Zirvesi'nin bir sonraki toplantısı Kırgızistan'da 14-15 Haziran 2019 tarihinde düzenlenecek.

TANAP'IN AÇILIŞ TÖRENİ YAPILDI

Hazar Denizi'nden Avrupa'ya gaz taşıyacak TANAP'ın (Trans-Anatolian Natural Gas Pipeline) açılış töreni 12 Haziran'da Türkiye'nin Eskişehir şehrinde gerçekleştirildi. Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ev sahipliğindeki törene Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Bulgaristan Başbakanı Boyko Borisov, Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vučić, Ukrayna Cumhurbaşkanı Petro Poroşenko ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı ile enerji bakanları ve enerji şirketleri yetkilileri katıldılar.

Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan, "doğal gaz boru hattının aynı zamanda enerjinin lpekyolu olarak tanımlandığını" ifade ederek, "TANAP projesi çok taraflı işbirliğinin bir sonucu. Bunu planladığımız tarihten önce açıyor olmamız da mutluluk verici. Söz konusu projenin hızlandırılması siyasi irade sayesinde gerçekleşti. Bu Avrupa'daki en büyük proje olacak. Haziran 2019'da Yunanistan'a ulaşımını sağlamayı düşünüyoruz. Proje on binlerce kişiye iş imkanı sağladı." dedi. Cumhurbaşkanı Erdoğan, başlangıç kapasitesinin 16 milyar metreküp olması planlanan TANAP projesinin taşıyacağı doğal gazın 10 milyar metreküpünün Avrupa'ya taşınacağı, 6 milyar metreküpünü ise Türkiye'nin kullanacağı bilgisini verdi.

Anadolu Ajansı'nın verdiği bilgiye göre, törende Ukrayna Cumhurbaşkanı Poroşenko, doğal gaz boru hattının Ukrayna'ya da ulaştırılmasını umduğunu bildirdi ve Rusya'yı hayata geçirdiği boru hattı projeleriyle Ukrayna'yı bir kenara itmekle suçladı.

TANAP, Hazar Denizi'nden Azerbaycan, Gürcistan, Türkiye üstünden Yunanistan ve İtalya'ya, ayrıca Bulgaristan'a doğal gaz taşıyacak Güney Gaz Koridoru'nun önemli bir parçası ve kimi uzmanlar tarafından Rusya'nın Avrupa'ya doğal gaz ulaştırmak için başlattığı "Türk Akımı" projesine alternatif olabileceği ifade ediliyor. Üç yılda tamamlanan proje, 8 milyar dolara mal oldu. Projenin şimdilik 16 milyar metreküp olan kapasitesinin 2023 yılında 23 milyar metreküpe ulaştırılması hedefleniyor.

Rusya'nın devlet haber ajansı Rianovosti, TANAP'ı değerlendirdiği haberinde TANAP'ın bir parçasını oluşturduğu "Güney Gaz Koridoru" projesinin Türkiye ve Avrupa Birliği ülkelerinin enerji ulaşımını çeşitlendirilmesi açısından önemine dikkat çekti.

BBC de 28 AB ülkesinin doğal gaz gereksiniminin yüzde kırkını karşılayan Gazprom'a bağımlılığı azaltacağı için projenin önemine dikkat çekti. BBC'nin verdiği bilgiye göre, AB yılda 360 milyar metreküp doğal gaz alıyor ve bunun 160 milyar metreküpü Rusya doğal gazı. Türkiye ve diğer AB üyesi olmayan dahil tüm Avrupa ülkelerine Gazprom'un yıllık ihracatı 192 milyar metreküp. Güney Gaz Koridoru aracılığıyla ulaşacak gazın bunun yanında önemli bir büyüklüğe sahip olmadığı belirtiliyor.

Geçen hafta Cumhurbaşkanı Erdoğan TANAP'ın açılış töreni hakkında Türkmenistan ve Kazakistan Cumhurbaşkanları ile telefon görüşmesi yapmıştı. İleride bu iki ülkenin de TANAP'a katılması mümkün olabilir. Uzmanlar, İran ve Irak'ın da TANAP'A katılması durumunda yıllık 80-100 milyar metreküp kapasiteye ulaşabileceğini ve ancak bundan sonra Rusya'ya bir alternatif oluşabileceğini belirtiyor.

Ancak bu arada Gazprom da Avrupa'ya yaptığı doğal gaz transferini arttırmak için 25 milyon dolara yıllık toplam 70 milyar metreküp kapasiteye sahip "Kuzey Akımı-2" ve "Türk Akımı" adlı iki doğal gaz boru hattı inşa ediyor. Kuzey Akımı-2 projesiyle Rusya Baltık Denizi altından Almanya'ya aktardığı doğal gazı iki katına çıkaracak. Gazprom'un istatistiklerine göre, Rusya doğal gazının yüzde 53,44'ünü alan Almanya, en önemli alıcı; onu yüzde 29.03 ile Türkiye izliyor. Bu iki büyük alıcıya yönelik "Kuzey Akımı-2" ve "Türk Akımı" projeleriyle kapasite artırımını önem taşıyor.

Ukrayna Cumhurbaşkanı'nın şikayetine konu olan durum ise, bu iki hattın faaliyete geçmesi sonucunda, Ukrayna üzerinden transit geçişin yılda 90 milyar metreküp doğal gazdan 10-15 milyar metreküpe düşmesi.

Bu gelişmeler yaşanırken, TANAP projesine İtalya'nın yeni Çevre Bakanı Sergio Costa'dan itiraz geldi. Hazar doğal gazını Yunanistan'dan geçtikten sonra Adriyatik Denizi altından İtalya'ya ulaştıracak TAP (Trans-Adriatic Pipeline) projesi hakkında açıklama yapan ve çevre koruma konusunda katı tutumuyla bilinen Beş Yıldız Hareketi'nden gelen Bakan, "projenin masada olduğunu ve tekrar gözden geçirileceği"ni belirterek, "enerji politikaları ve azalan gaz talepleri nedeniyle artık bu projenin manasız görüldüğü"nü açıkladı.

TÜRKİYE, KURUYAN ARAL GÖLÜ ARAZİSİNİ YEŞİLLENDİRİYOR

Aral Gölü'nün kurumasıyla birlikte, milyonlarca insanın yaşamını olumsuz etkileyen, ekolojik felakete yol açan bir çöl ortaya çıktı.

Taşkent'te düzenlenen "Aral Felaketinin Sonuçlarını Hafifletmek için Ortak Eylem" başlıklı konferansta Orta Asya Bölgesel Çevre Merkezi İcra Direktörü İskandar Abdullayev, Orta Asya ülkelerinin Aral felaketinden ders çıkarması ve benzer doğal felaketlerin ortaya çıkmasını

engellemesi gerektiğini dile getirdi.

Türkiye İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) Taşkent Program Koordinatörü Ali İhsan Çağlar, Aral Gölü'nün kurumasının sadece Orta Asya'nın değil, tüm dünyanın sorunu olduğunu kaydetti. Çağlar, kuruyan Aral Gölü'nün sosyo-ekonomik ve ekolojik durumunun iyileştirilmesi için gölün havzasında TİKA tarafından bir dizi projenin hayata geçirildiğini ve bu çerçevede yüz hektarlık alanda yeşillendirme çalışmaları yürütüldüğü bilgisini verdi.

Aral Gölü, 1960'a kadar 68.000 kilometrekarelik alanıyla dünyanın dördüncü büyük gölüydü. Kazakistan, Türkmenistan ve özellikle Özbekistan'da pamuk üretimini arttırmak için gölü besleyen Ceyhun (Amuderya) ve Seyhun (Sirderya) nehirlerinin sularının kanallarla pamuk tarlalarına dağıtılması sonucunda gölün suyu gittikçe azaldı. SSCB dağıldıktan sonra da devam eden sulama politikalarıyla gölün kapladığı alan 3.500 kilometrekareye kadar düştü ve göl havzasında çölleşme ortaya çıktı. Ayrıca kullanılan tarım ilaçları, suni gübre ve nehir boyundaki madencilik faaliyetleri nehirler ile gölün kirlenmesine yol açtı. Çölleşme nedeniyle yılda yaklaşık 43 milyon ton toz yükseliyor ve zararlı maddeler içeren bu toz çevre bölgeleri de olumsuz etkiliyor ve bölgede çeşitli hastalıkların yayılmasına yol açarak ekolojik ve sosyo-ekonomik durumu daha da kötüleştiriyor.

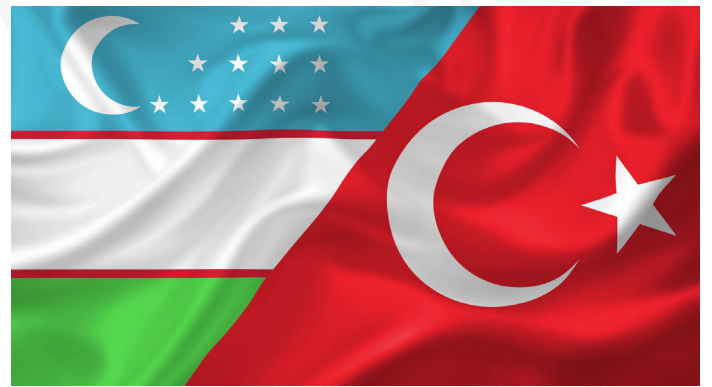
TÜRKİYE, ÖZBEKİSTAN'IN DÖRDÜNCÜ BÜYÜK TİCARİ ORTAĞI

Bu yılın ilk beş ayında Özbekistan'ın dış ticaretinde yüzde 5,5'lik paya sahip olan Türkiye; Rusya, Çin ve Kazakistan'ın ardından Özbekistan'ın dördüncü büyük ticaret ortağı oldu. Ocak-Mayıs aylarını kapsayan söz konusu dönemde Özbekistan'ın ihracatı 6,5 milyar dolar, ithalatı 8,2 milyar dolar ve toplam dış ticaret hacmi 14,7 milyar dolar olarak gerçekleşti; dış ticaret açığı ise 1,7 milyar dolar oldu.

Ocak-Mayıs 2018 döneminde Özbekistan'ın en büyük ticaret ortakları arasında ilk sırada yüzde 15,9'luk pay ile Rusya yer aldı. Rusya'yı, yüzde 15,5 ile Çin, yüzde 7,4 ile Kazakistan, yüzde 5,5 ile Türkiye ve yüzde 4,6 ile Güney Kore izledi.

Bu yılın Ocak-Mayıs döneminde ülkenin ihracatının yüzde 29,8'ini hizmetler, yüzde 14,5'ini enerji ve petrol, yüzde 6,4'ünü gıda oluştururken; ithalatının yüzde 33,7'si makine ve teçhizat, yüzde 24,2'si hizmetler ve yüzde 11,5'i kimya maddeleri meydana getirdi. Ülkenin enerji ve petrol ürünleri ihracatı, geçen yılın ilk 5 ayına oranla yüzde 64,3, gıda ürünleri ihracatı ise yüzde 60,9 arttı.

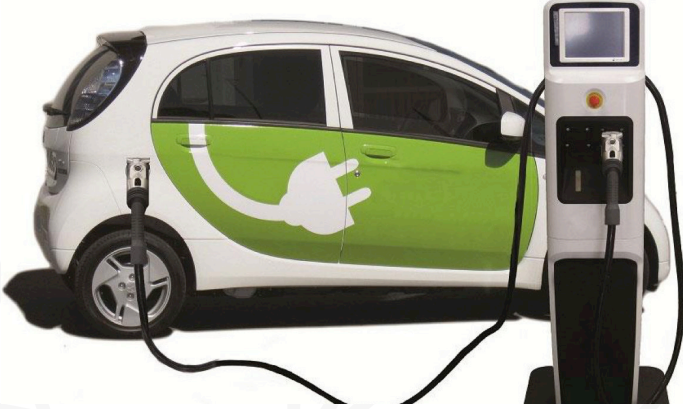
32 milyonluk nüfusuyla Orta Asya'nın en kalabalık ülkesi olan Özbekistan, 221,7 milyar dolarlık gayri safi yurt içi hasılası (GSYİH) ile 447,3 milyar dolar GSYİH'ye ve 18

milyon nüfusa sahip Kazakistan'ın ardından Orta Asya'da ikinci sırada yer alıyor. 2017 verilerine bakıldığında GSYİH'ye göre kişi başı gelirin Kazakistan'da 26.100 dolar, Özbekistan'da ise 7.000 dolar olduğu görülüyor. Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev'in göreve başladığı Aralık 2016'dan beri ekonomik reformlara ağırlık veren Özbekistan'ın ekonomisinin önümüzdeki yıllarda büyümesi bekleniyor.

KIRGIZİSTAN ELEKTRİKLİ ARAÇLARIN MONTAJI İÇİN TESİS ARIYOR

Devlet Yatırım Teşvik Ajansı Müdürü Şumkarbek Adılbek uulu gazetecilere verdiği demeçte elektrikli araçların montajı için tesis arandığını açıkladı. Adılbek uulu, elektrikli araçların üretiminin Kırgızistan'da Calalabad, Çuy bölgesi ve Bişkek'teki fabrikalarda gerçekleştirilebileceğini ifade etti ve "Bu projeyi hayata geçirmek için yatırımcı çekmek gerekiyor. Kırgızistan'ın elektrikli araç üretme potansiyeli var, gerekli enerji kaynaklarına sahibiz ve elektrikli araçların

Orta Asya'ya satışı için bir merkeze dönüşebiliriz." dedi. Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov, 6-8 Haziran'da Pekin'e yaptığı ziyaret sırasında, BAIC Grubu'nun genel merkezinde yetkililerle görüştü ve Kırgızistan'da elektrikli araç üretimi için ortak girişimde bulunmayı önerdi. Şirket temsilcilerinin durumu yerinde görüp konuyu karara bağlamaları için Kırgızistan'a gelmeleri bekleniyor. BAIC Grubu (Beijing Automotive Industry Holding Co., Ltd.), Pekin'de pek çok fabrikası bulunan, otomotiv üretimi için kurulmuş bir devlet şirketi. 1988 yılında, Çin'deki reformlar sırasında kurulan ve bugün Çin'in beşinci büyük otomotiv üreticisi olan şirket; ticari, askeri ve tarım ağırlıklı olmak üzere farklı sektörlere yönelik araç üretiyor. BAIC Motor adıyla, kendi markasıyla ürettiği araçların yanı sıra firma Hyundai ve Mercedes'in Çin'deki araçlarının üretimini de gerçekleştiriyor.

Çin, dünyanın en büyük altıncı petrol üreticisi olmasına karşın dev ekonomisinin ihtiyaçlarını karşılamak için çok yüksek miktarda petrol ithal ediyor ve dünya petrol ithalatında ilk sırada yer alıyor. Bu nedenle dünyada yeni gelişen bir alan olan elektrikli araç üretimine önem veren Çin, bu alanda araştırma geliştirme çalışmaları yürüten İsveç'in Saab şirketini 2011 yılında almak istedi, ancak Saab'ın yarısına ortak olan ABD merkezli GM'in teknoloji ve patentlerin Çin'e geçmesine karşı çıkması sonucu anlaşma yarıda kaldı. Saab'ın eski teknolojisini geliştirerek üretim yapan BAIC 2017'de sattığı 78.079 elektrikli araçla dünyada en çok elektrikli araç satan firma oldu. Kırgızistan için firmanın önemi bu kapasitesinden kaynaklanıyor.

CHANGAN, ÖZBEKİSTAN'DA ELEKTRİKLİ OTOMOBİL FABRİKASI AÇACAK

Çin otomotiv şirketi Changan Automobile Group, Özbekistan'daki Yenilikçi Kalkınma Bakanlığı ile Özbekistan'da yeni bir tesisin inşası için ön anlaşma imzaladı. Kurulacak tesis sadece elektrikli otomobil üretimi yapacak ve konumu sayesinde Orta Doğu ülkelerine en uygun koşullarla elektrikli araçlar satabilecek.

Taraflar yaptıkları toplantıda, tesisin kuruluşu ve Özbekistan'daki bu yeni girişimin ekonomik sonuçları hakkında temel konuları ele aldılar. Olumlu geçen müzakerelerin ardından gerekli belgelerin hazırlanarak, nihai anlaşmanın imzalanması için çalışmalar başlatıldı. Tesisin inşası için tahmini yatırım tutarının en az 200 milyon dolar olması bekleniyor.

Changan, Çin'in "dört büyükler" olarak adlandırılan dev otomotiv firmalarından biri. Geçmiş, askeri malzeme üretimi için kurulduğu 1862 yılına kadar uzanan bir devlet şirketi olan Changan, bugün ticari araç ve yolcu aracı üretimi alanında faaliyet gösteriyor. Şirket, 2007 yılından beri elektrikli araç üretiyor.

KAZAKİSTAN'DA AVRUPA İMAR VE KALKINMA BANKASI YATIRIMLARI 9 MİLYAR DOLAR OLDU

Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (AİKB) Başkanı Sir Suma Chakrabarti, Yabancı Yatırımcılar Konseyi'nin 31. toplantısında, Kazakistan'ın yatırım alanında cazip hale geldiğini belirtti ve Kazakistan'daki yatırım alanları hakkında bilgi verdi.

AİKB Başkanı Sir Suma Chakrabarti, toplantıda yaptığı konuşmada tüm katılımcılar için toplantının çok önemli olduğuna değinerek, Kazakistan'da gerçekleşen dönüşümü "inanılmaz" olarak niteledi ve "Kazakistan ortalama gelir seviyesine sahip bir ülke; bu yeni durum yeni fırsatlar ve yeni riskler doğuruyor. Gerçekten, modernleşmeyi hızlandırma çalışmalarını güçlendirmemiz gerekiyor,

özellikle Kazakistan ile AİKB arasında gelecekteki iş birliğini konuşmak önemli. Bugün iki ortağın ortak bir hedef üzerinde çalıştığını ve ona ulaştığını görüyoruz." dedi. Kazakistan'daki toplam AİKB yatırımlarının yaklaşık 9 milyar dolara ulaştığı bildirilirken, Başkan Chakrabarti, banka olarak yatırımlarının reformlara katkısı ve "yeşil ekonomi", sermaye piyasaları ile bölgesel kalkınmanın hızla yükselmesini sağlamasından gurur duyduklarını ifade etti. Yakın iş birliğinin ülkenin kalkınmasındaki etkisinin altını çizen Chakrabarti, yapılan anlaşmalarla Kazakistan'ın daha fazla doğrudan yabancı yatırım çekmek için dünyaya güçlü bir sinyal verdiğini ekledi.

KTMÜ Adına Sahipleri:
Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asilbek Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV
Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:
Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

ORASAM

HAFTALIK BÜLTENİ

19/06/2018 - 25/06/2018 / Sayı: 20

DUŞANBE'DE ULUSLARARASI SU KONFERANSI YAPILDI

20 - 22 Haziran tarihleri arasında Tacikistan'ın başkenti Duşanbe'de Birleşmiş Milletler ve Tacikistan'ın iş birliğiyle "Sürdürülebilir Kalkınma için Su: On Yıllık Eylem Planı, 2018 – 2028" adlı uluslararası bir konferans gerçekleştirildi. Konferans, sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesi ve sınır ötesi su sorunlarının çözümü için hazırlanan on yıllık eylem planının etkin şekilde uygulamaya konulabilmesi amacıyla devletler, BM organları, uluslararası kurumlar, sivil toplum kuruluşları ve diğer paydaşları seferber etmeyi amaçlıyordu.

Tacikistan hükümeti konferansın ana hedeflerini, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından hazırlanan "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri"nin altıncısı olan "Temiz Su ve Sıhhi Koşullar"ı hayata geçirmek; dünya, ülke ve bölge düzeyinde 2018-2028 yıllarını kapsayan dönem için On Yıllık Uluslararası Eylem Planı'nın uygulanmasına yönelik farkındalık oluşturmak olarak açıkladı.

BM heyetinin Genel Sekreter Yardımcısı Liu Zhenming başkanlığında katıldığı konferansta Türkmenistan, Pakistan, Afganistan ve Cibuti devlet ve hükümet başkanları düzeyinde, 35 ülke bakan ve bakan yardımcısı düzeyinde yer aldı. Ayrıca, kırkın üzerinde uluslararası kurum ve kuruluşun temsilcisinin katıldığı Duşanbe'deki konferansa 75 resmi delegasyon kaydoldu.

Kongrenin düzenleyicilerinden ev sahibi Tacikistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Sirociddin Muhriddin, BM Genel Sekreter Yardımcısı Liu Zhenming ile yaptığı görüşmede kendisine şükranlarını bildirdi ve Birleşmiş Milletler'in modern dünyanın küresel sorunlarını çözmedeki rolü hakkında övgü dolu sözler sarf etti. Bakan ayrıca, konferansa katılmak üzere Duşanbe'ye gelen Avrupa Birliği Orta Asya Özel Temsilcisi Peter Burian'ı da kabul etti ve taraflar arasında mevcut durum, ikili ve çok taraflı iş birliği hakkında görüş alışverişinde bulundu.

PAKİSTAN CUMHURBAŞKANI TACİKİSTAN'A RESMİ ZİYARET GERÇEKLEŞTİRDİ

“Sürdürülebilir Kalkınma için Su: On Yıllık Eylem Planı, 2018 – 2028” konferansına katılmak üzere dört günlük resmi bir ziyaretle Duşanbe’ye gelen Pakistan İslam Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Memnun Hüseyin, 19 Haziran’da Tacikistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Emomali Rahmon ile bir araya gelerek, ikili iş birliğinin geliştirilmesi hakkındaki konuları görüştü.

Tacikistan Cumhurbaşkanlığı Basın Servisi’nin bildirdiğine göre, taraflar iki ülke arasındaki siyasi ve ekonomik iş birliğinin şu anki seviyesinden genel olarak memnun olduklarını ifade ettiler.

Görüşme sırasında taraflar arasında bölgesel öneme sahip projelerin hayata geçirilmesi ve özellikle de CASA-1000 elektrik enerjisi nakil hattının inşa edilmesiyle Tacikistan’ın zengin hidroelektrik kaynaklarının ortak kullanımı konusu öne çıktı. Bunların yanı sıra taraflar; taş ve değerli madenlerin işlenmesi, yüksek kaliteli alüminyum üretimi, elektrik üretimi, gıda endüstrisi ve tarım alanlarında iş

birliğinin yoğunlaştırılması imkanları üstüne konuştular. İki ülke arasında yıllık karşılıklı ticaretin hacminin 42 milyon dolar olduğu ve güçlü siyasi ilişkilerin olmadığı ifade edildiği görüşmelerde, iki lider ikili ilişkileri daha güçlendirmek amacıyla ticaret hacmini 500 milyon dolara yükseltme yolları üstünde durdular.

Görüşmeler sonunda Cumhurbaşkanı Emomali Rahmon ve Memnun Hüseyin Tacikistan Cumhuriyeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti arasında “Bölgesel Entegrasyon İçin Stratejik Ortaklık Temellerini Güçlendirme” konulu bir ortak bildirge ve ayrıca Tacikistan Muhasebe Odası ile Pakistan Genel Denetim Bürosu arasında “Kamu Sektöründe Denetim hakkında İşbirliği Mutabakat Zaptı”, Tacikistan Devlet Televizyon ve Radyo Komitesi ile Pakistan Bilgi, Televizyon, Radyo ve Ulusal Miras Bakanlığı arasında “Bilgi Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı” başlıklı iki üst düzey anlaşma imzalandı.

TÜRKMENİSTAN CUMHURBAŞKANI ORTA ASYA SU KAYNAKLARININ PAYLAŞIMI İÇİN ÖNERİLER SUNDU

Türkmenistan Cumhurbaşkanı Gurbangulu Berdimuhamedov, Orta Asya'daki su sorununun çözümü için hazırladığı teklifi sundu.

Cumhurbaşkanı Berdimuhamedov yaptığı açıklamada "birincisi, uluslararası hukukun kabul gören normlarına dayanmak; ikincisi, Orta Asya ülkelerinin her birinin çıkarlarını temel almak; üçüncüsü, uluslararası kuruluşların en başta da BM'nin doğrudan katılımı" gerektiğini ifade etti. Berdimuhamedov ayrıca Orta Asya'daki su konusu üstüne çalışacak özel bir BM biriminin kurulmasını önerirken, Aral Gölü Havzası sorununun ayrı bir birim tarafından ele alınması gerektiğini vurguladı. "Çeşitli ülkelerin biriktirdikleri deneyimlerin Orta Asya'da etkili bir uygulama alanı bulabileceğine" inandığını sözlerine ekleyen Berdimuhamedov, Aral Gölü Havzası ülkelerinin Orta Asya'nın ekolojisini korumak için yeni bir eylem programı geliştirmesi gerektiğini belirtti.

TACİKİSTAN DEVLET BANKASI KREDİLERİ YUAN OLARAK VERECEK

Tacikistan Devlet Bankası Çin para birimi yuan ile kredi vermeyi planlıyor. Gerçekleştiği takdirde kredi sahipleri idikleri krediyi sadece Çin ile kurdukları ticari ilişkilerde kullanabilecek.

Avesta haber ajansının bildirdiğine göre Tacikistan hükümeti, devlet tasarruf bankası Amonatbank'ın Çin'in ulusal para biriminde kredi verme teklifini inceliyor.

Bankanın ilgili departmanlarının üstünde anlaşma sağladığı teklif uyarınca Amonatbank, üretim ve teknik ekipman ithalatı için tahsis edilecek miktara 60 milyon yuan (9.3 milyon \$) ek yapmayı planlıyor.

Tacikistan'ın Çin Büyükelçisi Parviz Dovlatzoda, Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) içinde artan etkileşimi takdir ettiğini belirterek, "Şangay ruhu" nun örgütü güçlendireceğini ve örgütün yeni üyelerine uyum için uygun fırsatlar sunacağı ifade etti.

9-10 Haziran 2018'de Çin'de gerçekleştirilen Şanghay İşbirliği Örgütü Devlet Başkanları Zirvesi'nde Çin, "Tek Kuşak, Tek Yol" girişimi çerçevesinde ŞİÖ ülkelerinde ekonomik ilişkilerin geliştirilmesini öne çıkarmıştı. Orta Asya ülkelerinde öncelikle kara ve demiryollarıyla ulaştırma altyapısının geliştirilmesinin hedeflendiği projeler, Orta Asya ülkeleri tarafından da olumlu karşılanıyor. Ancak iş birliği arayışları bunlarla sınırlı değil. Bölge ülkelerinin

Çin'de yaptıkları görüşmelerde Orta Asya'da tarımsal üretimin geliştirilmesi, gıda standartlarına uygunluklarının onaylanması için laboratuvarların kurulması ve ürünlerin Çin'e satışından Orta Asya'da Çin firmalarının otomotiv üretimine kadar pek çok başlık yer alıyor.

Söz konusu kredi miktarı şimdilik küçük de olsa, Tacikistan'ın yuan ile kredi vermesi iki ülke arasındaki dolaylı ilişkilerin pekiştirilmesi için önemli ve diğer bölge ülkeleri için örnek teşkil edecek bir adım olabilir.

ÖZBEKİSTAN, RUSYA'DAN GELEN İŞÇİ DÖVİZLERİNDE LİDER

Rusya Merkez Bankası'nın bildirdiğine göre, Rusya Federasyonu'ndan Özbekistan'a 2018'in ilk çeyreğinde yapılan para transferleri, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 17 artarak 726 milyon dolara ulaştı. İkinci sırada yüzde 15'lik artışla döviz havaleleri 487 milyon dolara çıkan Tacikistan, üçüncü sırada ise yüzde 9'luk artışla havalelerin 434 milyon dolara çıktığı Kırgızistan yer alıyor.

Diğer Orta Asya ülkelerinden Kazakistan'a aynı dönemde Rusya'dan 143 milyon dolar, Türkmenistan'a ise 0,2 milyon dolar aktarıldı. Böylelikle, Orta Asya genelinde Rusya'da çalışan misafir işçiler tarafından havale edilen para miktarı artarken, havale başına düşen para miktarı ise 380 dolardan 278 dolara düştü. Bu durum, işçi sayısının artmasıyla açıklanıyor.

2017 yılında, Rusya Federasyonu'ndan en çok havale yapılan ülke 3,9 milyar dolar ile Özbekistan idi. Özbekistan'ın ardından 2,5 milyar dolar ile Tacikistan, 2,21 milyar dolar ile Kırgızistan ve 709 milyon dolar ile Kazakistan yer alıyordu.

ÖZBEKİSTAN, KAZAKİSTAN VE KIRGIZİSTAN ORTAK TUR DÜZENLEYECEK

Özbekistan, Kazakistan ve Kırgızistan ortaklaşa turlar düzenlemeyi planlıyor. Kırgızistan Turizm Birimi Uzmanı Sancar Borkeyev Bişkek'te düzenlediği basın toplantısında, ülkeler arasında ortak turların geliştirilmesi önerilerinin değerlendirilmesi için ilgili vilayetlere mektuplar gönderildiğini açıkladı. Borkeyev, bugün özel seyahat şirketlerinin, Kırgızistan vatandaşları için Almatı, Buhara, Semerkant, Taşkent gibi şehirlere turlar düzenlediğini ve Kazakistan ve Özbekistan ile ortak turların geliştirilmesinin devlet düzeyinde planlanacağını söyledi.

Özbekistan'ın Bişkek Büyükelçisi Komil Raşidov da bu konuya değinerek, Özbekistan için turizmin geliştirilmesinin stratejik öneme sahip olduğunu ve Özbekistan olarak ortak turlar düzenlemeye hazır olduklarını belirtti. Büyükelçi, Kırgızistan vatandaşlarının 60 gün boyunca vizesiz olarak Özbekistan'da kalabileceğini sözlerine ekledi.

SUUDİ ARABİSTAN'DAN ÖZBEKİSTAN'A 2 MİLYAR DOLARLIK YATIRIM

Ajlan & Brothers Şirketi Başkanı Şeyh Ajlan İbn Muhammed Abdülaziz, Özbekistan'ın Andican bölgesine bir ziyaret gerçekleştirdi. Andican bölgesi resmi temsilcileri tarafından Andican Havaalanı'nda karşılanan Ajlan & Brothers şirketinin başkanı ve temsilcilerine verilen resmi resepsiyonda, Andican bölgesinin yatırım ve turizm potansiyeli hakkında video gösterimi yapıldı.

İbn Muhammed Abdülaziz, ekibiyle birlikte inşaat şantiyeleri ve Calalkuduk ilçesindeki pamuk tarlalarını ziyaret etti. Yaptığı konuşmada Şeyh, "Girişeceğimiz çalışmaları planlamak amacıyla Özbekistan'a geldik. Ziyaretimiz sırasında Semerkant, Buhara ve Andican bölgelerinin potansiyelini inceledik. 70 hektar büyüklüğünde pamuk

tarlası kurmayı planlıyoruz. Bunun iki ülkenin karşılıklı faydasına dayanan bir iş birliği olmasını umuyoruz. Planlar uygulandığında iki yıl içinde ülkenize 2 milyar dolar ödeme yapacağız." dedi.

Riyad'da 1979 yılında kurulan Ajlan & Brothers Şirketi, erkek giyimi ve kışlık kıyafetler üretiyor. Pamuk üretimi için avantajlı iklim koşullarına ve Seyhan, Ceyhan nehirlerinin suladığı ovalara sahip olan Özbekistan, pamuk üretiminde dünyada altıncı sırada. Bu yatırımla birlikte, Cumhurbaşkanı Şavkat Mirziyoyev'in ülkeye dış yatırım çekmek için başlattığı ekonomik reformlara Suudi Arabistan'dan da karşılık geldi.

ASYA KALKINMA BANKASI'NDAN ÖZBEKİSTAN'DA TARIMA 198 MİLYON DOLAR

Asya Kalkınma Bankası (AKB) Özbekistan Ofisi'nin bildirdiğine göre, 15 Haziran'daki toplantıda Özbekistan'ın 12 vilayeti ile Özbekistan'a bağlı özerk Karakalpakistan Cumhuriyeti'nde meyve ve sebze üretimi ve bununla ilgili alanların geliştirilmesi için 198 milyon dolarlık kredi verilmesi onaylandı.

Proje, uzun vadeli, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasını hedefliyor. AKB'nin Orta ve Batı Asya Bölge Müdürlüğü'nden Doğal Kaynaklar ve Tarım Kıdemli Ekonomisti Bui Minh Jiap, bu kredi sayesinde "Meyve ve sebze üretimi sürecine

dahil olan işletmelerde daha fazla çiftçinin uzun vadeli finansmana" erişebileceğini" ifade etti.

Mevcut kredi, AKB'nin 2016 yılında başlatmış olduğu Özbekistan'da meyve ve sebze yetiştiriciliğini destek projesi kapsamında veriliyor.

Bu kredinin meyve, sebze ve bununla ilgili teknik malzemenin üretimi ile depolanması için yararlanılacak ekipmanlar da dahil, meyve ve sebze üretimi ile ilgili alanlarda kullanılması gerekiyor. Bu krediyle çiftçilerin ileriye dönük iş planlamalarını iyileştirmeleri bekleniyor.

KTMÜ Adına Sahipleri:

Rektör Prof. Dr. Sebahattin Balcı,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asilbek Kulmırzayev

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:

Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz

Yayın Koordinatörü: Dr. Bülent Namal

Sorumlu Müdür: Elfesiya Sencer

Yayın Danışmanları: Prof. Dr. Anvarbek MOKEEV

Doç. Dr. Yunus Emre Gürbüz,

Yrd. Doç. Dr. Gökçe Yoğurtçu, Dr. Bülent Namal

Yayına Hazırlayanlar:

Aida Niyazbek kızı, Maksat Acıkan uulu

Editör: Cihan Bilgili

Sayfa Tasarımı: Elfesiya Sencer

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov
Yerleşkesi, Bişkek

Tel: (0996) 0312-25-31-28

orasam.manas.edu.kg

Bu haberler ve daha fazlası için sitemize bakabilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

KTMÜ, ORASAM,
Cengiz Aytmatov Yerleşkesi, Bişkek
Tel: (0996) 0312-25-31-28
orasam.manas.edu.kg
e-mail: orasammanas@gmail.com
orasammanas@manas.edu.kg